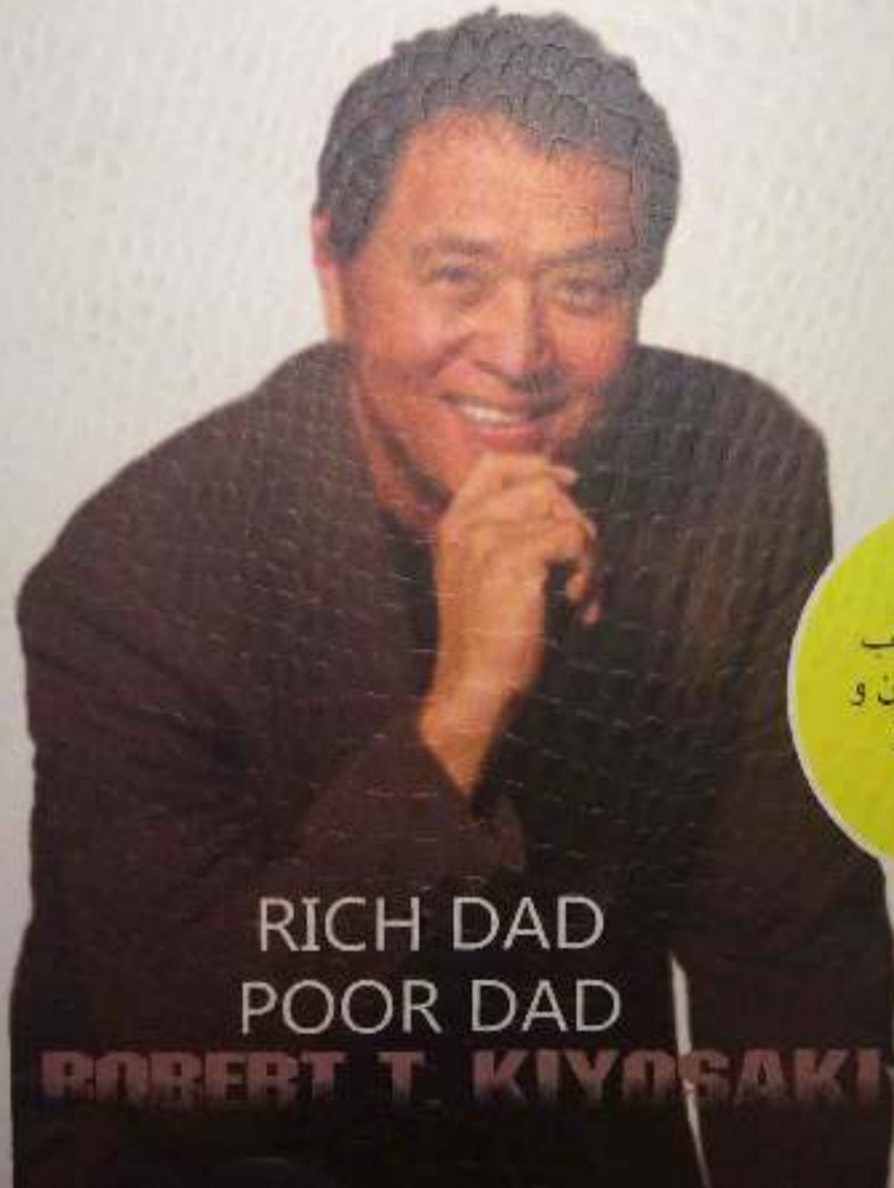
• ڕۆبێرت کیۆساکی

باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە:
• هۆگر نەوزاد نوری



پرفرۆشترین کتێب
لە لیستی ئەمازۆن و
نیویۆرک تایمز

RICH DAD
POOR DAD

ROBERT T. KIYOSAKI

سایە

باوکی دەوڵەمەند
و
باوکی هەژار

ڕۆبێرت کیۆساکی
وەرگێڕان هۆگر نەوزاد نوری

چاپی یەکەم
2018

سایە بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە

ڕۆبێرت کیۆساکی

ناوی کتێب: باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

نوسینی: ڕۆبێرت کیۆساکی

بابەت: رازی دەوڵەمەند بوون

وەرگێڕانی: هۆگر نەوزاد نوری

دیزاین: فازیل کەلۆسی

چاپخانە: تاران

نۆرەی چاپ:چاپی یەکەم 2018

تیراژ:١٠٠٠ دانە

نرخ: ٥٠٠٠ دینار

لە بەڕێوبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتیەکان ژمارەی سپاردنی(1979) سالی ٢٠١٧ پێدراوە.

بۆدەسکەوتنی بڵاوکراوەکانی ناوەندی سایە بەناکو کۆ..

ناونیشان: سلێمانی – شەقامی پیرەمێرد – بەرامبەر اعلاناتی شێرکۆ
Emil: nawandy.saya@yahoo.com 07512460583

پێڕست

بەشی شەشەم

وانەی پێنجەم

بەشی حەوتەم

وانەی شەش

بەشی هەشت

پێشەكی وەرگێڕ

بەناوی خودا، زۆر سوپاس بۆ خودا كە توانیم ئەم كتێبە بەنرخە لە زمانی ئنگلیزیەوە وەرگێڕمە سەر زمانی شیرین كوردی، خوێنەری بەڕێز كاتێ ئەم كتێبەم خوێندەوە زۆر سرنجی ڕاكێشام بۆیە بڕیارمدا كە وەریگێڕمە سەر زمانی كوردی، ناوەڕۆكی ئەم كتێبە باسی ئەوە دەكات كە چۆن بتوانی دەوڵەمەند بیت و ئەو ئامڕازانە چین كە وات لێدەكات زانیاریەكی باشمان نەبێت دەربارەی ئابووری، وەك دەزانن كە پارە و سامان كێشەی سەرەكی ئەمڕۆیە، یەكێ لەخەڵتەكانمان ئەوەیە كە ئێمە نازانی پارە پەیدابكەن یان ئەگەر پەیدایكەن نازانین سەرفیبكەین، لەم كتێبەدت باسی ئەوانە هەمووی كراوە زۆر بەباشی. لەم كتێبەدا باسی دوو باوك دەكات باوكە هەژارەكە باوكی ڕاستەقینەكەی نوسەرەكەیە واتا رۆبێرتە. باوكە دەوڵەمەندەكە كەسێكە كە یارمەتی ڕۆبێرت دەدا كە دەوڵەمەندبێت و زانیاریە ئابووریەكانی فێردەكات.

پێشەكی

پێویستیەك

ئایا قوتابخانە نوێكانمان ئامادە دەكات بۆ جیهانی ئێستا؟
خێزانەكەم هەمیشە ئامۆژگاری دەكردم كە هەوڵبەم خوێندنەكەم تەواو بكەم و نمرەیەكی بەرز بەدەست بێنم بتوانم لە زانكۆ وەربگیرێم و ببمە خاوەن بڕوانامەی خۆم و كە لەرێگەیەوە بتوانم كارێكی باشم دەست كەوێت. ئامانجی خێزانەكەم لە ژیانیاندا بریتیبوو لە وەی من و خوشكەكەم زانكۆ تەواوكەین، سەرەڕای ئەوەیش كە ئێمە دەرفەتی لەوە زیاترمان هەبوو بۆ سەركەوتن لە ژیاندا، لە ساڵی ١٩٧٦ لە زانكۆیەك لە وڵاتی فلۆریدا توانیم زانكۆ تەواوبكەم، بڕوانامەیەك بەدەست بێنم و یەكێك بووم لە دە یەكەمەكە. بەڕایی خێزانەكەم ئامانجە ڕاستەقینەكەی ژیانیان بەدەست هاوردوە و بە دەسكەوتێكی گرنگی دادەنێن، بەگوێرەی ماستەر پلانەكەم من دامەزرام لە بەشی ژمێریاری لە كۆمپانیایی بیگ ئەیت، كاتێ كە بیرم دەكردەوە لە داهاتووی خۆم دەربارەی ئەم پیشەییەم هەروەها خانە نشینبوونم لە قۆناغێكی سەرەتای تەمەنم.

من و خێزانەكەم هەمان ڕێگەمان گرتبوە بەر، ئێمە هەردووكامان لە خێزانێكی مام ناوەندەوە هاتووین، مێشێل بەسەركەتوی زانكۆی تەواوكرد، واتا دووجار زانكۆی تەواوركرد لە بەشی ئەندازیاری و بەشی یاسا، ئەو زۆر بە زووی دامەزرا لە لە واشنتۆن. د س. واتا لە كۆمپانیایەك

دامەزرابوو کە هەموو مافە یاسایەکانی بۆ دابین کردبوو، واتا داهاتوویەکی ڕوونی هەبوو گەرەنتی خانەنشین بوونی بۆ دەکرا، کارێکی زۆر باشی دەستکەوتبوو، لەگەڵ ئەوشدا کە ئێمە سەرکەوتوو بووین لە کارەکەمان، بەڵام هەمان ئەنجامان نەبوو وەك ئەوەی چاوەڕێمان دەکرد، زۆربەی کات ئێمە شوێنمان دەگۆڕی. بەڵام ئەو بڕە پارەی وەرمان دەگرت تەنها بەبڕی کارکردنمانبوو، پاش خانە نشین بوونمان ئەو پارەییەی کە وەرمان دەگرت بەگوێرەی کارکردنمانبوو.

من و مێشێلی خێزانم لە هاوسەرگیریدا سەر کەتووبووین و خاوەنی سێ منداڵ بووین، لەکاتی نووسینی ئەم کتێبەدا دووانیان لە کۆلێج بوون. ئێمە سەرمایەکی زۆرمان سەرفکرد لە منداڵکانمانە بۆ ئەوەی دڵنیا بینەوە کە داهاتویەکی ڕونیان دەبێت.

ڕۆژێکیان لە ساڵی ١٩٩٦ یەکێ لە منداڵەکانم گەڕایەوە لە قوتابخانە، دیاربوو کە زۆر نیگەرانبوو، ئەو دەیگوت " من زۆر هیلاکم ناتوانم زۆر بخوێنم". دەیگوت "بۆ چی من هەموو کاتەکانی ژیانم بە خوێندنەوەی بابەتێکەوە بەفیڕۆبدەم کە لە ژیای ڕاستەقینەما هەرگیز سودی لێوەر ناگرم"؟ من بەبێ بیرکردنەوە وەلأمم دایەوە، وتم "ئەگەر تۆ نمرەیەکی باش بەدەست نەهێنی ناتوانیت لە زانکۆ بخوێنیت"، لە وەڵمدا گوتی، "تۆ وای دابنێ کە من لە زانکۆ دەخوێنم ئایە من دەوڵەمەن دەبم" لە وەلأمدا بە غەمبارییەوە گوتم"ئەگەر تۆ زانکۆ تەواو نەکەیت نیشێکی باشت دەست ناکەوێت"، ئەگەر تۆ کارێکی باشت دەست نەکەوێت چۆن دەتوانیت پلان دابنێیت بۆ ئەوەی کە دەوڵەمەند بیت؟ کوڕەکەم لە وەلأمدا بە بزەیەکەوە وتی "ئێمە پێشتر گفتوگۆمان کردوە

دەربـارەی ئـەم بابەتـە، کوڕەکـەم سـەر دانەوانـدوو گـوتی ئامۆژگاریـە ژیرانەکەی دایکم دەڵێی بۆ بەردی دەکات".

زۆر بـە گەشـبینی و بـەڕێزەوە گـوتی "دایکـە ئەگـەر تـۆ سـەیرێکی چواردەوری خۆت بکەیت تێبینی کەسانی دەوڵەمەند بکـەیت دەبینـین کـە ئەوان دەوڵەمەندنەبوون لە بەر ئەوەی کە خوێندنێکی باشیان هەبووە، بۆ نموونە (میشێل جۆردن، مادۆنا، یان بیـڵ گـەیت کـە زانکـۆی هارڤـارد بۆ تەواو نەکرا، تـوانی مـایکرۆ سۆفت دابێهێنێت، کـە ئێسـتا دەوڵەمـەنترین کەسە لە ئەمەریکا سەرەڕای ئەوەیش کە تەمەنی لە خوارو ٣٠ ساڵەوەیە. لە یاری بەیس بـۆڵ هاوێـژەری تۆپەکـە ساڵانە نزیکـەی ٤ ملیـۆن دۆلاری دەست دەکەوێت کـە بـە کەسـێکی مێنتـاڵ چاڵێنج لـە قەڵەمـدراوە، واتا کەسێکی سەرکێش.

بۆ ماوەیەکی زۆر بێدەنگبووین، من درکم بەوەکرد کە ئەو ئامۆژگارییـە کە دەیکەم بۆ کوڕەکەم هـەمان ئـەوە ئامۆژگارییـە کـە خێزانەکـەم بۆیـان کردووم؛ واتا ئەو دنیاییەی ئێمە تێیدا دەژین گۆڕانکاری بەسـەردا هـاتووە بـەڵام ئامۆژگاریـەکان نـەگۆڕاون. بەدەسـت هێنـانی خوێنـدنێکی بـاش و نمرەیەکی بەرز سـەرکەوتنێکی دڵنیـای بـەردەوامت پێنابەخشـێ بـۆ هـیچ کەسێ تەنانـەت بـۆ منداڵەکانیشم. کوڕەکـەم بـەردەوامبوو لـە قسـەکانی گوتی "من نامەوێت ئەو کارە قورسەریکەم کە ئێوە ئەنجامتانداوە، ئێوە پارەیـەکی زۆرتـان بەدەسـت هێنـاوە و لـە خانوویـەکی گـەورەدا دەژیـن. ئەگەر من ئامۆژگاریەکانی ئێوە جێبەجێبکـەم ئـەوا هـەمان ژیـانی ئێـوەم دەبێت. کاری گران بکەم تـەنها بـۆ ئـەوەی بـاجی زیادەبـدەموو خـۆم لـە قەرزاری ڕزگاربکەم. هیچ جۆب سـکویرەتیەك نیە، مـن دەزانم دەربـارەی

کۆمپانیاکان کە کارمەند کەم دەکەنەوە بۆ کەم بوونی تێچوون هەروەها بە پێچەوانەشەوە. هەروەها زانیاریشم هەیە دەربارەی تەواوکردنی زانکۆ کە ئەوت دەست ناکەوێت کە تێیدا خەرج دەکەیت، بۆ نموونە دکتۆریٚ کاتیٚ تەخەروج دەکات و دادەمەزریٚ ئەو پارەییە دەست ناکەوێت کە لە خوێندنا خەرجی کردوە. هەروەها دەشزانم کە ناتوانیت پشت بە پارەی کۆمپانیا ببەستی بۆ خانەنشینی. ئەو وەلأمێکی نوێم دەوێت. ئەو پێیوستی بە وەلأمێکی نوێیە هەروەك خۆم.

ئامۆژگاریکانی خێزانەکەم لەوانایە بگونجیٚ بۆ ئەوانەی کە لە ساڵی ١٩٤٥ لە دایك بوون، بەلأم بۆ ئەوەی ئێستا لە وانەیە نەگونجیٚ ئەو جۆرە ئامۆژگاریە چونکە ئێستا دنیا گۆڕانکاری زۆر بەسەرهاتووە. ئەوە زۆر نیە کە بەمنداڵەکانم دەڵێم بچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی باش بەدەست بیهێنن پاشان بگەڕێن بۆ ئەوەی کارێکی باش بەدەستبێنن.

من دەم زانی کە پێیووستبوو ئامۆژگاری منداڵکانم بکەم بە ڕێگەیەکی جیاواز و نویٚ دەربارەی خوێندن. لەگەڵ ئەوشدا من وەکو دایکێك کە ژمێریاربووم نیگەرانن بوبووم دەربارەی ئەوەی کە قوتابخان من منداڵەکانمان فێرناکات لە بەدەستهێنانی دارای و خەرجکردنی. ئەمڕۆ زۆرێك لە گەنجانی ئێمە کریت کاردیان هەیە پێش ئەوەی کە زانکۆ تەواوکەن بەلأن تائێستا کورسێکی پێگەیاندنیان نەبینیوە دەربارەی وەبەرهێنان و لایەنی دارای بابەتە ئابورییەکان. ئەوان تەنها کاربە کارتەکەیان دەکەن بێئەوەی هیچ زانیارییەکیان هەبێت دەربارەی زانستی ئابوری و بواری وەبەرهێنان. ئەوان نەوەکانمان ئامادەناکەن بۆ ئەم جیهانەی کەتێیدا دەژین. بەتایبەتی لە سەردەمی ئێستا کە جیهان زیاتر

پشت دەبەستێت بە پارە پاشەکەوت کردن. کاتێ کوڕە گەورەکەم بێ هێوابووبوو دەربارەی قەرزی کریت کاردیان، بەڵام من ئەم دەوێست واز لە کارەکەی بهێنێت، بەڵکو دەمویست کە بەدوای پرۆگرامێکدا بگەڕێت بۆئەوی پارمەتیم بات لەوەی منداڵکانم هەم بخوێنن و زانیاریشین هەبێت دەربارەی لایەنی داری ئابوری پارە بەدەست هێنان.

ساڵی ڕابردوو ڕۆژێکیان، هاوسەرەکەم لە ئۆفیسەکەم پێی ڕاگەیاندم کەمن کەسێك دەناسم تۆ پێیوستە لەگەڵیا گفتوگۆبکەیت، کە ناوی ڕۆبێرت کیۆساکیە ئەوپیاوێکی بازرگانە و وەبەرهێنەرە داوای سیستەمی نویی کردوە بۆ خوێندنی بەرهەمهێنان، من پێم وابوو ئەوە ئەوەیە کە تۆ بەدوایدا دەکەڕێیت.

ئەوەچیە من تەنها بەدوایدا دەگەڕێم؟

هاوسەرەکەم کاریگەریبوو بە بیرۆکەکانی ڕۆبێرت دەربارەی پەروەردەی بەرهەمهێنانی و کاش فلەوە، گەشە پێدان لەوبوارەدا. ئەمە بۆ من و خێزانەکەم نامۆبوو کە بەژداری بکەین لەم تاقیکردنەوە سەرەتایەدا لەبەر ئەوەی ئەمە وەك یاریکی پەروەردەی وابوو، سەرەڕای ئەوەش من داوام لە کچە تەمەن ١٩ ساڵکەم کرد بۆ ئەوەی بەژدار بێت لەگەڵمان کە لەقۆناغی سەرەتای زانکۆدابوو لە دوایدا ڕازی بوو.

لە تاقی کردنەوەکەدا نزیکەی ٥٠ کەس دەبووین کە دابەش ببووین بۆ سێ گروپ. مایك بیرۆکەکەی ڕاستبوو دەربارەی پەروەردەی بەرهەمهێنان کە پێشتر من بۆ بەدوایدا گەڕابووم. ئەم سیستەمەی ڕۆبێرت وەك ئەو یاریەوایە کە پێك هاتوە لە دووڕێگە ڕێگەیەکیان دەتبات بۆ

ناوەوە ئەوی تریش دەتبات بۆ دەرەوە جرجێ لە ناوەڕاستی تەختەکەیە ئەگەر بێت و جرجەکە خێراتر ڕاکات ئەوا ئەتوانێت بێتەدەرەوە ڕۆبێرت ئەم نموونەیە دەهێنێتەوە بۆ لایەنی ئابوری مرۆڤایەتی واتا ئەوانەی کە لە ناو تەختەکە دەمێنەوە ناتوانن دەربازبن خەڵکە فەقیرەکەن ئەوانەی کە ئەتوانن بێنە دەرەوە ئەوانەن کە دەوڵەمەنن واتا ڕێگە خێراکە ناونراوە ڕاکە ڕاکی جرج. ژیانی تۆ لەڕوی خوێندن و کارکردنەوە هەرهەمان ڕێگایە کە لە یاریەکا بەکاریدەهێنین. پاش ئەوەی من داڵەکانمان لەدایك دەبن پاشان لە شەش ساڵی دەنێرین بۆ قوتابخانە پاش ئەوەی نمرەیەکی باشی بەدەست هێنا و لە زانکۆ وەرگیرا دایك وباوکی شانازی پێوەدەکەن پاش تەواوکردنی زانکۆ لەوانەیە هەندێکیان بۆ قۆناغێکی بەرزتر بخوێنن وەك خوێندنی باڵا، هەندێکی تریشیان پاش تەواوکردنی زانکۆ لە وانەیە کارێکیان دەست بکەوێت وەك دکتۆری یان پارێزەر، بوون بە سەرباز، بوون بە فەرمانبەر، بەگشتی منداڵەکامان هەوڵی بەدەست هێنانی پارە دەدەن لە وقۆناغەدا پاشان دوابەدوای ئەمە کارتی قەرزی دروست دەبێت، کڕین دەست پێدەکات.

بەنەبوونی ئەم کارتی قەرزە خەڵکی ڕێگەیەکی نوێیان دەگرتە بەر ئەوەش بریتیە لە خەرجکردنی پاراکانیان بە بەسەربردنی کاتەکانیان لەگەڵ هاوڕێکانیان، سەیران و گەشت و پاشان هاوسەرگیری کردن. ئێستا ژیان زۆر سرنجڕاکێشە چونکە ژن و پیاو هەردووکیان کاردەکەن، دوو دەستکەوتی باشیان دەبێت، داهاتویەکی ڕونیان دەبێت هەستێکی بەختەوەریان لا دروست دەبێت. پاش ئەوەی کە داهاتیان زیادی کرد خواستیان بەرزدەبێتەوە هەوڵدەدەن خانوو سەیارە و تەلەفیزۆن بگۆڕن

یان زیاتر گەشت بکەن یان منداڵی زیاتریان ببێت. خۆشییەکی زۆر ڕوپانتێدەکات، خۆستیان زۆر زیاد دەکان، هەر لەبەر ئەم هۆکارە خێزانەکان هەوڵدەدەن کە کارێکی گرنکتربکەن و بە باشی ئەنجامی بدەن بۆ ئەوەی زیاتر داهاتیان زیادکات هەموو کات لە زیادبووندابێت، پاشان منداڵکانیشیان هەوڵدەدەن کە خانوی تایبەت بەخۆیان هەبێت بۆ ئەم مەبەستە زیاتر هەوڵدەدەن کاری نوێ دەدۆزنەوە بەشێوازێ زۆر زیاتر لەوەی کە ئاماژەمان پێدا. پاشان دەگەڕێنەوە بۆ بواری خوێندن و هەوڵدەدەن کە لە بوارێکدا شارەزای پەیداکەن، بۆ ئەوەی زیاتر هەلی کاریان بۆ دەستەبەربێت و داهاتیان زیاتر بکات، بەڵام لەگەڵ زیادبوونی داهات و خانوبەرە و ئەرزو بەشەکانی تر باج زیادەکات، بۆنموونە باجی خانوبەرە ئەگەر پێشتر یەك خانووی هەبووبێت ئێستا لە یەکێ زیاتربێت ئەوا باجەکەی زیاد دەکات. لەم دۆخەدا پێدان پارە بە حوکمەت زیادەکات کاری گەریەکی زۆردەکاتە سەر داهاتمان بەرەو نزمبوونەوە دەڕوات.

لەرێگەی کارتی قەرزەکەیانەوە سامانەکەیان بەکاردەهێنن بۆ دابین کردنی پێدایوستی ڕۆژانە. منداڵانی ئەم خێزانانە هەر لەتەمنی ٥بۆ٦ ساڵیەوە هەوڵیان بۆ دەدەن کە لە داهاتوودا لە کۆلێجێکی باش بخوێنن کارێکی باش بەدەست بێنن لەگەڵ خانە نشینیەکی باش لە دوای خانەنشین بوونیان. خێزانەکان بەبەردەوام بوونیان لە سەر ئەمکارە ژیانیان وەك یاریەکەی لێدێت کەباسمانکرد واتا ڕاکە ڕاکی مشك خولانەوە بەدەوری بازنەکەدا ڕۆژانە. واتا کاتێ کاردەکەن بۆ کۆمپانیا

دەبێت باج بدەنە بە حوکمەت و دانەوەی بڕی پارەی قەرزکراو بە بانك کە ڕێگەی بەکارهێنانی کارتی قەرز قەرزمان کردوە.

پاشان ئامۆژگاری منداڵەکانیان دەکەن کە بەباشی بخوێنن نمرەیەکی باش بەدەست بهێنن بۆ ئەوەی لە کۆلێجێکی باش بخوێنن و شارەزای پەیداکە لە یەکێك لە بوارە ئەکادمییەکان، بۆ ئەوەی کارێکی باش بەدەست بهێنن، بەبێ ئەوەی شارەزابن لە بواری پارەدان لەوانەیە قازانجێکی کەم بکەن بەو کارە قورسەی ئەنجامی دەدەن لە ژیانیاندا. ئەم پرۆسەیە دوبارە دەبێتەوە بۆ ئەوەی داهاتوو. ئەم دروست بوونی بارو دۆخە پێی دەگوترێت ڕات ڕیس وانا یاریەکی پێشوە کە باسمان کرد، بۆ ئەوەی توشی ئەم بارودۆخە نەبێت دەبێت زۆبەباشی لە دوو بواردا لێهاتووبێت وەك ژمێیاری و وەبەرهێنان، کاتێ یەکێ لە بەشی ژمێریاری لەکۆمپانیانی بیگ ئەیت ئەوا سەرسام دەبیت بەو کارەی کە ڕۆبێرت بانگەسشەی بۆ دەکات بەتایبەتی دەرەبارەی ئەم دوو بابەتە کە هەردووکیان هەستێکی بزاواندنوو سەرم لادروست دەکات. پرۆسەکە بەتەواوی دەگۆڕێ کاتێك ئێمە هەوڵدەدەین کە لەم بازنەیە بێینە دەرەوە واتا ڕت ڕەیس واتا ئەوە لەبیر دەکەین کە فێری بووین.

لە پاش نیوەڕۆدا لە کاتی تاقیکرنەوەکە ئە ئەنجامم دەدە دەر بارەی دەرچون لە ڕت ڕیس، لەگەڵ کچەکەما گفتوگۆماندەکرد دەربارەی ئەو چەمکانەی کە لە یارییەکەدایە و لێی تێنەدەگەیشت بەتایبەتی پێداویستیەکانی یاریەکە وەك داهاتەکان و بوجی هات و ڕۆشتو. من لەگروپەکە یەکەم کەس بووم کە تاقی کردنەوەم کرد بۆ ئەوەی لەو بازنەیە بێمەدەرەوە واتا رت ڕەیس کە نزیکەی سێ کاژێری پێیوستبوو.

لە لیستەکەم چەند شتێك هەیە وەك بانکەوان و بزنسو خاوەنکار و کۆمپیوتەر و پرۆگرامسان، بەلآم ئەوەی من زیاتر هۆرسدەکات ئەوەیە کەمێك لە خەڵکی دەزانن دەربارەی وەبەرهێنا و ژمێریاری، چوونکە ئەمە بابەتێکی گرنگە لە ژیانماندا. من بەوە سەرسامم کە چۆن خەڵکی لایەنی ئابووریان بەڕێوەدەبەن لە ژیانی ڕاستەقینەیاندا. من لەوە تێگەیشتم کە بۆچی کچە ۱۹ ساڵەکەم لەم تێنەدەگەیشتن، بەلآم ئەمان لە نیوەی تەمەنیاندان دەرفەتی زیاتریان هەیە.

پاش دوو کاژێر من توانیم لە یاری رت ڕیس دەربازبم، من بیرم لە کچەکەم دەکردەوە دەربارەی پەروەردەو خوێندنی دەربازبوونیان لەو بازنەداخراوە، من زۆر خۆشحاڵبووم کە توانیم دوای ماوەیەکی زۆر کچەکەم فێریکەم، من زۆر نیگەرانم دەربارەی ئەو ژمارە زۆرەی گەنجان کە نازانن دەربارەی ژمێریاری و وەبەرهێنان.

هەروەها زۆرێك لە خەڵکی پەیوەندی نێوان(balance sheets, income statement) نازانن،

balance sheets مەبەست لێی کاتی ئێستایە واتا تۆ ئێستا چەنێك داهاتت هەیەو و چەندێك لەقەرزایە، بەلآم income statement , واتا تۆ چەندێ داهاتت بەدەست دەهێنی لە هەفتانە ومانگانەو ساڵانە.

کاتێك ئەوان کڕین و فرۆشتن بەسەرمایەکەیانەوە دەکەن کێشەیەکیان بۆ دێتە پێش کە بریتیە لە وەی کەنازانن چەندێ ئەم کڕین و فرۆشتنە کاری گەری هەیە لەسەر کاش فلەوەی مانگانەیان. من پێم وایە ئەو کەسانەی کە ملیۆن نێرن لە دەرەوەی ئەمەن واتا جیهانی بەربەرەکانێی ئابوورییە

و زانینی ئەم زانستە ئابوورییە، چونکە لەبەر ئەوەی ئەوان هەرگیز ئەم بابەتە فێرنەکراون.

سوپاسی ئەوانەدەکەم کە توانیا یاریەکە بەباشی و بە خۆشیو بەسەرکەتوی تەواوبکەن، پاشان دوای تاقی کردنەوەکە من دەم ویست ٥٠ خولەکە کفتگۆبکەین دەربارەی کێشەکانی کاش فلەوە لە نێوان خۆماندا. خاوەنکارەکان کە لە تاقیکردنەوەکەدا بەژداربوون دڵخۆش نەبوون، چونکە ئەمان ئەوایان ئەنجام نەدابوو کە لە ڕۆبێرت باسی لێوەدەکرد، دەیان گوت "ئێمە پێیوستمان بەمەنیە ئێمە ژمێریارمان دامەزراندوە بۆ ئەوەی زانیاریمان بدەنێ دەربارەی گشت شتەکان. لە وەلأم دا ڕۆبێرت پێمان دەڵێت ئایە ئێوە تێبینی ئەو چینە زۆرەی ژمێریارو بانکەوان و پارێزەر و جامباز کردوە کە دەڵەمەند نین. ڕاستە ئەوان زۆر دەزانن لە بوارەکەیان شارەزای باشیان هەیە بەلأم دەوڵەمەند نین. لەوکاتەوەی قوتابخانە نەوەکانمان فێری ئەوەناکەن کە چۆن دەوڵەمەندبن ئێمە پێیوستە ئامۆژگاری ئەو خەڵکە بکەین دەربارەی ئەم زانستە.

ئەگەر ڕۆژێ تۆ لە شەقامەکان شۆفێری بکەیت لە پڕ لە بەردەم ترافیك لایتێکدا بوەستیت ترافیك لایتەکە بێت بەسور ئەوا تۆ دەوستیت هەوڵدەدەیت کارێك بکەیت بۆ ئەوەی دەربازبیت لە هەمان کاتدا ئەگەر سەرێکی لای ڕاست بکەیت دەبینی کە ژمێریارێك وەك تۆ گیری خواردوە ئەگەر سەیری لای چەپ بکەیت دەبینین کە بانکەوانێ هەروەك تۆ وەستاوە خۆی لە خۆیدا ئەمە چەند شتێکمان پێدەڵێت.

سەبارەت بەو پرۆگرام سازانەی بواری کۆمپوتەر کە خۆشحاڵنەبوون بە یاریەکە. من دەتوانم بەرنامەیە بکرم و ئەوەم فێریکات. سەبارەت بە ژمێریارەکە من لەبەشی ژمێریاری هەموو ئەویاسایانەمان خوێندوە بەڵام لە ژیانی ڕاستەقینەیدا کاری پێناکەین، من دەمەوێت لەو بازنەداخراوە ڕزگارمان بێت واتا ڕت ڕیس. کچەکەم پێیوتم "کە من زۆر دڵخۆشم چونکە ئەمڕۆ من شتێکی نوێ فێربووم دەربارەی چۆن پارە بەڕاستی کاردەکات و چۆن وەبەرهێنان دەکرێت". کچەکەم دەڵێت ئێستا من دەتوانم پێشەیەك بۆ خۆم هەڵبژێرم نەك لەبەر پارەکەی یان سودەکەی بەڵکو بەوشێوازەی کە یاریەکە فێریکردم.

ئەوەی فێربووم لە یاریەکەبریتیە لەوەی من ئێستا ئازادم لەوەی چی کارێك دەکەم و ئەو خوێندنە بکەم کە خۆم دەمەوێت. . . . نەك بۆ ئەوە بخوێنم بۆ ئەوەی پارەیەکی باشم دەست بکەوێت لە و شارەزایەی کە هەمە دەبارەی بوارێك. لە بەر ئەوە م چیتر بیر لەوە ناکەمەوە کە دوای تەواوکردن زانکۆ کارێکی باش پەیدابکەم پارەیەکی باشم دەست کەویت وەك گشت هاورێکانم بیری لێدەکەنوە.

من ناتوانم لەگەڵ ڕۆبێرت گفتوگۆبکەم لە ئەوەی کە تاقی کردنەوەکەم ئەنجامدا، بەڵکو بۆ دواتر لە گەڵیدا کفتوگۆدەکەین دەربارەی پرۆژەکەی. من دەزانم کە ئەو دەیەوێت لە ڕیگەی ئەم یاریەوە یارمەتی کەسانی تر بدات بۆ ئەوەی شارەزایەکی باشیان هەبێت دەربارەی بەدەست هینانی داهات و پاراستنین، بۆیە من پێم خۆشە زیاتر ببیستم دەربارەی پلانەکەی. من و خێزانەکەم بڕیارماندا کە ئێوارە

خوانێك لەگەڵ ڕۆبێرت دا بسازێنین لە هەفتەی داهاتوو، پاش ئەوەی ئەوە بۆ ماوەی ساڵێك دەبێت یەکتر دەناسین.

لەکاتی دانیشتنماندا کفتوگۆکردنمان دەربارەی کێشەکان بیر بۆچونمان لەیەکەو نزیك بوو بەتایبەتی لە بواری کێشەکانی ئابووری. ئێمە قسەمان کرد دەربارەی گۆڕاکارییەکانی جیهان و باسی ئەمەریکا کە تائێستا نەیتوانیوە کێشەی خانە نشینی وەك خۆی چارەسەربکا لەگەڵ موفلیس بوونی دەوڵەت بە ئینشورێنسی کۆمەلایەتی و مێدی کێر. ئایە پێیوست دەکات کە منداڵکانم پارەبدەن بۆ خانە نشینبوونی ٧٥ ملیۆن منداڵ ئەمەریکی کاتێك کە لە یەك کاتدا لەدایك دەبن. ئێمە سەرسامین بەوەی خەڵکی بزانن بە مەترسی ئەم پلانی کە جێبەجێ دەکرێت بە بەهانەی مووچەی خانەنشینی.

ڕۆبێرت نیگەرانبوو سەبارەت بەو کێشانەی کە لە ئەمەریکاو جیهان بوونی هەیە وەك خودی فێکردن و خودی وەبەرهێنان و وەبەرهێنەر لەجیهاندا هەوڵی پێکەو بەستنی وەبەرهێنان دەدەن. ڕۆبێرت خۆی لە تەمەنی خانەنشین بووندایە بەلام ئەو ئەوە قبوڵناکا کە خانە نشینین وەربگرێت چونکە پێی وایە هەمانشت بەسەر منداڵکانما دێتەوە. ئەو پێی وایە کە دنیاگۆڕاوە بەلام سیستەمی خوێندن نەگۆڕاوە شان بەشانی ئەو. بەگوێرە بیرو ڕاکانی ڕۆبێرت منداڵکانمان لە سەر سیستەمێکی کۆن دەڕۆن واتا لە قوتابخانە شتێکیان فێردەکەن کە هەرگیز بەکاری ناهێن، بۆ جیهانێك ئامادەیان دەکەن کە زۆربەردەوام نابێت.

ئەمڕۆ، مەترسی دارترین ئامۆژگاری بۆ من داڵکانمان هاندانیانە بۆ ئەوەی بچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی باش بەدەست بێنن و کارێك

باشیان دەسکەوێت. بۆیە ئەمە ئامۆژگاریەکی کۆنە و خراپە. ئەگەر تۆ تێبگەی لەوەی کە چی ڕۆدەدات لە ئاسیاو و ئەوروپاو ئەمەریکای باشور وەك من نیگەران دەبیت. من بڕوام وایە ئەمانە ئاکۆگاریەکی خراپن لەبە ئەوەی ئەگەر تۆ بتەوێت من دڵەکەت ئابووریەکی باشی هەبێت نابێت بەم یاسا کۆنانە کاربکات، چونکە ئەمە تەنها مەترسیە.

لێم پرسی مەبەستت چیە دەربارەی یاسای کۆن؟ خەڵکی وەك من چەند یاسایەکی جیاوازیان هەیە کە لەسەری دەڕۆن هەروەك تۆ. چی ڕۆدەدات ئەگەر دامەزراوەیەك یان کۆمپانیایەك ڕای بگەیەنێت کە ژمارەی کارمەندەکانی کەمدەکاتەوە لە بەر نەبوونی بازاڕ زۆر ئاشکرایە خەڵکی زیانیان پێدەگات بیکاری زیاد ئەکات.

بەڵێ، ئەی چی ڕوودەدات دەربارەی ئەو کۆمپانیا گشتی و تایبەتانە کاتێ شتومەکەکانیان دەگۆڕێ؟ کاتێ کۆمپانیا کرێکارەکان و کارمەندەکان کەمدەکاتەوە نرخی شتومەکەکان زیاد دەکات، هەروەکو مارکێت وایە کاتێك بەهای هێزی کارکردن کەم دەکەنەوە لە سەوداو سوداگەیری. واتا کاتێ نرخی شتومەك بەرزبۆوە خاوەن پشکەکان و بازرگانەکان قازانجێکی زۆردەکەن بەلام کارمەندان توشی زیان دەبەن بەهۆی یاسای کەمکردنەوەی کرێکار. ئەمە ئەو یاساجیاوازانە بوو باسمانکرد.

بەڕای ڕۆبێرت تەنها ئەوە نیە کە جیاوازی لە نێوان خاوەنکارو کرێکاردابکات بەڵکو ئەو جیاوازی لە نێوان ئەوە کەسەی کە چارەنوسی خۆی کۆنترۆڵکردوە و ئەو کەسەی کە کۆنترۆڵکردنی کەسانی کەی لەدەستداوە.

بەڵام ئەمە گرانە بۆ زۆربەی خەڵكی لەمە تێبگەن كەبۆچی ئەمە ڕوودەدات، چونكە ئەوان بە ڕونی بیرناكەنەوە دەربارەی ئەم گۆڕانكاریانە.
لەبەر ئەوە شتێكی زۆر كێلانەیە كە بەمنداڵەكەت بڵێت بڕۆ بۆ قوتابخانە، خوێندنەكەت بەسەركەتوی تەواوكە.

هەروەها كارێكی گەوجانەیە كە پێت وابێت كە سیستەمی قوتابخانە دەتوانێت نەوەكانمان ئامادەبكات بۆ جیهانێكی نوێ. هەرمنداڵێك پێیوستی بە خوێندن هەیە لە بوارە جیاوازەكاندا. بۆیە پێیوست دەكات كە یاساكان فێربن، بیشی كەن بەكردار لە خۆیاندا. كۆمەڵێ یاسا هەیە كە دەوڵەمەن لەسەری دەڕوات و كۆمەڵێ یاساهەیە كە لەسەدا ٩٥ خەڵك لەسەری دەڕوات كە لەقوابخانەو ماڵەوە فێری بووە، ئەمە كارەساتەكەیە كە خەڵكی تەنها بەمنداڵەكەی دەڵێت بڕۆ بۆ قوتابخانە و بەباشی بخوێنە بۆ ئەوەی كارێكی باش وەدەست بهێنی. ئەمڕۆكە منداڵەكانمان پێیوستیان بە كارامەی و ئەزموون هەیە لە ژیاندا نەك ئەمسیستەمەی ئێستا كە زۆرباشنیە. ئەوە گرنگ نی بەلامەوە كە تاچەند كۆمپیوتەر بەكاردەهێنن لە قوتابخانەكەماندا، تاچەند پارە سەرفدەكەن لە بۆ سیستەمی خوێندن. چۆن سیستەمی خوێندن منداڵكانمان فێری بابەتەكان دەكات كاتێ خۆی بێكەڵكو بێسودبێت. ئەوەی خێزانەكان فێری منداڵكانی دەكات خوێندنگە فێریناكات. تۆ چۆن فێری منداڵكەت دەكەیت دەربارەی ژمێریاری بەبێ ئەوەی بێزاربن. تۆو خێزانەكەت چۆن ئەتوانن منداڵكانتان فێری خوێنەواری بكەن كاتێ كە لایەنی ئابووریتان لەمەترسیدایە. لە بری ئەوەی منداڵكەت فێربكەیت فێربێت بۆ ئەوەی خۆی بپارێزێ فیری بكە كە بەتوانابێت لەو بوارەداو.

ئایە تۆ چۆن منداڵەکەت فێردەکەیت دەربارەی بەدەست هێنانی پارەو ئەو شتانەی تر کە باسمانکرد؟ چۆن دەتوانن ئێوە ئەو کارە ئەنجامبدەن کاتێك کە خۆتان تێنەگەیشتوون لەو بوارە؟

بەتایبەتی دوای ئەوەی ئەم کتێبەم پڕفرۆشبوو. من کیتێبێکی ترم نووسیوە دەربارەی ئەم بوارە بەڵام تائێستا بەباشی ڕێکم نەخستوە بۆ ئەوەی چاپی کەم، هەریە بەشکراوی ماوەتەوە، باش ئەوەی چەند بەشێکی خوێنرایەوە، من بڕیارمدا کە پێیوستە ئەم کتێبە بڵاو بکرێتەوە بەتایبەتی لەم سەردەمەدا. بۆیە پێمان باشبوو بۆ نووسەری ئەم کتێبە ڕۆبێۆت دیاری بکەین.

من پرسیارم لە ڕۆبێرت کرد کە ئایە منداڵکانمان تا چەند پێیوستیان بەزانیاری لایەنی ئابووریە؟ لە وەڵامدا گوتی ئەوە پشت دەبەستێ بەمنداڵکە. من هەندێگەنج دەناسم کە لەتەمەنی هەرزەکاریدا دەیانەوێت ببن بەکەسێکی دەوڵەمەن. یان ئەو باوکانەی کە خاوەنی سەرمایەکی باشن دەیانەوێت منداڵکانیان سەرکەوتوبن لە بواری ئابووریدا بۆ یە ئەوان هەوڵدەدەن بۆ ئەوەی من داڵکانیان بەباشی فێرکەن. بەڕای ڕۆبێرت خوێندن بناغەی سەرکەوتنە واتا کاتێ فێری چەند شارزاییەکان دەکات وەك لەبواری ئابوری و پێگەیاندن.

لەم کتێبەدا باسی چیرۆکۆکێك دەکات بریتیە لە باوکی فەقیر و باوکی دەوڵەمەن کە ڕۆبێرت ڕونکردنەوە زۆریداوە لەو بارەیەوە لە بەشەکانی داهاتوو. ئەم بەدرێژای ژیان گرنگی بەم لایەنە داوە، هێنانەوەی ئەم نموونە بۆ زیاتر بورژاو ڕونی بێت بۆ ئەو کەسانەی کە دەیخوێننەوە. زۆرێك لەو کەسانەی ئەم کتێەیان خوێندۆتەوە بەکتێبێکی سەرکتیان

داوە لە قەڵەم و پارەتی دەرێکی زۆرێك لەخەڵکی بووەوە بەتایبەتی لە بواری ئابوری و وەبەرهێنان.

کاتێك ئێمە منداڵەکانمان ئامۆژگاری دەکەین کە بچن بۆ قوتابخانە وەك خوو تەریتی لێهاتوە بەلامانەوە بە باشترین کاری دەزانین. کاتێ من لەگەڵ رۆبێرت چاوپێکەتنمان کرد بیرۆکەکانی کاری تێکردم دەربارەی بوونی دووباوك کە هەردانەیان و بەرەو ئامانجێ رێبەریت دەکات. بۆنموونە باوکی فەقیر پێم دەلێت تۆ بخوێنەو کاریکە بۆ دامەزراوەیەك، بەلام باوکی دەوڵەمەن پێمدەڵیت تۆ پێیوستدەکات خۆت خاوەنکاری خۆت بیت. هەردوولایەن پێیوسی بەخوێندنە بەلام خوێندنێکی جیاواز. واتا ئامۆژگاری باوکی فەقیر دەربارەی خوێندن بریتیە لەوەی ببم بە پیشەگەرێك وەك دکتۆر زیاتر بەلایەنی ناوبانگیدا دەروات بەلام ئامۆژگاری باوکی دەلمەند بریتیە لەوەب خۆت خاوەنکاربیت و خەڵکی پیشەگەر دامەزرێنی.

بەشی یەکەم
باوکی دەوڵەمەند و باوکی هەژار

من دوو باوکم هەیە، یەکێکیان دەوڵەمەند و ئەویتریشیان هەژار، یەکێ لە باوکەکانم خوێندنێکی باشی تەواو کردوە کەسێکی ڕۆشنبیرە، خاوەنی دکتۆرایەن لە زانکۆی ستاند فۆرد و شیکاگۆو خوێندوویەتی. بەلام باوکەکەی ترم پۆلی هەشتی تەواو نەکردوە. هەردووکیان سەرکەتووبوون لە کارەکەیانادا، کاری گرانیان ئەنجامداوە لە ژیانیاندا، هەردووکیان داهاتێکی باشیان هەیە، بەلام یەکەمیان واتا باوکی هەژار زۆر ئاستەنگی دێتەڕێ بۆ باشتربوونی لایەنی بژێوی، بەلام باوکی دەوڵەمەند دەبێتە دەوڵەمەندترین کەس لە هەواوی. باوکی دەوڵەمەند ئەگەر بمرێت نزیکەی دە ملیۆن دۆلار جێدێلێت بۆ خانەوادەکەی و لایەنی خێرخوازی و پەرزگە. بەلام ئەوی تر دەبێت وەرەقەی قەرزەکەی دوای خۆی بدەینەوە.

هەردووکیان بەهێزن و خاوەنی بەهرەیەکی سروشتین و شارەزان. هەردووکیان ئامۆژگاری من دەکەن، بەلام ئامۆژگاریەکەیان هەمان شت نییە. هەردووکیان بڕوایان وایە کە خوێندن گرنگە بەلام لە سەر جۆری خوێندنەکە هاوڕانین. ئەگەر من یەك باوکم هەبێت ئەوا دەبێت ئامۆژگاری دانەیەکیان وەرگرم و ئەوی تریان وەلانێم. بوونی دوو باوك واتا پێشکەش

کردنی دوو ئامۆژگاری دوو بیرو بۆچوونی جیاواز، واتا باوکی هەژار و باوکی دەوڵەمەند. پێش ئەوەی من هەرکامێکیان وەربگرم و بیگەرێنمەوە دەبێت بیرلێبکەمەوە بەراوردیان بکەم پاشان دانەیەکیان هەڵبژێرم.

کێشەکە لەوە دایە کە تائێستا باوکی هەژار هەژارنیە و باوکی دەوڵەمەند دەوڵەمەند نیە. واتا هەردووکیان لە سەرەتای کاردان. هەردووکیان لە سەرەتای سەرکێشی و ململانێی بەدەست هێنانی خێزان و پارەدان. بەڵام بیر بۆچوونی ئەوان زۆر جیاوازە دەربارەی بابەتی پارە. بۆنموونە یەکێ لە باوکەکان دەڵێت خۆشەویستی بۆ بەدەست هێنانی پارەی زۆر بنچینەی هەموو شتە خراپەکانە، بەلام ئەوی تریان دەڵێت کەمی پارە بنچینەی هەموو شتە خراپەکانە. بۆ نموونە وەك کورێکی گەنج، تۆش بتەوێت ببیتە کورێکی سەرکەت و گوێرایەڵ لەکاتێدا ئەگەر دوو باوکی بەهێزت هەبێت هەردووکیان ئامۆژگای جیاوازت بکەن ئەواگران دەبێت. واتا پەیوەستە بە جیاوازی بیروڕاوە. کە زیاتر پەیوەند بە لایەنی پارەوە هەیە. کاتێ من گەورە بووم بە پەڕێ خۆشی و زانخوازیەوە. من بۆ ماوەیەکی زۆر دەبێت بیردەکەوە دەربارەی ئەو دوو بیرو بۆچوون. زۆربەی کاتەکانی ژیانم دەبردە سەر دەربارەی پرسیارکردن لەخۆم دەربارەی بۆچی ئەو وادەڵێت؟ واتا دەربارەی هەردوو ئامۆژگاریەکە. بۆمن زۆر ئاسانە کە دانەیەکیان هەڵبژێرم و ئەوی تریشیان وەلانێم. بۆمن هەردووکیان خۆشەیوستەو پێیوستە بە باشی بیر لەوە بابەتە بکەمەوە بۆ ئەوەی بڕیاربدەم کە باشترین هەڵبژێرم.

یەکێك لە هۆکارەکان کە دەوڵەمەند دەوڵەمەند دەبێت و هەژار ئەونەی تر هەژار دەبێت و چینی ناوەندی ئەونەیتر توشی قەرزدەبن،

ئەوەیە کە بابەتی پارەو و ئابوری فێربوون لە ماڵەوە نەك لە قوتابخانە. زۆربەمان فێربووین دەربارەی پارە لە خێزانەکانمانەوە. ئایە چاوەڕێی ئەوە دەکەیت خێزانێکی هەژار تۆ بەباشی فێربکات دەربارەی پارە؟ نەخێر ئەوان تەنها دەڵێن برۆ بۆ قوتابخانەو نمرەیەکی باش بەدەست بێنە و کارێك باش بۆ خۆت دەستەبەرکە. کەسەکان کە لە چینی هەژارن کاتێ فێری پرۆگرامی ئابوری دەبن تەمەنیان لە منداڵی تێپەڕیوە. بواری پارە لە قوتابخانە فێرناکرێت. قوتابخانە تەنها جەخت دەکاتەوە سەر پرۆفیشناڵبوون لە پیشە جیاوەزەکان، نەك لە بواری پیشەی ئابووری. بۆنموونە ئەگەر سەیری ئەو کەسانە بکەیت کە خوێندنیان بە باشی تەواو کردوە بوونەتە پێشەگەرێك وەك دکتۆر و ئەندازیار و ژمێریار و مامۆستا و هەموو ئەمانە سەرەڕای ئەوەیە لە قوتابخانە سەرکەتووبوون بەڵام لە بواری ئابووریدا هەر لە کێشەدان. هەروەها ئەو کێشەی قەرزە ئەتەوەی کە توشمان دەبێت واتا وڵاتەکەمان توشی قەرزێکی زۆر دەکات بەهۆی ئەوەیە کە تاکی ناو کۆمەڵگامان لە قوتابخانە بە باشی فێرنەکراوەن دەربارەی بواری ئابووری.

من زۆر بەلامەوە سەیرە کاتێ ئێمە پلان دادەنێین بۆ هەزارەها ساڵ، چی ڕوودەدات؟ ئێمە ملوێنەها خەڵمان هەیە کە پێیوستیان بە ئابوری و هاوکاری تەندروستی هەیە. ئایە ئەوان پشتدەبەستن بە خێزانەکانیان یان بە پشگیری حوکمەت بۆ بەدەست هێنانی داهاتێکی باش. چی ڕوودەدا ئەگەر ئەو پارەییەی کە حوکمەت تەرخانی کردوە بۆ چینی هەژار ببڕدرێت؟ یان چۆن دەبێت ئەگەر منداڵکانمان شارەزابکەین دەربارەی لایەنی ئابووری؟ ئایە دەوڵەمەند دەبن یان هەژار؟ لەبەر ئەوەی من دوو

باوکم هەیە هەردووکیان کاری گەری هەبووە لە سەرم و لێیانەوە فێربووم، هەمیشە بیر لە ئامۆژگاریەکانیان دەکەمەوە لە کاتی ئەنجامدانی کارەکانمدا.

من توانیم هێزێکی کاریگەر ناوەکی بەهادار بەدەست بێنم و کاری گەری لەسەر پرکردنەوەی ژیانم هەبێت. بۆ نموونە یەکێك لەباوکەکان وەك خوویەکی ڕۆژانەی هەمیشە دەڵێت "من ناتوانم ئەم کارەبکەم"، بەڵام ئەم ڕستەیە بەلای باوکەکەیترەوە ڕێگەپێنەدراوە لەبری ئەوە هەمیشە دەڵێت "کە چۆن ئەو کارە ئەنجام بدەکم" ئەوکەسانەی کە زمانیان لەسەر ئەم وتیە ڕاهاتوە واتا من ناتوانم ئەم کارەبکەم، بەوتنی ئەمە مێشکت دەوەستێت لەبیرکردنەوە واتا تۆ مێشکت ئاگاداردەکەیتەوە کە ناتوانیت ئەو کارە ئەنجامبدەیت. بەڵام بۆ ئەوە کەسانەی کە دەڵێن چۆن ئەوکارەئەنجام دەرێت هەمیشە مێشکیان لە ڕاهێناندایە و ڕۆژ بە ڕۆژ باشتردەبن.

لەگەڵ ئەوشدا هەردوو باوکەکە کاری باشدەکەن، بەڵام یەکێك لە باوکەکان ئەوەیە من تێبینیم کردبێت کار بەمێشکی ناکات مێشکی خەوانوە دەربارەی وەبەرهێنان و بیری ئابوری و بازرگانی. بەڵام ئەویە تریان وەك خوویەکی ڕۆژانەیە ڕاهێنان بەمێشکی دەکات، بەتێپەربوونی کات ئەوەی ڕاهێنان بەمێشکی دەکات تواناکانی زیاتر دەبێت بەتایبەتی لە لایەنین ئابوری بازرگانی وەبەرهینان، بەڵام ئەوەی تر بە پێچەوانەوەیە. ئەمە وەك ئەو نموونەیە وایە کە یەکێك بچێت بۆ یاری جوملاسیك ڕاهێنان بکات بۆ ئەوەی لایەنی تەندروستی باش بێت بەڵام لە هەمان کاتدا یەکێك لەسەر قەنەفە دانیشتبێت و سەیری ئەو بەرنامە

تەلــەفیزۆن بکــات لــەڕوی فکریــەوە ڕاهێنــان بکــات بــۆ باشــتربوونی تەندروست واتا تەنها بەمێشك بەرام بەر ئەوکەسەی خۆی بەجەستە لـەویَ ئامادەیە بێگومان لەڕووی تەندروستیەوە کێشەی بۆ دروست دەبێت.

هـەردوو باوکەکە دوو بیرکردنەوەیـە جیاوازیـان هەیـەن یـەکێك لـەوان پێیوایە کە سیستەمی باج پێیوستە دەبێت بدرێت لـەکاتی خۆیدا چونکە پارمەتی دەری کەسی کەم دەرامەتە. بەلاّم بـاوکی دەوڵەمەنـد پێـی وایـە کە سیستەمیم بـاج پاسایەکی سـەرکەتوونیە و دەبێـت هـۆی سـزایەك بـۆ وەبەرهێنــەکان و پاداشــتیَ بــۆ وەبەرنــە هێنــەکان. یــەکێك لەباوکــەکان ئامۆگاریم دەکات کـە بەباشـی بخـوێنم و کارێـك بـاش وەدەسـت بێـنم لـە کۆمپانیایــەك. دووەم بــاوك پــێم دەڵێــت بەباشــی بخوێنــە بــۆ ئــەوەی کۆمپانیایەکی باش بدۆزیتەوە بۆ ئەوەیە بیکڕیت، ببیتە خاوەنکاری خـۆت. یەکێك لە باوکەکان دەڵێت بۆیە من دەوڵەمەند نیم لەبەر ئـەوەی مـن تـۆم هەیە واتا تۆی منداڵ. لەکاتێدا باوکەکەی تر دەڵێت من بۆیـە دەوڵەمەنـدم چونکە مـن تـۆم هەیـە. لەسـەر مێزی نانخواردنەکە ئێمـە گفتوگۆمـانکرد دەربارەیــە چــونیەتی بەدەســت هێنــانی لایــەنی ئــابوری و بازرگــانی وەبەرهینانن ڕێگری کردن لەو بابەتانەی کە پەیوەندی نیـە بـەم باسـەوە. یەکێك دەیگوت کاتیَ پارە بەدەست دەهێنی دەبێت بیپـارێزی دوور لـە مەترسـی بێـت بـەلاّم ئـەوانی تـر دەیـانگوت دەبێـت فێـری بـەڕێوەبردنی مەترسـیەکان بـبن. یـەکێکی تـر دەیگـوت مـاڵی خۆمـان گـەورەترین وەبەرهێنانە سەرمایە. یەکێك تر پێیوابوو کـە مـاڵی خۆمـان گـەورەترین بەرپرسیارییەتیە. واتا ئەگەر ماڵی تۆ گەرەترین لایەنی وەبـەرهێنان بێـت ئەوا تۆ لە کێشەدای.

هەردووکیان وەرەقەی قەرزەکەیان دەدەن لە کاتی خۆیدا، بەڵام لەوانەبە یەکێکیان زووتربیداتەوە. یەکێك لە باوکەکان بڕوای وایە کە کۆمپانیا و حوکمەت پێداوستیەکانمان دابین دەکەن. واتا تەنها پشت بەوان دەبەستێت. یەکێك لە باوکەکان هەمیشە نیگەرانە دەربارەیە (زیادبوونی باج، خانە نشینبوون، پلان، سودی پزیشکی، مۆڵەتی نەخۆشی، ڕۆژەکانی پشو، هتد) یەکێك لە باوکەکان هەمیشە سەرسامبوو بەو دووخاڵەی کە خزمەتی سەربازیان تەواوکردبوو، پاشان گەڕابوونەوە و خانەشینیان بۆ کرابوو. هەروەها ئەو زیاتر سەرسامە بەسودە تەندروستیەکان، بەکارهێنانی کەلوپەلەکانی خوێندنگە و زانکۆ واتا کاتێ تۆ لەوێ وەردەگیرێی وەك بەشەناوخۆی هتد. ئەو زیاتر خولیایەتی کە کاریکات بۆ ئەوەیە سودێکی زۆری دەستکەوێت زیاتر لەوەی کە ئاسودەبێت بە کارەکەی. کاتێ ئەو کاردەکات بۆ حوکمەت هەمیشە بەباشی هەوڵدەدات بۆ ئەوەی سودی زیاتر دەستکەوێت.

بەڵام باوکەکەی تر تەواو پێچەوانەی ئەوە پێی وایە ئەوسودانەی باسمانکرد هەندێکیان تەنها لاوازت دەکات، ئەو پێیوایە دەبێت خۆت خاوەنی ئابوری خۆتبیت. یەکێك لە باوکەکان هەمیشە هەوڵدەدات بۆ پاراستنی دۆلارێك، بەڵام ئەوی تر هەوڵ وەبەرهێنان دەدات. یەکێکیان فێرم دەکات کە چۆن بەباشی فۆڕمی کارکردن پڕبکەمەوە بۆ ئەوەی کارێکی باشم دەستکەوێت. بەڵام ئەوی تر فێرم دەکات کە چۆن پلان دابنێیت بۆ ئەوەی ببیتە خاوەن کاری خۆت و بازرگانی بکەیت. بۆ بوون بە بەرهەمداری و دەستکەتنی سەرمایە هەردوو باوکەکە ڕێنیشاندەرم بوون بە ڕێگەی جیاواز. پێم وایە بۆ خەڵکی هەر هەمان شت دووبارە دەبێتەوە

لە ژیانیاندا. باوك هەژار هەمیشە دەڵێت من هەرگیز نابم بە دەوڵەمەند، بۆ یە هەمیشە ئەم بیرە بەسەریا زاڵدەبێت دەبێتە ڕاست. بەلاّم باوکی دەوڵەمەند هەمیشە پێی وایە کە دەبێتە کەسێکی دەوڵەمەند. پاش ئەوەی توشی چەندەها زیانی ئابوری بوو بەلاّم هەرلەسەر ڕای خۆیەتی. ئەو خۆی ڕاهێناوە لەسەر ئەوەی کە بلّێ لەدەستدانی سامان بە هۆی زیانێك شتێکی کاتیە بەلاّم بوون بە هەژاری هەمیشەییە. باوکی هەژار هەمیشە دەڵێت کە پارە هیچ نییە زۆر گرنگ نییە. بۆ باوکی دەوڵەمەند پارە وەك هێزێکوایە، هێزی بیرکردنەوەمان هەرگیز دیاری ناکرێت هەڵناسەنگێ، بەلاّم پێیوستە کە گەنجەکانمان درك بەو هێزی بیرکردنەویە بکەن، واتا چۆن من بۆ خۆمی ئەو هەستەم لای خۆم دروست کردوە. من بۆم دەرکەتوە باوکی هەژار هەژارنیە لەبەر ئەوەی کە پارەی کەم بەدەستدینێت بەڵکو لە بەر لاوازی بیرکردنەوەی و کردارەکانییەتی.

بۆنموونە تۆش ئەو دوو باوکەو هەیە بەلاّم دەبێت زۆر وریابیت کە بە بیرۆکەی کامیان قایل دەبیت. گوێ لە کامیان دەگریت. هەردوو باوك ڕێز لە خوێندن و پرۆسەکەی دەگرن بەلاّم ئەوان پێچەوانی یەکترین لەم بۆچونەدا کە ئایا چی زانستێ گرنگە بخوێنرێت؟ یەکێکیان پێیوایە دەبێت من بخوێنم و هەوڵبدەم بۆ ئەوەی نمرەیەکی باش وەدەست بێنم بۆ ئەوەی لە کارێکی باش دامەزرێم، بەلاّم بەپێچەوانەوە ئەوی تریان پێی وایە کە دەبێت من بخوێنم بۆ ئەوەی ببمە پشکەر و وەك پارێزەر و ژمێریار بۆ ئەوەی ببمە خاوەن بازرگانی خۆم واتا لە ئێم بی ئەیە بخوێنم. زیاتر هانم دەدات بۆ ئەوی بخوێنم بۆ ئوەی دەوڵەمەند بم و تێبگەم کە چۆن پارە کاردەکات؟ هەروەها کە چۆن پارە و خوێندە کار

بۆ تۆ دەکەن. واتا تۆ کار بۆ پارەناکەیت. ئەمەی دووپارە دەکردەوە هەمووکات کە پارە کار بۆ ئێمە دەکات. من لە تەمەنی ٩ساڵیدا بڕیارمدا کە گوێ بگرم و فێربم لە باوکی دەوڵەمەند دەربارەی دەوڵەمەندی. نەك گوێ لە باوکی هەژار بگرکە هەمیشە هاتی دەدام بۆ بەدەست هێنانی بڕوانامە.

وانەیەك لە ڕۆبێرت کیۆساکییەو

وانەیە یەکەم: دەوڵەمەند کارناکات بۆ پارە

وانەی دووەم: بۆ چی ئێمە وانەی ئابوری فێردەبین

وانەی سێیەم:

وانەی چوارەم:

وانەی پێنجەم:

وانەی شەشەم: کاربکە بۆ ئەوی فێربیت نەك بۆ بەدەست هێنانی پارە.

بەشی دوو

وانەی یەک

دەوڵەمەند کارناکات بۆ بەدەستهێنانین پارە

باوکە، تۆ ئەتوانیت پێم بڵێیت کە چۆن دەوڵەمەندبم. باوکم دانیشتو پێی گوتم کوڕم بۆچی ئەتەوێت دەوڵەمەندبیت، لەبەر ئەوەی ئەمڕۆ دایکی حێمی بەسەیارەیەکی گرانبەها ڕۆشتن بۆ سەفەرەکردن بۆ نزیك کەنار ئاوێك و سێ لە هاوڕێکانمیان بانگردبوو بەلام منیان بانگێش نەکردبوو کاتێ پێم گوتن بۆ بانگێشکراوەن، گوتیان کە ئێمە منداڵی هەژاری. باوکم بەگومانەوە گوتی ئەوان ئەوەیانکرد؟ من لە وەلامدا بەدەنگێکی زۆرە گوتم بەڵێ ئەوان وایانکرد. لە کاتێکدا من چاوەڕێی وەلامێکم دەکرد باوکم سەرێکی لەقاندوو و چاویلکەکەی لە چاوکردوو چو بۆ ئەوەی لاپەڕەیە بخوێنێتەوە.

ئەو ساڵە ساڵی ١٩٥٦ بوو، تەمەنم نزیکەیە ٩ ساڵبوو. چارەنووسم وابوو کە بچم لەقوتابخانەیەکی گشتی بخوێنم کە منداڵی دەوڵەمەندەکان لەوێ دەیان خوێند. ئەو ناوچەییەی ئێمە تێیدا دەژیاین بەناوەیەکی کشتوکاڵی بەناوبانگبوو، بەلام لەگەڵئەوەی جوتیاری لێبوو، خەڵکانیتر لە پیشیە جیادا لەوێ دەژیان وەك دکتۆر و خاوەنکار و بانکەوان کە منداڵکانیان دەنارد بۆ قوتابخانە. قوتابخانەکە لە ١ تا

شەشی بنەڕەتی تێدابوو، پاشان من منداڵەکانیان دەنارد بۆ قوتابخانە تایبەت ئەگەر هەبوایە. لەبەر ئەوەی من ماڵمان لە نزیک ناوەندی شارەوەبوو دەچووم بۆ چەند قوتابخانەیەکی جیاواز پاش تەواوکردنی ٦ ساڵی سەرەتای لەگەڵ هاوڕێکانم چوینە قوتابخانەی ئامادەی گشتی.

لەکۆتایدا باوکم وەرەقەیەکی دەرهاوردوو، پێم وابێت ئەو بیری دەکردەوە. لەوەلامدا گوتی "زۆرباشە کوڕم" ئەگەر تۆ بتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەوا پێیوستە چەند شتێك فێربیت دەربارەی بەدەستهێنانی پارە. من پرسیارم لێکرد ئایە من چۆن بتوانم پارە بەدەست بێنم؟بە پێکەنینەوە وەلامی دامەوە گوتی "بەڵێ زۆرباشە کوڕم تۆ دەتوانیت مێشکت بەکاربێنیت". ئەوە هەموو شتێکە کە پێت بڵێم دەربارەی بەدەست هێنانی پارە. هیچ وەلامێکی تر نییە لە جێگەی ئەم پرسیارە جگەلەم وەلامە.

کاری هاوبەشی من و هاوڕێکەم دەستی پێکرد

بەیانی داهاتوو، من بە مایکم گوت کە باشترین هاوڕێمە ئایە باوکم چی گوتووە. ئەم باشترین شتە من گوتبێتم. من و مایك تەنها منداڵبووین کە هەژاربووین لەقوتابخانە. واتا هەمان چارەنووسمان هەبوو. کاتێ منداڵەکان یاریان دەکرد و ڕایاندەکرد پاسکیلی تازەیان پێبوو، لەگەڵ پێداویستیەکانی قوتابخانە هەرهەمووی بەتازەی. بەلام من هاوڕێکەم خێزانەکەی من تەنها شتە بنچینەیەکانیان بۆ دابین کردبووین وەك (خواردن و شوێنی حەوانەو جلوبەگ) ئەوە هەمووی بوو کە ئەوان بۆیان دابین کردبووین. باوکم هەمیشە شتێکی دەگوت. دەیگوت ئەگەر تۆ

بتەوێت شتێ بەدەست بێنی دەبێت کاری بۆ بکەیت. بەڵام ئێمە لەم تەمەنەمانە شتێکمان دەوێت کە ناتوانین کاری بۆ بکەین. مایك پرسیاری کرد گوتی ئایا ئێمە چی بکەین بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنین؟ من گوتم نازانم چی بکەین. بەڵام ئایا تۆ ئەتەوێت لەگەڵم بەژدارییت و هاوبەشبیت؟ ئەو ڕازی بوو بێتە هاوبەشم. مایك یەکەم کەسبوو بێت هاوبەشم لەم کارەدا. تەواوی بەیانی من و ئەو بیرمان لەوە دەکردەوە کە چۆن پارە بەدەستبێنین. هەروەها قسەشمان کرد دەربارەی منداڵە مسەقەفەکان کە لەکەنار دەریاکان خانوویان بۆ بنیادناون. تۆزێ نیگەرانی دەکردین بەڵام باشبوو بۆمان. ئەو ئێمەی پێدەگەیاند یارمەتی دەریبوو بۆ ئەوەی بەردەوام بووین لەسەر بیرکردنەومان دەربارەی ئەوەی کە دەوڵەمەند بین. لە پاشنیوەڕۆیەك مایکی هاوڕێم بیرۆکەیەکی نایابی باسکرد بۆم کە لە کتێبێکی زانستی خوێندبوویەوە. بەڕاستی ئێمەی سەرسامکرکە ئێستا هاوبەشی ئێمە بۆتە هاوبەشیەکی بازرگانی.

من و مایکی هاوڕێم بۆ چەندین هەفتە ماڵبەماڵی دراوسێکان دەگەڕاین داوامان لێدەکردن ئەگەر کاریان بە مەئجونی دانو بەرگەکەی نییە بیدەن بەئێمە. بەڵام منداڵانی گەڕەك پێمان پێدەکەنین بۆ ئەم کارەی ئێمە ئەنجامی دەدەین. دەیان گوت ئەوە ئێوە چی دەکەن؟ لە وەڵامدا دەمان گوت ناتوانین پێتان بڵێین. ئەمە نهێنییەکی بازرگانیە.

دایکم بەکارەکەی ئێمە زۆر نیگەرانبوو، چونکە ئێمە لە نزیك غەسالەکەی ئەو کارەکانمان ئەنجامدەدات وەك کۆکردنەوەی کەلوپەلی ناوماڵو و قوتوی دۆشاو لەگەڵ تیوبی مەئجونو لەناو پاکەتی مقەبادا. لەکۆتایدا دایکم بەتەواوەتی توڕەبوو هاتو گوتی ئەوە خەریکی چی کارێکن؟ ئەگەر

وازلەم کارە نەهێنن ئەوا هەمووی فڕێدەیەمە دەرەوە. من گوتم دایکە ئەوە نهێنی بازرگانیە. ئێمە بەڵێنماندا لەماوەیەکی کورتا بەرهەمەکەی نیشان بدەین. ئێمە وامان نیشاندا کە ئێمە چاوەڕێی یەکێك لە دراوسێکانین بۆ ئەوەی کە تیوبی مەنجونەکانیانمان بدەنێ. دایکم مۆڵەتی یەك هەفتەی پێداین. سەرەڕای ئەو پەستانەی کە ئێمە لەسەرمانبوو، توانیمان کە وەردە وەردە لە بەرهەمەکە نزیك بینەوە. بەلأم هاوبەشەکەم زۆر دەترسا لەوەی کە دایکم بێت و بڵێ بڕۆنە دەرەوە واز لەو کارانە بێنن. یەکێك لە ئەرکی هاوڕێکەم بریتیبوو لەوەی کە دراوسێکان ئاگاداربکاتەوە کە خێرا مەنجونیددانەکانیان بەکاربێن، چونکە دکتۆری ددانەکان پێیوستی پێیەتی. ئێمە هەردووکمان بەیەکەوە دەستمانکرد بە کارەکەمان.

کاتێ کۆمەڵێ مادەمان کۆکردەوە بۆ ئەوەی بیکەینە ناو تیوبی مەنجونەکە کە پێك هاتبوو لە شیر پایدەرو چەمادەیەکی تر بۆ ئەوەی بیکەینە ناو تیوبەکەوە لە جیاتی مەنجوون بیفرۆشین. سەرقاڵیی ئەم کارەبووین باوکامان پێیزانین کە ئەمانەویت چی کارێك ئەنجام بدەین بۆیە پێکەنی گوتی وازبێنن من پێم گوتن دەوڵەمەندبن بەلأم نەك بەمشێوەیە. ئەو کارێکی ساختەیە. کاتێ باوکم وای گوت وتمان تەواو خەونەکەمان بەکۆتاهاو، وتم باشە باوکە ئەمە هەربەڕاست کارێکی نایاساییە. لەوکاتەدا هاوڕێکەی باوکم گوتی وازیان لێبێنە بە پێی تێپەڕبوونی کات خۆیان بەم کارە دەزانن. باوکم بە توڕەیەوە گوتی بەڵێ ئەمکارە نایاساییە. بەلأم ئێوەی منداڵ داهێنانێکی نوێتان ئەنجامدا ئەمە دەبێتە بناخەی کارەکانتان، من شانازی بە ئێوەوە دەکەم. من و

هاوڕێكەم دانیشتبووین بەمات و مەلول بۆ ماوەی ٢٠ خولەكێك. پاشان ئەو شتانەی كە پیسمانكردبوو پاكمانكردنەوە. بۆ ئەو ڕۆژەكاری بازرگانی تەواوبوو. من بە هاوڕێكەمم گوت پێم وایە كە جیمی هاوڕێمان ڕاستی گوت كە ئێمە هەژارین. باوكم لە كاتی كە ئێمەی جێدەهێشت پێیگوتین كە ئێوە بەڕاستی سەركەتوون چونكە ئێوە ئەوەی لە تواناتاندابووە ئەنجامتانداوە بۆ بەدەست هێنانی ئامانجەكانتان چونكە زۆر بەی خەڵك هەر خەو بەوە دەبینێ كە چۆن بتوانێت دەوڵەمەندبێت بێ ئەوەی هیچ كارێكی بۆ بكات.

بەڕاستی من شانازی بە ئێوە دەكەم. دووبارە پێتان ڕادەگەیەنم كە بەردەوامبن لە سەر كارەكانتان. من و هاوڕێكەم بێدەنگ بووین ڕاستبوو وشەكانی باوكم زۆر جوانبوون بەڵام هەرنەمان دەزانی چیبكەین. من پرسیارم لە باوكم كرد وەتم باوكە تۆ چۆن دەوڵەمەند نەبوویت؟ لە وەڵامدا گوتی كوڕم لەبەر ئەوەی من پیشەی مامۆستایەتیم هەڵبژارد و مامۆستا بیرلەوە ناكاتەو كە دەوڵەمەند بێت. بەڵكو من مداڵ فێری زانست دەكات. من زۆر بێم خۆشبوو كە بتوانم هاوكاری ئێوەبم بۆ ئەوەی دەوڵەمەندبن بەڵام خۆم بە باشی نازانم دەربارەی بەدەستهێنانی پارە. لەم كاتەدا من و هاوڕێكەم بەردەوام بووین لە پاكردنەوەی ئەوناوە. باوكم گوتی كوڕم من دەزانم ئەگەر ئێوە دەتانەوێت دەوڵەمەندبن و فێری ئەوەبن كە چۆن سامان كۆكەنەوە ئەوا پێویستە لە باوكی مایك بپرسی.

مایك بە سەرسامیەوە گوتی باوكی من؟ باوكم گوتی بەڵێ باوكی تۆ. چونكە پێش ئێستە من و باوكت كاری بانكەوانیمان دەكرد ئەو شارەزایەكی باشی هەی لە بەدەست هێنانی پارەدا. مایك دووبارە گوتی

بەڕاستی وایە ئەی باشە چۆن ئێمە سەیارەی نویێ و خانوی نوێمان نیە وەك گشت خەڵکی دەوڵەمەند؟ لەوەلامدا باوکم گوتی سەیارە و خانوو نیشانەی کەسی دەوڵەمەند نیە، بەڵکو ئەوە گرنگە کە چۆن بتەوێت دەوڵەمەندیت. باوکی جیم کار بۆ کۆمپانیاییەك دەکات من کار بۆ حوکمەت دەکەم لەوانەیە ئەو کۆمپانیاکە سەیارەی بۆ دابین بکات بەلام ئەگەر کۆمپانیاکە شکستی هاورد ئەوا ئەو هیچی نامێنێت. بەلام باوکی تۆ جیاوازە مایك وا دەردەکەوێت کە ئەو بنچینەیەکی بەهێز بنیات دەنێت واپێشبینین دەکەم لەماوەی داهاتوو باوکت بێتە کەسێکی دەوڵەمەند.

دووبارە خۆشیەکی تر ڕوی تێکردین بەبیستنی ئەم هەواڵە، بۆیە ئێمە بڕیارماندا زوکاری پاکردنەوەکە تەوتوێکەین و بڕۆین لەگەڵ باوکی مایك بدوێین دەربارەی ئامانجەکەمان. بەلام کێشەیەکمان هەبوو کە باوکی مایك هەتا درەنگ کاری دەکرد چونکە باوکم خاوەنی چەند کارخانەیەك و کۆمپانیایەك و سێ مارکێت و چەندووکانێبوو. بڕیارماندا کە مایك بگەڕێتەوە بۆ ماڵیە پاس و بۆ ئەوەی کاتێ باوکی گەڕایەوە بۆ ماڵ ئەم بتوانێت پرسیاری لێبکا دەربارەی کە چۆن دەوڵەمەندبین. مایك بەلێنیدا کە هەرچیەك بوو پەیوەند بەمنەوە بکات بە تەلەفوون. مایك کاژێر ٨: ٣٠ پێ ڕاگەیاندم باوکم ڕازی بووە لەگەڵمان گفتوگۆبکات دەربارەی ئەو شتەی کە ئێمە دەمانەوێت. شەمەی داهات دیاریکرا بۆ کۆبوونەوەکەمان. بەیانی ڕۆژی شەمە کاژێر ٧: ٣٠ من سەر پاس کەوتم بۆ شارۆچکە هەژارەکە.

وانەکە دەستی پێکرد.

"من ١٠سەنت دەدەم بەتۆ بۆ هەر کاژێرێك"

لە ساڵی ١٩٥٦ بۆ هەرسەعاتێك كاركردن ١٠ سەنتیان دانابوو واتا ستانداردبوو. کاتێك من و هاوڕێکەم لەگەڵ باوکیا کۆبووینەوە لە کاژێر هەشتی بەیانی. ئەو زۆر سەرقاڵبوو و کاریکردبوو زیاتر لە چەند کاژێر. سەیارەی کارەکەی جێهێشتبوو. من بەوناوەدا پیاسەم دەکرد لە نزیك ماڵێکی شێواو، لەوکاتەدا من هاوڕێکەمم بینی پێیگوتم کە باوکم تەلەفونی بۆ کردبووم گوتویەتی کە ئێستا دێت. من چومەناو خانەوەکەوە کاتێ کەدرگاکەم کردەوە جیڕەی درگاکەی زۆر ناخۆشبوو، پاشان چومە ناوخانوەکەوە. پارچە حەسیرێکی تەنك داخرابوو لە تەنیشت درگاکەوە. پارچە حەسیرەکە وادیاربوو کە زۆر کۆنە جێگەی چەند شوێنپێیەکی زۆری پێوەبوو. کە پێوستبوو بگۆردرێت. کاتێ چومە ژورەوە هەستم بە فۆبیایەك دەکرد، کاتێك بینیم کە ئەو هەموو کەلوپەلە بەشێوەی نارێك دانراون و بۆنێکی ناخۆشدەهات لێیان ئەوە ئەگەر لە ئەمرۆدا بووایە هەمووی کۆدەکرانەوە. لەسەر قەنەفەی ژورەکە دوو ژن دانیشتبوون یەکێکیان بەڕواڵەت لە دایکم گەورەتربوو. لەتەنیشت ئەوانەوە پیاوێك دانیشتبوو کە پانتۆڵێکی خاکی و تیشێرتێکی خاکی لەبەردابوو. بەتەمەن نزیکەی دەساڵ لەباوکم گەورەتربوو. واتا ٤٥ ساڵ دەبوو. من و مایك تێپەڕین بەلایاندا بۆ چیشتخانەکە لەوێوە بۆ هەیوانی لای باخچەکە. پاشان پرسیارم کرد کە ئەوانە کێن بینیمانن. هاوڕێکەم گوتی ئەوانە کار بۆ باوکم دەکەن. ئە پیاوەی بینیت کارخانەکە بەڕێوەدەبات، ژنەکە بەڕێوبەری رێستۆرانتەکەیە، ئەوسەرپەرشتیاری پرۆژەیەت کەبین کاردەکات لە پرۆژەیەکی ڕێگاوبان کەنزیکەی ٥٠ میل درێژە.

هەروەها سەرپەرشتیارەکانی تر کار لە دروستکردنی خانودا دەکەن بەڵام پێش ئەوەی تۆبێیت ئەوان ڕۆشتبوون. من پرسیارم لێکرد کەئایا ئەوە هەموو ڕۆژێ بەردەوامە، گوتی نەخێر زۆربەی کات نییە. لەسەر کورسێکەی تەنیشتم دانیشتو پرسیارم لێکرد کە ئایا ئەو ئێمە فێردەکات کە چۆن پارە بەدەست بێنین؟ ئایا کەپێت گوت چی گوت؟ کاتێ کە پێم گوت دەربارەی پلانەکەمان پێکەنیو گوتی ئۆفەرێکتان پێشکەش دەکەم. من گوتم ئایا تۆ دەزانی ئەو چی ئۆفەرێکە؟ نەخێر بەڵام بەزوترین کات دەیزانین.

لەوکتاتەدا باوکی مایك هاتە ژورەوە لە دەرگای هەیەوانەکە من و مایك خێرا ڕۆیشتین بەرەو ڕۆی بەشڵەژاوییەوە. باوکی مایك دانیشت لەسەر کورسییەکان و گوتی کوڕینە ئامادەن؟ ئێمە لە تەنیشتیەوە دانیشتینو سەرێکان بۆ لەقان کە وا ئێمە ئامادەین. ئەو پیاوێکی کەتەبوو باڵایە نزیکەی ٦ پێدەبوو، ٢٠٠ پاوەند کێشی دەبوو، باوکی ئەو باڵای بەرزبوو جسمی پڕبوو. بەتەمەن پێنج ساڵ لە باوکم گەورەتربوو. پێی ڕاگەیاندین، ئایا ئێوە ئەتانەوێت فێرین دەربارەی بەدەست هێنانی پارە؟ لە وەڵامدا گوتمان بەڵێ. باوکم گوتی زۆرباشە ئێستە من ئۆفەری خۆمتان پێشکەش دەکەم. من فێرتان دەکەم، بەڵام دەبێت کارم بۆ کەن ئەگەر وانەکەن من هیچ تان پێناڵێم. ئەگەر ئێوە بە باشی کاربکەن ئەوا بە خێرای فێرتاندەکەم. من کاتی خۆم بەفیڕۆدەدەم ئەگەر ئێوە دانیشن و گوێبگرن هەروەك قوتابخانە. ئەوە ئۆفەری منە ئەتوانن هەڵی بژێرن یان ڕەتی کەنەوە. ئێمە پێمان گوت تەنها پرسیارێك دەکەین گوتی هیچ شتێك مەڵێن تەنها ئەوە بڵێن کە ئێوە ڕازین کارم بۆ بکەن یان نە.

ئەم کارەی ئێوە کاتێکی زۆر لێ بەفیڕۆدەدات من کاری زۆرم هەیە پێویستە ئەنجامی بدەم. لەبەر ئەوە ئێوە پێویست خێرا بڕیار لەسەر ئەم پێشنیارەم بدەن. چونکە ئەگەر خاوەن ئیرادەی خۆتان نەبن ئەوا هەرگیز ناتوانن فێری پارە بەدەست هێنانبن. دەرفەت دێتو دەڕوات. یەکێك لە کارە گرنگەکان ئەوەیە کە لەکاتی خۆی بزانیت و بتوانیت بڕیاریدەیت. ئەمە دەرفەتێکە بۆ ئێوە کە ئێمە داواتان کردوە. ئەتوانن دەستکەن بەکار و هەوڕێکەشم لەهەمانکاتدا ڕازیبوو. پاشان باوکی گوتی ئێستا خانمێك دێت بەناوی مارتین. ئەتوانن لەگەڵ ئەودا بڕۆنکاربکەن. بۆ هەر کاژێر من ١٠ سەنتتان دەدەمێ واتا هەموو ڕۆژێکی شەمان دەبێت ئامادەبن و سێ کاژێر کاربکەن. بەڵام من گوتم یاریك هەیە ناتوانم ئەنجامی بدەم. باوکی هاوڕێکەم گوتی ئێستا کار دەکەیت یان یاری دانەیەکیان هەڵبژێرە. من خێرا گوتم کارەکە دەکەم واز لە یاری دێنم.

٣٠ سەنتی دواتر

کاژێر ٩: ٠٠ بەیانی ڕۆژی شەمەبوو. من هاوڕێکەم چوین بۆ لای خاتوو مارتن و دەستمانکرد بەکارکردن. ئەو زۆر خانمێکی هێمن لەسەر خۆبوو. ئەو هەمیشە دەیگوت کاتێ تۆ هاوڕێکەت دەبینم کوڕەکانی خۆمم بیردەکەوێتەوە کە گەورەم بوونوو من یان بەجێ هێشت. ئەو بڕوای وابوو کە کارەکان بە باشی ئەنجاندەین خۆشمان بپارێزین. واتا هەمیشە هانی دەداین کە کاری باش بکەین. کارەکەمان بریتی بوولە قتوبەندی موئەلەباتەکان و ڕێخستنیان لە سەر ڕەفەکان، پاکردنەوەوی هەموو

هـەموو قتو ڕەفـەکان و سڕینەوەیان. پاشـان بـەجوانی ڕێکیـان بخـەین. بەڕاستی کارێکی بێزارکەربوو.

باوکی هاوڕێکەم من پێی دەڵێم باوکی دەوڵەمەندن خاوەنی زیاتر لە نۆ مارکێت و پارکی سەیارەبوو. دووکانەکانی زۆر لە سەر شێوازی تـازەبوو. هەروەها چەند دووکانێکی تری دراوسیّ هەبو کـە بـەقاڵی و شـیر و نـان و جگـەرەیان دەفرۆشـت. بـەڵام کێشـەیە هـەبوو ئـەویش بـریتی بوولـە سیستەمی گەرم و ساردی ژورەکـان کەتـەکان کـە نـەمان دەتـوانی درگـار ژورەکان دابخەین لەبەرگەرما. واتا دایمە درگا کراوە بوو ئەمە وایکردبـوو کـە تـۆزی دەرەوە بێتـە ژورەوە ئـەوناوە پیسکات. واتـا هـەر سـەیارەیە تێدەەڕی بەوناوچەیا تۆزو خۆڵیدەکرد.

ئێمـە بـۆ نزیکـەی سـیّ هەفتـەکارمان دەکـرد لـەو مارکێتانـەدا هـیچ سیسـتەمێکی سـاردی تێدانـەبوو. پـاش ئـەوەی مـن و هاوڕێکـەنم سـیّ کاژێرەکـەی خۆمـان تـەواودەکرد خـاتو مـارتم پارەکـەی دەخسـتی دەسـتمانەوە، کـە یـەك دیمسـبوو واتـا دە دۆلار. لـەو تـەمنی ٩ سـاڵیداو لەساڵی ١٩٥٠ ئەو بڕ پارەیە زۆر کەمبوو. واتا بۆ هـەر کـاژێریّ ١٠ سـەنت. من زۆر بەی پارەکەی کە وەرم دەگرت خـەرجم دەکـرد لـە کـڕینی کتـێبی کۆمیك. هەر کتێبەو بە ١٠ سەنت دەمکڕی. پاشـان دەچـومەوە بـۆ مـاڵ. پاش چـوار هەفتـە لـەکارکردن مـن دەم ویسـت وازبێـنم لەکارەکـەم تـەنها شتیّ کە ڕێگربوولێم کە وازنەهێنم بریتی لەوەی کە فێری بەدەست هێنانی پارەبین کە باوکی بەڵێنی دابوو پێمان. ئێستا ئێمە کۆیلەی ١٠ سەنتین بۆ هەر کـاژێریّ، لەوکاتـەوەی کـە هـاتین بـۆ کـار تـەنها ڕۆژی یەکـەم باوکی هاوڕێکەم بینین لەو کاتەوە تائێستا نەم بینیوەتـەو. مـن زۆر بێزاربـووم و

دەمگوت من شەمان کاردەکەم و ڕۆژەکانی تر دەچم بۆ قوتابخانە، کاتێبیرم لەمە دەکردەوە زۆر نیگەرانی دەکردم. بۆیە من بە مایکم گوت من وازدێنم لەم کارە. ئەو بزەیە گرتی. من بە توڕەییەوە گوت بەچی پێدەکەنی؟ گوتی باوکم پێشبینی ئەمەی کردبو ڕوبدات. چی؟ ئەو چاوەڕێی ئەوەبوو کە من وازبێنم؟ وابزانم باوك زۆر جیاوازە ئەو چەندەها وانە لە باوکی تۆ و دایکت فێربووە. بۆیە ئەو پیاوێکی لەسەر خۆ و ئارامگرە. بەڵام ئارام بگرە تا شەمەی داهاتوو من پێی دەڵێم کە تۆ ئامادەی. تۆ مەبەستت ئەوەی من دا دەمەزرێم. زۆر دڵنیا نیم بەڵام لەوانەیە.

من زۆر بەباشی خۆم ئامادە دەکرد بۆ ئەوەی لەگەڵ باوکی قسەبکەم. بەڵام باوکە ڕاستەقینەکەم زۆر تورەبوو لێی لەبەر ئەوی ئەو زۆر کاری گرانی پێدەکردین. من بەباوکە ڕاستەقینەکەم دەگوت باوکی هەژارم. ئەو هەمیشە پێیدەگوتم کە ئەوەبکە کەمن پێتدەڵێم. ئەو ئامۆژگاری دەکردم کە ئەگەر پارەکەیە بۆ زیاد نەکردن بۆ ٢٥ سەنت بۆ کاژێر وازبێنە لەکارەکەت. باوکم زۆر بە سەربەرزییەوە گوتی تۆ پێیستناکات کارێکی وا گرانبکەیت بەو برە پارەکەمە. کاتی یەکتربینینەکە هات و من لە سەئات هەشتی بەیانی چوم بۆ بینین باوکی لە هەمان شوێن کە پێشتر یەکتریمان بین. کاتێ باوکی هاتە ژورەو گوتی دانیشە و چاوەڕێکە پاشان چوە ژورەکەیترەوە. چاودەگێڕا بۆ هاوڕێکەم بەلام نەم بین زۆر نیگەرانبووم، پاشتن دانیشتم لای ئەو دوو ژنەی پێشوتر کە بینیمن لە ژورەکەدا ڕێیان بۆکردم تا دابنیشم لایاندا لە سەر قەنەفەکە. ٤٥ خولەك تێپەری و زۆدم گەرمابوو، دوو ژنەکە چونەژورەوە بۆلای یەکتربینین ئەوان تەواوبوو،

پاشان پیاوێکی تر هات و چوو بۆلای پاشان ڕۆیشت لەو کاتەوە هەر من چاوەڕێم. ماڵکە تەواو کەسی تێدانەما، من چاوەڕێبووم لە ژورە. چاوەڕێی کەسێك بووم کە منداڵەکانی دەچەوساندەوە کەسێکی دڵڕەقبوو. گوێم لێیبوو بەموبایل قسەی دەکردوو منی ئیهمالکردبوو. من زۆر پێمباشبوو بڕۆم بەڵام لەبەر هەندێ هۆکار نەڕۆیشتم.

پاش ٥٠ خولەك لە چاوەڕێکردن باوکی دەوڵەمەندم هاتوو بەدەست ئیشارەتی بۆ کردم کە بێمە ئۆفیسەکەیەوە. کاتێ چوومە ژورەکەی، باوکی گوتی من تێدەگەم تۆ دەتەوێت ڕێژەی پارەکەت بۆ زیادبکەم یان وازبێنی. زۆر باشە بەڵام من گوتم تۆ بەڵێنەکەی خۆت جێبەجێنەکرد ئەو زۆر ناخۆشبوو بۆ من کەمنداڵێکی ٩ ساڵ لەگەڵ کەسێکی واقسەبکات. تۆ پێت گوتم ئەگەر کارم بۆ بکەی فێری بەدەست هێنانی پارەت دەکەم. من زۆر بەباشی کارم بۆکردی سەرەڕای ئەو برەپارەکەمە. وازم لە یارییەکی خۆم هاورد لەبەر ئەم کارە. بەڵام تۆ یەك وشەت فێرنەکرم. بەڕاستی تۆ کەسێك ڕاستگۆنیت وەك ئەوەی خەڵك دەربارەت دەیڵێت لەم شارۆچکەیە. تۆ کەسێکی چاوبرسی و چاوچنۆکی تەنها بیر لای بەدەست هێنانی پارەیە و خەمی کرێکارەکانت نییە کە کارت بۆ دەکەن. من زۆر کاتێکی زۆر دەبێت چاوەڕێی تۆم کەچی هیچ ڕێزێکت لێنەگرتم. هەرچەندە من منداڵم بەڵام هەست بەوەدەکەم کە تۆ بێڕێزم بەرامبردەکەیت. باوکی لەسەر کورسێکە دانیشت و دەستی کردە ئێر چەناگەی کەمێ گاڵتەی بەمن کرد، هەروەك ئەوەی من فێری خوێندن بکات. زۆر خراپنییە تۆ نزیکەیە نیو مانگ دەبێت کاردەکەیت بەڵام وەك کرێکارەکانی تر ناڕەزای دەردەبڕیت. من لێیتێنە دەگەیشتم، وتم چی؟

ئەو هەربەردەوام بوو لە قسەکردن بەلاّم من زۆر نیگەرانیووم دەمگوت تۆ بەڵێنەکەی خۆت شکاندوە، لەجیاتی ئەوە تۆ من ئازاردەدەیت، بەڕاستی ئەم من زۆر ئازاردەدات. ئەو زۆر بەهێمنییەوە پێی گوتم کە من تۆ فێردەکەم. من بەتوڕییەوە گوتم تۆ چیت فێری من کردوە؟ من لەو کاتەوەی کە کار بۆ تۆ دەکەم تۆ تەنها یەك جار منت بینییەوە. بۆ هەر کارێری ١٠ سەنت داوەبەمن، من پێیوستە دەسەلات لەتۆ ئاگاداربکەمەوە. واو تۆ نارەزای دەردەبڕی هەروەك ئەو کەسانەی کار بۆ من دەکەن کە من هەرگیز دەرم نەکردوون لەکارەکەیان و خۆیان ڕۆیشتوون وازیان هاوردووە. گوتم تۆ پێیوست دەکات چی بڵێت؟ تۆ درۆت لەگەڵ من کرد. تۆ هیچت فێری من نەکرد. چۆن دەزانی من تۆم فێری هیچ نەکردوە. چونکە تۆ هیچ قسەت لەگەڵ من نەکردوە. هیچ فێرنەبووم. باشە فێکردن تەنها هەریە بە وتووێژە. گوتم بەلێ. بەپێکەنەو گوتی "هەروەك چۆن لەقوتابخانە فێردەبن".

بەلاّم ژیان بەو شێوازە فێرت ناکات. ژیان باشترین مامۆستایە بۆ تۆ. زۆربەی کات ژیان گفتوگۆناکات بۆ تۆ. ژیان تەنها جۆرە تەکانێك پێدەکات بەچواردەوری خۆتا. هەر تەکانێك شتێکت فێردەکات، هەڵسە لەخەو ئەوە ئەو شتەی کە من دەمەوێت فێرتبکەم. لەدەڵی خۆمدا گوتم باشە ئەو پیاوەباسی چی دەکات؟ باشە مەبەستی چیە لە تەکانەکانی ژیان ئایا ئەوە قسەی ژیانە؟ ئێستا من دەمەوێت وازبێنم و لەگەڵ ئەو کەسەدا بدوێم کە خواستی شوێنی کارەکەی منی هەیە.

ئەگەر تۆ وانەیەك فێربوویت لەژیان، ئەوا کارێکی باشە، بەلاّم ئەگەر وانەبوو ئەوە تەنها ئەو کشتانەی ڕوبەڕووت دەبنەوە لە ژیان شتێکی

کاتیە تێدەپەڕێت هیچ سودێکی نەبوە بۆت. هەمیشە خەڵکی لە ژیانیان دووکاردەکەن، یانە ئەواتا کە ڕووبەڕوی گرفتەکانی ژیان دەبنەوە و هیچ بەلایانەوە گرگنیە کە چیان بەسەردێت، لایەین دووەم تورەدەبن و ڕوبەڕوی ئەو شتانە دەبنەوە کە توشیان دەبێت. بۆنموونە بەڕێوبەرەکەی و هاوسەرەکەی و کارەکەی. ئەوان نازانن ئەم کێشە گرفتانە کە توشیان دەبێت وانەمان فێردەکەن بەسودە بەڵام هەمیشە بیر لە لایەن نێگەتفەکەی دەکەنەوە.

من نەمدەزانی ئەوباسی چی دەکات. دەربارەی ناخۆشییەکانی ژیان و لە بەرامبەر ئەمە هەندێکەس وازدێنن و هەندێکی تر ئەتوانن خۆیان رابگرن و وانەی لێوەفێربن و بیکەنە ئەزموونێکی ژیان و بەردەوام بن. ئەوان پێشوازی لەو جۆرە شتانەدەکە کە بەسەر ژیانیاندادێت. بۆ ئەوان ئەمە وەك پێیوستسە وایە و پێویستە فێربن. بۆیە ئەوان فێردەبن و بەردەوام دەبن. بەلاَم زۆبەی زۆری ئەوان لە نیوەی ڕیگە وازدێنن و دەگەڕێنەو. تەنها کەمێکی نەبێت وەك تۆ بەربرەکانێ دەکات لە گەڵ ژیان. باوکی دەوڵەمەندم هەستاو پەنجەرە تەختەکەی بە قایمی داخست. گوتی"ئەگەر تۆ لەمە وانەیە فیربوویت ئەوا تۆ کەسێك کە ژیردەبیت و سەروەت و سامان و زیادەکات و کەسێکی بەختەوەردەبیت". بەلاَم ئەر تۆ هیچ فێرنەبوویت ئەوا تەنها ژیانت بەفیرۆداوە و هەمیشە گلەی لەکارەگەت دەکەیت بۆ کەمی پارەکەی و بەڕیوبەرەکەت. تۆ لەژیانتا بەشێوازێك دەژی کە هەمیشە ئاواتت ئەوەبێت پارە بەدەستبێنی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانت. باوکی دەوڵەمەندم هەستاو سەیر ناوچەوانی منی دەکرد بۆ ئەوەی بزانێت من هێشتا هەرگوێدەگرم. چاومان بڕیوە

ناوچاوییەك گفت گۆمان پێدەکرد. من زۆر پێیکاری گەربووم ودەمزانی کە قسەکانی ڕاستە و من هان دەدات، ئەگەر من بمەوێت داواکاری فێربوون بکەم دەبێت لەگەڵ ژیان بجەنگێم وانەی لێوە فێربم.

باوکی دەوڵەمەندم بەردەوامبوو، دەیگوت ئەگەر تۆ لەو جۆرەکەسانەی کە زۆر لاوازی و هەرشتێکی کەمت بەسەرێت ناڕەزای بکەیت ئەوا خێرا وازدێنیت. بەلام ئەگە بەپێچەوانەوەبوو کەسایەتییت ئەوا ژیان بۆ تۆ دیوێکی جیاوازی هەیە هەموو شتێك لە ژیانتا وەك وانەیەکی باش سەیردەکەیت. ئەگەر تۆ هەمیشە خۆت بپارێزیت لەوەی هیچ ڕوداویکت بەسەرنەهێت ئەوا تۆ دەمریت بەپیری بەلام بەبێ هیچ وانەییە و ئەزمونێکی باش. کاتێ تۆ زۆربەی هاوڕێکانت تویان خۆشدەوێت لەبەر ئەوەی کەسێك کاربەباشی دەکەیت و زۆرجدی ئەوا تۆ لەژیاتا بەسەلامە ژیاوی کاری لاشت کردوە بەلام تۆ ڕێگەت بەژیانداوە تۆ گوێرایەڵی ئەو بکەیت. ئێوە هەمیشە دەترسێن لە مەترسی. بەڕاستی ئێوە ئەتانەوێت براو سەرکەوتووبن بەلام بەبێ شکست واتا ئەو ترسەی تۆ هەتە بۆ شکست هێنان زۆر زیاتر لەوەی بڕوات بەخۆت بێت بۆ ئەوەی سەرکەوتووبیت. ئەگەر زیاتر لێ بکۆلینەوە ئەوا تۆ دەزنیت کە هەولی سەرکەتنت نەداوە. تەنها تۆ ئەوت هەڵبژاردووە، کە بژیت دوور لە هەموو کێشەیە. ئەو سەیری چاوی منی دەکرد چاومان بڕیبوە ناوچاوی یەکتر بۆ ئەوەی بەباشی تێم گەیەنێ مەبەستەکەی. من پێم گوت ئایا تۆ بەوکارەت منت تاقیکردۆتەوە. ئەو بەپێکەنینەوە گوتی زۆر بەر خەڵکی وادەڵێن، بەلام من تەنها ئاشنام کردووی بەشتێکی بچوکی ژیان و تامی ژیانم پیداوی. من بەتوڕیەوە گوتم ئەو ئەزموونە بچوکەچیە کە داوتە

بەمن؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی تۆ یەکەم کەسی کە لەلای من کارت کردبێت و داوای ئەوەت لێکردبێتم کە دەمەوێت فێر پارە پەیاکردنبم. من زیاتر لە ١٥٠ کرێکار کارم بۆدەکەن هەتا ئێستا هیچیان ئەو داوایان نەکردوە بەلاّم هەرداوای پارەی زیاتردەکەن. ئەوان هەرگیز فێرنابن بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنن. زۆربەی خەڵك هەموو ژیانی بەڕێکردووە بۆ ئەوەی کاریکات بۆ بەدەت هێنای پارە. بەلاّم بەڕاستی ئەوان ئەوان تێنەگەشتموون کە کار بۆچی دەکەن.

من بەبێدەگی دانیشتبووم گوێم لە باوکە دەوڵەمەندەکەم گرتبوو. دەیگوت کاتێ کوڕەکەم مایك پێی ڕاگەیاندم کە تۆ دەتەوێت لە بارەی بەدەست هێنانی پارەو فێربیت. بۆیە من بڕیارمدا کە کۆرسێ بۆتۆ دابنێم، کە دەلالەت لە ژیان ڕاستەقینەی ئێستابکات. بۆیە من زۆرهەوڵمدا کە فێرتکەم بەلاّم تۆ هیچ تێنەگەیشتی. بۆیە من بڕیارمدا کە تۆ تەکانێ لەژیان وەربگریت واتا شتێك چەرمەسەری بۆ تۆ بێشبێنم هەر بۆ ئەوە من ١٠ سەنتم دەدات بەتۆ لە بەرامبەر یەك کاژێر کارکردن. من گوتم باشە من چی فێربووم دەربارەی کارکردن بۆ ١٠ سەنت لە یەك کاژێدا؟ ئایا تۆ بەمکارە تەنها کرێکارەکان بێهیواناکەی، خەدریان لێناکەیت. باوکی دەوڵەمەندم سەری باداو پێکەنی و گوتی تۆ پێوستە بیرو بۆچونی خۆیت بگۆڕیت. من بەتوڕەیوە گوتی واز لە سەرزەنسشت کردن بێنە. ئەگەر تۆ پێتوایە من کێشەم یان ئەگەر تۆ پێت وایە من کێشەم. تۆ دەتوایت من بگۆڕیت. فێری هەندێشتم کەیت بۆ ئەوەی ئەزموونم زیادکات دەربارەی ئەو کێشانە چارەسەرکردنیان.

لەوەڵامدا گوتی "زۆربەی خەڵکی ئەیانەوێت هەموو ئەوکەسانەی کە لە ژیانان بگۆڕدرێن بەڵام خۆیان نە" ڕێگە بدەم پێت بڵێم کە زۆر ئاسانە تۆ بگۆڕم لە خەڵکانی تر. من گوتم لەوە تێناگەم مەبەستت چیە؟ باوکی دەوڵەمەندم بە نیگەرانیەوە گوتی من سەرزەنشت مەکە بۆ کێشەکەت.

"بەڵام تۆ تەنها ١٠ سەنت دەدیت بۆ هەر کاژێرێ"

باوکی دەڵەندم گوتی تۆ تائێستا چی فێربوویت؟ من ئەوە فێربووم کە تۆ زۆر پارەپیسی. پێم وایە تۆ وابیردەگەیتەوە من کێشەکەم بەڵام خۆت کێشەکەی. باوکی دەوڵەمەندم گوتی تۆ هیچ فێرنابیت ئەگەر وا هەڵسەکوت بکەیت. باشە من ڕێز لەخۆم دەگرم بەڵام تۆ چی چارەسەرێکت هەیە بۆ کێشەکەی من؟ زۆر باشە ئەگەر تۆ پارەی زیاتر نادەی بەمن ئەوا هیچ نەبێ کەمێك ڕێزم لێرگرە و فێرم بکە دەربارەی بەدەست هێنانی پارە. من وازدەێنم لە کارەکەم. باوکی دەوڵەمەندم گوتی کەمێك ئارامبگرە ئەو ەوکارەیە کە زۆربەی خەڵکی دەیکەن واتا واز لەکارەکەیان دێنن و دەگەرێن بۆ کارێکترو هەلێکی باشتر و پارەیەکی زیاتر واتا وا هەستدەکەن کە کار نویێ کێشەکەیان بۆ چارەسەردەکات بەڵام ڕاستیکەی وانیە. من بە پێکەنینەوە گوتم ئەی باشە ١٠ سەنت بۆ هەر گاژێرێ چارەسەرە؟ باوکی دەوڵەمەندم بە پێکەنیەوە گوتی ئەو ئەو کارەیە کە زۆریەی خەڵکی دەیکات. واتا سەرەتا ڕازی دەبن بەو بڕە پارەیە و هەمووکات چاوەڕێی ئەوەن پارەکەیان بۆ زیادکەیت و هەمیشە لە ناو خێزانەکانیاندا کێشەی دارایان هەیە. ئەوان وا هەست دەکەن کە پارە تەنها کێشەکان چارەسەردەکات. هەندێکی تریان کاری دووەم دەکەن زۆر بە قورسی بەڵام هەر لە هەمان ئاستدان. من وردە وردە

هەستم بەوە دەکرد کە خەریکە تێدەگەم لە وانەکانی وتامو چێژی ژیان. بەڵام من هەر سووربووم لە سەر پرسیارەکەم کە چی کێشەکەم چارەسەردەکات؟ ئەو زۆر بە سەراحەت گوتی ئەوە کێشەکەیە کە تۆ ناتەوێت تێبگەیت.

ئەوە ئەو ساتەبوو کە باوکی دەوڵەمەندم هەموو ئەو ئەزموونەی هەمیبوو فێری کردم دەربارەی ژیان و چۆنیەتی بەرگاربوونەوەی کۆسپەکان. کە ئەمە ئەو جیاکردبۆوە لە باوکی هەژارم و خاوەنکارەکانی تر. هەر ئەویبوو وای لەمن کرد بمە دەوڵەمەندترین کەس لە هەواوی و بەزۆر ترین زانیاری دەربارەی بەدەست هێنانین پارە. بەڵام باوکی هەژارم لە هەموو ژیانیدا بەدەست کێشەی ئابووریە دەینالاند. ئەوە خاڵە جیاکەرەوەیە بوو کە ژیانی هەردووکرمانی بەئاراستەیەکی جیاوازدا گۆڕی. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە ئەم بۆچونەی خۆی دووبارە و دووبارەی دەکردەوە، کە من پێم دەگوت وانەی یەك.

خەڵك هەژار و چین ناوەندی کاردەکەن بۆ پارە، بەڵام خەڵکی دەوڵەمەند پارەیان هەیە و کاریان بۆ دەکات:

لەبەیانی رۆژێك شەمی پرشنگداردا. من بەتەواوب فێربووبووم دەربارەی بیرو بۆچونە جیاوازەکانی باوکی هەژارم. کە فێری منی کردبوو لەنمداڵیەوە واتا لەتەمەین ٩ساڵیەوە. هەردوو باوکەکەم دەیانویست من فێربکەن، هەردووکیان منیان هاندەدا بۆ خوێندن بەڵام هەمان خوێندن نەبوو. ئەو باوکەم کە خاوەن بڕوانامەبوو هاتی دەدام کە بخوێنە وەك ئەوەی من دەخوێنم. واتا زۆر هەوڵیدا و بخوێنەو بۆ ئەوەی نمرەیەکی بەرز بەدەستبێنی، بۆئەوەی کارێکی باشم دەستکەوێت لە کۆمپانیایەکی

گەورە. دڵنیابە لەوەی کە زۆر پارەی باشت دەست دەکەوێت. بەلام باوکی دەوڵەمەندم دەیویست من فێریم کە چۆن پارە کارم بۆ دەکات نەك من کار بۆ پارەبکەم. ئەو وانەی من فێریبووم لە ژیانما بوویووە رێبریە لە ژیاندا لە قوتابخانە فێرنەبووم. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە بەردەوامبوو لە وانەی یەکەم، دەیگوت من زۆر خۆشحالم کە تۆ توورەبووی دەرباری ١٠ سەنت بۆ هەر کاژێرێ. بەلام ئەگەر تۆ تورەنەبوویتایە من نەم دەتوانین هیچ وانەیەکت فێربکەم. تۆ ئیستا بۆت دەرکەتوە کە فێربوونی ڕاستەقینە پێیوستی بە وزەیەکی زۆرە و ئارامگرتن و وەلانانی خواستەکانت. تورەبوون بەشێکە لەچارەسەرەکە. ئەگەر تامەزرۆی و تورەبوون یەك بگرێت ئەوا کارێکە باشە بۆ بەدەست هێنانی پارە. زۆر بەی خەلکی دەیانەوێت سەلامەتبن و دوور لە کێشەبن. بەلام لەم کاتەدا تامەزرۆی کارگەری نیە لەسەر ئەوان بەڵکو ترس کاری گەری هەیە لەسەر ئەوان. بۆیە ئەوان کارێك هەڵدەبژێرن کە موچەکەشی کەمبێت.

بەڵێ. ئەوان دەلێن کە من خەدرم لێکردوون چونکە پارەی زۆریان نادەمێ بۆ حوکمەت. من دەڵێم ئەوان خۆیان خەدر لەخۆیاندەکەن، واتا ترسەکەیانە نەك من. من گوتم تۆ ئەوتانیت وانەبیت و زۆر پارەیان بدەیتێ ئەی وانیە؟ لەوەلامدا گوتی "پێیوست ناکات" چونکە پارەی زۆر کێشەکە چارەسەرناکات. هەروەك باوکت کە سەرەڕای ئەوەی پارەیەکی زۆر وەردەگرێت، بەلام پارەی باجی بەباشی بۆ نادرێت. چونکە ئەگەر خەلکی پارەی زۆریان دەستکەوێت ئەوا زیاتر قەرزاردەبن. تۆ ئەمە بۆیە تۆ ١٠ سەنت دەدەی بەمن. ئەمە بەشێکە لە وانەکە. باوکی دەوڵەمەندم گوتی "زۆر ڕاستە بەڵێ"

کوڕی خۆم ئەگەر سەیری ژیانی باوکت بکەی کە چۆن چۆتە قوتابخانە و نمرەیەکی باشی بەدەستهێنانوە و پاشان چۆتە زانکۆ و کارێکی باشی بەدەستهێنانەوە پارەیکی باش وەردەگرێت مانگانە، بەڵام تائێستا ئەو هەر کێشەی ئابوری هەیە و وەك پێیوست کێشەکان چارەسەرنەبووە. ئەمە لەبەرچی؟ چونکە ئەو هەرگیز فێرنەبوە دەربارەی پارە لە قوتابخانە. ئەو بڕوای وایە کە ئەو کاربکات بۆ پارە نەك پارە کاربکات بۆ ئەو. من گوتم ئەی تۆ وانەبوویت؟ گوتی وا هەستناکەم. ئەگەر تۆ دەتەوێت کاریکەی بۆ پارە ئەوا لە قوتابخانە بمێنەرەوە چونکە لەوێ باشت فێردەکەن. بەڵام ئەگەر دەتەوێت پارە کارت بۆ بکات ئەوا من فێرت دەکەم ئەگەر تۆ بتەوێت فێرببیت.

من گوتم ئایا هەموو کەسێك نایەوێت فێری ئەمەبێت؟ گوتی "نەخێر" چونکە زۆر ئاسانە ماربکەی بۆ پارەن هەرکاتێ باسی پارە دێتە پێشەوە ئەوا ترس بەسەرتازاڵدەبێت. من گوتم "زۆر با تێناگەم " گوتی "نیگەران مەبە ئەو شتێکی ئاساییە" بەس تەنها ئەوە بزانە کە ئەوە ترسە کە زۆیەی خەڵکی دەهێڵتەوە لەسەر کارەکە، هەروەها ترس لە دانەوی قەواڵکەیان و ترس لە لەدەسدانی کارەکەیان و ترس لە نەبوونی پارەی پێیوستوو. ئەمە ترسە کە ئەمانە دووبارەدەکاتەوە. ئەمە بەهای خوێندنی پسپۆڕیە و بازرگانیە، کە کاردەکەن بۆ پارە. زۆرێك لە خەڵکی بوونەتە کۆیلەی پارە و هەمیشە لە بەڕێوبەرەکەیان تووڕەدەبن. من پرسیارمکرد ئایا خوێندن بۆ ئەوەی پارەکارت بۆ بکات تەواو کۆرسێکی خوێندنی جیاوازنیە. لەوەلام داگوتی بەڵێ "بەدڵنیاییەوە". "من لەسەر

بەڵێنەکەی خۆم و تۆفێردەکەم بەوەی بەڵێنم پێدابووی بەڵام بە ماوەیەکی زۆر"

باوکی دەوڵەمەندم گوتی "کوڕی خۆم تۆ لەتەمەنی ۹ ساڵیەوە هەستت بەوە کردوە کە خەڵکی کاردەکەن بۆ پارە، بەڵام ئەم دووەمانگەی لای من کاردەکەیت ئەوەندەی کەسێکی ٥٠ساڵە بیرو بۆچوونتهەیە دەربارەی ئەوەی خەڵکی چی دەکات". من گوتم لەمەتێناگەم ؟ گوتی باشە تۆ هەستت چۆنبوو کاتێ لە سەرەیا چاوەڕێیت دەکرد بۆ ئەوەی کە دەتمەزرێنم و وەکاتێکیش کە داوای پارەی زیاترکرد بۆ یەکەم جار؟ "زۆر سامناکبوو". باوکی دەوڵەمەندم گوتی ئەگەر تۆ کاریکەیت بۆ پارە ئەوا ژیانی تۆ هەروەك زۆر بەی خەڵکدەبێت. باشە هەستت چۆنوو کاتێ خاتو مارتن ۳ دیمی دەخستە دەستەوە بۆ سێ کاژێر کارکردن؟ ئۆ من هەستم دەکرد ئەمە بەپێی پێی پێیوست نیە، هیچ نیە، زۆر خەمباردەبووم. هەروەك چۆن کارمەندەکانی تر هەستیان چۆنە کاتێك کە پارەی باجو و کەمکراوەیەکی تر کە لەپارەمانگانەیان دەبردرێت، لەکۆتایدا تۆ ئەو بڕپارەیە بەدەست دەهێنی ٪١٠٠.

من گوتم زۆریەی کارمەندان و کریکارەکان ئەو بڕەپارەی وەردەگرن هەموویان دەستناکەوێت؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی نەخێر لەسەرەتادا حوکمەت بەشێکی لێدەبات. چۆن ئەمکارە دەکەن؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی " لەڕێگەی باجەوە. بۆنموونە ئەگەر تۆ پارە بەدەست بێنی دەبێت باجبدەیت و یان کاتێ تۆ خزمەتگوزاریە بەکادەهێنی دەبێت باجبدەیت، یان کاتێ تۆ پارەکەت دادەنێی لە بانکا یان کاتێ تۆدەمریت بۆ ئەمانە دەبێت باج بدەیت".

چۆن خەڵکی ڕێگە بە خوکمەتدەدا ئەم کارەبکات؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی" نەخێر خەڵکی هەژار و چینی ناوەند ئەوکارە دەکەن. باوکی دەوڵەمەندم گوتی من گرەو لەگەڵ تۆدەکەم کە من زۆر لەباوکتم پارە دەست دەکەوێت بەلاّم ئەو زۆرتر باجدەدات". گوتم چۆن ئەمە دەبێت؟ بۆچی خەڵکی ڕێگە دەدەن بە خوکمەت ئەم کارەبکات؟ بەلاّم باوکی دەوڵەمەندم بەبێدەگی دانیشت. من تیگەیشتم لەجیاتی ئەو وادەخوازێ لەجیاتی ئەوەی قسەبکەم گوێبگرم. لەکۆتایدا من هێمنبوومەوە و بەلاّم ئەوەی بیستم زۆر نیگەرانیکردم. من درکم بەوەکرد کە من هیچ نیم دەربارەی ئەمە. لەوکاتەدا باوکی دەوڵەمەندم گوتی " تۆ ئامادەی فێربیت؟ "

سەرم بۆ لەقاند. گوتی" هەروەکو پێشتر باسم کرد چەند شێکی پێیوست هەیە دەبێت فێری بیت. یەکەم دەبێت فێربیت کە چۆن پارە کاربکات بۆ تۆ لەژیانتا. زۆرێك لەخەڵکی دەچن بۆ کۆلێژ و دوخوێنن بۆ ماوەی ٤ ساڵ پاشان خوێندن تەواودەکەن. من دەزانم کە خوێندم لەبواری پارەدە بەردەوام دەبێت بۆ ماوەی ژیانم. لەبەرئەوەی من بۆم دەرکەوتوە ئەوەی دەیزام بریتە لەوەی زۆرتبزانم و پییوستە بیزانم. زۆر بەی خەڵکی هەرگیز ناخوێننەوە لەم بوارەدا. بەڵکو ئەوان تەنها دەچن کاردەکەن و بڕێك پارە بەدەست دەهێنن، پارەکەیان لە بانك دادەنێن. ئەم ئەو کارە لەپێشنانەیە کە ئەنجامی دەدەن. ئەو خەمباردەبن کاتێ کێشەیکی پارەیەیان بۆ دێتە پێش. لەوکاتەدا ئەوان وابیدەکەنەوە کە تەنها پارە دەتوانێت کێشەکە چارەسەرکات. ئەمەش لەئەنجامی ئەوەی ئەوان زانیاری کەمیان هەیە دەربارەی زانستی ئابوری، ئەو کێشە کەیە.

من گوتم" باوکی من کێشەی زۆری هەیە دەربارەی باجدا ئەمە لەبەر ئەوەیە کە ئەو لەپارە تێنەگەیشتوە؟" گوتی"سەیرکە" باج یەکێکە لەو بەشانەی کە دەبێت فێری بیت سەربەو لقیە کە دەبێت پارە کاربکات بۆ تۆ نەك تۆ بۆ پارە. ئەمڕۆ من دەمەوێت بزانم کە تۆ یەشتا تامەزرۆی زانیار فێربیت دەربارەی پارە. بەڵام زۆربەی خەڵکی وانین. بەڵکو دەچن بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی بەرز بەدەستدێنن ودەچنە زانکۆ و فێری پسپۆڕیەدەبن لە بوارێکدا و کارێك دەدۆزنەوە پارەیەکی باشیان دەست دەکەوێت پاشان کاتێ بەخۆیان دەزانن لەکێشەیەکی پارەی زۆر گەورەدان. پاشان ئەوان ناتوانن وازبێن لەکارکردن. بۆیە لێرەدا بەهای ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە پارە کاربکات بۆتۆ یان تۆ کاربکەی بۆ پارە. جارێکی تر پرسیاری لیکرمەوە گوتی" تۆ تامەزرۆی بۆ فێربوون دەربارەی پار؟" سەرم بۆ لەقاند گوتم "بەڵێ. "

زۆرباشە بگەرێرەوە بۆ سەر کارەکەت بڵم ئەم جارە هیچت نادەمێ. وتم چی؟ گوتم "هیچت نادەمێ" تۆ دەبێت کاربکەیت وەك پێشو واتا سێ کاژێرلە شەماندا بەلآم یەك سەنتت نادەمێ. چونکە تۆ نەتگوت "کەمن کارناکەم بۆ پارە" کەواتە من هیچت نادەمێ. بڕوا بەوەناکەم کە گوێم تێوەیبوو. بەلآم من پێشتر قسەم لەگەڵ ماك کردوە ئە ڕازی بووە کە کارم بۆ بکات بە خۆڕای. من بەدەنگی بەرز گوتم ئەو داتپەڕوەری نیە تۆ پێیوستە شتێ پارەم بدەیتێ. گوتی " تۆ نەتگوت دەمەوێ فێریم ئەگەر تۆ ناتەوێ فێربیت، کاتێ گەورەبوویت تۆ وەك ئەو دووژن و پاوەت لێدێت کە لەژوری میوانەکەمدا دانیشتوەن و تەنها کاردەکەن بۆ پارە. من هیوای ئەوە دەخوازم کە کەسی وا دەنەمەزرێنم. هەروەك باوکت کە پارەیەکی

زۆری بەدەست دێنێت بەڵام ئێستا زۆربەی پارەکانی لەدەست دەدات و دەچێتە ژێرباری قەرزێکی زۆرەوە. واتا ئەگەر تۆ بتەوێت پارە کێشەکات بۆ چارەسەرکات ئەوا من و تۆ دەگەڕێینەوە بۆ سەر هەمان ڕێکەوتنامەکەی پێشو، واتا ١٠ سەنت بۆ هەر کاژێرێ. تۆ ئەتوانیت ئەوە بکەی کە خەڵکی دەیکات و لەسەر ڕاهاتوون بەڵام چیتر پێیوستناکات چیتر سکاڵابکەیت دەربارەی کرێکەت، ئەگەر بەکەمت زانی بچۆ کارێکیتر بۆ خۆت بدۆزەرەوە. من گوتم "باوکی دەوڵەمەندم ئێستا چیکارێك پێیوستدەکات بیکەم؟ باوکی دەوڵەمەندم بەسوکی دابەسەرمدا و گوتی " ئەمە بەکاربێنە" ئەگەر تۆ ئەمە بەکاربێن بەباشی ئەوا زۆر سوپاسی من دەکەیت بۆ ئەو دەرفەتەی پێمداوی. چونکە تۆ دەبیتە پاوێکی دەوڵەمەند. من سەرم لێشوابوو نەمدەزانی چی بڵێم ئایا من بۆ ئەوەنەهاتم کەپارەکەم بۆزیادکات، کەچی ئێستا بێبەرامبەر کاردەکەم. دووبارە باوکم گوتی مێشکت بەکاربێنەن بچۆرەوە بۆ سەر کارەکەت.

وانەی یەکەم
دەوڵەمەند کار ناکات بۆ پارە

من لەبەر خۆمەوە دەمگوت خۆمن لای باوکی هەژارم گوتم دەچم بۆلای بۆ ئەوەی پارەکەم بۆ زیادبکات، کەچی بەبێ بەرامبەر کاری بۆدەکەم، باشە من چۆن باوکم تێگەیەنم کە خۆم بەباشی تێنەگەیشتووم. بۆ نزیکەی سێ هەفتە من و هاورێکەم کارماندەکرد لە شەماندا بە بێ بەرامبەر. کارەکەمان نیگەرانی نەدەکردین و ڕاهاتبووین لەسەری. بەلاَم پاریەکە و کرینی کتێبەکان لەدەس چوو. بۆ سێیەم هەفتە باوکی دەوڵەمەندم هات بۆلامان لە مارکێتەکە، کاتێ ئێمە کارماندەکرد گوێمان لە دەنگی مەکینەی سەیارەیەبوو گوڕایە و باوکی دەوڵەمەندم هاژورەوە و سلاَوی لە خاتو مارتینکرد. پاش زانی کەچی دەگوزەرێت لە مارکێتەکەن چوو بۆ لای مجەمیدەکەو دوو ئاسکرێمی بۆ دەرهێناینوو دای پێمان و گوتی" بابڕۆین پیاسەبکەین"

من و هاورێکەم لەگەڵی ڕۆیشتین بۆ پیاسە بۆ شەقامەکان و پارکەکان لەنزیک پارکێک دانیشتین ئاسکرێمەکەمان دەرهێناو دەستمانکرد بەخواردنی. باوکی دەوڵەمەندم گوتی: ئێستا چۆنن لەگەڵ کارەکەتان ؟ مایك گوتی"من باشم"منیش سەرم ڕاوەشان واتا منیش هەروەها. پاشان گوتی" هیچ فێربوون؟" هەردووکمان واپیشانماندا کە هیچ فێرنەبووین.

لە داوەگەورە کەی ژیانت خۆت ڕزگارکە

زۆر باشە ئێستا ئێوە بیرکردنەوەیکی نوێتانهەیە، ئەگەر ئێوە ئەم وانیە فێربوون ئەوا ئێوە شێوازی ژیان گۆڕانی بەسەردادێت بۆ ئازادی زیاتر و ئاسایشی. ئەگەر ئێوە تێنەگەیشتوون لەم وانەیە ئەوا ژیان بەسەردەبەن وەك خاتو مارتین و هاوڕێکان کە یاری دەکەن لەو پارکە. ئەوان کاری باشدەکەن بەڵام پارەیەکی کەم وەردەگرن و زیارترگرنگی بە کاریّ کە بۆهەمیشەی ژیانیان بێت واتا موچەخۆری حوکمەتی لای خۆمان کە خانەنشینین دەداتیّ پاش خانەنشینبوونت. ئەگەر بوونی پشو لە نێوان سیّ هەفتەکەدا و پارەی خانەشیین دڵخۆشتدەکات ئەوا من بۆ هەرکارێریّ ٢٥ سەنت دەدەمیّ. بەڵام ئەمانە دەبێت کاری باش ئەنجامبدەن. یان ئێوە ئەواتان بەلاوەخۆشە؟ من گوتم "بەلاّیّ. "

دووبارە پێکەنین گەڕایەوە بۆ دەموچاوی باوکی دەوڵەمەندم. خاتو مارتین وەك دایکم وایە، من هەرگیز ئەو بێزارناکەم. بەڵام لەوانەیە لەگەڵ ئێوا وابووبێتم چونکە ویستوومە ئەو ئامانجەی هەمە بگەیەن بەئێوە. بۆ ئەوەی جواتر لێی تێبگەن. زۆربەی خەڵکی سود لە بیرکردنەوەیان وەرناگرن چونکە بیرکردنەوەیەکی تەسکیان هەیە. زۆربەی خەلکی ئەو دۆخە خراپەی خۆیان نابینن کە تێیدان.

من و هاوڕێکەم زۆر دڵنیانەبووین لە مەبەستەکەی، تائێستا وشەکانی ئەو ئێمەی نیگەراندەکرد. چونکە ئەو دەیویست بە هەرڕێگەیەبێت ئێمە فێربکات. باوکی دەوڵەمەندم گوتی " ٢٥سەنت بۆ هەر کارێرێك بەکەم

دەزانی؟ ئایا بەبیستنی ئەم هەواڵ لێدانی دڵت زیادی نەکرد؟ من سەر ڕاوەشاند و گوتم "نەخێرکەمە بۆ من ١٥ سەنت وەك دۆلارێکوایە."

پاشان گوتی "من دۆلارێکت ئەدەمێ بۆ هەر کاژێرێك. کەئەوەم بیست من بڕوام نەکردو دڵم زۆربەخێری لێیدەدات"، بەلام هیچم نەگوت. بەلام گوتی" ٢ دۆلار" کاتێ گوێملەوەبوو خەریبوو بتەقێمەوە لەخۆشیدا. پاش ئەو هەمووکارە من توانیم بۆ هەر کاژێرێك ٢دۆلار وەربگرم ببمە دەوڵەمەندتریم مندالّ لە ناوچەکە. من نەمدەتوانی وێنای ئەوەبکەم کە ئەو بڕیارەیەکم دەست دەکەوێت. بۆیە من دەمویست بڵێم بەڵێ ڕێکەتنی لەگەڵبکەم. چونکە من دەتوانم پاسکیلی نوێ بکرم و یاری نوێبکەم و پیشانی هاورێکانمی بدەم کەمن دەوڵەمەندبووم، بۆ نموونە جمی هاورێم کە چیتر پێیوست ناکات بەمندالّکی هەژارم بزانێت. بلاّم من چۆن بتوانم کە زمانم بگرم بەهەرێگەیەك بێت دەربارەی ئەویە بەدەستم هاوردووە. وەها هەستم دەکرد کە لەوانەیە مێشکم بەتەواوی کوژابێتەوە و چونکە من زۆر بەخراپی ئەو٢ دۆلارەم دەویست.

ئاسکرێمەکە توایەوە و نەم خوارد بەدەستما هاتبووە خوارەوە. کاتێ باوکی دەوڵەمەندم درکی بەوەکرد کە ئێمە چاومان ئەبلّقبوو و مێشکمان خالّیبوو. ئەو دەیزانی کە دەیەوێت تاقیمانبکاتەوە و ئەو هەستەی ئێمە مەبەستلێی ڕازیبوونمانە بە مامەڵکە. ئەو دەیزانی کە هەندێ مرۆڤ زۆر لاوازەو دەتوانی بە پارە بیکرێت. لەهەمانکاتدا ئەو دەیزانی کە هەندێکەس هەرگیز بەپارە ناکرێن. پرسیارەکە لێرەدایە کێ زۆر بەهێزە؟ ئەو هەزارەها کەسی تاقی کردۆتەوە لە ژیانیدا. واتا هەرکەسێ بیوێت کاری بۆ بکات تاقدەکاتەوە.

پاشان گوتی ٥ دۆلار

بێدەنگیە لە ناخی مندا هەبوون هەستێ دەکرد هەندێشت گۆڕاوە. ئۆفەرەکەی زۆر گەرە و جێیبڕوانەبوو. لەوتەمەنی منداڵیمدا کە تانێستا من هەر منداڵێکم و ٥ دۆلار وەردەگرم بەڕاست بۆ من زۆربوو. بەبێدەگی دانیشتین و سەیری یەکتریمان دەکرد لەگەڵ هاوڕیکەمدا. من هەستم دەکرد ڕۆحم زۆر لاوازە بۆ پێیوستبوو بێدەنگبم. هەستم دەکرد تەواو دڵنیابوومەتەوە دەربارەی کرێی ڕۆژانەکەمان. هەستم دەکرد مایك هەمان هەستیمنی هەبوو. باوکی دەوڵەمەند بەنەرمیەوە گوتی" زۆر باشە" زۆربەی کەسەکان خاوەنی بەهای خۆیانن چونکە ئەوان مرۆڤن و مرۆڤیش خاوەن هەستی خۆیەتی هەر لەڕووی ترس و تامەزۆری و چاوبرسیە. بۆ نموونە ترس بەبێ بوونی پارە هانتدەدات کاربەبشی بکەیت، پاشان کرێکەی خۆی وەردەگرێت. هەروەها هەستی چاوبرسی و تامەزرۆی وامان لێدەکات کە بیربکەینەوە لەو شتە سرنجراکێشانەی کە بەپارە دەکڕدرێت. شێوازیش پاش ئەو دەخوێنرێت.

گوتم شێواز چیە ؟ شێواز واتا هەستان و ڕۆیشتن بۆ کار و دانی باج و کارکردن، ژیانی ئێمە لەسەر دووشت دەڕاوت یان ئەواتا دەترسین یان یان زۆر چاوبرسین. واتا ئەگەر پارەی زیادیان بدەیتێ ئەوا ئەوان بەردەوام دەبن لە سوورە ڕۆژانەیە و پارەکانیان سەرفدەکەن لە شتێك کە سودی زۆریان پێناگەیەنێت. بۆیە من ناوم ناوە یاری ڕەیت ڕەیس. مایك گوتی " ئایا هیچ چارەسەرێکی ترمان هەیە؟ باوکی دەوڵەمەندم گوتی " بەڵێ ڕێگەی ترمان هەیە بەلام کەمێ لە خەڵکی درکیان پێکردووە". مایك گوتی " ئەو چارەسەرە چەی ؟ لەوەلام دا باوکم وتی " ئەوە ئەوشتیە

کە ئاواتم پێدەخوازم و بەهیوای ئەوەم ئێوە فێربن لەڕێگەی خۆمەوە بە کارکردن و خوێندن. هەر لەبەر ئەوو من لە سەرەتادا پارەم لێبڕین و بۆم کەمردنەوە. مایك وتی "ئەمە هەموو ئامانجەکەتبوو؟" "ئێمە زۆر بەباشی کارمان دەکرد و خۆمان زۆر ماندوودەکرد. باوکی دەوڵەمەندم وتی یەکەم هەنگاو بەڕاستگۆی وترا" مایك وتی "ئێمە درۆمان نەکردوە" باوکم گوتی " من نەم گوتوە ئێوە درۆتان کردوە" وتم باشە ڕاستی یانی چی؟

باوکی دەوڵەمەند پێیگوتم هەستت چۆنە؟ مەبەستم ئەوەیە تەنها بۆ خۆت نەك بەکەسی کەبڵێیت.

وتم " تۆمەبەستت ئەو کەسانەی کە لە پارکەکاکە یاریان دەکرد ئەوانەی کە کار بۆ تۆدەکەن واتا خاتو مارتن وەها ناکات؟ وتم " من گومانم هەیە" لەبری ئەوەی ئەوان بترسن لە نەبوونی پارە ئەتوانن بەرەنگاری ئەو ترسەیان ببنەوە، وەڵامم دانەوەی ئەوا زیاتر بەهەست و سۆزە نەك بەبیرکرنەوەیە واتا مێشکیان بەکار ناهێنن". باوکی دەوڵەمەدم بەسوکی دەستی دابەسەرماندا. گوتی " ئەوان کەمێ دۆلاریان دەست دەکەوێت دووبارە هەست و سۆز و چاوبرسێتی بەسەریاندا زاڵدەبێت. دووبارە هەمان وەڵامیان دەبێت. لە جیاتی ئەوەی بیربکەنەوە.

مایك وتی ئایا هەست و سۆز بەکار دێنن لە جیاتی بیرکردنەوە؟ زۆر ڕاستە بەڵێ. لە جیاتی ئەوی ڕاستیکەی بڵێن دەربارەی ئەوەی هەستیان چۆنە، ئەوا کاردانەوەیان بە هەستو سۆزە بیرکرنەوە بەکار ناهێنن. زۆر دەترسن، دەچن بۆ کارکردن بەهیوای ئەوەی ئەو پارەییەی وەری دەگرن کێشەی ترسەکەیان بۆ چارە سەرکات. بەلام بەپێچەوانەوەیە. دووبارە

ترسەكۆنەكە نیگەرانیان دەكات. بەڵام دووبارە دەچنەوە بۆ كاركردن بە هیوای ئەوەی پارە ترسەكەیان دامركێنێتەوە. بەڵام دووبارە هەمان ئەنجامیم دەبێت. ترس بۆتە داوێك بۆیان لە كاتی كاركردنیان. كاتێ دووبارە دەچنەوە بۆ كار پارەیان دەستدەكەوێت بەهیوای ئەوەی ترسەكەیان بڕێتەوە. هەموو ڕۆژێ كە هەڵدەسن لە خەو ترسە كە هەڵیان دەسێنێت. ئەم ترسە بۆ ملوێنەها خەڵكی وایە كەزۆربەی خەڵكی نیگەران دەكات تەنانەت وایان لێدەكات شەوان خەویان لێنەكەوێت. ئەوان هەڵدەسن و دەچن بۆ كار بۆ ئەوەی پارەیان دەستكەوێت بۆ ئەوەی ترسەكەیان نەمێنێت كە زۆر نیگەرانی كردوون، ئەو پارەی بەدەستیان هاوردووە ڕۆژانە سەرقیدەكەن و ڕەتی دەكەنەوە ڕاستیە كەی بڵێن دەربارەی هەست و سۆزیان.

پارە ژیان و تاخی ئەوان كۆنترۆڵكردوە. بەئارامییەوە باوكم دانیشت و بەردەوام بوو لە قسەكردنی. بەڵام بەڕاستی ئێمە لێی تێنەدەگەیشتین دەربارەی ئەویە دەیلێت. بەڵام تەها ئەوە تێگەیشتم كە من سەرسامبووم بۆچی گەنجەكان كاتێ گەورەدەبن پەلە پەل دەكەن بۆ ئەوی كاربكەن. بەڕای من ئەم كارە زۆر باشنیە و دڵخۆشیان ناكات. بەڵام هەندێك هۆكار والەوان دەكات كە پەلە بكەن بۆ كركردن. باوكیدەوڵەمەندم گوتی " من لە تۆ تیگەیشتم كە مەبەستە چی بڵێی بەڵام من دەمەوێت لە داو و تەڵیە ڕزگارتان بكەم، چونكە بەڕاستی ئامانجی من ئەمەیە. نەك تەنها دەوڵەمەندبن چونكە دەوڵەمەندی هەموو كێشەكان چارەسەرناكات. "

وتم "واتا پارەكێشەكان هەمووی چارە سەرناكات"وتی "بەڵێ هەموو كێشەن چارەسەر ناكات" بەڵێ ڕێم بدە با باسی هەستەكانی

ترتان بۆ بکەم. وەك حەزپێکردن یان ویستن یان داخوازی کردن هەنێکەس بەمە دەڵێن چلێسی. بەلام من پێیدەڵێم حەزپێکردن. شتێکی ئاسیە ئەگەر تۆ ئارەزوی شتێك بکەی بتەوێت و بتەوێت باشتری بکەی و دڵتخۆشکات و ئارامتکات زۆریەی خەڵك کاردەکەن لەبەر حەزو ئارەزوویان. ئەوان حەزدکەن پارەیان هەبێت بۆ خۆشیگوزەرانیان ئەوان وادەزانن ئەمە بەپارە دەکرێت. بەلام ئەگەر هەرخۆشیەك پارەبیهێنێت ئەوا ماەکەی کەمدەبێت. هەر خێرازوو حەزیان زیادەکات و پێویستیان بەپارەی زیاتر دەبێت بۆ پڕکردنەوەی ئارەزوەکانیان و خۆشگوزەرانیەکی زیاتر. هەروەها بەردەوام دەبن لەسەر کارکردن وادەزانن پارە ڕۆحیان ئاسودەدەکات. ئەم هەموو کێشەیە بە هۆی ترس و حەزکردنەوە بەدیدێت. بەلام پارە ناتوانێت چارەسەریکات.

مایك وتی "تەنانەت خەڵکە دەوڵەمەندکانیش."

باوکی دەوڵەمەندم گوتی "خەڵکە دەوڵەمەندەکە یەکێکن لەوان."

لەڕاستیدا دەوڵەمەندەکان دەوڵەمەند بوون لەبەر ترسەکەیان نەك لەبەر حەزەکانیان. ئەوان وابیردەکەنەوە بەبوونی پارە ترسەکەیان لەسەر کەمدەبێتەوە. بەلام لەڕاستیدا ئەوان گەسە بەترسەکەیان نەدەن نەك کۆتای پێهێنانی. واتا هەژاری لای ئەوا ترسێکی زۆرگەورەیە. من زۆرێك لە خەڵکی ملیۆنێر دەناسم کە ئێستا زیاتر دەترسێت لە ڕابردوو کە هەژاربووە. ئەوان زۆر دەترسن کە ئەو سەروەت و سامانەی هەیەیانە لە دەستی نەییەن. ئەم ترسە والەوان دەکات کە دەوڵەمەندبن بەلام نیگەرانیان زیاتردەبێت. ئەوان نایانەوێت کە ئەوشتانە هەیانە لەدەستی بدەن وەك سەیارە و خان و پارە ئەرزەوکە بەدەستیان هاوردووە.

هەرکاتێ هاورێکانیان پارەیان لەدەستدا ئەوا ئەوان زۆر نیگەران دەبن. ئەوان بەو هەستانەی دەگرنەبەر زۆر نیگەران دەبن و هەمیشە بەدوای پارەوەن."

من وتم " واتا هەژارەکان دڵخۆشن؟" وتی "نا پێموانیە" چونکە ئەوانەی هەژارن هەمیشە بیر لە بەدەستهێنانی پارە دەکەنە و باشتربوونی ژیانیان. باوکی دەولەکەنم گوتی" ئەگەر ئێستا کەسێك هەژا بێرەدا تێپەرێت و بۆ خوارد بگەرێت وشلەژابێت ئەوا هەرسێکمان بەزەیمان پێیدا دێتەوە بەڵام لەوانیە پێشتر گوێمان پێنەدایە".
لەوکاتەدا باوکی دەوڵەمەندم کیفەکەی دەرهاورد ودۆلارێك دابە پیاوێکی پیر کە خەڵکە هەژارەکەی ئەو ناوچەیە ئەمەیانبینی خێراهاتن و داوای پارەیان لێکرد و ئەم دای پێیان. زۆر سوپاسیانکرد.
باوکی دەوڵەمەندم وتی " ئەو زۆر جیاوازنیە لە ئەو کرێکارانەی لای من کاردەکەن" هەروەها دەیگوت من زۆر خەڵکم بینیەوە کە دەڵێن ئێمە زۆر بەدوای پارەوەنین. کەچی ئەوان کاردەکەن بۆ نزیکەی هەشت کاژێر و ئەو ڕاستیە ڕەت دەکەنەوە کە بۆ پارە کاردەکەن ئەو دالی پارەن. باشە ئەگەر ئەوان پێویستیان بە پارەنیە بۆچی کار دەکەن؟ پێم وابێت ئەوانە شێترن لە وانەی بەس پارەکۆدەکەنەوە. من بەبێدەنگی دانیشتبووم و گوێم لە باوکی دەوڵەمەندم دەگرت، لەکاتەدا من وتەکەی باوکم بیرکەوتەوە کە کە زۆربەی کات دەیگوت من زۆر دڵخۆشنیم بە پارە. ئەو هەمیشە دەیگوت بۆیە کاردەکەم چونکە کارە کەی خۆم خۆشدەوێت.

من وتم "ئێمە ئێستا چیبکەین؟" واتا کارنەکەین هەتا واز لە ترس و بەدواکوتنی حەزەکانمان نەهێنین؟"

باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " نەخێر ئەمە کاتمان بەفیڕۆدەبات" هەستەکانمان بەریتن لە بەشێك لە مرۆڤبوونمان و شتێکی ڕاستیە، بەلام وشەی سۆز هەستەکانمان بەگوێرەی هێزەکەیەتیت، واتا تۆ ئەتوانیت ئەو هەست و سۆزانە بەکاربێن لە بەرژەوندی خۆت نەك لەژێ خۆت. مایك وتی واو. باوکی دەوڵەمەندم گوتی" نیگەران مەبن دەربارەی ئەوەی دەیڵێم. " من زیاترتان فێردەکەم بۆ سالأنی داهاتوو. بەلأم تەنها ئێوە تێبینیکەرین نەك بەرپەرچدەرەوە. زۆربەی خەڵکی نازانن کە هەستەکانیان لە لایەن بیکرنەوەیانەوە بەرپوە دەچێت. سۆزی تۆ سۆزەکانتە و ئەگەر بتەوێت سۆزو بەرێوەبەری ئەوە لە پێشا بیکرنەوەت بەرێوەبەرە.

من وتم " ئەتوانیت بە نموونە بۆم ڕوونکەیتەوە؟"

زۆر باشە نموونەیەکت بۆ دێنمەوە. بۆ نموونە کەسێك دەڵێت من پێیوستە کارێك بدۆزمەوە. لەم کاتەدا هەست و سۆزی بیکردنەوەی بەرێوەدەبەن. واتا ترسی لەنبوونی پارە لەبیرکدنەوەدیەوە سەرچاوەدەگرێت. من وتم " زۆربەی خەڵکی پێیوستیان بەپارەیە ئەگەری قەواڵیان هەبێت بۆ ئەوەی پارەبدەن. باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " ئۆ زۆر ڕاستە" هەروەك پێشتر وتم ترس بیکرنەوەیان بەرێوەدەبات. مایك وتی " من لەمە تێناگەم. " باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی بۆ نموونە ئەگەر ترس لە نەبوونی پارە زیادی کرد. ئەوا لەجیاتی ئەوە ئەوان دەچن کارێك دەدۆزنەوە بۆ ئەوەی کەمێك دۆلاریان

دەستکەوێت و ترسەکەیانی پێ بڕەوێنەوە. لەوانەیە ئەوان ئەم پرسیارەیان لا دروست بێت ئایا کارکردن چارەسەری ترسەکەمان دەکات بۆ ماوەیەکی درێژ؟ بە بۆ چوونی من نەخێر. چونکە ئەگەر تر سەیری ژیانی کەسەکان بکەیت بدرێژای ژیانیان ئەوا بۆت دەردەکەوێت کە کارکردن چارەسەرێکی کورت خایەنبووە بۆ کێشەیکی ماوە درێژ.

من وتم " باوکم هەمیشە پێم دەڵێت کە بچۆ بۆ قوتابخانە و نمرەیەکی باش بەدەستبێنە و کارێکی باش بدۆزەرەوە. باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ من لەمە تێدەگەم زۆریەی خەڵکی ئەم ئامۆژگاریە دەکات و زۆر بەباشی دەزانن بەبێ هیچ ترسێك هەمیشە ئەمە دوبارە دەکەنەوە. " من وتم "واتا ئەو لە ترسا ئەمەی گوتوە؟" باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ" چونکە ئەو ئەترسێ کە تۆ داهاتوویەکی رونت نەبێت بۆیە ئەو ئامۆژگاریەت دەکات بەخەڵت لێیوەرمەگرە". وا دەزانێ ئەو ترسەی کەئەو هەیەتی دەد گەرانەیە. خوێندن و کارکردن شتێکی زۆرگرنگ و لای ئەو. بەڵام کێشەی ترسەکەی چارەسەر ناکات. ئەگەر تۆ ورتبیتەوە لەوانە کە بەیانیان زوو هەڵدەسن بۆ ئەوەی چەند دۆلارێکیان دەستکەوێت ئەم چی وایان لێدەکا بیگومان ترسەکەیانە. هەر لەبە ئەمە باوکت پێدەڵێت بچۆ بۆ قوتابخانە چونکە ترسیان لە کێشەی ئابوری هەیە.

فێری پاشان من وتم " ئەی تۆ ئامۆژگاریت چیە؟ باوکی دەوڵەمەندەکەم گوتی " ئامۆژگاری من بۆ ئێوە ئەوەیە فێری زانستی پارەبن و پسپۆڕبن تێیدا. بەبێ ئەوەی بترسن" بەڵام ئێوە ئەوە لە قوتابخانەدا فێرنابن. ئەگەر ئێوە ئەو فێرنەبن ئەوا دەبنە کۆیلەی پارە. ئەم زانستە ئەگەر

ئێوە فێری بن ئەوا لەكۆتایدا هەستی پێدەكەن. ئەو دەیویست لە ئێمە ی بیركنەوەمان تەواو فراوانبێت و درك بەشتەكانبكەین وەك ئەوەی خان مارتن و كرێكارەكانی تر دركی پێناكەن. باوكی دەوڵەمەندەكەم گرنگی بەمە زۆر دەدەت و نموونەكانی سەرەتا كە دەهێنایەوە زۆر نیگەرانی دەكردین. بەڵام من هەرگیز ئەوانە لە بیرناكەمن ئەمڕۆ بیكرنەوە زیاتر فراوانبوو لە پێشوو.

چونكە من ئەتوانم درك بەو داو قەفەزەبكەم كە زۆریێ لە خەڵكی گرتوە. تۆ سەیركەی، ئێمە لە كۆتایدا هەموومان كرێكارین و بۆ چەندناستێكی جیاواز كاردەكەین. بەڵام من تەنها دەمەوێت ئێوە ڕزگاربكەم لەو داوەی زۆریێ لە خەڵكی پێوەدەبێت. هۆكاری ئەم داوەش بریتیە لە سۆز هەستەكانی خەڵكی وەك ترس و حەزلێكرد و خواستن. تۆ ئەو توانن ئەوانە بەكار بێنی لە بەرژەندی خۆت نەك لە دژی خۆت، ئەوە ئەوەیە من دەمەوێت ئێوە فێربكەم. بەڵام من نامەوێت تەنها ئێوە فێری بەدەست هێنای پارەبكەم چونكە ئەمە ترس و حەزەكان كەمناكاتەوە. ئەگەر تۆ پارە بەدەست بێن بەڵام نەتوانی كۆنترڕڵی هەستەمانت بكەی ئەوە دەوڵەمەند دەبێت بەڵام دەبیتە كۆیلەی پارەكەت. وتم "ئا ئێمە چۆن بتوانین لە داو قەفەزە ڕزگارمانببێت؟"

وتی " یەكێ لە هۆكارەكانی هەژاری و كێشەی ئابوری بریتیە لە ترس و نەزانی، نەك حوكمەت و ئابوری و دەوڵەمەندەكان" ئەوە ئەو هەستی ترس ونەزانی كە خەڵكی دەهێڵتەوە لە دەوەكەدا.

ئێوە دەتوانن بچن بۆ قوتابخان وبڕوانامەی كۆلێژیێ بەدەستبێنی. بەڵام من فێرتاندەكەم دەربارەی چۆن ڕزگارتابێت لەو داوە. مەتەڵكە

خەریە هەڵدێننی، باوکی هەژارم خوێندی باڵای خوێندوە وکارێکی باشی هەیە، بەلأم قوتابخانە هەرگیز ئەوەی فێرنەکردوەم دەربارەی پارە و چارەسەرکردنی کێشەی ترس و داوەکە، لای من زۆر ڕوونبوو من دووشتی جیاواز فێربووم لە باوکەکانەوە. مایك وتی "تۆ باسی ترستکرد بەنەبوونی پارە ئەی ئایا هەستەکانمان چۆن کاریگەری هەیە لەسەر بیکردنەوەکان؟" وتی باشە تۆ هەستت چۆنبوو کاتێ من پارەم بۆ زیادکردی؟ ئایا تۆ تێبینی حەزەکانت کرد کە چۆن زیادی کرد؟ هەردووکامان سەرمان لەقاندوو گوتمان "بەڵێ"

زۆر باشە بەلأم تۆ باسی هەستەکانی خۆت بۆنەکردی کەتوانیوەتە لە بەرژەوەندی خۆت بەکاریانبێن، کەئەوە زۆر گرنگە لە ئێستادا، ئەو شتانە چیە کەوالە هەستەکاناندەکات بەسودی خۆمان بەکاری بێنی بۆ مانەیەکی درێژخایەن؟ کەسەرەتایەکە بۆ نەزانی؟ زۆبەی خەڵکی هەریەدوای زیادبوونی پارە و کاری زیاتردا دەگەرێن. هیچ بیر لەوەناکەنەوە کە هەستەکانیان لەجیاتی بیکردنەوە ئەوان بەرێوەدەبەن. ئەم هەروەك گوێدرێژێ وایە کە خۆی کە خاوەنەکی بڕیاردەدت بۆ کوێ بڕوات نەك خۆی ئەو هەستەیش والە ئێمە دەکات خۆمان خۆمان بەڕوەنەبەین بەڵکو هەستەکانمان بەرێوەمان دەبەن.

مایك وتی تۆ مەبەستت ئەوەیە کە چکۆلاتە و بوکەشوشە وەك نموونەی توتی و گوێدرێژەکەوایە؟ وتی بەڵێ کاتێ تۆ پیردەبی کە چی هە نرخی بووکەشوشە هەرزیادەکات لەگەڵ خان و سەیارە و ماڵ و ئەوانەی کە هەستی خۆشیت لادروست دەکات. ترس پاڵ بەتۆوە دەنێت و هەستەکان هەمیشە بە هەمان شێوە دەکەن ئەمە ئەو داوەیە کە زۆربە

خەڵکی تێکەوتوە. مایك وتی وەڵامەکە چی بوو؟ ئایا ترس و هەستەکامان مانای نەزانییە؟ ئەی ئەگەر وابێت بۆچی خەڵکی دەوڵەمەند دەبن، پارە وەك گوێزەری گوێدرێژەکەوایە هەمیشە بەدواوەیەتی. گوێدرێژ هەمو شتەکان بە بەدەستهێنای ئەم گوێزەرە لێکدەداتەوە. باوکم بەردەوام بوو لە شیکرنەوەی نێوان نەزانی و زانین درکپێکردن لە ژیانی سەختی مرڤایەتیدا. یەکێ لە شکردنەوەکانی بریتی بوو لە وەستانی گەران بەدوای زانیار کەسی و بۆماوەیەکی بەردەوام. سەرکێشیە کە لەوەدابوو کە سات بەسات تۆ چی بڕیارێك دەدەیت بۆ ئەوەی مێشکت بەکاربێنی یاخو نا.

قوتابخانە زۆرگنە تۆدەتوانیت نمرەیەکی باش بەدەستبێنی و پسپۆرییەکی باش فێرببیت پاسان کارێکی باش بۆ خۆت بدۆزیتەوە دەبیتە ئەندامیك گرنگی گۆمەڵگا و لە هەمو کۆمولگایە پێیوستیان بە دکتۆر و ئەندازیار و مامۆستا و سەرباز و پۆلیس و هتد. ئەوانە هەموو کلتور و نەتەوەکەمان سەرکەتوودەکات بەڵکو زۆرێك لە خەڵك پاش تەواوکردی خوێند هیچ کارێك ناکەن. بێدەنگیەکی زۆر ڕوی تێکردین و باوکە دەڵەندەکەم زەردەخەنەی دەکرد، بەلام من زۆر باش لەشتە گرانەکا تێنەگەیشتبووم. بەلام وانەی مامۆستاگەورەکان هەردەمێنێتەوە بۆ ماوەیەکی زۆر ۆر تەنانەت ئەگەر ئەوانیش بمرن.

هەروەك وشەکانی باوکی ئازیزم کە هێشتا وشەکانی دەزرنگێنەوە لەگوێمدا. باوکە دەوڵەمەندەکەم گوتی من " ئەمڕۆ تۆزێ تیگەرانم بۆ چەند هۆکارێك" من دەمەوێت ئێوەش بەژدارین لە گفتوگۆکەماندا و هەمیشە بیر لە خاتو مارتنبکەنەوە و هەمیشە بیر لە گوێدرێژیکەنوە کە

پێشتر باسمانکرد. هەرگیز لەبیری مەکەن، لەبەرئەوەی ئەو دوو هەستە وەك ترس و حەزکرد ژیاتان بەرەو داوەکەدەبات.

ئەگەر ئێوە ناتوانن هەستەکانتان کۆنترۆڵبکەن ئەوا هەرگیز بیرلە خەونەکنتان مەکەنەوە. ئەگەر پێت وابێت کە پارەی باش بەدەستبێنی و ئەو شتانە پێبگری کە دڵخۆشت دەکات ئەوا شتێکی بێبایەخە. یان ئەگەر تۆ لە نیوەی شەدا خەبەرت بێتەوە بیر لەلای وەرەقەی قەرزەکەتبێت کە چۆن بیدەیتەوە ئەوا ناخۆشترین ژیانت بۆ خۆت دروست کردوە. بۆ ئەوەی بژی لە ژیان ڕێژەی بەدەست هێنانی پارە ژیان نیە. یان وابیر بکەیتەوە کار تەنها ڕێگەیە بۆ ئارمبوونەوەت و خۆشی ژیانت ئەوا شتێك بێ سودەو ئەوە داوەیە کە تێی کەوتووی. من دەمەوێت بە هەر ڕێگەیەك بێت لەم داوە ڕزگارتانبکەم. من زۆر خەڵکم بینیوە کە پارە ژیایان بەریوەدەبات تکایە ئێوە ڕێگەمەدەن ئەوە ڕوبدات. تۆپێك پلاسیك لە ژێر مێزەکەدابوو باوکم هەڵی گرت و هەڵیدا بۆ دواوە. من پرسیاریم لە باەکم کرد و وتم" نەزانی چی کارێك لە ترس و هەستەکان دەکات ؟"

وتی نەزانی دەربارەی پارە هۆکارێکی زۆرە بۆ ترس و زیادبوونی هەستەکانمان. بۆنموونە دکتۆرێك کاتێك دەیەوێت پارەکەی زیادکات بۆباشترکردنی باری گوزەرانی خێزانەکەی، هەوڵدەدات نرخەکانی زیادکات بەزیادبوونی نرخەکانی چارەسەرکردنی تەندروستی گراندەبێت بەمەش خەڵکی هەژار زەرەر دەکەن و خەڵکی هەژار لە ڕوی نەخۆشیەوە زیاتر لە دەوڵەمەند بەم هۆکارە تەنها خەڵکی هەژار زەرەردەکات. ئەم نموونەیە بۆ مامۆستا و ئەندازیار و هەموو پیشەکانی تر ڕاستە بە ڕوودانی ئەم کارە ئەوا کەلێنێکی گەرو دروست دەبێت لە نێوان دەوڵەمەند هەژاد

لە ئاکامدا هەژارەکەتێدا دەچێت و شارستانێتێکی گەورە لە ناودەچێت. شارسانێتی گەورە لە ناودەچێت کاتێ ئەم کەلێنە زیادی کرد لە نێوان خەڵکیدا. بۆنموونە ئەمەریکا. کەهەژاری زۆری تێدابووە لە مێژوودا و ئەوە خەریکە دووبارە دەبێتەوە کە ئێمە دەرزمان لە رابردوو وەرنەگرتوە.

واتا پێتوایە کە نرخ بەرزنەبێتەوە؟ وتی " نەخێر بەتایبەتی لە کۆمەڵگایکی خوێندن و حوکەمەتێکی گەشەکردوو. نرخ پێیوستە بە تەواوی دابەزێ بەتایبەتی بۆ ئەم بیردۆزەمان. نرخ بەرزدەبێتەوە لەبەر ترس و هەست و سۆزەکانمان ئەویش بەهۆی نەزانیمانەوەیە. ئەگەر قوتابخانە ئێمە فێرکات دەربارەی پارە ئەوا ئێستا پارە زۆردەبوو و نرخ دادەبەزی. بەڵکو قوتابخانە فێرماندەکات کاربکەین بۆ پارە نەك بۆ ئەوەی کە چۆن هێزی پارە بەکاربێنین. مایك گوتی " لەقوتابخانە هیچ شتێکنیە دەربارەی بازرگان و ئابوری واتا تۆ ئێمە هاندەدەیت کە بخوێنین بۆ بەشی بازرگان و ماستەر بێنین تێیدا؟ بەڵێ زۆربەی کات باشە بەلاّم قوتابخانەی بازرگانی قوتابیەکان فێردەکات ئەزموونیان هەبێت لە وەك بین کاونتەیە واتا ئەوە کەسەی لە کۆمپانیایە کاردەکات. من بەهیوای ئەوەم کە بین کاونتەیەك کۆنترۆڵی بازرگانیەنەکات چونکەئەوان تەنها سەیری ژمارە و زیانگەیاندن بە خەڵك و بازرگانی دەکەن. چونکە من ئەوانم دامەزاندوە لای خۆم. ئەوان تەنها بیرلە کەمکردنەوەی بەهاکان دەکەن و بەزکرنەوەی نرخەکەی. کەهۆکارە بۆ زۆر کێشە.

مایك گوتی " ئەمە وەڵامەکەیە؟ باوکەدەوڵەمەندەکەم گوتی " بەڵێ" و تۆ دەتوانیت هەستەکانت بەکاربێنی بۆ بیرکردنەوەت. نەك بیربکەیتەوە لە هەست و سۆزەکانت. ئەوکاتەی تۆ بەباشی هەستەکانت بەڕێوەدەبەیت، کە ڕازیبی کاریکەی بە خۆڕای من دەزانم ئەمە تەنها میوایە بەڵام هەرکاتێ من بەتۆم ڕاگەیان کە پارەت بۆ زیادەکەم تۆ فێردەبیت بیربکەیتەوە لە جیاتی ئەوەی بەهەستەکانت کاربکەیت. ئەمە یەکەم هەنگاوە. مایك گوتی " بۆچی ئەم هەنگاوە گرنگە؟ وتی تۆ ئارەزووی خۆتە ئەگەر بتەوێت فێربیت ئەوا من بە چەندەها ڕێگەی سەخت تاقیدەکەمەوە. کە زۆربەی خەڵکەکان لەوێبن و زۆریێ لە خەڵك بترسن بچنە ئەو شوێنەوە. ئەگەر تۆ لەگەڵ منبیێیت ئەوا فێرت دەکەم کە پارە کار بۆ تۆ بکات نەك تۆ بۆ پارە. گوتم " ئێمە چیمان دەستدەکەوێت ئەگەر لەگەڵ تۆ بین ؟ یان ئەگەر ڕازی بین فێربین؟ وتی ئێوە ئەتوانن کۆنترۆڵی هەست و سۆز و ترسەکەتان بکەن وەك پێشتر پێم گوتن".

مایك وتی" ڕێگەی بیرکرنەوە هەڵدەبژێرین" بەڵێ بیرکدنەوە هەڵدەبژێرین زیاتر لە وەی وەڵامدانەوەمان هەبێت بە هەستەکانمان. " لەجیاتی ئەوەی ئێمە ترسمان هەبێت لە نەبوونی پارە دانوەی قەرزەکان و چوون بۆ کارکردن لە دانەوەی قەرزەکەمان ئێمە دەبێت پرسیارێك لە خۆمان کەین ئایا ئێمە بەقورسی کاردەکەین بۆ ئەوەی کێشەکەمان بەباشترین شێوە چارەسەربێت؟ زۆرێك لە خەڵکی تائێستاش دەترسن لە وەی ڕاستیەکەی بڵێن کە ترس ژیانیانی کۆنترۆڵکردووە. ئەوان ناتوانن بیربکەنەوە لە جیاتی ئەو ئەوان خۆیانی لێلادەدەن. مایك وتی" ئێمە ئێستا پێیوستە چی کارێك بکەین؟ وەتی بەڵێ ئەو ئەوەیە من دەمەوێت

ئێوە فێربکەم کە ڕێبازی بیکردنەوە هەڵبژێرن نەك خێر هەڵچن و هەستی خۆتان دەربرن. " بیرتبێت من پێم دەگوتن " کە کارکردن چارەسەری ماوە کورتیێ کێشە ماوە درێژەکەتانە. زۆربەی خەڵکی یەك کێشەیان هەیە ئەویش کێشەی ماوەکورتە. بۆ نموونە ترسی دانەوەی قەرزەی مانگانە.

پارە ژیانیانی داگیرکردووە یان ترس و نەزانیان دەربارەی پارە.

ئەوان ئەو کارە دووبارە دەکەنەوە کە خێزانەکەیان دەیکەن ڕۆژانە هەڵدەسن و دەچن بۆ کار بەبێئەوەی بیربکەینەوە ڕێگەیەکتر نیە بۆ ئەمکارە؟ باوکە دەوڵەمەدەکەم گوتی هەستەکانیان بیرکردنەوەیانیان کۆنترۆڵکردوە نەك سەریان. مایك وتی " جاوازی چیە لەنێوان سۆز بیرکردنەوە و بەمێشك بیرکردنەوە. "

لەوەڵمدا گوتی "ئۆ من هەمووکات گوێم لەوە دەبێت، " من گێم لەم شتەدەبێت وەك ئەوە زۆر باشە واتا هەمووکەس کاری هەیە و کەسی دەوڵەمەند مۆرفیکی خراپە، هەوڵدەدەین بۆ ئەوەی کارێکی ترم دەسکەوێت، من موچەی زیادم قابیلە وکەسناتوانیێ ڕەخنەم لێبگرێت، من ئەو کارەم بێکخۆشە چونکە داهاتوویەکی هەیە. لەجیاتی ئەمانە من ئێمە پێیوستە بیرکەینەوە بەڕوتی دووربین لە هەست و سۆز. بە بۆ چونی من ئەمە باشترینن وانەیە چونکە من لەرێگەی ئەمەوە خەڵکانێك دەناسمەوە کە بە هەست و سۆزیان بیردەکەنەوە یان بیکرنەوەیەکی ناڕونە. ئەم وانەیە بۆ من جێی بایەخبوو سودی زۆری پێگەیاندووم لە ژیانمدا، بەتایبەتی لەوکاتانەی بەهەست سۆز کارم دەکرد نەك بەبیرکردنەوەیەکی ڕوون. لەو کاتەی ئێمە دەگەڕاینەوە بۆ دووکانەکە، باوکمان باسی

دەوڵەمەنـدی بـۆ دەکـردین دەیگـوت" دەوڵەمەنـدی ڕاسـتەقینە پـارە بەرهەمدەهێنیت نەك کاربکات بۆ پارە.

ئەو بەردەوامبوو لە شیکردنەوەکانی دەربـارەی ئـەو کـردارەی مـن مایك ئـەنجامان دەدات. وەك دروسـتکردنی سـەنت واتـا بـەقاڵب، ڕاسـتبوو بیرکردنەوەکەی ئێمە هەمان بیکردنەوەی دەوڵەمەندانەیە بەلأم کارەکـەی ئێمە نایاساییبوو هەم لەڕووی حوکەمەت و بانەکەوە، ئـەو پێـی ڕاگەیانـدین کە ئەوە ڕێگەیەکی خراپەو نابێت لەسـەری بـەردەوامبن. بـاوکم بـەردەوام دەیگوت دەوڵەمەند دەزانێت کە پارە تـەنها بیرێکـی هەڵـە وەك گـوێزەر گوێدرێژەکەوایـە و تـەنها دوور لـە تـرس و هەسـتەکانە. بیرکنـەوەی هـەڵ دەربارەی پارە ملیۆنەها خەڵکی گیرۆدەکردوە بەوەی کە پارە شتێك زۆر گرنگـە. بـەلأم بەڕاسـتی پـارە زۆر مەیـد نەپـە. چـونکە لەبـەر ئـەوەی بیرکرنـەوەی خەڵـەت دەربـارەی خۆشـبەختی لـە پـارە و کـەمی زانیـاری دەربارەی زانستی پارەیە. لەزۆر بەی کاتەکاندا گوێزەرەکەی کەرەکـە زۆر بەهادارترە لە پارە. ئەو باسی سیستەمی زێڕی دەکـرد لـە ئەمـەریکا کـە لەسەر بەردەوامبوو، لەوسـەردەمەدا هـەر دۆلارەو بەقەواڵیـەکی زیوییبـوو. ئەوەی ئەوی نیگەرانکردبوو بەردەوامنەبوونی ئەم دلـۆار و ئاڵتونـە لەگـەڵ قەواڵەی زیوی. بەڕوودانی ئەمە هـەموو شتەکان پێچەوانەدەبنەوە ڕوداوی نـاخۆش ڕوودەدا. وەك چینی ناوەنـدی کـە ژیانیـان تێـك دەچێت بـەهۆی ئـەوەی ئـەوان هەمیشـە پارەیـان بەشـتێك گـرن داوە لەقەڵـەم بۆیـە هەمیشـەکاریان بـۆکردوە هـەم بۆکۆمپانیـا و حوکمـەت، بەڕاسـتی ئێمـە لەمانە تێنەدەگەیشتین.

درك بەگومبووەكانی تریكە

كاتێ كە ئەوە سواری سەیارەكەیبوو لە نزیك ماركێتەكە گوتی " بەردەوامبن لە كاركردن، بەلاَم ئێوە هەرزوو كرێكەتان لە بیردەكەن. ئەمە ئاسانە بۆ ئێوەی گەنج كەوابن، بەردەومبن لەبەكارهێنای مێشكتان و كاری خۆڕای. هەرزوو مێشكتان ئەو رێگەیانەتان بۆدیاری دەكات كە پارەی تێدا بەدەستدێت زۆر زیاتر لەو پارەی من كە دەتاندەمێ. ئێوە درك بەوەدەكەن كە كەسی تر هەرگیز دركی پێنامات. ئەوە دەرفەتێكەو هاتوە بەپیرتانەوە، ئەم دەرفەتە هەرگیز رێنەكەتوە بۆكەسانیتر چونكە ئەوان تەنها دەگەرێن بۆ كاری سێكیورەتی. ئەمە هەموو ئەوانەیە كەئەوان بەدەستی دێنن. لە كاتێدا كاتێ تۆ درك بە دەرفەتێكدەكەیت ئەوا تۆ بۆ تەواوی ژیانت ئەوانە دركپێیدەكەت. كاتێ تۆ كارێك دەكەی كە خۆم فێرم كردووی ئەوا تۆ لە گەورەترین داوی جیهان رزگارتبووە، پاشان ئەو رۆی من و هاورێكەم كەلوپەلەكانمان هەڵگرت و خواحافیزیمان لە خاتو مارتن كرد و رۆیشتین بۆ پارك واتا بۆ ئەو شوێنەی كە لەگەڵ باوكەدەوڵەمەندەكەمان گفتوگۆی زۆرمان كرد.

ئێمە دوای كاركردن دەچووی بۆ قوتابخانە و كارماندەكرد بەخۆڕای و گفتوگۆماندەكرد و بیرماندەكردەوە دەربارەی ئەوەی فێریكردین. لە كۆتای شەمە ئێوارەكەی من كارەكەمم تەواوكرد و خواحافیزبوونم لە خاتو مارتن كرد لە وكاتەدا كتێبە كارتۆنیەكانم بیین لە سەر رەفەی دووكانەكە، زۆر بەلای منەوە گرانبوو كە ئێستا پارە وەرناگرم بۆ ئەوەی

ئەو كتێبانەی پێبكڕم و خۆشم پارەم نیە. بەڵام لەو كات و سادەتە خاتو مارتن كارێكی كرد هەرگیز شتیوام لێنەبینیبوو پێشتر.

خاوت مارتن وەرەقەی كتێبە كارتۆتۆنیەكانی بەنیەوە و دەیخستە دۆلابێكەوە. من پێمگوت بۆچی وایان لێدەكەیت گوتی ئەوە فرێیاندەدەم. یان دابەشكارەكە دێت و دەیانبات بۆ ئەوەی كتێبی تازەی لێدروستبكەن. پاشان دابەشكارەكەهات و پێمگوت " من دەتوانم ئەوانە بەرم گوتی بەڵێ بەلام بە مەرجێ كە نەیان فرۆشیتەوە. من ومایك چوینەوە بۆماڵوە شوێنێكی باشمان بۆنەمانە دۆزیەوە واتا ژوری لە لای ماڵی خۆمان و پامانكردەوە و وەرقەكانمان تێبدو جوان رێكمانخست و خوشكە بچكۆلەكەی مایمان وەك بەرێوەبەری ژوری كتێبخانەكەمان دامەزران. ئێمە بیرێكی نوێمان داهێنا بریتیبوو لە بەكرێدانی كتێەكان بەمداڵان واتا خوێندنەوەیان هەر لەژوورە لە رۆژێكدا كاژێر ٢: ٣٠ بۆ ٤: ٣٠ كارماندەكرد هەرمنداڵەو دە سەنتمان لێدەسەند بۆ خوێندنەوەی كتێبەكان. پاشان خوشكەكی مایك منداڵەكانی دەپشكنی بۆ ئەوەی دڵنیابێتەوە كە هیچیان نەبردووە. تێكڕای ئەو پارەیە كە بەدەستمان دەهێنا لە هەر حەفتەیە ٩. ٥٠ دۆلاربوو. یەدۆلارمان دەدا بە خوشكەكەی مایك لەبری كارەكەی لەگەڵ خوێندنەوەی بە خۆڕای. من مایك بەردەوامبووین لەسەركارەكەمان هەموو شەمانێ كە كارەكەمان تەواودەكرد دەچویت لە ماركێتەكانیتر ئەوە وەرەقانەمان كۆدەكردەو بەڵێنمان وەردەگرت كە نەیفرۆشین بەڵێ هەندێك شرپبوون بۆیە ئێمە دەمانسوتاندن. ئێمە هەوڵماندەدە ئۆفیسیبكینەوە بەڵام كەسمان نەدۆزیەوە كەمتمانەی پێبكەین جگەلە خوشكەكەی مایك.

لەسرەتای ئەو تەمەنە كەمەوە ئێمە توانیمان كارێكی باشبكەین بەڵام كێشەمان بۆ دروستبوو لە كتێبخانەكەمان بەبوونی شەڕ لەنێوان منداڵەكاندا هەر لەبەر ئەم هۆكارە باوكەدەوڵەمەندەكەمان پێشنیاریكرد كە واز لەو كارە بێنین. وتی من دەمەوێت شتێ نوێتان فێربكەم. ئێمە گوتمان ئێستا دەزانین كە دەبێت پارەكاربكات بۆ ئێمە و خۆمان رابێنین كە دەرفەتەكانی ژیان بقزینەوە و بەكاربێننی، بەكردنی ئەم كارەبازرگانیە ئێمە سەلمانمان كە پشتبەكاری خۆماندەبەستین نەك موچەی كاركردن. ئەم بزنسەمان باشترین كاربوو بۆ وەبەرهێنانی پارە بەبێئەوەی خۆمان ئادەبین لەوەیانە. ئێمە پارەمان بەدەستت هاورد لای ئەوە زۆر لەوەزیاتر كەخۆی هەفتانە دەیدەبنێ.

بەشی دووەم

وانەی دووەم

بۆچی ئێمە فێری زانستی داراییبین؟

لەساڵی ١٩٩١ مایکی هاوڕێم شوێنەکی باوکی گرتەوە، واتا چوە شوێنی باوکی کارەکانی ئەم بەڕێوەی دەرد زۆر لەباوکی باشتر. ئێمە دووجار یەکترمانبینی لە پارگایەکی گۆڵف. ئەو خۆی و خێزانەکیە بەشیوەبە دەوڵەمەندبوون زۆر لەوەزیاتر کە وێنایدەکەیت. پێشتر باوکی سەروەت و سامانێکی زۆر پێکەوەنابوو لەو ناوچەیەدا و ئێمەی بەباشی پێگەیاندبوو.

لەساڵی ١٩٩٤ من خانەنشینبووم لە تەمەنی ٤٧ ساڵیدا و خێزانەکەم کیم لەتەمەنی ٣٧ ساڵیدا، بەلاَم خانەنشینبوون واتا نەکردنی کار ناگەیەنێت. بەڵکو لەوکاتانەدا شتێکی زۆر چاوەڕوان نەکراو ڕویدا کە بریتی بوو لە زیادبوونی سامانەکەمان بەرێژەیەکی زۆر و ئەتۆماتیکی. ئێمە ئەمانتوانی کاربکەین و کارنەکەین بەلاَم سەرمایەکەمان زۆر زیادیکرد. بەلای منەوە ئەمە وەك ئازادیەوابوو بۆ مان. ئەسیتەکەمان زۆر زیادکرد بە هەوڵدانی خۆمان، هەروەك چاندنی دارێك و ئاودانی بۆ ماوەی چەند ساڵك و پاشان کە گەورەبوو پێیوستی بەئاووونابێت. ڕەگەکانی تەواو چوبوونە قولاَیوە

سێیەردارەكە لەبنیا دەحەسباینەوە. مایك بڕیاریدا كە سەروەت و سامانەكەی باوكی بەڕێوەبەرێت و من خانەنشینبوو.

كاتێ من وتاردەدەم بۆ خەڵكی ئەوان پرسیارم لێدەكەن ئامۆژگاری تۆ بۆم چیە؟ پێیوستدەكات ئێمە چیبكەین؟ چۆن ئەوان دەستپێبكەن؟ من ئەم كتێبەم بۆ پێشنیاركردن. ئەوان چیكارێك بكەن بۆ ئەوەی منداڵەكانیان بەباشی ئامادەبكەن و پێبگەیەنن؟ نهێنی سەركەتن چیە؟ من چۆن بوومە ملیۆنەر من هەمیشە ئەم ئارتیكڵە دەهێنایەوە بیری خۆم.

بازرگانی دەوڵەمەندترین

لە ئوتێلێكی كە ناردەریا لە شیكاگۆ لەساڵی ١٩٢٣ كۆبوونەوەیەكی بازرگانی و سەركردەكان بەڕێوەچوو. لەنێوان ئەو بازگانانەدا كەسایەتی چاراس سشواب لێوو كە بەڕێوبەری گەورەترین كۆمپانیابوو لەبواری سەربەخۆی ستیدا واتا مادەی ستیل. و سامیۆڵ ئنسوڵ كە بەڕێوبەری بەشی گاس و كارەبا، هاوارد هۆپسۆن بەڕێوەبەری گەورەترین كۆمپانیای گاسبوو، ئیڤار گروجێر كەبەڕێوبەری باریە نێودەوڵتیەكان، لیۆن فرازی كەبەڕێوبەری بانكی نێودەوڵەتیبی، ریچارد ویتنی كەلە ولایەیت نیۆرك بەڕێوبەری كڕین فرۆشتنی شتوومەك، ئەرز كۆتن و جێس لیفمۆر كە دووگەورەترین جامبازی شتوومەكبوون. ئەلبێرت فۆڵ كە ئەندامی ئەنجومەنی وەزیرانبوو. پاش ٢٥ ساڵ ٩ كەسە لەوانە كۆتایان بەكارەكەیان هێنا یان بەهۆی مردنەوە بێت یان خانەنشینبوونەوەبێت. سچویا مرد بەبێ ئەوەی پارە لە دوای خۆی جێبێلێت و ئنسوڵ و

گروجێر و کۆتۆن مردن ویتنی و ئەلبێرت زندانی کران و فراسە و لیفەرمۆر خۆیاکوشت.

من زۆر نیگەرانم ئەگەر یەکێ بپرسێ ئەو پیاوانە چیا بەسەر هاتووە. ئەگەر سەیری تەئریخی ساڵی ۱۹۲۳ بکەیت بۆ ۱۹۲۹ ئەوا بازرگانی بەتەواوەتی لە دارماندابوو و مارکێتەکان بازاڕیان زۆرکەمی کردبوو. ئەم رووداوە کارگەری گەورەی هەبووە لە سەر ئەم پیاوانە. پۆینتەکەمان لێرەیە، ئێمە ئێستا لە سەردەمێدا دەژین کە زۆر خێراتر و گەشەکردوتره لە لەسەر دەمی ئەم پاوانەی کەباسمانکرد. لە ۲۵ ساڵی داهاتوودا من گومانده‌بەم ڕێژەی بازرگانی و وەبەرهێنان زۆر زیادبکات بە بەراورد بەو سەردەمی پێشوو. بەلام من زۆر لەوە نیگەرانم کە خەڵکی زیاتر جەخت دەکەنەوە سەر پارە نەك فێربوونی زانستی پارە و فراوانکردنی بیرکرنەوەیان. ئەوان دەوڵەمەندەبن و وادەزانن پارە هەمووکێشەکەیان بۆ چارەسەردەکا. بەڕاستی من زۆر لەم بیرکرنەوییە دەترسم. چونکە ئەگەر پارەی زۆریش بەدەستبێن، بەلام زانیاریت لەسەر بواری ئابوری نەبێت ئەوا هەر خێرا لەدەستیدەدەن.

زۆربەی خەلکی لەم ڕاستیە تێناگەن لە ژیانیان. ئەو گرنگنیە کە تۆ تاچەند پارە کۆدەکەیتەوە ئەوە گرنگە کە تۆ چۆن پارێزگاری لێدەکەیت. هەروەك ئەو چیرۆکانەی ڕۆژانە دەیبیستین کەکەسێك خێرا دەوڵەمەند دەبێت و هەر خێر موفلیسدەبێت، لەملێنێریەوە دەچنەوە قۆناغی سەرەتا.

چەندەها نموونەی ترمان لایە وەك یاریزانەکان کە لەماوەیەکی کەمابوونەتە ملیۆنەر بەلام وەك یاریزانێ کە لە تەمەنی ۲٤ ساڵیدا

توانیبێتــە ملیۆنــەر بــەڵێم ٣٤ ســاڵی لــەژێرپردا دەخــەوت و ســەیارەی دەشۆدر و داوای پارەی لە هاوڕێکانیدەکرد ئەمانە بۆچی ڕوودەدەن ئەگەر ئێمە زانیارێکی باشمان هــەبێت دەربارەی لایــەنی ئـابوری ئــەم ڕوداوان کەمدەبنەوە. لە ساڵی ١٩٩٧ دەبینین زۆرێلە خــەڵی بوونەتــە ملیۆنێر من بەمە دڵخۆشم بــەڵام ئەوگرنگە کــە چۆن ئەوپارەیە بپارێزێت. هــەر لەو پارەیە پارەی کەبەرهەمبێنیت.

خــەڵکی زۆر لــێم دەپرســن مــن لەکــەوێوە دەستپێیکەم، یـان چۆن خێرادەوڵەمەندبم؟ بەڵام زۆربــەیان بەوەڵامەکــەم نیگەراندەبن چونکە من باوکی دەوڵەمەندم ئەوەی فێرکدووم کە لەپێشا فێـری زانستی ئـابوریبم. ئەمە ئەو بیروبۆچونەیە کە لەباوکی دەوڵەمەندم بۆم ماوەتەوە و هەمیشە پیــادەی دەکــەم. هــەروەك پێشــتر وتوومــە بــاوکی دەوڵەمەندەکــەم ئامۆژگاری دەکرد کە کتێب زۆر بخوێنمەوە.

ئەگــەر تــۆ بتــەوێت بینایــەك دروستبکەیت دەبێـت لەپێشا بناغەکەی بنیادبنێیـت و بناغەکــەی دەبێـت نزیــەی ١٢ بــۆ ١٣ ســانتیم کۆنکرێتبێت ئەگــەر ئــەم کــارە نەکــەی ئــەوا خانەوەکــەت ئەگــەر ڕوخـانی هەیــە بــە هەرکاتێکـدابێت. سیســتەمی قوتابخانــەکان دروســتبووە لــە ســەردەمی ســەردەم کشـتوکاڵیەوە ئــەم سیستەمە ئــەوەکانما پێدەگەیــەنێت بــەبێ بناغەیــەکی پتــەو دەربــارەی بــواری دارای و ئـابوری. بــەڵام مــن و مایك بناغەیەکی ئابوورمان هەبوو چونکە باوی هەر لەمنداڵیــەوە فێـری کـردی و بنیادینایین.

دەکرێــت ئێســتا بــواری ژمێریــاری ناخۆشــترین بابــەتبێت لەجهانــدا. لەوانەیــە ئەمــە بوبێتــە شــتێك سەرلێشــوێنەر. بــەڵام ئەگــەر تۆبتــەوێت

دەوڵەمەندبیت، دەبێت ئەم بابەتە ببێتە گرنگترین بابەت لەلات. پرسیارەکە لێرەدایە ئایا تۆ چۆن دەتوانیت ژمێریاری کەئەو وەسفانەی بۆی کراوە لێ جیابکەیتەوە و فێری منداڵەکانتی بکەیت؟ وەڵامەکەی زۆر سادەیە بەم وێنەی دەتوانیت فێریانبکەیت. باوکە دەوڵەمەندەکەم من و مایك فێری ئەمبابەتەکردوە هەر لەمنداڵیەوە و بناغەیەکی پتەومان هەیە. ئەو چەند رێگەیەکی سادەی هەبوو بۆ فێکردنمان. بۆ چەند ساڵێك من وێنامدەکێشا و چەند وشەیەکمان بەکاردەهێنا. من و مایك بەسادەی تێگەیشتبووین دەربارەی وێنەێشاتەکە، جوڵەی پارە. دوای چەند ساڵێك باوکە دەوڵەمەندەکەم ژمارەی بەکاردەهێنا. بۆ مایك ئەم شێواز ئاڵۆزتربوو چونکە ئەو ملیۆنان دۆلاری لەژێردەستابوو و شکرنەوە جیاکردنەوەی کارێکی گرانبوو. بەلام بۆمن ئاسانبوو چونکە وەك ئەو پارەی نەدم نەبوو. بەلام ئێمە تائێستا هەر لەسەر ئەو نەخشە و پیلانە دەرۆین کە باوکی بۆ کێشاوین و منیش هەر ئەوەتان بۆدەکێشم. چونکە ئەم وێنەیە یارمەتی ئێمەیدا کە لە ئابوریەکی کەمەوە بگەینەئەم ئاستە.

یاسای یەکەم: تۆ پێیوستدەکات جیاوازی نێوان وشەی asset و liability. ئەگەر تۆبتەوێت دەوڵەمەندبیت دەبێت ەم یاسایە بزانیت. لەوانیە کەمێك وشکبێت. بەلام زۆبەی خەڵك نازانن گارگەری ئەم یاسایە. زۆبەی خەڵك لەکێشەیەکی گەورەی ئابووریدان چونە نازانن جیاوازی نێوان ئەم دوو وشەیە ئەسێت و لایەبڵیتیت.

زۆرێك لەخلکی پییوستیان بە ئەسێتە. بەلام چینی ناوەند لایەبڵیتی بەکاردێنن وادەزانن ئەسێتە. کاتێ باوکی ئەم بابەتەی بۆ شیکردینەوە واماندەزانی گاڵتەدەکات. بەلام کاتێك بوونەی هەرزەکار بۆمان دەرکەوت

کە ئەمە نهێنیی دەوڵەمەندبوونە. ئەمە خاڵێکە دەبێت بووەستین و بۆ ماوەیـــەکی درێـــژ بـــیری لێبکەینـــەوە. لەوکاتـــەدا مایـــك لـــە باوکەدەوڵەمەندەکەی پرسی مەبەست چیە لە ئەسێت؟ لەوەڵامدا گوتی " پێیوستە زۆربیری لێکەنەوە ئەگەر هەریەئاسانی بیزان ئەوا کارگەریەکی ئەو تۆی نابێت. هەر لەبەر ئەمە ئەم بیرۆکەیە کەمێ ناڕونە و گران لێتێدەگەیت.

من گوتم " تۆ مەبەست ئەوەیە کە ئێمە پێیوستە ئەسێت فێربین و وەربگرین و پاشان دەوڵەمەندەبین.

باوکی سەری لەقاندوو گوتی "ئەوەسادەیە" ئەی باشە ئەگەر سادەیە بۆچی خەڵکی زۆریەنەی دەوڵەمەند نابێت. بەپێکەنینەوە گوتی " چونکە ئەوان نازانن جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبڵێتیتی.

من بیرمە لێمپرسی چۆن گەنجەکان ئاوا ڕفتاریان تائێستا هەرنەزانن. ئەگەر ئەمەسادەیە و گرنگە بۆچی ئەوان هەوڵی ئەوەنادەن فێربین؟ ئەم پرسیارەمان وای لە باوکی کرد کە شیکردنەوەبات دەربارەی هەردوو چەمکی ئەسێت و لایەبڵێتیت.

سەبارەت بەگەنجەکان ئەم زۆر گرانە شیبکرێتەوە. بۆچی؟ لەبەر ئەوەی گەنجەکان لەم دۆخەدا زیرەکن، واتا ئەم بیرۆکەسادەیە بۆ ئەوان گرندەبێت چونکە ئەوان فێری چەند شتێکی جیاوازبوون لە قوتابخانە بۆ نموونە بانکەوا و ژمێریار ئەم پسپۆڕیانە فێربوون بۆیەش ئاسان نابێت کە جارێکی تر ئەوان بینەوە بەمندالْ و ئەو بیرۆکەیان فێربکەن.

باوکەدەوڵەمەندکەم بڕوای بە ڕێسای KISS هەیە واتا لێگەڕێ باهەر بەسادەی بمێنێتەوە. هەروەك چۆن ئەو ئێمەی فێری ئەم زانستە

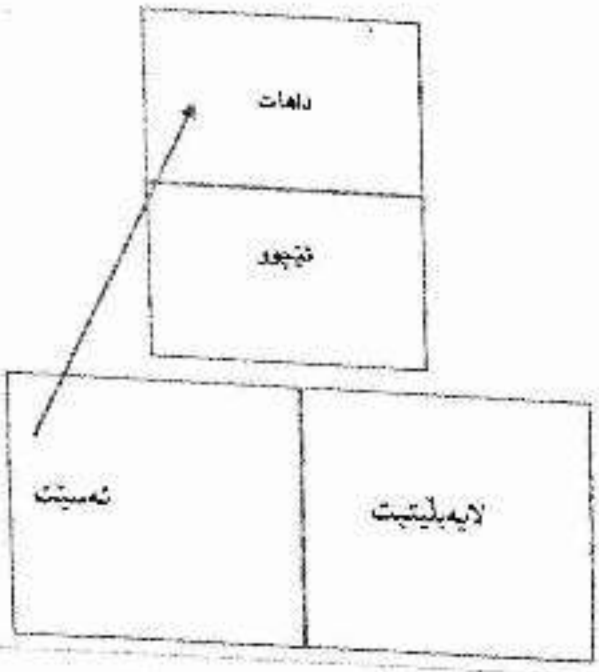
ئابوریـەکردوە بۆتــە بناغەیــەکی بنچـینەی بۆمـان. باشــە هۆکــاری سەرلێتێکچـون چـیە، چـۆن شـتێکی سـادە دەبێتـە ششـتێکی گـران و ناڕەحـەت؟ چـۆن خـەڵکی بڕوایـان بـە ئەسێت نیـە و ڕاسـتی لایـەبڵێتی؟ وەڵامەکەی دەدرێتەوە بە زانـیین فێربـوون زانسـتی ئـابوری و بازرگـانی. لێرەدا جەخدەکەینەوە لەسەر وشـەی خوێنـەوەر نـەك خوێنـەوار لـەبواری ئابوری. پێناسەی ئەسێت و لایەبڵێتی هیچیان پێناسـەناکرێن بـە وشـەی. ئەگـەر تـۆ بـە فەرهـەنگ بتوەوێـت مەبەستەکەی تێبگـەیت ئـەوا سـەرت لێتێکدەچێت. لەوانـەی ژمێریارەکـان شـتێکی لێبـزانن بـەلاَم بـە زۆرینەیـە خەلکی شتێك هەستپێنەکراوە.

کاتێك کەئێمـە منـداڵبووین باوکەدەوڵەمەندەکـە پێیـدەگوتین" پێناسـەی ئەسێت بە وشەناکرێت، بەلاَم بەژمارەدەکرێت. ئەگـەر تـۆ نـەتوانی ژمـارە بخوێنیتــوە ئــەوا تــۆ نــاتونی لــە ئەســێت تێبگــەیت. لــە ژمێریاریـــدا باوکەدەوڵەمەندکەم " وتی ئەمە ژمارە نیە بـەلاَم ژمـارە چیت پێدەڵێت. وەك وشە وایە بەلاَم وشەنیە. بەلاَم چیرۆکێکەی وشەیەکە کـە پێتـدەڵێت. زۆربـەی خـەڵك کـە ئەمـە دەخوینێتـەو لێـی تێناگـەن، ئەمـەپێی دەڵـێن خوێندنەوەی لێتگەشتنانە. ئێمە توانای جاوازمان هەیە بـۆ تێگەیشـتن لـە وشـتانەی کەدەیخوێنینــەوە. بـۆ نموونــە. ئەگــەر مــن موبایــل بکــڕم و کتێبێکی لەگەڵدابێت واتا کەتـەلۆك دەربـارەی پرۆگرامـەکانی و چـۆنیەتی ڕێکـۆرکردنی بەرنامـەکان. ئەوشـێتانەیە ئەگـەر مـن بچـم کەتەلۆکەکـەی بخوێنمـەوە. چـونکە هـیچ شـتێك ئەونـەی پرۆگرامـی موبایـل گرانیـە. مـن ئەتوانم وشەکان بخوێنمەو بەلاَم لێیتێی تێناگەم. مـن ئـەنجامێکم دەست

دەكەوێت. ئەمەش هەمان شتە دەربارەی ڕوونكرنەوەی ئابوری بۆ زۆربەی خەڵكی.

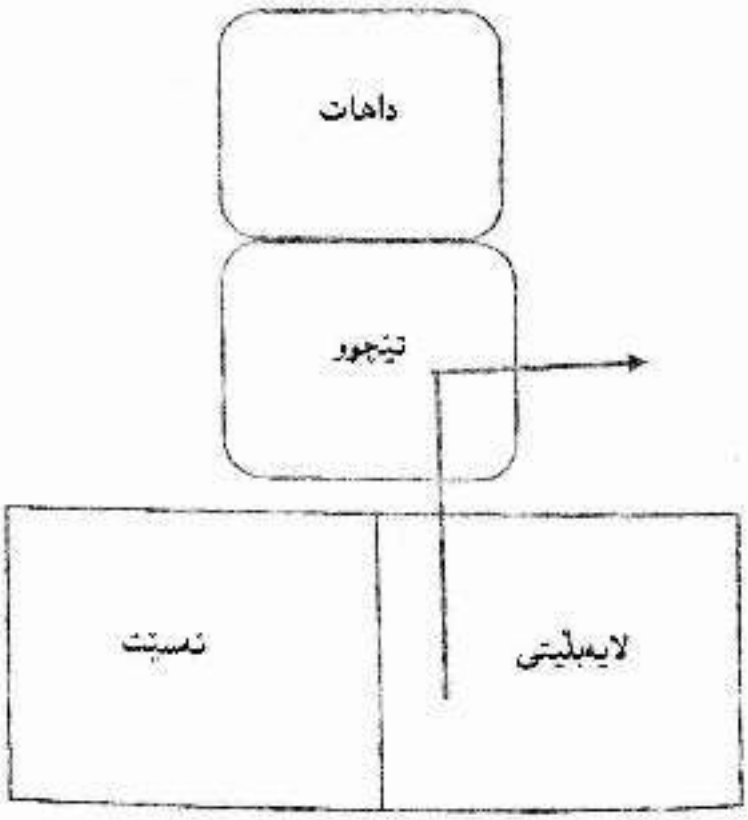
ئەگەر تۆ ئەتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەوادەبێت بتوانی لە ژمارەكان تبێبگەیت. من لە باوكەدەوڵەمەندەكەمەوە بیستوومە كە دەوڵەمەندەكان ئەسێت وەردەگرن و هەژارەكان لایەبلیتی. لێرەدا ئێمە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلیتی دەردەخەین، هەرچەندێكە كە زۆرێك لە پسپۆڕانی ئابوری و ژمێریاری پێنارازین. بەلام ئەم وێنەیە بناغەیەكی باشبوو بۆ ئێمە دەربارەی زانستی ئابوری. بۆ ئەوەی ئەم دوو مندالە تێبگەیەنێت باوكی دەوڵەمەندم نموونەی سادەی زۆر دەهاوردەوە، دوور لە ئالۆزی.

ئەمە كاشفلەوەیەكە بۆ شێوازی ئەسێت



ئەم خشتانەی سەرەوەی داهاتە واتا ئەو داهاتەی بەدەستیدێنێت لە چەند هەفتە و مانگ و ساڵی داهاتوودا. لەگەڵ ڕێژەی داهات و تێچوو. واتا ئەو

پارەی بەدەستی دێنین و ئەوەی سەرفدەبێت. خشتەكەی خوارەوەش پێیدەگوترێت تەرازووی گشتی واتا تۆچەندێكت هەیە و چەندێك قەرزاری، واتا لەكاتی خۆیایەیت. بۆیە وای پێدەگوترێت چونكە دەكرێت ئەسێت و لایەبڵێتی دژییەكبن. زۆریك لەئابوری ناسان نازانن جیاوازی نێوان ئنكەم ستەیتمێت و بالانس شیت بكەن. بۆیە لەسەرەتای كتێبەكە باسی جیاوازیەكەیمانكردوە. یەكێك لەكێشە ئابووریەكان بریتیە لەوەی خەڵك نازانن مەبەستی و مەئنای ئەم دووچەمكە (ئەسێت و لایەبڵێتیت) ئەمەش هۆكارە بۆ بەهەڵدابردنی زۆرێك لەخلكی چونكە ئەوان مەبەستی وشكەكە لە



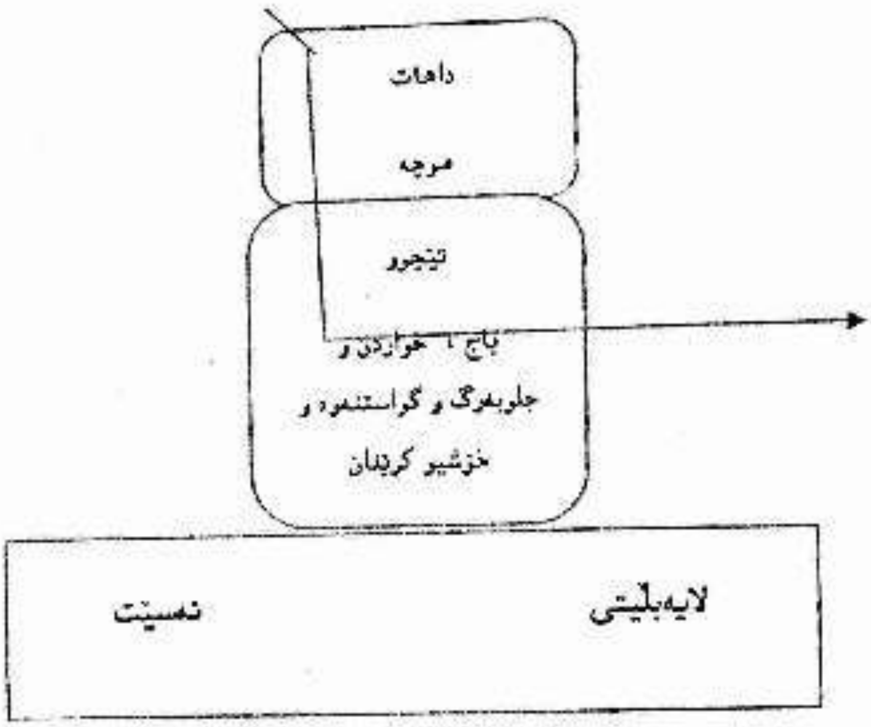
ئەرمەنگ وەردەگرن. ئەگەر ڕاهێنان بكەی بە ژمێریارێك بێگومان ئاساترەلە باقی خەڵكی، بۆیە ئەگەر ئەم وشیە لە فەهەنگ دەربێن

تێگەیشتنی قورسدەبێت. هەروەکو پێشتر گوتم " باوکی دەوڵەمەندم فێریکردووین، کە ئەسێت (asset) واتا ئەو پارەی کەدێتە باخەڵتەوە واتا بەسودە.

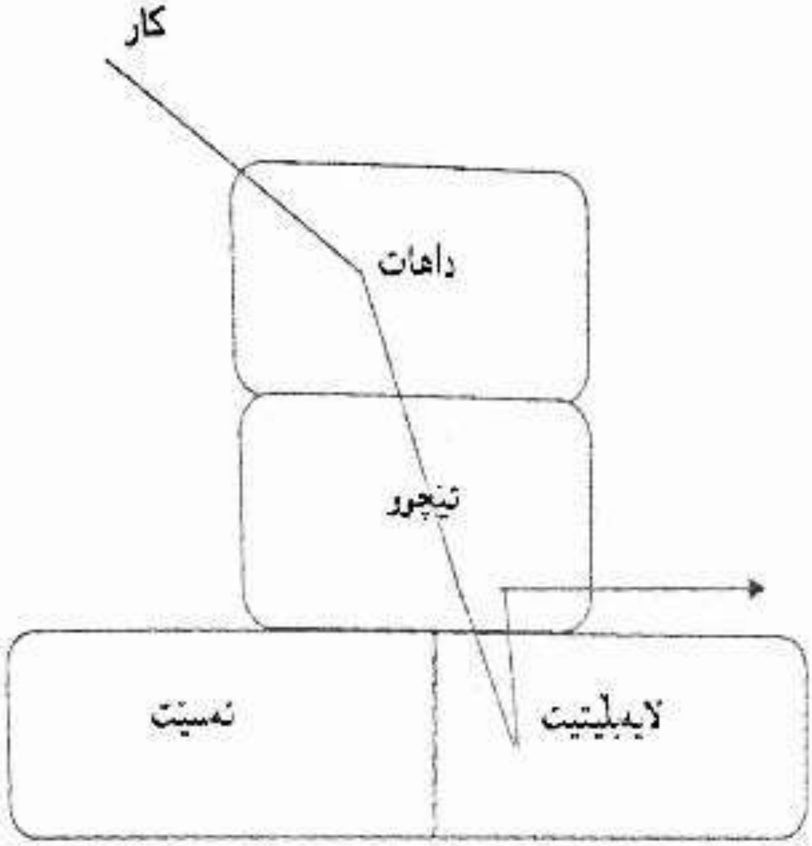
ئەمەش شێوازی کاش فلەوەیە بۆ لایەبڵیتی.
لەم وێنەیەدە پێناسەی هەردوو چەمکی ئەسێت و لایەبڵیتیم بۆ کردوون، کە ئاسانترە لە پێناسەی وشەی فەرهەنگی. ئەسێت واتا دەستکەوتنی پارە و هاتنەگیرفانت، بەلاّم لایەبڵیتی واتا دەرهاوردنی پارە لەگیرفانمان. ئەگەر تۆ بتەوێت دەوڵەمەندبیت ئەمە زۆرگرنگە کەتۆفێریبیت.
ئەگەر تۆ ئەتەوێت هەژاربیت ئەوا هەموو ژیانت یا لەسەر لایەبڵیتیبێت یان ئەگەر ویست و دەوڵەمەندبیت یا هەمووژیانت لەسەر ئەسێتبێت.
توانی نووسین و خوێندنەوە لە هەردوو ژمارە و وشەدا بنچینەی هەوڵدانی ئابوورییە. ئەگەر خەڵکانێك کێشەی ئابووریان هەبێت یان ئەوەتا خوێندنەوەی ژمارەکان و وشکان نازانن یان لێیان تێناگەن. دەوڵەمەند بۆ دەوڵەمەندە چونکە، ئەوان خوێنەوارتر و رۆشنبیرترن لەخەڵکانی ترت.
لەبەر ئەوە ئەگەر تۆ ویستو دەوڵەمەندبین دەبیت زۆر باش خۆت فێری خوێنەوارییکەیت و توانای تێگەیشتنت زۆر باشبێت. ئەم تیرەیەی خوارە نیشانەی بۆ کاشفلەوە. ژمارەکان بەتنیا زۆر بچووکن هەروەها وشەکانی. بەلاّم ئەمە چیرۆکی کۆکردنەویە. لە راپۆرتی ئابووریدا خوێندنەوەی ژمارەکان واتا گەران بەدوای پلۆتی چیرۆکەکە. چیرۆکەکەمان ئەوەیە کە کەی لەکوێ کاش فلەوەرودەدات. چیرۆکی ئابوری بریتیە لەوچیرۆکەی کە لە ٨٠٪ خێزانەکان کاردەکەن بۆ ئەوەی بەرەوپێشبچن، بەلاّم ئەوان

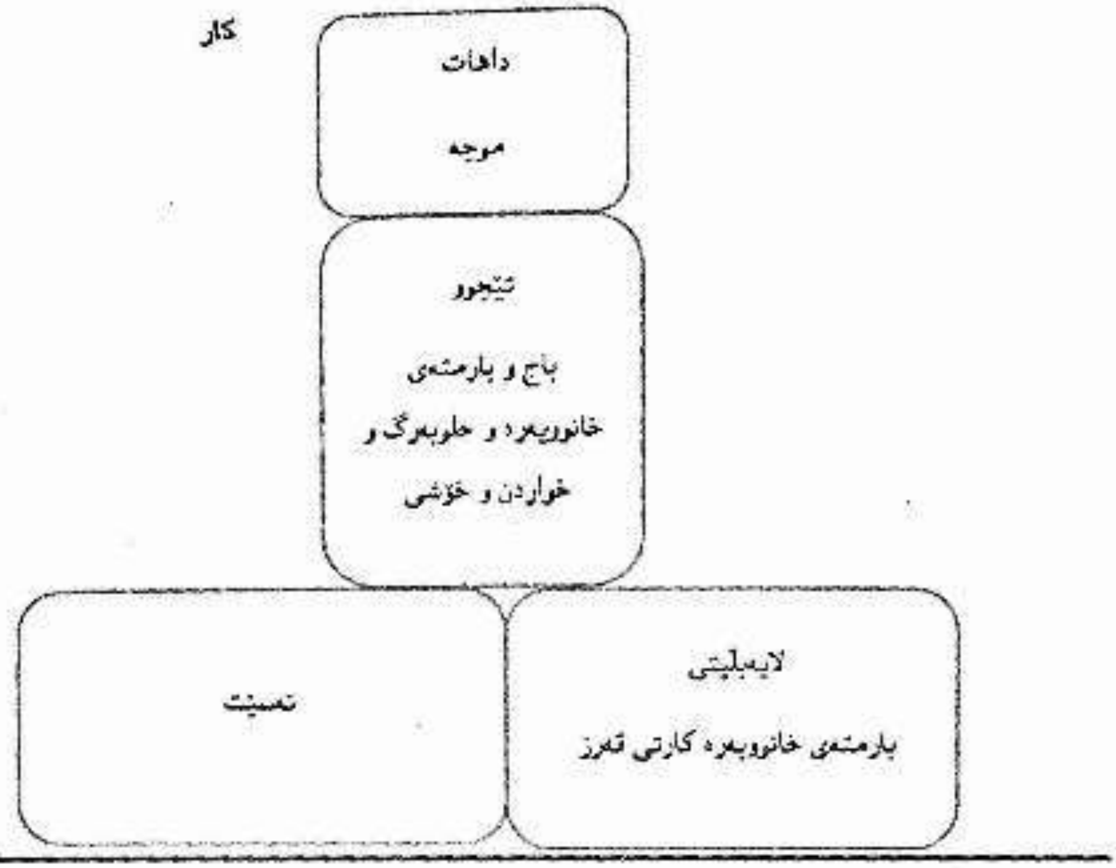
ناتوانن چونکە ئەوان لەژیانیاندا لایـەبلیتی پەیرەوەدەکـەن لەبـەری ئەسێت. بۆنموونە لەم کاشفلەوەیەدا باسی خەلکی هەژاردەکات کە سـوڕی ژیانیـان چۆنە.

کار

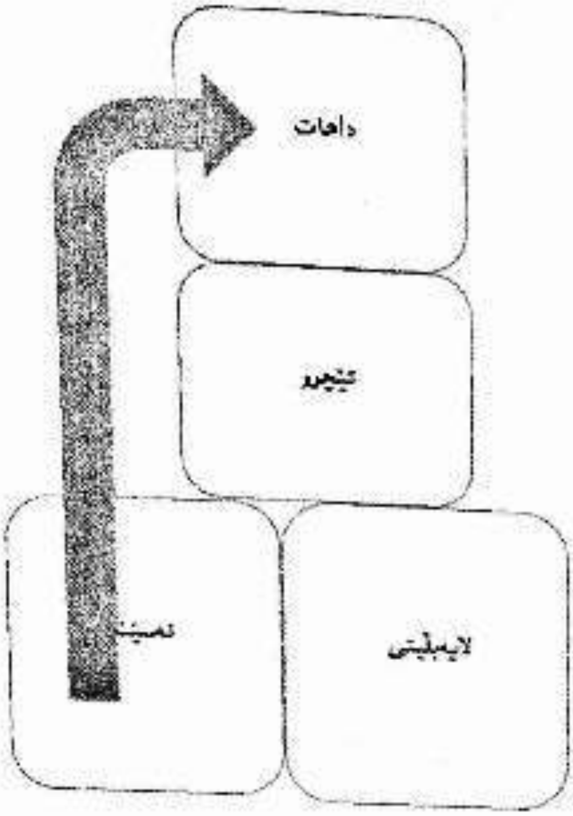


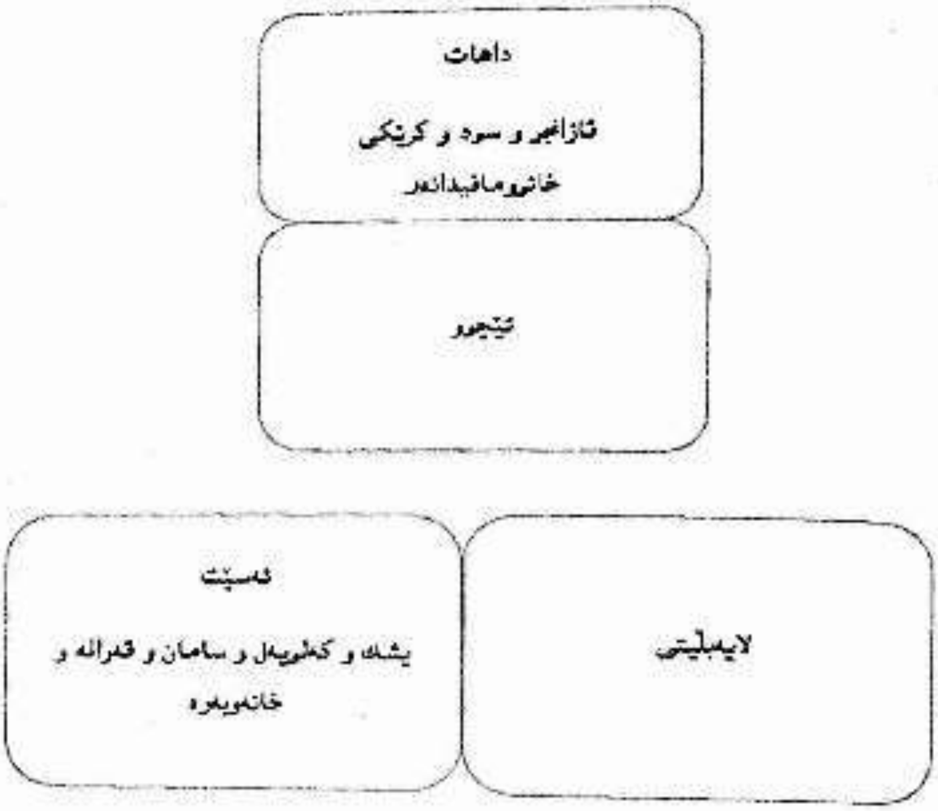
ئەم وێنەی خوارەوە کاشفلەوەی چینێن ناوەندە.


کار
داهات
تێچوو
ئەسێت
لایەبلیتی


کار
داهات
موجە
ئێچوو
باج و پارەشەی
خانووبەرە و جلوبەرگ و
خواردن و خۆشی
لایەبلێتی
پارەتەی خانووبەرە کارتی قەرز
تەسیت

ئەمە وێنەی کاشفلەوەی ئەو خێزانانەیە کە خاوەنی سەرمایەی زۆرن.





هەموو هێلکارێکان بە شێوازێکی سادە ڕونکراوەتەوە، هەموو کەسێك تێچوون ڕودەدات لەژیانیدا. وەك خواردن و جل و شوێنی حەوانەوە. ئەم هێلکاریە پشاننماندەدات کە چۆن کاشفلەوە بەرێوەدەچێت لە ژیانی کەس هەژار و چینی ناوەند و دەوڵەمەند. ئەم کاش فلەوە چیمان پێدەڵێت؟ ئەم هێلکاریە باس لەوە دەکات کە چۆن پارەکەیان بەرێوەبەرن. پاشان چی بکەن کاتێك کە ئەوان پارەیان بەدەست هاورد.

هەر لەبەر ئەم هۆکارەش نموونەی پیاوێکی دەوڵەمەندی ئەمەریکمان هاوردەوە، چونکە پێموابێت ئەمە کێشەی زۆرێك لە خەڵکیە. کەبریتیە لەوەی خەڵکی وادەزانێت پارە هەموو شتەکان چارەسەردەکات. هەر لەبەر ئەوەش زۆرنیگەرانـدەبم کاتێك کەێك پێمدەڵێت دەمەوێت دەوڵەمەندیم زۆربەخێرای یان لەکوێوە دەستپێبکەن؟ یان دەڵێن من

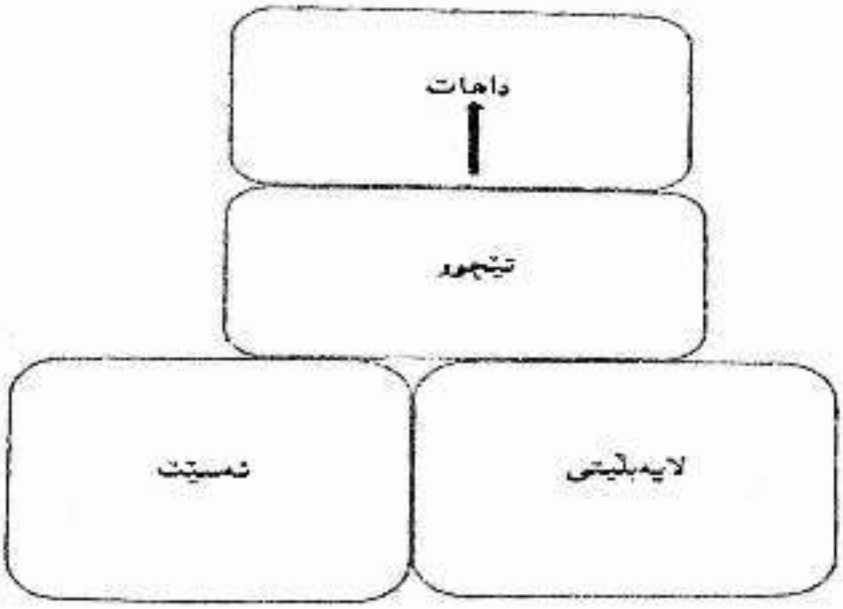
بوومەتـە ژێربـاری قـەرزێکی زۆرەوە پێیوسـتم بەپارەیـەکی زۆررە بۆ چارەسەرکردنی کێشەکەم.
لەڕاسـتیدا، پـارەی زۆر چارەسـەری کێشـەکەناکات. بـەڵکو لەوانەیـە کێشەکە زیاتر زیاترکات، پارە هۆکارێکی سەرەکی بۆ زیادکردنی کێشە و گرفتەکانی مرۆڤ. پارە زۆربەی جار نیشانە دەخاتە سەر ئەو شوێنەی کە ئێمە نـایزانین. ئەمـە بۆچـی؟ زۆربەیکاتـەکان کاتێـك کەسێك پارەیەکی زۆری دەیدەکـەوێت بەماوەیـەکی کـەم ئـەهۆی چـەند شـتێکەوە وەك (مانەوەی سەروەت و ساما لە باوانەوە، بۆجەی زۆر، بردنـنـەوەی یانسیب) بەلاّم هەرزوو ئەو برەپارەیە لەدەستدەدەن دەگەڕێنـەوە دۆخـی جـاران. لـەوە ناخۆشـترنیە کاتێـك برپارەیـەکی زۆرت پێبێـت و لـەناکاودا لەدەستیبدەیت. پـارە تـەنها وەك شتێکی ئاشـکراوایە کـە بـە شـێوازی کاشفلەوە لەمێشکدا دێت و دەچێت. ئەگەر شێوازەکە وابێت تـۆ هەرچیت دەستکەوت خەرجیدەکەیت ئەوا وەکە ئەوە وایە کـە ڕێـژەی سـەرفکردنی پارە ڕوو لە زیادبوونە. هەروەکو وتـراوە هەرچـی زوویەدەسـتی بێتی زوو لەدەستت ئەچێت. من لەمنداڵیەوە پێمگوتراوە برۆ بۆ قوتابخانـەو فێری شـتێکبەو پسپۆڕیەبەدەستبێنە. ئەمانـە گـرنگن ئەگـەر ئێمـە لـە فێـربین دەربارەی پارە شانەبەشانی قوتابخان. کـاتێ کـەم لەقوتابخانـەبووم لـە ساڵی ١٩٦٠ کە تەلەبەیەك زیـرەك بوایـە نـاودەردەکرد و خـەڵکی ڕێزێکـی زۆریان لێدەگرت پیندەگەت تۆ دەبیتە دکتۆر. ئەمـە تـەنها لەبـەر ئـەوەی دکتۆر پـارەی بـاش وەردەگرێـت. بـەلاّم ئـەمرۆ دکتـۆر ڕووبـەڕوی کێشـەی ئـابوری بۆتـەوە بەشـێوازێك کـە من هـەرگیز ئـاواتی پێنـاخوازم. چـونکە

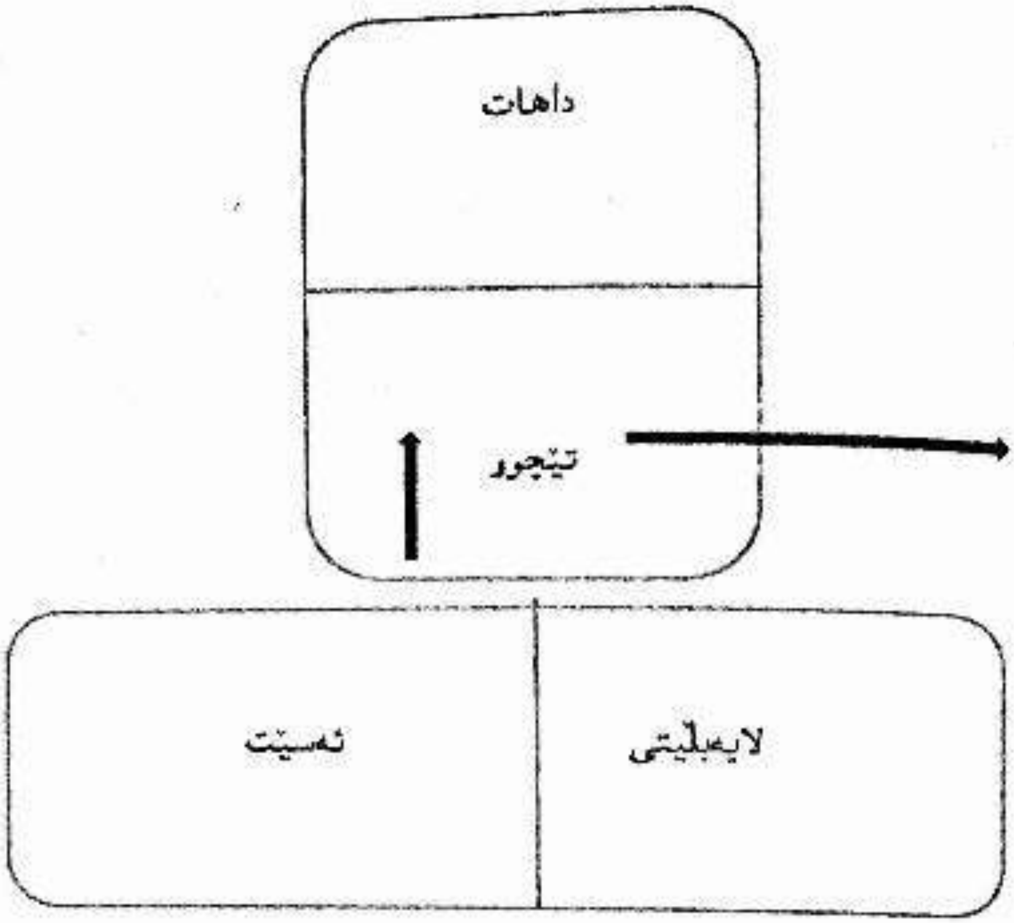
هــەمووی لەلایــەن كۆمپانیاكــان و خاوەنكارەكــان و حوكمەتـــەوە كۆنترۆڵكراوە.

كاتێكە منداڵكانمان دەچن بۆ یاری گۆڵف و تایگروود و كۆمپیتەر نێد و موڤی ستار و ڕۆكستار و بیوتی كوین و یان كڕین و فرۆشتن لەسەر شەقامەكان بۆچی دەچن تەنها لەبەر ئەوەی شوێنێكە بۆ تاوبانگ و بەدەستهێنانی پارە. ئەمەش هۆكارێكی سەركی هاندانی منداڵەكانمانە لە قوتابخانە. لەگەڵ ئەمەشدا كەئەوا دەزانن ئەم پشیە بەدەستی دەهێنن زۆر سەركەوتنیە لەگەڵ ئەكادیمی سەركەتن. لەبەر ئەوەی قوتابی قوتابخانە تەواو دەكات بەڵام هیچ پسپۆڕیەكی نیە دەربارەی پارە و ئابوری.

زۆربەی دەچوانی قوتابخانە لە پیشەكەیاندا زۆر سەركەوتوون بەڵام دواتر ڕوبەڕووی كۆمەڵێ گرفتی ئابوری دەبنەوە. ئەوانكاری گراندەكەن بەڵام سەركەوتوونابن. ئایا ئەوان بۆچی نازانن پارەبەرهەمبێنن ؟ یان بۆچی نازانن پارەكانیان سەرفكەن؟. یان پاشتەوەی پارەكەیان بەدەستهاورد چیكارێك ئەنجامبدەن؟ ئەمە پێیدەگوترێ زانستی بواری ئابوری كەكاتێك پارەت بەدەستهاورد چۆن مامەڵەی لەگەڵدەكەیت، چۆن پارەكەت دەپارێزی لەوەی كە خەڵكی لێتنەبا بەهەر شێوەیەكبێت؟ چۆن پارە بەباشی كار بۆ ئێمە بكات؟ زۆربەی خەڵكی ناتوانن پێمانبڵێن دەربارەی كێشە ئابووریەكانیان چونكە ئەوان تێەگەیشتوون لە كاشفلەوە. ئەگەر كەسێ خوێندنی تواوكردبێت و خاوەنی پیشەیەكی باشبێت و زانیاری لەبواری ئابووریداهەبێت ئەوا كاردەكات بەگرانی بۆ بەدەستهێنتی پارە نەك بۆ ئەوەی پارە كار بۆ ئەوبكات.

ئەم هێکاریەی خوارەوە شێوازی ئەوکەسانە نیشندەدات کار گراندەکەن. بۆنموونە خێزانێ ژن و پیاوێ هاوسەرگیریانکردوە و خوێندی زانکۆیان تەواوکردوە و ژیانیان پێکەوەیە لەخانویەکی بچوک کرێدا. ئەوان درك بەوەدەکەن کە پێوستە پارە پاشەکەوتکەن چونکە ژیانی تاکی ئاسانتریووە لە جووتی. کێشەکە لە خانەوە بچوکەکەدایە چونکە ئەوان بڕیاردەدەن کە پارە پاشەکەتکەن بۆ کرینی خانویەك بۆ ئەوەی بژین لەگەڵ منداڵەکانیانە بەئاسودەی. ئێستا ئەوان دوو داهاتیان هەیە و دووکاریان هەیە بەمە ڕێژەی داهات زیادەکات.





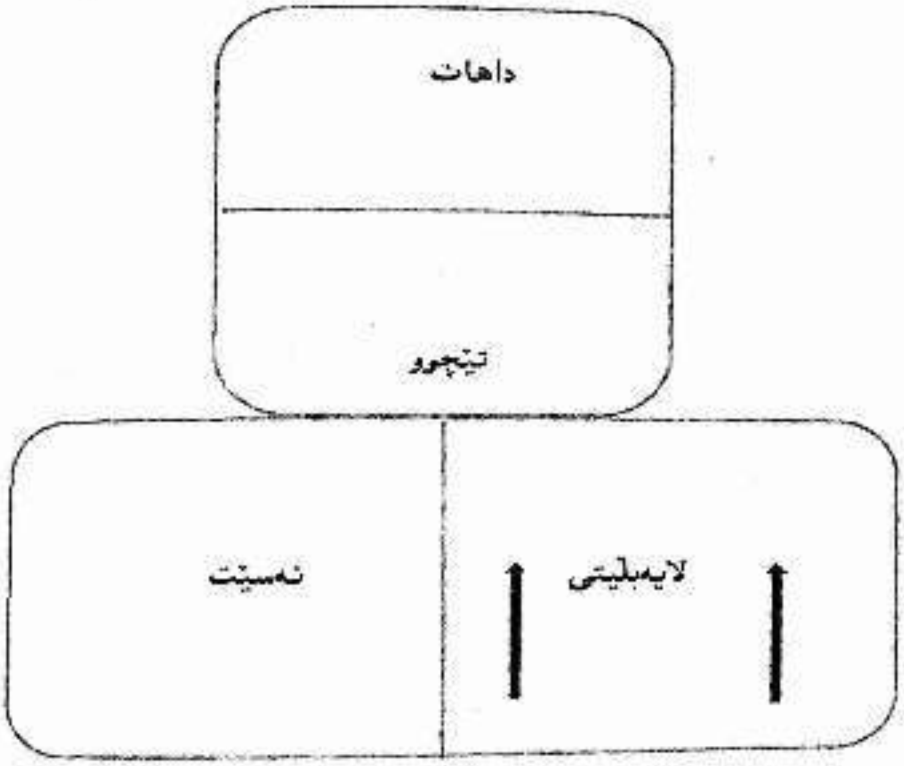
لەم هێلكاریەدا بڕی تێچوون زیاددەكات

تێچووی بۆ زۆرێك لەخەڵك بریتیە لە باج. زۆرێك لەخەڵكی بەداهاتی باجی دادەنێـن. بـەڵام زرینـەی بـاجی ئەمـەریكا بـۆ ئشـوێنس كۆمەڵایەتیـە. ئەوەكاتێك دەردەكـەوێت كـە بـاجی ئیشورێنسـی كۆمەڵایـەت و مێدیكـەیر یەك بگرن وەرگرتی لە موچـەی فەرمانبـەران واتـا بەرێـژەی ٧. ٥٪ بەڵام بەراستی سەدا پانزەیە. هەروەها بۆ خاوەنكارێش پێیوسـتە پارەكەبدات بە بڕ. واتـا خاوەنكـار كـاتێ پارەكـەدەدات ڕاسـتەوخۆ نایدا بـەتۆ. تـۆ پێیوسـتە بـاجی داهـات بدەبـە بـەپێی ئـەوەی لـە یاسـای ئیشورێنسـەكەداهاتوە. واتـا ئێـوە كـاتێ ئـەو بڕیارەیـەتان لێـدەبرێت

وەریناگرنەوە بەڵكو ئەوە وەك باجی لێبڕاو وایە تایبەتە بە ئیشورێنسی كۆمەڵیەتی.

ئیشورێنسی كۆمەڵیەتی: ئەو موچەیە كە حوكمەت دەیدا بەوكەسانەی كەتوانای كاركرنیانیە. لێرەدا حوكمەت ئەم پارەیە وەك باج لەهاولاتیانی دەبڕێت بەرێژەیەكی كەم.

بەرزبوونەوەی رێژەی لایەبڵیتبت



ئەگەر باس نموونەی پێشوبكەین دوو هاوسەرەكە كاتێك كەهوڵیاندا لەخانەوە تەسكە رزگاریانبێت و بچنەخانووی خۆیان بۆ ئەمكارە بڕیاریاندا پارە كۆكەنەوە. ئەوان ئێستا پارەكەیان كۆكردۆتەوە دەچن

خانویەکی تازە دەکرن. بەڵام لەگەڵ کرینیماڵکە دەبێت بزانن کە دەبێت باجێکی نێیان بۆ زیاد دەبێت، پێی دەڵێن باجی ملکو سامان. واتا دەبێت باجی خانەوەکەبدەنە حوکمەت. پاشان سەیارە و کەلوپەلی تازەی ناومال دەکرن. بەئەنجامدانی ئەمکارە لایەبڵیتی هەڵدەستێ لەخەو بە زیادبوونی قەرزی بانکی و قەرزەکانیتر واتا بۆ کرینی ئەم شتانە پێوستمان بەقرزەهەیە بۆ یە قەرزدەکەن لە بانکەکان. بەئەنجامدانی ئەمکارە ئەوان دەچنەناو یاری ریت رەیسەکە کەپێشترباسمانکرد. پاشان کەمندالیانبوو پرۆسەکە دووبارە و دووبارە دەبێتەوە واتا کاردەکەن بەقورسی و پارەی زیاتریاندەستدەکەوێت لەگەڵ زیادبوونی پارەکەیان رێژەی باجدان زیادەکات ئەمە پێیدەگوترێت براکێت کریك.

کاتێ کە ئەو خێزان بانك دەکرێن بۆ شتێك دەڵێن ئێمە هیچ ناکرین تەنها سەیردەکەین و کاردەکەیان هەڵدەگرن لە کیفەکەیان.

من کاتێ لەو دوو خێزانە دەکۆڵمەوە سەیردەکەم ناویان گۆراوە بەڵام ئابووریەکەیان هەروەك خۆیەتی. پاشان دێن پرسیارم لێدەکەن دەربارەی ئەوەی وتوومە لە کۆرو سیمینارەکاندە دەربارەی زانستی ئابووری. دەڵێن ئێمە چۆن پارەکەمان چاشەکەوتکەین. بەڵام ئەو خووەی رۆانەی کە لەسەر راهاتوون هۆکاری سەرەکیە بۆ کەمبووی داهاتیان. ئەوان نازانن کە چی هەڵبژاردنێکی نا دروستیاندەوە کەهۆکارە بۆ زیادبوونی کێشە وابووریکانیان. ئەمەش لەئەنجامی ئەوەوە سەرچاوە دەگرێت کە ئەوان نازانن جیاوازی بکەن لە نێوان ئەسێت و لایەبڵیتی.

پارە هەرگیز کێشەکان چارەسەرناکات بەڵکو ئەوە زیرەکیە کە کێشەکان چارەسەردەکات ئەمە وتەیەکی هاورێکەم وەبیر دێنێتەوە کە دیگوت پارە

هۆکارێکە بۆ قەرزاربوونی زۆرێك لەخەڵکی. ئەگەر تۆ کەوتیتە ناو چاڵێك پێش هەمووشتێك دەبێت واز لەوەبێنی کە چاڵکە هەڵکەنی. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە ئەم وتە جاپانیەی دەگوت " هێزی شمشێر و هێزی و گەوهەر و ئاوێنە"

شمشێرەکە نیشانەی بۆ هێزی چەك. وەك ئەمەریکا چەندەها ملیۆنە دۆلاری سەرفکرد لە بەرهەمهێنانی چەکدا بۆ یە ئێستا هێزێکی باڵی هەیە لە جیهاندا. گەوهەر نیشانەیەکە بۆ هێزی پارە.

ئاوێنەش نیشانەی بۆ ڕوناکی زانیاری. بەگوێرەی پەندە جاپانیەکە ئەم هێزەلە هەموویان بەنرخترە. خەڵکی هەژار هەمیشە دەیەوێت لە ڕێگەی هێزی پارەوە کێشەکانی چارەسەربکات. بۆیە هەمیشە کاردەکات بەقورسی. ئەوان بیرنامەنەوە کە بەڕێگەیەتر هەوڵبەن ئەمکێشەیان چارەسەربکەن بەڵکو هەر لەسەر ئەوە دەڕۆ کە لەسەری ڕاهاتوون. بەڕاستی ئەوانە لەپارە تێنەگەیشتوون. زۆرینەیە خەڵك دەیانەوێت لەڕێکەی هێزی پارەوە کێشەکان چارەسەریکەن بەلاّم ئەوان ئەو هێزە بەمارجەهێنن لە دژی خۆیان. ئەگەر ئەوان هێزی ئاوێنەکە بەکاربێنن ئەوا دەپرسن لە خۆیان ئایا ئەمە سودی هەیە ئێمە ئەنجامی دەدەین؟ نەك پشت بە ژیری و زیرەکی خۆیان ببەستن. زۆرینەی خەڵکی تەنها ئەوە دەکات کە دەکرێت لەچواردەوری بەبێ بیرکردنەوە.

ئەمە وەك بیرۆکەی هەمەچەشنەی وایە کە بریتیە لە ماڵکەت گەورەترین ئەسێتە و گەورەترین شوێنی بەرهەمهێنانە، باجەکانت کەمبکەرەوە بۆ ئەوەی قەرزە زۆرەکەت، هەوڵبدە کارێکی باشت دەسکەوێت و هەڵەکە و خۆت توشی مەترسیمەکە.

وەکو وتراوە ترسلە قسەکردن لەبەردەم خەڵکیدا زۆر زیاترە لە ترسی مردن. بەگوێرەی توێژنەوەکان هۆکاری ئەم ترسە دەگەڕێتەوە بۆ ترسی ئۆستراسیزم. وەك ترسان لە وەستان لەبەردەم خەڵکیدا وترسان لە ڕەخنەلێگرتن و گاڵتەپێکردن وشڵەژان و جیاوازبوون لە چارەسەرکردنی کێشەکاندا. هەر لەبەرئەمە باوکی خوێنەوارم دەگوت " وتە جاپانیەکە کەباسی ئاوێنەدەکات زۆر بەهادارترە لە وانی دیکە چونکە لەڕێی ئاوێنەوە ئێمە ڕاستیەکان دەبینی. هۆکارێك سەرەکی بۆ ئەوەی خەڵکی دەڵێن دوور لەکێشە کارەکەت ئەجامبدە بەبێترس. هەرشتێك ویست بەدەستی بێنە وەك پارە و کارکردن.

هەمان ترسی ئۆستراسیزم ڕاستە بۆ ئەوخەڵکەی بەبێ بیرکرنەوە ئەوکارانەدەکات کە خەڵکی ئەنجامیدەدات، واتا ڕای زۆرینە بەلایەوە پەسەندە. زۆرێك لە کێشە ئابووریەکانی ئێستا بریتیە لەوەی کە کەسەکان بیرناکەنەوە بەڵکو دوای ئەوەدەکەون کە خەڵکی تر دەیگرێتەبەر. ئێمە پێویست دەکات سەیری ئاوێنەکە بکەین بۆ ئەوەی ژیریخۆمانمان ببینین و دوورکەوینەوە بەو ترسە.

من و مایك تەمتنمان بووە ١٦ ساڵ، ئێمە لە قوتابخانە چەن کێشەیەکمان تۆشبوو، نەك لەبەر خراپیمان بەڵکو لەبەر ئەوەی دەمانویست ئەو بیرۆکە خراپەی نێو قوتابخانە بگۆڕین. پاش قوتاخانە لە کۆتای هەفتەدا من و مایك کارماندەکرد بۆ باوکەدەوڵەمەندەکەم. پاشا کارکردنمان من و مایك چەندەها کاژێر دادەنیشتین لەسەرە مێزێك کە بازرانەکان و پارێزەرەکان و بانکەوانەکان و وەبەرهێنەکان و بەڕێوەبەرەکان و کارمەندەکان کۆبوونەوەیان لەسەر دەکرد. لەکۆبوونەوەکەدا کەسێکی لێبوو لە تەمنی

١٣ ساڵیدا وازی لەقوابخانە هاوردبوو، ئەم کەسە وەك بەڕێوبەرەوابوو ڕێنیشاندەری خەڵکەکەبوو و یارمەتی لەوکەسانە وەردەگرت کەخوێنەواریان هەیە. . ئەم پیاوە خاوەنی بیری خۆیبوو واتا ئەو کارێکی دەکرد بەبیرکردنەوە نەك هەرچی خەڵکیبیکات ئەمیشبیکات. دەیگوت " من هەیشە نیگەرانم بەدوو ڕستە یەکەم بریتیە لەوەی خەڵکی دەیلێن بۆیە ئەوکارە دەکەم زۆربەی خەڵکی ئەو کارە دەکات و وشەی ناتوانم واتا ئەگەر پرسیارت لێکرد بۆ ئەنجامدانی کارێك مەڵێ من ناتوانم یان ئێو ناتوانین". من و مایك زانیاری زۆر فێربووین لەوکۆبوونەوە بازرگانیەدا زۆر زیاتر لە قوتابخانەفێربیبووین. باوکی مایك ڕاستبوو قوتابخانەی تەواونەکردبوو بەلآم لەبواری ئابوری و داری زۆر زیرەك و سەرکەتووبوو. ئەو دەیگوت" کەسی زیرەکە هەمیشەکەسێك دادەمەزرێنێت کە زۆر لەخۆی زیرەکتربێت. من و مایك سودێکی زۆر مان وەرگرت لە وکۆڕو کۆبوونەوانەدا. لەبەر ئەم هۆکارانە من و مایك لە قوتابخانە دژی بیرۆکەکان دەوستاینەوە کە دژی بیرۆکەکانی خۆمانبێت. واتا مامۆستا هەکاتێ بیگۆتایە هەرچی نمرەی باش نەهێنێت ئەوا داهاتووی ڕوننابێت من و مایك برۆکانمان دەچۆوەیەك. کاتێك گوێمان لەم ئامۆژگاریانە دەبوو تێدەگەیشتین کە قوتابخانە منداڵەکانمان ئامادەناکات بۆ جیهانێکی نوێ و وتەکانی باوکەدەوڵەمەندەکەم بیر دەکەوتەوە دەربارەی قوتابخانە. کە بریتی بوو لەوەی دەیگوت قوتابخانە ناتکات بەخاوەنکار بەڵکو دەتکانە کارمەند. من و مایك پرسیارمان لەمامۆستا دەکرد دەربارەی بۆ چی ئێمە لە قوتابخانە فێری زانستی دارای و ئابوری ناکرێین و چۆنبتوانین خۆمان لەکێشە ئابووریەکان ڕزگارکەین؟ لەوەلآمدا دەیانگوت پارە گرنگنیە

ئەگەر تۆ خوێندنەکەت بەباشی تەواوکەیت ئەوا پارە خۆی بۆتدێت. ئەوەی ئێمە فێربووین دەربارەی هێزی پارە هۆکارەکەی لەدووری مامۆستا و قوابیەکانبووە.

باوکی خوێنەوارم هەرگیز منی هانەدەدا بۆ نمرە هاودن من زۆرجار پرسیارم دەکرد باشە بۆچی؟ بەڵام زۆرجار کە گفتوگۆماندەکرد دەربارەی پارە قسەکاندەکرد. بەتێپەڕبوونی تەمەن من و مایك زانیاریزیاترمان دەزانی دەربارەی پارە و بناغەکەمان زیاتر بەهێزدەبوو. من ئێستاکێنە زانیاریم هەیە دەربارەی کتێبە بەسودەکان و ژمێریاری باج و پارێزەر و ڕێنیشاندەری کارە هەرەوزیەکان و بانکەوان و جامبازی زەیو زار و وەبەرهێنەر. ڕۆژێکیان باوکم پێی گوتم " بۆچیماڵی خۆمان گەورەترین وەبەرهێنانە. بەڵام من دەمگوت وانیە بۆیە ئەو بە هێڵکاریە بۆی ڕونکردمەوە کە دەوڵەمەندەکان بڕوایان وایە کەماڵیان ئەسێتە و هەژارەکان لایەبلێتیە.

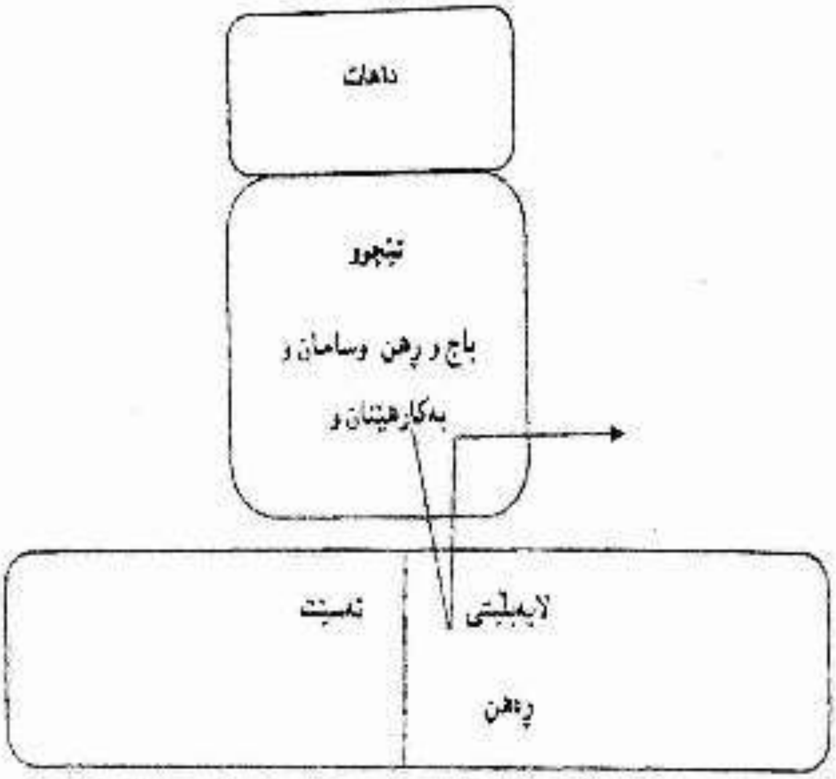
باوکی دەوڵەمەند

باوکی هەژارم

لایەبڵیتب	ئەسێت
خانوماڵ	

لایەبڵیتب	ئەسێت
	خانوماڵ

ئەوەت بەبیردێنمەوە کە پیشتر هێلکاریەمان کێشا دەربارەی ئاراستەی کاشفلەوە دەخست. بەلآم من زیاتر ڕونی دەکەمەکە تێچوون چۆن چۆنە لەگەڵ بوون بە خاوەنی خانو. خانوی گەورە واتا تێچوی گەورە. لێرەدا کاشفلەوە دەچێتە دەرەوە لە ستونی تێچوون.



لێرەدا هەموو ئەو تێچوونانەی کە لەماڵدا ڕوودەدات خستومانەتە ڕوو. هەروەك پێشتر باسمانکرد لایەڵیتی رواتا دەچونی پارە لەگیرفانی تۆ لێرەدا کڕینی خانوی گەورە بریتیە لە لایەبلیتی چونکە دەبێت کۆمەڵی تێچوون بگرتە ئەستۆ. تائێستاش من بەرنگاری ئەو بیرو بۆچونە دەبمەوە کە دەڵێن ماڵ ناتوانرێت بێتە ئەسێت. من زۆرێك لەخەڵکی دەناسم خەونیان ئەوەیە ببنە وەبەرهێنەرێکی گەورە. بوون بەخاوەنی ماڵی خۆت لە هیچ باشترە. واتا واباشترە تۆ خانویەك بکڕی بۆ ئەوەی تێیدا بژی بەڵام کێشەکە لێرەوە دەست پێدەکات هەندێکەس خانویەکی گەورە و زۆر خۆش و گرانبەها دەکڕێت لەمکاتەدا خانوکەت نابێتە ئەسێت.

دەبێتە لایەبڵێت، چونکە ئەمە پارە لە گیرفانت دەردێنێت. من دەمەوێت ئەمە لە چوارخاڵدا شیبکەمەوە هەرچەندە زۆرێك لەخەڵی بەمە نارازی چونکە بابەتی خانو بابەتێکی گرنگە. بۆیە هەرکاتێ ئەم هەستە دروستبوو زانستی داری ئابوری بەرەو چەمنەوە دەچێت. من بەپێی ئەزموونی خۆم بۆم دەرکەوتوە کەپارە هۆکارە بۆ بردانی بە هەستو سۆز.

١. کاتێ تۆ کەخان و دەکریت دەبێت پارەیەك بدەی کەپێشتر هەرگیز خاوەنی نەبووی واتا کاتێ تۆ خانویەك دەکری بەقیستی ٣٠ساڵ و هەرمانگەو برێك پارە دەدەیت بۆ پڕکرنەوەی قەرزە درێژخایەنەکەو.

٢. پاشان تێچونێکی کە زیادەبێت، کە برتیە لە باجی سو لەسەرنەو قەرزەی تۆکردووتە لە وبانقە کە خۆی لەخۆیدا کارێکە کەتێچون بەرەو زیادبووندەبات. پاشان ئەم تێچونە لە موچەکەی دەبرێت. هەتا پارەی خانەوەکەی تەواودەبێت.

٣. باجی سەروەت و سامان، خێزانەکەم توشی شۆکبوو کاتێ زانی باجی خانوەکەمان کەیشتۆتە هەزاردۆلار لە مانگێکدا. لەکاتێکدا کە ئێمە خانەنشینبووین. ئەم ڕوداوە ئێمەی زۆر نیگەرنکردی و بڕیاردان بۆ بەجێهێشتنی خانەوەکە.

٤. خانوو هەمووکاتێ نرخی بەرزنیە و بەهادارنیە لە ساڵ ١٩٩٧ هاورێیەکم نزیکەی ملیۆنێك دۆلاری قەرزکردبوو بۆ کرینی خان و بەڵام دوای خانوەکەی فرشتەوە بە ٧٠٠,٠٠٠ دۆلار.

٥. گەورەترین لەدەستدان بریتیە لەوەی دەرفەت وهەلەکان لەدەستبدەیت. ئەگەر تۆ پارەکەت داوە بەخانویەك و پارەی زۆرت

بەدەستەوەنیە. ئەوا تۆپێویستە کاریەباشی بکەیت بۆ ئەوەی پارەی زیاترت دەستکەوێت چونکە تێچونت زیادەکات لەجیاتی ئەوەی ئەسێت زیاد بکات وەك پێشتر ڕونمانکردوە لە هێکارێکەدا. وەك شێوازی چینی ناوەندی کاشفلەوە کە چۆن کاشفلەوە ڕودات لە دهاتەکەیاندا. ئەگەر ئێوە دووسەر خێزان و پارەکەتان وەك ئەسێت بەکاردەهێنن لە سەرەتای دروستبوونی خێزانەکەتان، زۆر ئاساندەبێت کە دوای بەسەر کێشە ئابوریەکاندا زاڵبن. منداڵەکانتان بنێرنە زانکۆ و خەرجی بۆ دابینکەن. ئەو ئەسێتەی بنیادتانداوە یارمەتی دەرە بۆ پڕکرنوەی تێچونەکان.

بڕیاردرا کە ببنەو خاوەن خانوی خۆیان لە لینۆ و خانویەکی گرانبەها، کەئەمە زیانی بۆ سەر تاکەکان دەبێت کەدابەشی دەکەین بۆ سێ خاڵ

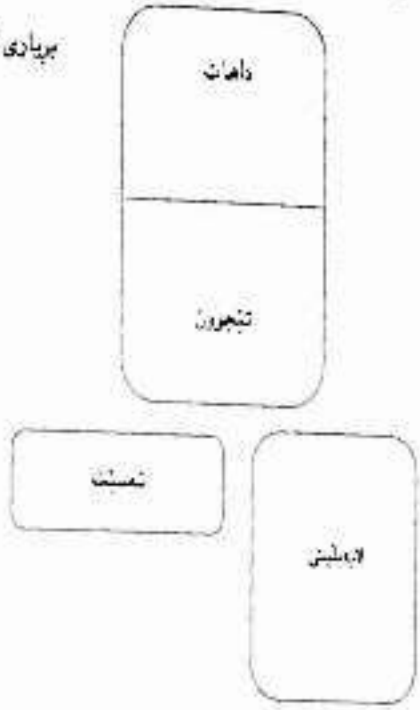
١. لەدەستدانی کات چونکە ئەتوانرێت ئەوکاتە بەکاربهێنرێت بۆ گەشەدان بەئەسێتێکی تر

٢. لەدەستدان بڕیپارەیەکی زۆر کە ئەتوانرێت ئەم پارەیە بۆ وەبەرهێنان بەکاربهێرێت.

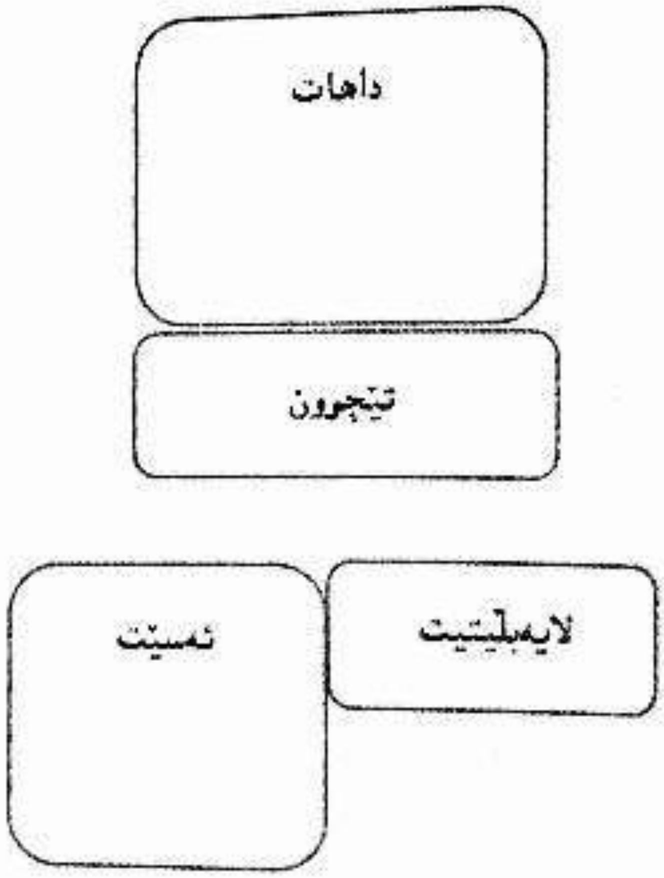
من ناڵێم خانوی مەکرن بەڵو دەمەوێت تێتانبگەیەنم کە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەڵیتی بکەن. پێش ئەوەی من بمەوێت خانویەك بکرم دەبێت لە ئەسێت تێکەیشتبێتم و پاشان ئامادەکردنی سوری کاشفلەوە بۆ تێچوی بڕیپارەکە. بڕیارە ئابووریەکەی باوکی هەژارم هەمیشە دەخەری ژیانی چەندین کەس بوو کە لەیاری ڕیت ڕیسا گیریانخواردوە. لایەنی تێچوون زیادی کردوە لەگەڵ داهاتەکەی زاتا هەرگیز وەبەرهێنانی

نەكردوە لە ئەسێتەكەی واتا خانویەكی نەكڕیوە بیدابەكرێ یان دووكانێ یان هەشتێكی تر كە پارە بەرهەمدێنێت. لەئەنجامدا لایەبڵێتی زادەكات وەك رەهن و كارتی قەرز و ئەوشتانەی كە پارەت لێدەباتو وەك كڕینی سەیارە و موبایلی گرانبەها و ئەوشتانەی كە پارەی تێدا خەرج دەكەیت زیاترە لە ئەسێت. لەم هێڵكاریەی خوارەوەدا بۆت ڕونكراوەتەوە.

بڕیاری دارای باوكی هەژارم

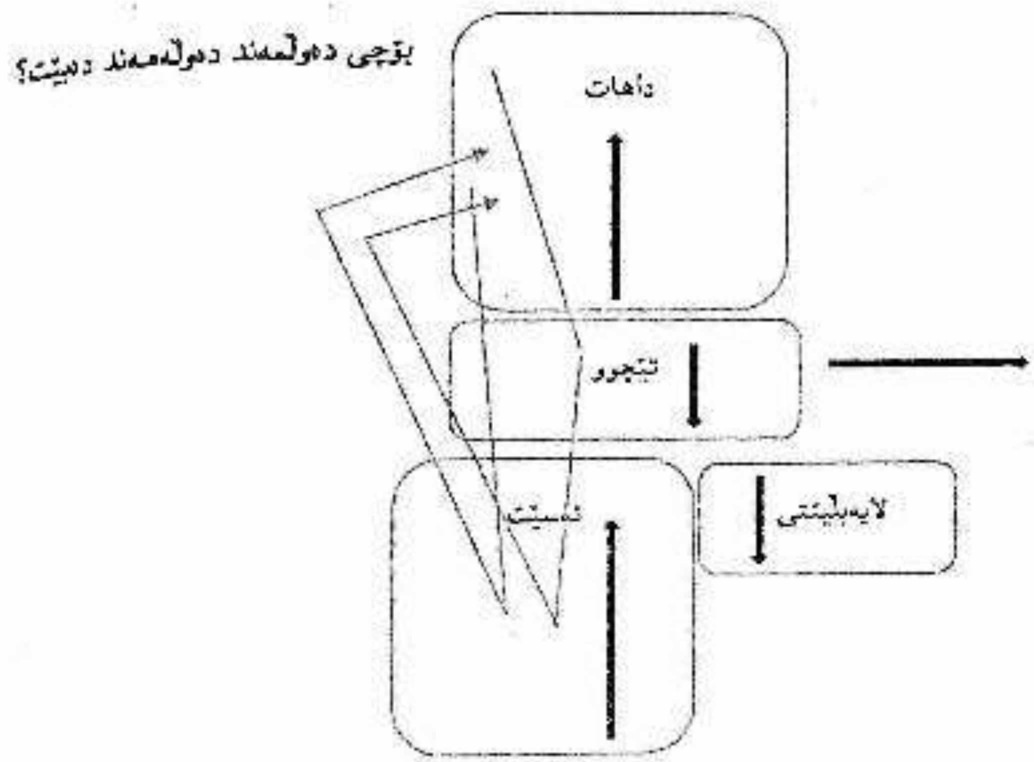


داری و پارەی باوكی دەوڵەمەند لەم هێكاریەدە دەخەینەڕوو كە چۆن ئەسێت زیاترە لە لایەبڵێت.

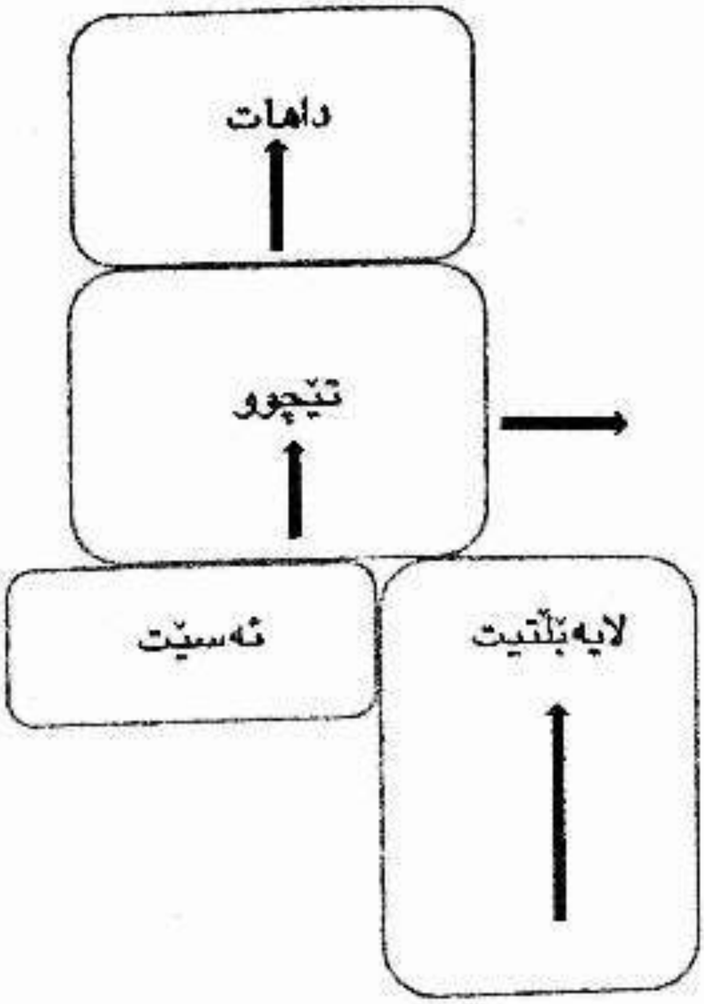


ئەمە هێکاریە ئەوە دەردەخات کە بۆچی باوکی دەوڵەمەندم دەوڵەمەندە؟ چونکە ڕێژەی تێچوون و لایەبلێتی کەترە لە داهات بەدایمی ئەمەوادەکات کە داهاتمان کۆێتەوە سەرفنەکرێت. بەزیادبوونی ئەسێت داهاتەکەمان زیاتردەبێت لە پێشتر کە ئەمەسورێك دروستدەکات بەرەو زیادبوونین داهات.

ئەنجامی باوکی دوڵەمەندم دەوڵەمەندیە



چینی ناوەندی زۆربەی کات ئەم کێشەیان توشدەبێت. واتا کاتێ داهاتەکەیام زیادەکات لە رێگەی موچەکەیانەوە لەگەڵ زیادبوونەکەدا یەهاوبەشی لەگەل باج و تێچوونکەدا واتا تێچوونەکەمان زیادەبێت ئەگەر داهات زیادی کرد ئەمە چۆن دەبێت کاتێ داهات زیادی کرد خواست زیادەکات کە خواست زیادیکرد تیچوون زیادەبێ بەیەکسانی لەگەل ئەو مووچەیەی وەری دەگریت. ئەمە وەک یاری رەیت ریسەکەوایە کە چینێ ناوەندی تێیدەکەون.



بۆچی چینی ناوەندی هەمیشە لە کێشەی ئابوریدان؟

شێوازی مامەڵە لەگەڵکردن لەگەڵ خانوەکەت شێوازی وەبەرهێنانە، بەڵام بەزیادبوونی بووجەکەت ئەو چینە خانوی تازە و خۆشدەکڕن وقەرزارێکی زۆر دێتە سەریان، ئەمە هۆکارێکە بۆ ئەوەی کە بواری ئابووریان دایەم ناجێگریێت و لە کێشەدابێت و ئابووریەکی دڵنیاین نیە. بەشێوازێکی

بنەڕەتی لەوانیە ئەوان موچە وکارەکەیان باشبێت بەلام هۆکاری کێشەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ کەم زانیاریان دەربارەی زانستی ئابوری و دارای.

لە ساڵی ١٩٩٠ بێکاریەکی زۆر ڕویدا کە ئەم بێکاریە کاری کەری ڕاستەخۆی هەبوو لەسەر ئابوری چینی ناوەند. کۆمپانیاکانیش پارە خانەنشینیان نەهێشت بە پیلانی ٤٠١. خانەنشینین بەتەواوەتی لە کێشەدابوو و کە بەشێوازێکبوو کە لەوە پێش شتی وا ڕوینەدابوو بەتایبەتی کاریگەریەکەی لە سەر چینی ناوەندەوە دیاربوو. بەلام ئەمڕۆ خەڵکی ئەو کێشەیان چارەسەرکردوە بەچەند ڕێگایەك یەکێك لەو ڕێگایانە کڕینی پشکبووە لە کۆپانیاکان و زیادبوونی وەبەرهێنان و بەرێژەیەکی زۆرتر لە جاری پێشوو کە ئەمە جموجۆڵی گەورەی خستە بازاڕەوە. ئەمڕۆ بەهۆی درووست بوونی کڕینی پشکەوە مامەڵی چینی ناوەندی لەگەڵ کێشەکانی ئابوری ئاسانترکردوە.

موچوەڵ فاوند بوبووە شتێکی گشتی چونکە سەلامەتبوو، کڕیارانی موچوەڵ فاوند زۆر سەرقاڵبوون بە کارکدن بە دانی باج و ڕەهن و پاشەکەوتکردنی پارە بۆ منداڵەکانیان و دانەوەیە پارەی قەرزەکەیان. ئەوا کاتیا نەبوو بۆ ئەوەی بخوێنن کە چۆن وەبەرهێنان ئەنجامدەدرێت. ئەوان تەنها پشتدەبەستن بە ئەزموونی بەرێوبەری پشکەکانی کۆمپانیا. لەبەر ئەوەی موچوەڵ پێك هاتوە لە چەند شێوە جیاوازی وەبەرهێنان، ئەوان وادەستدەکەن پارەکەیان بێمەترسە لەبەرئەوە ئەوان ئەو پارەی لە چەند جۆرە وەبەرهێناندا دادەنێن واتا پارەکە تەنها بۆ یەك لایەنی وەبەرهێنانینیە. زۆریەی چینەخوێنەوارەکەی چینی ناوەندی بەبێ

بیركردنەوە دەبنە خاوەن پشك لە كۆمپانیاكان چونكە كارێكی سەلامەتە و دوورە لەمەترسی. بەپێچەوانەی لە لایەن بەڕێوبەری ئەم كارانە واتا پیلاندانەری ئابووری و ئەو كەسانەی ئەم كارانە بەڕێوەدەبەن.

تراجیدیا كە بە هۆی نەبوونی زانیاری دەربارەی بواری ئابوریە چونكە ئەم چینە تەنها كارە سەلامەتەكە هەڵدەبژێرێت چونكە دڵنیایە ئەوان نایانەوێت ببنە خاوەنكاری خۆیان هەرلەبەر ئەمە هەر لەو قۆناغەدا دەمێننەوە. لایەبڵیتیان زیاد دەكات بە بێبەنی ئەسێت. تەنها داهاتی ئەوان پشت دەبەستێت بەو موچەیەی وەری دەگرن بۆیە كاری كارمەندی و كرێكاری لای ئەوان زۆر بایەخی هەیە.

ئەمە بەدری ژیانیان بەردەوام دەبێت، ئەوان ئەو دەرفەتانە ناقۆزنەوە كە بۆیان دێتەپێش. كاردەكەن بەباشی و پارەیان دەستدەكەوێت و لە باج و قەرزدا هەمووی سەرفدەكەن واتا ژیانیان وەك بازنەیەك وایە هەردووبارە دەبێتەوە. من وەك لەبەشە كانی تردا گوتومە گرنگترین یاساكان بریتیە لەوەی بتوانین جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبڵیتی بكەیت. ئەگەر ئەمەت زانی تۆ ئەو ڕێگەیە هەڵدەبژێریت كە لە ڕێی ئەسێتەوە داهات زیاد بكەیت واتا تۆ لایەین ئەسێت هەڵدەبژێریت. ئەم ڕێگەیە بەرە دەوڵەمەندبوونت دەبات. بە هەڵبژاردنی ئەم ڕێگەیە و بەردەوامبوونت و زیادبوونی هێڵكاری ئەسێت داهات و زیاد دەكات بەبێئەوەی تێچون لەو زیاتربێت.

بەردەوام بە لە سەر كەمكردنەوەی ڕێژەی لایەبڵیتی و تێچوون. ئەم وەبەرهێنانە بەلای چیتنی ناوەندیەوە وەك وەبەرهێنەرێكی پرمەترسیوایە بەلام ١٠٠٪ بێمەترسیە بۆ نمونە تۆدەتوانیت لە ڕێگەی ٥٠٠٠ دۆلار ١٠٠٠٠٠٠ دۆلار بەدەست بێنی واتا ئەسێت ئەم كارەت بۆدەكات

بەگرتنەبەری رێگاکەی و پارەکەت بۆ بەرهەمدێنێت. وەك پێشتر باسمانكرد ئەسێت ئەو شتانەدگرێتەوە کە پارە دێنێتە باخەڵت واتا تۆ تەکسیە دەکڕی و پارەی پێپەیدا دەکەی یان پاسێ ئەمە ئەسێتە، بەلام لایەبلێتی جیاوازە بۆنموونە تۆ سەیارەیەکی شەخسی ئاخر مۆدێل دەکرێ بە بێئەوەی هیچ پارەیە پەیداکات، تەنها بەس پارە سەرفدەکات. ئەم کێشەیە چۆن ڕوودەدا کاتێ کە خەڵکی زانیاری تەوتویام نیە لەسەر ئابوری و دارای وەبەرهێنان ئەوان بە مەترسی ناوی دەبەن.



کارمەند کاردەکا بۆ ئەم خاڵانە:

زۆربەی خەڵك کاردەکات بۆ موچیەیەك یان بوون بە خاوەن بازرگانی خۆیان دەوڵەمەندبوون. ئەم هەوڵانە کە تۆ نەیدەیت پارمەتی دەرە بۆسەرکەوتنی خاوەن کاروکان و خانەنشینبوونیان.

زۆر کاریکەی بۆ حوکمەت، حوکمەت بەشەکەی خۆی دەبات لە موچەکەت پێش ئەوەی تۆ بیبینیت، واتا هەتا تۆ کار زیاتربکەیت ئەوا پارەی زیاترد دەتدەکەوێت و ڕێژەی باجدانیان زیاتردەبێت کە لەلایەن حوکمەتەوە لێیان وەردەگیرێت.

کاردەکەیت بۆ بانك: پاش باجدان، تێچونی گەورە بریتیە لە ڕەهنی خان و قەرزدانەوەی کرین کرێدیت کارد.

کاتێ تۆ کاردەکەیت پارەکەی تۆ دابەش دەبێت بەسەر ئەم سێلایەنەدا واتا خاوەنکار و حوکمەت و بانك.

ئەگەر تۆ بتەوێت ببیتە خاوەنی کاری خۆت دەبێت. تۆ چۆن ئەم ئامانجە بەدەست دەهێنیت؟ سەرەتا دەبێت زانیاریت زیادکەیت دەربارەی لایەنی ئابوری و بەکارهێنانی ئەو کرێی وەری دەگری لە بواری ئەسێتا. کاتێ ئەسێت لە گەشسەکردندایە چۆن ئەو برە دەبێتە هۆی سەرکەوتنت؟ یان چی کاتێ ئەوان دەزان کە دەوڵەمەندن و سەرکەوتوون و خاوەن سەرمایەن.

لەگەڵ ئەوشدا من تێگەیشتنی خۆم هەیە بۆ ئەسێت و لایەبڵیت و هەروەها بۆ سامان. من ئەم فکرەیەم لە کەسێك وەرگرتوە بە ناوی بۆك مینیستە. هەندێکی کە پێی دەڵێن کواك، هەندێکی کە پێی دەڵێن بایمەت، چەند ساڵ لەمەو پێش ئەو داوای مۆڵەتی کردبوو بۆ کاری وەبەرهێان لە ساڵی ١٩٦١. لە داواکریەکەیدا ئەو باسی ساماندەکات و

دەڵێت. لە سەرەتادا کەمێك ئاڵۆزە بەڵام پاش خوێندنەوەی واتامێنێت. واتا توانای کەسایەتی کە تاچەن توانای هەیە بۆمانەوە، واتا ئەگەر تۆ کارنەکەی ئایا تۆ ئەوتوانی بۆماوەی چەندێك بەردەوامبیت؟ واتا لە ڕوی توانای ئابووریەوە. ئەمە جیاوازی ئەسێت و لایەبلێتمان بۆ دەردەخات. بڕی سامانی کاش فلەوە ئەسێت بەراورد دەکرێت بە هێلکاری تێچوون. با نموونیەك بێنینەوە. من کاشفلەوەم هەیە لە ئەسێتەوە واتا مانگانە ١٠٠٠دۆلارم هەیە بەلاّم تێچونی مانگانەم ٢٠٠٠ هەزدۆلارە. ئایا سامان چیە؟ باسەرەتا بگەڕێینەوە بۆ نمونەکەی پێشو بۆکملیستەر فلولەلرك کە گوتی ئایا چەند ڕۆژێتر تۆ دەتوانیت خۆت ڕاگری بەبێ موچە؟ لێرەدا مەبەستی ئەوەیە کە ئایا ئەگەر تۆ موچەکەت نەمێنێت ئەتوانی بەبێ ئەوە بژیت. ئێمە لە مانگەکەدا ٣٠ ڕۆمان هەی بەگوێرەی پێناسەکەبێت ئەو دەتوانێ هەتا نیوەی مانگەکە خۆی ڕابگرێت. واتا ١٠٠٠ دۆلارەکە بۆ ١٥ ڕۆژ بەلاّم ئەو تێچونی ٢٠٠٠ دۆلارە. بەلاّم کاتێ ئەگەر تۆ ٢٠٠٠ دۆلار بەدەستبێنی لە ڕێی ئەسێتەوە ئەوا تۆ کەسێکی خاوە سمانداری. تۆ ئێستا سامانداری بەلاّم دەوڵەمەندنیم. من تۆ ئێستا کەسێکی کە خاوەنی داهاتی لە ڕێگەی ئەسێتەوە واتا داهاتەکەت بەشی تێچوونەکەت بەزیاوەوەدەکات.

ئەگەر من بمەوێت بڕی تێچوونم بەرزبکەمەوە دەبێت بە هاوبەش لەگەڵ ئەوەدا ئاستی هێلکاری ئەسێتی کاشفلەوەبەرزبکەمەوە. بۆئەوەی سامانەکەم پارێزراوبێت. ئەگەر بەردەوامبکە لەسەر ئەمە من دەتوانم لە ئابوریەکی ناسەربەخۆوە بیمە ئابوریەکی سەربەخۆ. واتا ئەگەر واز لەکارەکەم بێنم دەتوانم تێچوی مانگەکەم دابینبکەم، لەڕێگەی

ئەسێتەوە. یەكێكی تر لە واماتجەكەم بریتیە لە دووبارە بەكارهێنانەوەی ئەوپارەیە لە بوارێكی وەبەرهێنانندا كە بتوانیت قازانجی تیدابكەیت، بەئەنجامدانی ئەم كارە ئەسیتمان زیاتردەبێت. واتا ئەگەر تۆ توانیت سەربەخۆی ئابووریت هەبێت پاشان ئەگەر كارنەكەی هەردەتوانی تێچووندابینكەیت، ئەو پارەی دەستت دەكەوێت ئەوتوانیت سەرفیكەیت لە بوالاێكدا كە ئەسێت بێت واتا پارەت لێی دەستبكەوێت پاشام ئەوتوانی دەوڵەمەندبیت و خەرجیەكەت كەمێتەوە. واتا سەرچاوەی داهاتم زیاتردەبێت بەبەراورد بە كاری پێشوم كە تەنها یەكی سەرچاوەم هەبوو و بەشی خەرجیەكەی بەباشی نەدەكردم. ئەگەر بەردەوام ئەو پارەی بەدەستی دەهینم بیخەمە بواری بازرگانی وەبەرهێنانەوە ئەوا دەتوانم سامانەكەم زۆرتر كەم.

ئەم سێ تێبینیەت بینەچێت.

ددەوڵەمەند ئەسێت بنیاد دەنێت.

- هەژار تەنها تێچوونی هەیە.
- چینی ناوەندی تەنها بە لایەبلێتیت كاردەكەن بەلام وادەزانن ئەسێتە.

ئایا چۆن من ببمە خاوەن بازرگانی خۆم؟ وەلامەكەی چیە؟ گوێلە ئامۆژگاریەكانی دۆناڵد بگرە.

بەشی چوارەم

وانەی سێیەم

بازرگانی خۆت بەرەو پێش بەرە

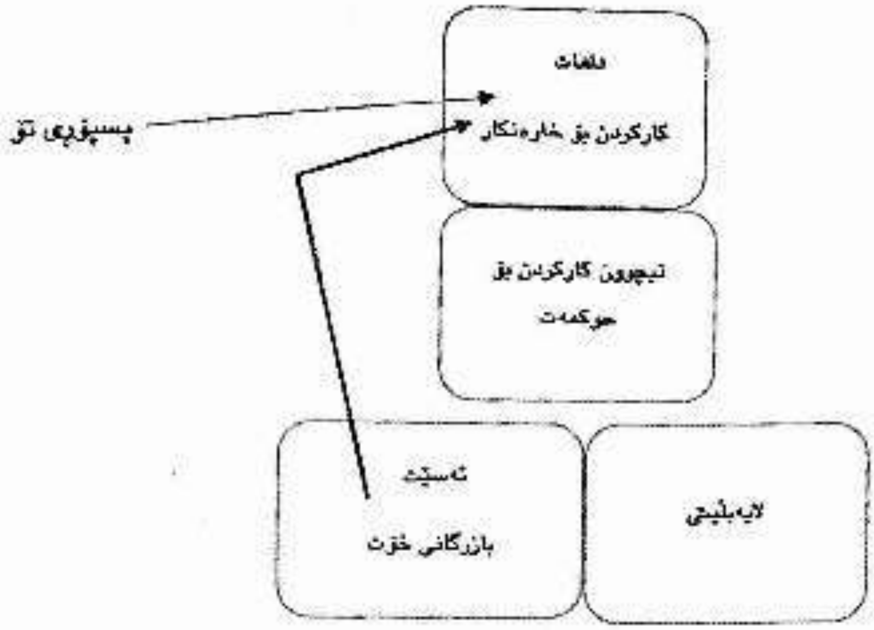
لە ساڵی ١٩٧٤ ڕەی کرۆس کە ناسرابوو بە دۆزەرەوەی ماک دۆناڵس گوتاری بۆ خوێنکارانی زانۆکۆ تێکسا لە ئوستیندەدات. پاشا لە وتاردان و گفتوگۆکردن لەسەر بواری دەروناسی و پێگەیاندنی گەنجەکان. کیس یەکێ لە هاورێ خۆشەیوستەکانم بوو، لەگەڵ خوێنکارەکان داوامان بە ڕیس کرد ئەگەر کاتی هەبێت دەمانەوێت هەندێك کات بەیەکەو بەرینەسەر. ئەو ڕازیبوو. لە کۆڕەکەدا کە بانگێژکرابوو. پرسیارێکی کرد گوتی "ئایا من ئێستا لە چی بازرگانیەکدام؟ هەمووکان پێکەنین کەئەم پرسیارەی کرد وامانزانی شێتبووە. بەلام دووبارە پرسیارەکەی دووبارەکردوە کەس وەلامی نەدایەوە. بەلام یەکێك ل قوتابیە بوێرەکان گوتی " کێ نازانێت لە جیهاندا کە تۆ کاردەکەی لە ڕیستۆرانت و هەمبەرگر. لەوەلامدا گوتی بەڕێزەکەم من بازرگانی ناکەم بە هەمبەرگرەوە بەڵکو من خاوەنی ملکو سامانی خۆمم.

کیسی هاورێم گوتی" ڕای بەماوەی چەند کاتێ بیرۆکەکەی خۆی شیکردەوە دەربارەی پلانی بازرگانی. بە بیرو بۆچونی ئەم بازرگانی

سەرپشك بریتیە لە فرۆشتنی هەمبەگر بە بازگانیەکی سەربەخۆ. بەلام ئەم لەکاتی بازرگانیدا گرنگترین شت بەلایەوە شوێن و ناوچەی کارە بازرگانیەکەیبوو. ئەو بەڕاستی لە بواری خانوبەرەو موڵك تێگەیشتبوو. دەیگەت ناوچە گرنگترین فاکتەرە بۆ کردنی بازرگانی. بەشێوازێکی بنچینەی ئەگەر کەسێ تێبگات لە بازرگانی سەرپشك کە بریتیە لە دەستکەوتنی قازانج و خێرەکەی و کڕین. ئێمە دەمانەوێت ئەوە رونبکەینەوە کە ڕەی خاوەنی ملکێکی زۆرە لە جیهان و لەتایبەتی لە ئەمەریکا واتا بوونی موڵك لە شوێنی باشدا کاری گەرەی هەیە لە بواری بازرگان. یەکێك لە وانەکان کە کیس هاورێم فێریبووە دەربارەی بازرگان بریتیە لە بوونی موڵکو خانبەرە واتا ئەو ئێستا خاوەنی خەسلی خۆیەتیت. بەڕای ئەو بازرگانی ڕاستەقنە بریتیە لەو مەلکەی کە ئەو تێیدا بازرگای دەکات.

وەك لە بەشی پێشوودا باسمانکرد کە هێلکارێکان و چینین ناوەندی کە تەنها کار بۆ سێ لایەندەکەن وەك سەرەتا بۆ خاوەنکارەکان پاشان دانی باج بە حوکمەت دانەوەی قەرز بە بانکەکان. ئەو وانەی کە رەیس فێری قوتابیەکانی کرد لە زانکۆی تێکسا باوکەدەوڵەمەندەکەم فێری من و مایکی کرد، کە ببن بە خاوەنی کاری خۆت، یەکێك لە کێشەکانی ئابوری بریتیە لەوەی خەڵکی بەدرێژی ژیانیان کاردەکەن بۆ کەسانیتر نەك بۆ خۆیان.

لەم هێکاریەدا زیاتر بیر و بۆ چونکانی ڕیس ڕوندەکەینەوە.



سیستەمی خوێندنی ئێستا گەنجەکانمان ئامادە بۆ ئەوەی ببنە خاوەن پیشەو پسپۆڕی خۆیان بە گەشسەدان بەتواناکانیان. ئەم کارە والە گەنجەکان دەکات کە تەنها پشت بەموچەببەستن و وەك پێشتر باسمانکرد لە هێکاری داهاتدا. پاش ئەوەی قوتابخانەیان بەسەرکەوتووی تەواوکرد دەچنە زانکۆ و لە وپیشەییە کە وەرگیراون زیاتر زانیار و پسپۆڕی پەیدا دەکەن. بۆنموونە ئەوان دەخوێنن بۆ ئەوەی ببنە (ئەندازیار و دکتۆر و مامۆستای و ژمێریار و کارمەنی و ژێشت لێنەری هتت) ئەم پیشەی ئەمان بەدەستی دەهێنن ویان لێدەکات کە کاریکەن بەڵام بۆچی؟ بۆ بەدەستهێنانی پارە.

ئەم جیاوازیەکی گەرەیە لە نێوان پسپۆڕیت و بازرگانی. کاتێ پرسیار لە خەلکی دەکەی دەربترە ئەوی ئایا بازرگانی تۆچە؟ لە وەڵامدا دەڵێت من بانکەوانم. واتا تۆ خاوەنی بانکەکەی دەڵێت نەخێر من تەنها کاری بۆ دەکەم. لەم نموونەیەدا ئەوان تێکەڵی و ئاڵۆیەکیان دروستکردووە دەربارەبی پسپۆڕی و بازرگانی و خاوەنکاری خۆی.

پسپۆڕییەكەی ئەوان لەوانیە بیانكاتیە بانكەوان بەلام ئەوان پێیستسان بەوەیە كە ببنیە خاوەن كاری خۆیان.

رای كرۆس، بۆ جیاوازی نێوان پسپۆڕی و خاوەنكاری خۆی بۆچوونێك دەخاتە ڕوو دەڵێت" پسپۆڕی من هەمیشە هەمان شتبوە. واتا ئەوكاتەی كەم فرۆشیاربووم میلك شەیكم دەفرۆشت و پشان هەمبەرگر ئەمە پسپۆڕی منە. بەلام بازرگانی ن و بوون بەخاوەن سەرماییە خۆم بریتیە لە ئەرز و خان و ملّ بەشێوازی ئەسێت كە داهاتێكی زۆرم دەستدەكەوێت.

كێشەی قوتابخانە لەوەدایە كە بۆ چی بخوێنی دەبیت بەوە. ئەگەر تۆ بخوێنین بە یاسا ئەوا لە داهاتودا دەبتیە دادوەر. واتا غەڵتەكە ئەوەیە لە هەر بابەتێكدا بخوێنی دەبیت بەوە، بەلام ئێمە بواری بازرگانیمان بوون بەخاوەن كاری خۆتان لەبیركردوە بە قوتابخانە. واتا ئەوان كاردەكەن بۆ چەند كەسێكی تر كە ببنە خاوەن كار و بازرگانی خۆیان. بۆئەوەی بیتە خاوەكاری خۆت و دەوڵەمەندبیت دەبێت دەبێت ئەو بیركردنەوییەو بگۆڕی دەربارەی كاركرد دەبێت خۆت بیربكەیتوە كە بیتە خاوەن كاری خۆت لە جیاتی ئەوەی كار بۆ خەڵكی تر بكەیت. بازرگانیەكەی تۆ دەخولێتەوە بە دەوری ئەسێتەكەدا. بەپێچەوانیە هێلكاری داهات. وەك پێشتر ڕوونمانكردبۆیە لە جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلّی و تێگەیشتن لە ئەسێت. دەوڵەمەند جەخت دەكاتەوە سەر هێكاری ئەسێت لەكاتێكدا كە كەسانی تر جەخت دەكەنەوە سەر داهاتەكەیان.

بۆیە زۆربەیە کات گوێبیستی ئەوەدەبن کە" دەڵێن ئێمە موچەی زیاترمان دەوێت. " بۆیە من پێیوستە بچمەوە بۆ قوتابخانە و بخوێنم بۆ ئەوەی لە رێگەی بڕوانامەکەمەوە پارەکەم زیادکات. پاشان من کار بە قورسیدەکەم زۆربەی کات بۆ ئەوەی لە کارێکی باش وەرگیرێم، واتا ئەگەر من دەکرام یان کارەکەم بەدڵنەبوو دەگەرێم بۆ کارێکی تر کە موچەکەی زۆرە.

لێرەدا دەمانەوێت بیر بۆچونی رەیس بخیەنەروو، بەڵام ئەگەر تۆ لەم کەسە تێگەیشتبێتی ئەوا تۆ هێشتا بیرکردنەوەی ئەوەت نیە کە بیتە خاوەن بازرگان و کاری. بەڕای ئەم دەبێت تۆ جەخت بکەیتوە سەر هێلکاری داهات کە یارمەتی دەرتە بۆ ئەوەی ئەو ئامرازانەی کە ئەسێت دروستدەکات بیتە خاوەنی.

زۆربەی خەڵکی بۆیە هەژارن چونکە ئەوان وابڕایان بەخۆیان هاوردووە کە ناتوان بەرنگاری مەترسیەکانی ئەمکارە بنەوە واتا ئەگەر ئەوان ببنە خاوەن کاری خۆیان تۆشی زیانێکبن ناتوانن بەرگەبگرن هەر لەبەر ئەم خاڵ ئەوان دەیانەوێت بە سەلامەتی کاربکەن و پارەیان دەسکەوێت وەك وەرگتنی موچیەی مانگانە.

کاتێ قەیرانێکی بێکاری ڕودەدات زۆرێك لە کرێکارەگان ئەشتانەی کە خۆیان ناویاننـاوە ئەسێت تۆشی کێشەیاندەکات، بۆنموونە خانوو سەیارە ، کە ئەمانە مانگانە پێیوستیان بەخەرجیە. یان ئەویاریانەی کە کرییوویانە بە چەندەها ١٠٠٠ دۆلار بەلام ئێستا هیچ بەهایەکی نیە بۆ ئەوان. چونکە ئەوان تەنها پشتیانە بە مووچە و خانەنشینین بەستبوو. کەئەوە نەما ئەوان ناتوان بەرگەبگرن لەو قەیرانەدا.

وای دابنێ زۆرێك لە ئێمە ئەو فۆرمە پڕدەکەینەوە کە بۆ قەرزکردنی پارە لە بانق بۆ کڕینی سەیارە و خانو. ئەمە سودەکەی لە ڕووی نێت وۆرسەوە گرنگە چونکە بەشێکە لە نێت وۆرس. چونکە هەمکاری بانکی و ژمێریاریە کە ڕێگەدەدات بە ئەسێتی کەسەکان.

بەڵام ڕۆژێك دێت قەرزار دەبی و بنچینەی ئابوریت لەرزۆك دەبێت. چونکە ئێمە زۆر شت زیادەکەین وەك گۆلف کلوپ و کتێب و ستیریۆ و تەلەفیزۆن و جلو بەرگ و پێلاو ئەو شتانەی تر کەکاریگەریان هەیە لەسەر زیادبوونی هلکاری ئەسێت. من نیگەران دەبم کاتێك کەسێ دەڵێت کە نێت وۆرس واتا ملیۆنێك دۆلار یان هەرچیەکی بەهادار. چونکە کاتێ تۆ ئەشتانە دەفرۆشی کە ئەسێتە ئەوا ئەو دەستکەوتە دەبێت باجی لێبدەیت. خەڵکی خۆیان خستۆتە قەیرانێك گەورەوە کاتێ کە تەنها کاردەکەن لەسەر دهاتی ماوەکورت واتا ئەوان ئەسێتی خۆیان دەفرۆشن بەبەهایەکی کەم کە لیستکراوە لە بالانس شیتەکەیانە. یان دەستکەوتی ئەم فرۆشتنە باجی لێدەدرێت. لەبەر ئەوە کاتێ کە حوکمەت باجی خۆی دەبات دەبێتە هۆی کەموبنی بڕی پارەیکە ئەدانەوەی قەرزەکە. بۆیە نێت وۆرس زۆر بەهای کەمترە لە وەی بیری لێدەکەیتەوە.

خۆت ببە بە خاوەن کاری خۆت دەستبەکاربە و ئەوشتانەی ئەسێتن بیان کرە و دوور بکەوەرەوە لە وانەی کەئەسێت نین. وەك کڕینی سەیار بە تازە کە هێناتە دەرەوە لە مەئرەز هەرخێرا ٢٥٪ نرخەکەی لەدەست دەدات. ئەمانە ئەسێت نین ئەگەر بانکیش ئەمەت بۆ بکات بە قیست. بۆ گەنجەکانیش پێیوستە کە تێچون کەمبکەنەوە و بنچینەیەکی ئابوری ئەسێت بنیادبنێن. بۆ ئەو گەنجانەی کە لە ماڵی باوکیاندا دەژین

پێیوستە کە فێربرێن دەربارەی جیاوازی ئەسێت و لایەبڵێتی. واتا گەنجەکان با ئەسێتێکی بنچینەیان هەبێت کاتێ هاوسەگیردەکەن و منداڵیان دەبێت و خانوودەکڕن بۆ ئەوەی دووربن لە کێشە ئابوریەکان. چونکە من زۆرێك لەو گەنجانەم بینیوە کە هاوسەرگیریانکردوە تۆشی قەرزاریەکی زۆربوون کە کاتێك زۆریان لەژیانیان تەرخانکردوە بۆ دانەوەی ئەو قەرزانە. کاتێ خێزانەکان ئاخیر منداڵیان ماڵکە بەجێدەهێڵت، ئەوان بەباشی خۆیان ئامادە نەکردە بۆ خانەنشینبوون. توشی بەرپرسیارێکی زۆردەبنەوە. من چەند پێشنیارێکت بۆ دەکەم دەربارەی ئەسێت و جۆرەکانی بۆ منداڵەکانتان. وەك

١. بازرگانی ئەوەناگەیەنێ کە خۆت لەوێ ئامادەبیت واتا ئەگەر تۆ لەشوێنێك کارت کرد ئەوە بازرگانی نیە بەڵکو کارکردنە.
٢. پشك و کەلوپەل
٣. پەیماندان
٤. پشك
٥. بەرهەمهێنانی داهات لە خانووبەرە.
٦. بەڵگەنامەی دانەوەی قەرز
٧. هەرشتیچکی تر کە بەهاداربێت و داهات بەرهەم بێنێت.

باوکەدەوڵەمەندەکەم هەمیشە هانی دەدام بۆ ئەوەی پێداویستیەکانی ئەسێت دابین بکەم و خۆشم بوێن. واتا ئەگەر تۆ ئەمانەت خۆشنەوێت ناتوایت چاودێریان بکەیت. من هەمیشە خان ئەزەم خۆشویستوە بۆیە هەمیشە هەوڵمداوە کە کۆیان بکەوە و بیانکڕم. پاشان بیان فرۆشم. هەر لەبەر ئەمەشبوو کە کاتێك کێشەیەك دروستدەبوو من ئەو هەستەم

نەدەگۆڕا بەرامبەر خان ئەرزە بۆ یە هەرکەسێك ڕقی لە خان ئەرزە بێت ئەو هەرگیز نایانکرێت. من خۆم حەزم لە کۆمپانیایەکی هاوبەشە لەبەر ئەوەی پێشتر من وەبەرهێنبووم، واتا لەسەرەتاکانی ژیانم من کارم بۆ چـــەندین ڕێخراوکـــردوە وەك(STANDART OIL OF) CALIFORNIA, the U. S marine crops, Xerox corp من کاتێکی زۆر خۆشم لەگەڵ ئەوانا بەسەربردوە، بەلام من پیاوکی کۆمپانیاکانیم من دەمەوێ کاری کۆمپانیابکەم بەلام بەسەر بەخۆی تەك وەك کرێکار کاری تێدابکەم.

بەلای منەوە کڕینی ئەرزەو خانەوەکە وەك کۆمپانیایەکی بچوك وابوو بۆ من. بەلام لەوانەیە من ڕۆژێك بە تەواوی کاری کۆمپانیابکەم بەشێوەیەکی گشتی. خەلکی زۆرێکیان دەترسن لە کێشەکانی ئەرزە خان واتا ئەو کێشانەی کەتوشیاندەبێت. بەلام من حەزم لەم جۆرەکارانەیە بەپێچەوانەی خەلکی کە لەمە دەترسن کە بەمەترسی ناوی دەبەن. بەلام مەترسیەکانی ئەم کارە کارگەری نیە ئەگەر تۆ وەبەرهێنانەکی خۆتت خۆشبووێت و لێیتێبگەیت. لەگەڵ کۆمپانیا بچوکەکا ستراتیجی وەبەرهێنانم من گەشتم کرد بۆ دەرەوەی ئەرزە و خان لەو ساڵەدا. واتا بازرگانی ئەرزە وخانوەکەم لە بچوکەوە دەستی پێکرپاشان وەردە وەردە سامانەکەم زیادی کرد بەلام من باجم کەمی دەدات یان دوام دەخست هەتا بەهاکەی بە شێوازێکی دراماتیکی بەرزدەبێتەوە. واتا من سودی ئەرز و خانەوەکەم لە جاران زیاتر دەپاراست.

بۆ چەند ساڵێك دەبێت کارم دەکرد بۆ کۆمپانیای مارین کرۆپۆکس و خێرۆکس. من ئەو کارەم دەکر کە باوکە دەوڵەمەندەکەم فێریکردبووم.

من لەسەر کارەکەم بەردەوام بووم بەڵام هەر لە مێشکمابوو کە جەبێت خۆم ببمە خاوەن کاری خۆم. هێکاری ئەسێتم زیاتر چالاکدەبوو. من زیاتر بازرگانیم بە خانووبەروە و ئەرزەوە دەکرد بە بەراورد بە چشکی کۆمپانیای کارەکانی تر. بەڵام باوکە دەوڵەمەندکەم هەمیشە جەخی لەسەر زانستی ئابوری دەکردەوە. یەکێك لەو شتانەی بەباشی فێربووم بریتیت بوولە بواری ژمێریار و بەڕێوەبردنی پارەکانمبوو. واباشتربوو کە م بەباشی شکاری وەبەرهێنانبکەم و لەکۆتایدا دەستکەم بە بنیادنانی کۆمپانیاکەی خۆم. من هەرگیز کەسم هانەداوە کەکۆمپانیا دەمەزرێنێت هەتا خۆیان بە تەواوی نەیانویستوە. من دەزانم کە کۆمپانیا چۆن بەڕێوەدەبرێت بۆیە ئاوات ناخوازم ئەم ئەرکە کەسانێکی تر بیگرنە ئەستۆ چونکە گرانە. کۆمپانیا بۆ ئەو کەسانیە کە بەدوای دامەزراندندا دەگەڕێن بەڵام بەدەستی ناهێنن. لەو کاتەدا بۆ ئەوان دامەزراندنی کۆمپانیا دەبێتە چارەسەر. بەڵام لەم چەند ساڵی ڕابردوودا لە ١٠ کۆمپانیا کە دامەزرابوو نۆ یان شکستی هاورد واتا لە ١٠ کۆمپانیان یەکدانەی سەرکەوتوویبوو. من پێشنیارتبردەکم ئەو کارە ئەنجامبدەیت ئەگەر تۆ دامەزراندنی کۆمپانیا تەنها خولیا و ئاواتە.

گرنگ ئەوەیە تۆ بەردەوامبیت لەسەر کار و بیری بوون بەخاوەن کاریخۆت. کاتێك کە من بێت دەڵێم تۆ بەردەوامبە لەسەر بیرۆکەی بوون بەخاوەن بازرکانی خۆت، مەبەستم ئەوەیە کە ئەسێت بنیاتبنێی و هێلکاریەکەی بە بەهێزی بهێڵیتەوە. ئەگەر دۆلاری بچێتە ناوی هەرگیز نایەتەدەرەوە. کەمێك بیر لەمە بکەرەوە ئەگەر تۆ دۆلاری بخیەتە نێو هێکاری ئەسێتەوە، ئەوە وەك فەرمانبەرێك وایە بۆ تۆ کە کارت بۆ بکات،

یەکێکیتر لە سودەکانی ٢٤ کاژێر کارت بۆ دەکات پارە بەرهەمدەهێنێت. بۆ ئەم جارەش دووبارەی دەکەمەوە بەردەوامبە لەسەر کارەکەت و ببە بە باشترین کارکەر لە کاری خۆت دا، هلکاری ئەسێتی بە بەهێزی بهێڵەرەوە.

کاتێك کە کاشفلەوە بە باشی گەشەدەکات، تۆ دەتوانیت هەندێك لەو مۆکارانەی دەبێتە خۆشگوزەرانی بیانکریت، جیاوازیەکی نێوان هەژار و دەوڵەمەند ئەوەیە کە دەوڵەمەند ئەم بابەتی خۆشگوزەرانیانە لە دوایدا دەکرێت، بەلأم هەژار لە سەرەتا دا، وەك کرینی ماڵ و ئالتون و گەوهەر و سەیارە) ئەوان وەك دەوڵەمەند دەردەکەون. بەلأو لە ڕاستیدا ئەوان دەوڵەمەندنین، بەڵکو لە قەرزاریدا نوقومبوون. بەلأم خەڵکی دەوڵەمەند لە پێشدا هلکاری ئەسێت بنیاتدەنێت و داهاتی خۆی زیاتدەکات پاشان خشگورەرانیەکانی ژیان دەگرێت.

خەڵکی هەژار ڕاستەو خۆ پارەکەی بەدەستهێنا دەچێت ئەو شتانە دەکرێت. باشترین هەدیێ کاتیێ وەدەستدێت کە هێکاری ئەسێت بیاتنابێت و داهاتو زیاردی کردبێت، لەو پارەی بەدەستیدەێنیت ئەتوانی ئەوە بابەتانە بکریت. بۆ نموونە، کاتێك من و خێزانەکم پارەیەکی زیادە مان دەبێت لە ئەو خانوانەی کە بەکرێمانداوە، پاشان هاوسەرەکەم سەیارەیەکی گران بەها دەکرێت، ئەم کردارەی هاوسەرم نابێتە مەترسی بۆ سەر داهاتمان، چونکە ئەو پارەیە لە ئەسێتەوە بەدەستمان هاوردوە واتا لە کرێی خانوەکەوە. ئەم نموونەیە دەرخەری باسەکەی پێشومە واتا جیاوازی نێوان هەژار و دەوڵەمەند لە کریندا، واتا ئەو چاوەڕێی کردوە بۆ ٤ ساڵ هەتا سەیارەیەکی کڕیوە لە کرێی خاوەکەمان. بەلأم هەژار خێزار

چی دەستکەوێت دەچێت دەیکڕێت. بۆیە ئەم سەیارەیە پاداشتێکی نەسێتە. ڕاستە ئەم سەیارە گرانبەهایە بەڵام بۆ ئەم کێشەی نیە. چونکە ئەم ئەقڵی زانستی بەکار هاوردووە لە کارەکەیدا. ئەم بابەتەی باسمانکرد بۆ خەڵکی هەژار کێشەی زۆری دروستکردوە و بۆتە هۆی ئەوەی باری سەرشانیان گرانتربێت.

بەشی پێنجەم

وانەی چوار

مێژووی باج و هێزی هاوبەشی

لەبیرمە مامۆستا لە قوتابخانە چیرۆکێکی خۆش بۆ دەگێڕاینەوە دەربارەی ڕۆبین هود، ئەو بە کەسێکی قارەمان و دڵسۆز ناوی دەهێنا. ڕۆبن هود کەسێکبوو کە پارەی لە خەڵکی دەوڵەمەند و خانەدانەکان دەدزی و دەیدایە خەڵکی هەژار. بەڵام باوکی دەوڵەمەند بە ڕۆبن هودی دەگوت" کەسێکی ناڕاست ناوی دەبرد. چەندەها ساڵدەبێت ڕۆبن هود نەماوە، بەڵام شوێنەکەوتوەکانی هێشتا هەردەژین. واتا چۆن؟ من زۆر گوێبیستی ئەم وتیەدەبم" بۆچی خەڵکی دەوڵەمەند پارە نادەن بە هەژار؟ یان دەوڵەمەند لەبری هەژار باجبدات" ئم بیر و بۆچونەی ڕۆبن، کە پارە دزینە لە دەوڵەمەند و پێدانی بە هەژارە بۆتە هۆکاری کێشە بۆ چینین ناوەندی و هەژارەکان. لەبەر ئەم کارەی ڕۆبن خەڵکی چینین ناوەند باجی زیاتریان لە سەر دەدەنرا و دەوڵەمەندەکە باجیان لێوەرنەدەگیرا. ئەوە چینی ناوەند بوو، بەتایبەتی چینە خوێنەوارەکە کە کرێی بۆ هەژارەکە دابیندەکرد.

بۆ ئەوەیە زیاتر تێبگین کە چۆن ئەم شتانە رویانداو، دەبێت بگەڕێینەوە بۆ مێژوو. پێویستە ئێمە سەیری مێژوی باجبکەین. بۆ ئەم زانیاریە دەگەڕێینەوە بۆ لای باوکە دولمەندەکەم. چونکە ئەو زانیاری هەبوو دەربارەی مێژووی خوێندن و باج.

باوکەدەوڵەمەندەکەم بۆ من و مایکی ڕونکردوە، ئەمەریکا و ئنگراند لەبنچنەدا سیستەمی باجیان نەبووە. تەنها بەشێوەیەکی کاتی بووە؛ واتا لەکاتێکدا شەڕێك ڕوییدایە ئەوکات باجان وەردەگرت. بۆ نموونە پاشاکانی ئەو سەردەمی بەریتانیا سستەمی باجیان جێبەجێکرد کاتێ دژی نیپۆلۆن لە سالی ۱۷۹۹ بۆ ۱۸۱۸ جەنگان، هەر هەمان ڕوداو لە ئەمەریکا روویدا لە شەڕی ناوخۆدا لە سالی ۱۸٦۱ بۆ ۱۸٦٥. ئەمەی باسمانکر تەنها شێوازێکی کاتی بوو؛ بەلام لە سالی ۱۸۷٤ سیستەمی باجی داهات لە ئینگلەند جێبەجێکرا. لە سالی ۱۹۱۳ لە ئەمەریکا سیستەمی باجی داهات سەپێنرا. بەلام لەپێشدا ئەمەریکا دژی باج بووە، بەتایبەتی کاتێ کە لەژێر دەسەلاتی بەریتانیا بووە، کە باجی چای سەپاندبوو بەسەر خەلکی ئەمەریکا؛ هەر ئەم سیستەمە وایکرد کە ڕوداوی بۆستۆ ڕویدات و بووە بریشکی سەرەتای شۆڕشی ئەمەریکا، ئەمە شەڕە نزیکەی ٥۰ سالی خایەند لە نێوان ئەمەریکا و بەریتانیا. ئەمە هەمووی لەبەر ئەوە بوو کە ئەوان ئەو سیستەمی باجە یان ڕەتکردەوە.

باوکە دەوڵەمەندەکەم دەیویست بۆ مان ڕونبکاتەوە، کە هەردوو سیستەمی باج دژی دەوڵەمەندەکانبوو. واتا کە سیستەمی باج دروستبوو، سەرەتا دەگوترا "تەنها بۆ دەوڵەمەندەکانە، بەلام لە دوایدا بەسەر زۆرینەی خەلك سەپێنرا، واتا سەرەتا دەنگ کۆکرایەوە بۆ

پەسەنكردنی یاسای دەستووری باج دژی دەوڵەمەندەكان، بەلام لە دوایدا ئەم سیستەمە هەموویانی گرتەوە، واتا چینی ناوەند و هەژارەكان. پاش ئەوەی كە حوكەمە بەم باجە ڕاهات ئیتر نەیتوانی دەستبەرداری بێت.

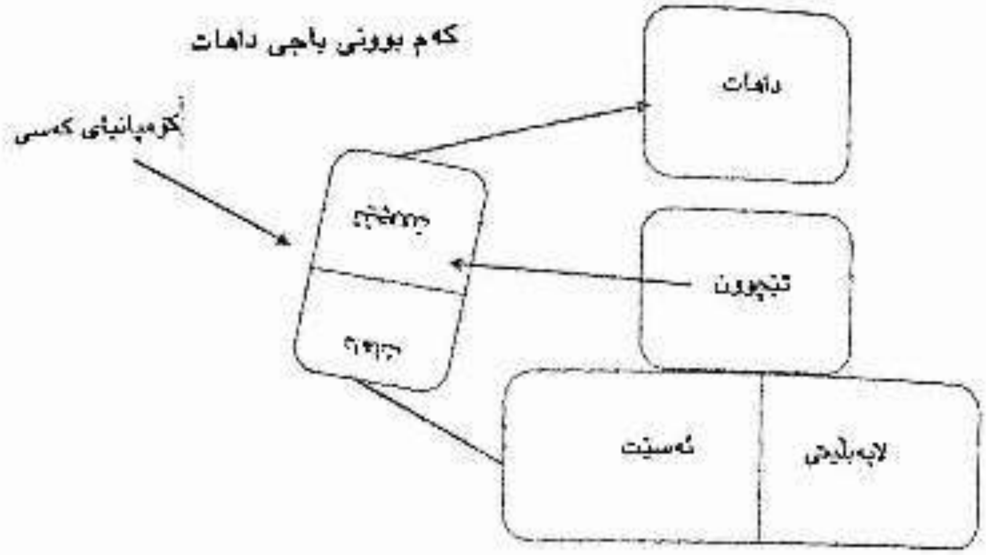
باوكدەوڵەمەندەكەم پێیگوتم: "من و باوكت تەواو پێچەوانەی یەكترین. "چونكە ئەو لە بیوكراتەكانە و من لە سەرمایەدارەكان. ئێمە هەردووكامان داهاتمان هەیە، بەلام بەشێوازێكی جیاواز. ئەو داهاتی خۆی وەردەگرێت و سەرفیدەكات و قەرزی ماوە كورت دەدات بە خەڵكی، ڕێخراوێكی زۆر گەرەی پێكهێناوە بۆ خۆی، لە نێو حوكمەتدا ڕێزێكی زۆری لێدەگیرێ. من چەندێك دەدەمە بە خەڵكی بە قەرز ئەوندە زیاتر هەوڵدەدەم بۆ ئەوەی زیاتر بەدەستبێنم، هەر لەبەر ئەم هۆكارانە من ئەو كەسانە خۆشناوێت كە كار بۆ حوكمەت دەكەن. بەڵكو وەبەرهێنەرەكانم خۆشدەوێت. چونكە ئەوان دەربارەی بواری بازرگانی ئەندایان جیاوازە. هەتا حوكمەت گەشەبكات پێیوستی بە باجی زیاتر بۆ پڕكردنەوەی پێدایوستیەكانی.

باوكە دەوڵەمەندەكەم بڕاوای وابوو، كە حوكمەت پێیوستە یارمەتی خەڵكی بدات. ئەو جۆن فیتجێرەڵ كەنەدی سەرۆكس ئەمەریكای خۆش دەیوست، بەتایبەتی بیرۆكەی ئاشتی كرۆپس. ئەو و دایكی وەك خۆبەخشێك كاریان دەكرد بۆ ئەم ڕێخراوە لە مالیزیا و تایلەند و فلیپینس. لە ڕێخراوی ئاشتی كۆرپس ئەو هەمیشە لە هەوڵدابوو بۆ خزمەتكردن و زیادكردنی موچەكەیان بەتایبەتی بۆ ئەوكەسانیە كە كاریان بۆ دەكرد و لە زانكۆبوون.

من کە دەساڵان بووم، دەچووم بۆ لای باوکە دەوڵەمەندەکەم، ئامۆژگاری دەکردم بەوەی "کە ئەوانەی کار بۆ دەسەڵات دەکەن وەك دزێکی تەمەڵ وان". بەڵام کە دەگەڕامەوە بۆ لای باوکی هەژارم دەیگوت "ئەوانەی کە دەوڵەندن پێیوستە حوکمەت باجیان زیاتر لێوەربگرێت". بەڵام ئەمە بۆ من زۆر گرانبوو کە لە نێو ئە دوو بیر و بۆچونە دانەیەکیان هەڵبژێرم.

ئەگەر تۆ بەرچاوڕونیەکەت هەبێت بۆ مێژووی باج و بخوێنیتەوە لەسەری، تەنها لەوانیە لە یەکاتدا یاسای سەپاندنی باج بوونی هەبێت ئەوەش لەبەر ئەوەی زۆرینە بڕوایان بە ڕێبازەکەی رۆبن هەیە کە پارە سەند لە دەوڵەمەند و پێدانی بە هەژار. کێشەکە لەوەدایە کە لە کاتی جەنگردا خواستی دەوڵەت بۆ پارە زیادەکات و باج وەردەگرێت لە چینی ناوەن. بەڵام دەوڵەمەند ئەو یاسایە نایگرێتەوە، چونکە ئەوان دەزانن دەربارەی کاری خۆیان و کۆمپانیاکانیان. واتا دەوڵەمەندەکانی ئەو سەردەمە کاریان دەکرد بەهەرەوزی بۆ دروستکردنی کەشتی و گروپ و ناردنیان بۆ دۆزینەوەی شوێنە نەدۆزراوەکان. ئەگەر هات و گروپەکە کەشتیوانەکە گومبوون لە دەریادا. گرێی کۆمپانیاکان تەنها ئەوە لە دەستدەدەن کە وەبرەهێنانیان تێداکردوە لە گەشتەککەدا و باج یان لەسەر کەدەکرێتەوە.

چۆن دەوڵەمەند یاری بە یاریەکە دەکات.



ئەمە هێز و زانیار و پێکهاتەی کۆمپانیاکانە، کە سودێکی زۆری هەیە بۆ دەوڵەمندەکان. من لە نێوان دوو باوکدا بووم. یەکێکیان سەرمایەدار و ئەویتر سۆسیالیست. من وەرد وەرد چومەسەر بیر و بۆچونی باوکە سەرمایەدارەکەم. واتا ئەوم بەلاوە پەسەندبوو. بەلاّم بەلا من سۆسیالیست وەك سزادانێکی خودی وابوو لەبەر کەمی زانیاری دەربارەی ئابوری. چونکە ئەوە گرنگنیە کە باج لە سەر دەوڵەمەندەکان دادەنریت لەبەرئەوەی ئەوان هەمیشە رێگایەکە دەدۆزنەوە بۆ رزگاربوون. هەرلەبەر ئەمەش باج زیاتر چینی ناوەن دەگرێتەوە دەوڵەمەند ناگرێتەوە چونکە ئەوان تێگەیشتوون لە هێزی سەرمایە، ئەم زانستە ئەوان دەیزانن لە قوتابخانە فێرینەبوون.

بۆچی دەوڵەمەندەکان زیرەکترن لە ڕۆشنبیرەکان؟ یەکەم جار کاتێک کە پارە لە دەوڵەمەند کۆدەکرێتەوە و سیستەمی باج تەواودەبێت و پارەکان دەچێتەوە ئۆفەرەکانی حوکمەت. سەرەتا خەڵکی خۆشحاڵن، چونکە ئەو پارەیە دووبارە دابەش دەبێت بە سەر فەرمانبەران و دەوڵەمەندان، بەشێوازی کرێی کارکردن و خانەنشینی ئەو پارەیە دابەشدەبێت بەسەر ئەو کەسانەی کار بۆ حوکمەتدەکەن. هەروەها بڕێکی تری دەگەڕێتەوە بۆ دەوڵەمەندان لە ڕێگەی کارگەو ئەو گرێبەستەی لە نێوان خۆیان و دەسەلاتدا دروستیانکردووە. لەم کاتەدا حوکمەت وەک خەزانێی گەورەی پارەی لێهاتوە.

بەلأم کێشەکە لە بەڕێوەبردنی پارەکەدایە. کە هیچ پارەیە ناگەڕێتەوە بۆ خەزێنەکە. لەگەڵ ئەوشدا حوکمەت سیاسەتێکی تر پەیڕەودەکات، ئەگەر تۆ لە بیوکراتەکانی دەسەلاتی، پارەت زیاد لە پێویست بەدەست نەهێناوە و تۆ شکستو هاوردووە لە بەکارهێنانی ئەو بڕە پارەیەی کە بۆت تەرخانکرابوو، ئەوا لەوانەی لە موچەکەی داهاتوو کەم بکرێتەوە. لەوانەیە حوکمەت وەک کەسێکی چالاک تۆ لە قەڵەمدەدا. بەلأم بەپێچەوانەوەیە بۆ کەسانی بازرگان و خاوەنسەرمایە و پاداشتیاندەکات لەبەر ئەو بڕەزۆری پارە کە لای ئەوان کەڵکەبووە و بەکەسێکی چالاک دەیاندا لەقەڵم.

سیاسەتەی بەمارهێنای پارە لە لای حەکمەت کەشەدەکات و بەردەوام دەبێت. خواستی وەرگرتنی باج لەدەوڵەمەندەکان پێچەوانە دەبێتەوە و باج لە چینی ناوەندی و کەسانی هەژار وەردەگیرێت. سەرمایەدارە ڕاستەقینەکان هەمیشە ڕێگایەک دەدۆزنەوە بۆ ئەوەی خۆیان ڕزگارکەن.

باسەکەمان دەگۆڕین بۆ کۆپۆڕیشن. بۆ ئەوەی بزانین ئایا کۆپۆڕیشن چۆن دەوڵەمەند دەپارێزێت. پێش هەمووشتێ زۆربەی خەڵك نازانن کۆپۆڕیشن چیە و چۆنکاردەکات. کۆپۆرشن واتا بۆنموونە کۆمپانیایەکە وەبەرهێنانە ئەم کۆمپانیایە باج و قەرزەکانی لە ڕێگەی ئەستێتەوە نادات واتا لە سەرچاوەی بەرهەمەکەیەوە نادات. ئەمە وەك بەڵگەنامەیك تۆمار کراوە کە تایبەتە بە کۆمپانیاکان و سەرمایەدارەکان، لە ڕێگەی ئەمەوە ئەوا ئەتوانن پارە ی باج نەدەنە حوکەت یان کەمی بکەنەوە بە بەراورد بە خەڵکی. کێشەکە لەوەدایە کە خەڵکی لەو یاریە نازانن کە دەوڵەمەندەکان ئەنجامی دەدەن. بەڵکو ئەوان دەچن بۆ قوتابخانە و بۆ ئەوەی شتێك فێربن و کارێکیان دەستکەوێت. بۆیە وەك پێشتر گوتومە" پارەسەندن لە دەوڵەمەند بە زەرە بەسەر هەژاردا دەشکێتەوە. " خەڵکی زۆر بەی کات دەیانەوێت کە دەولمەندەکان سزابەن، بەلام دەوڵەمەندەکان سەرمایەیا هەیە و دەتوان شتەکان لە بەرژەو خۆیان بگۆڕن.

کەسی دەوڵەمەند خێرا ڕازی نابێت بەو باجەی دەبێت بیدان بەڵکو ڕێگەیەك دەدۆزێتەوە بۆ ئەوەی ئەو ڕێژەیە کەمبکاتەوە. وەك دامەزراندنی پارێزەر و ژمێریار بەتوانا و خۆنزیکردنەوە لە سەرکەرە سیاسیەکان و گۆڕینی یاساکان بۆ بەرژەوەندی خۆیا. شوێوازێکی تر لە باج هەیە لە ئەمریکا، کە ڕێگە خۆشکەرە بۆ کەمکردنەوەی باج لەسەر دەوڵەمەندەکان. وەك پێشتر وتمان ڕێگە زۆرە بۆ ئەو دەوڵەمەندانە کە ڕێژەی باجیان کەمبکەنەوە. واتا دەوڵەمەند هەمیشە لە گەڕاندایە لە

دۆزینــەوەی ئــەو ڕێگانــە، چــونکە ئــەوان دەیانــەوێت هێڵکاری ئەستێیان بەهێزبکەن.

بۆ نمونە لە برگەی جارگۆن ۱۰۳۱ بەشی ۱۰۳۱ لەو ڕێخراوەی کە بەرپرسە لە کۆکردنەوەی باج هاتوە، کە ئەو فرۆشیارانە ئـازادن لـە کـەم کرنـەوەی باجەکەیان کە خانوبەرە و دەکڕن و دەیفرۆشن واتا ئەو ئەرزەی کە ئەوان دەیکڕن بە گران دەیفرۆشنەوە. لەم بەشەدا ئامانجەکە زیـادبوونی نرخـی ئەرزە و خانوە. لەگـەڵ ئەوشـدا بـەهای بازرگـانی پـارێزراو دەبێـت و باج وەرناگیرێ هەتا ئەو ملکانە ساقنەبێتەوە. زۆرێك لە خەڵکی ئـەم دەرفەتـە یاسایەنە بە کار ناهێنن بۆ زیادکردنی ئەسێتی خۆیان.

هەر لە بەرئەمەش حوکمەت زۆر بەئاسان باج لە زۆرێك خـەڵکی دەسێنێت و ئـەو دەرفەتانـە بـەکارناهێنن. بەڕاسـتی مـن توشـی شـۆك دەبم کـاتێ گوێبیستی ئەوە دەبم کە خـەڵکی بـاجێکی زۆر دەدەن بـەبێ ئـەوەی هـی لەم یاسایانەی باسماتکرد سودی لێوەربگرێت. مـن هۆکارەکـەی بـۆ ئـەوە دەگەڕێنمەوە کە ئەوان بە حوکمـەت دەترسـن و چـی ئـەمریکیان بەسـەرا بدرێت خێرا جێبەیی دەکەن. زۆرێك لـە هاورێکـانم مایـەپوچ بـوون لـە بـەر ئەم خەڵتەی حوکەمەت کە دەیکات. بەلام باوکـە دەوڵەمەندەکـەم زۆر بـە زیرەکانە خۆی دەرباز دەکرد لە سیستەمی باج بە ڕێگەی ئۆپۆریشنەوە.

تۆ لەوانەی ئەو وانەیەت لە بەبیربێت کـاتێ مـن لـە تـەمنی ۹ سـاڵیدابووم دەچوم بۆ لای باوکـە دەوڵەمەندەکـەم، چاوەرێم دەکـر لـە سـەر مێزەکـە ئەوەشـم لـەبیرە کـەو ئیهمالیـدەکردم و لـە ئۆفیسـەکەی دەیهێشـتمەوە بێگومان ئەمانە هەمووی مەبەستێکی لە پشتەوەبوو. ئـەو دەیویسـت کـە من درك بەتواناکانی خۆم بکەم. بۆ چەندین ساڵ من لە لای ئەو فێربووم،

ئەوەی ئەو فێریکردم بریتی بوو لە زانیاری دەربارەی بازرگانی و ئابووریبوو. پارە هێزێکی زۆر گەورەیە بەبێ زانیاری ناتوانی بە بەبێزانیاری بیبەیتەڕێوە. ئەو فێری ئەو زانیاریەی کردم. بە بێزانیاری ئەو پاڵنەی کە ژیان پێوەمان دەنێت سودی لێوەرناگرین. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە دەگوت " گرنگترین شت ئەوەنیە بیتە بەڕێوبەر یان سەرپەرشتیار، بەڵکو پیاوی باج گرنگە. واتا ئەگەر تۆ ڕێبدەیت بە سیستەمیەباج ئەوا هەمووکات پارەی زیادت لێدەبات.

یەکەم وانە بریتیبوو لەوەی کە پارە کاربکات بۆ تۆ نەك تۆ کاربکەی بۆ پارە. ئەگەر تۆ کاربکەیت بۆ پارە، کەواتا هێزی پارەت داوە بەو کەسەی کاری بۆدەکەیت. بەلام پارە کاری بۆ تۆ کرد، بە پێچەوانەوەیە و تۆ هێزەکەت کۆنترۆڵکردوە. لەیەکەم جاردا دەبێت بزانین کە چۆن پارە کاربکات بۆ ئێمە، ئەو هێزە کۆنترۆڵبکەین. ئەو دەویست زانیاری باشمان هەبێت دەربارەی لایەنی ئابووری، نەك ڕێبدەین بەکەسێك بەکاربێنێت بۆ بەرژەوندی خۆی. بۆیە پێویستە تۆ یاساکان و سیستەمەکان بە باشی شارەزابیت. ئەگەر تۆ زانیاری باشت نەبێت ئەوا بە ئاسانی بەکار دەهێنرێیت. هەر لەبەر ئەوەیە کەئەوان پارەیەکی زۆر تەخاندەکەن بۆ پارێزەر و ژمێریارە زیرەکەکان، چونکە لە ڕێگەی ئەم کارەوە ئەوان پارە زۆرە نادەنە حوکەمەت. یەکێکە لە وانە گرنگەکان بریتیە، لەوەی زیرەکبن و شارەزابن بۆ ئەوەی دووربن لەو کێشە ئابوریانە ڕووبەڕوتان دەبێتەوە.

باوکەدەوڵەمەندکەم هەمیشە منی هاندەدا بۆ ئەوەی کارێکی باش و کۆمپانیایەکی سەربەخۆم هەبێت.

كاتێك من ئامۆژكاریەكانی باوكم بە باوكی دەوڵەمەندم دەگوت پێدەكەنی دەیگوت" تۆ بۆچی خۆن نابیتە خاوەنی پەیژەكە. "ئەوكاتەی كە من مێرد منداڵبووم، تێنەدەگیشتتم نەمدەزانی مەبەستی چیە لە بوونە بە خاوەنی كۆمپانیای خۆم. ئەو بیر بۆچونە وەك شتێكی موستەحیل وابوو. بەلام لە گەڵ ئەوشدا من ئەو كارەم زۆر بەلاوە ئەستەم نەبووە لە داهاتودا ببمە خاوەن كۆمپانیای خۆم.

ئەگەر باوكی دەوڵەمەندم نەبوایە لەوانەیە تەنها بیر و بۆچونەكانی باوكم پەسەندبكرایە. بەلام من ئەو وتانەی ئەوم هەرلەیادبوو، كە دەیگوت تۆ دەتوانیت بیتە خاوەن كۆمپانیای خۆت. بەتێپەربوونی تەمەم گەورەبووم ١٥ و ١٦ ساڵ. من چیتر ئەو رێگەیەم هەڵنەبژارد كە باوكی هەژارم پێژنیاری بۆ كردبووم. نەشم دەزانی ئەوە ژۆنە و چیە؟ بەلام من بڕیارم دا كە دەبێت جیاوازبم لە هاورێكانی قوتابخانەم و رێگەیەكی تایبەت بەخۆمم هەبێت. ئەو گەرەترین بڕیارمبوو كە ژیانمی گۆڕی. لەتەمەنی ٢٠ ساڵیدا بەتواوەتی ئامۆژگاریەكانی باوكی دەوڵەمەندم كاری تێكردم و بووە خاڵی

پێشكەتنەكانمی بۆ دەكردم، ئەمە هەمووی وەك ستایشوابوو بۆ من. بەلام هەمیشە ئەو وتەی باوكە دەوڵەمەندم لە گوێدا دەزرنگایەوە، كە ئەو كەسە كێیە كاری بۆ دەكەیت؟ یان ئەوە كەسە كێیە كە دەوڵەمەندی دەكەیت؟

لە ساڵی ١٩٧٤ من هەر وەك كرێكار كارم بۆ كۆمپانیای خێرۆكس دەكرد. بەلام لەو ساڵانەدا من یەكەم كاری سەریەخۆی خۆم بنیادنا و یەكەم بنچینەی ئەسێتی خۆمم پێكهێنا. پاشان من هەموو توانای خۆم خستبۆ

گەر بۆ ئەوەی ئەم ئەسێتە فراوانبکەم. هەستم دەکرد داهاتوم روندەبێت، ئەگەر ئامۆژگاریەکانی باوکە دەوڵەمەندەکەم جێبەجێبکەم. زۆرێك لە خاوەنکار و بازرگانەکان پێیانوایە ئامۆژگاریکردنی کرێکارەکان بۆ ئەوەی ببنە خاوەنکاری خۆیان و ئەسێتی خۆیان بنیادبنێن بۆ بازرگانی خراپە. لەوانیە ئەمە شتێك تاکەکەسایەتیّ بێت، بەلاّم من تەنها جەخت دەکەمەوە سەر بازگانیەکەی خۆم و گەشدان بە ئەسێتی خۆم، بۆ ئەوەی ببمە خاوەنکارێکی باشتر. من ئێستا مەبەستم هەیە. بە باشی و بەشکۆمەندیەوە کاردەکەم بۆ بەدەستهێنانی سەرمایەیەکی زیاتر، ببمە خاوەن وەبەرهێنانی خۆم لە بواری خانووبەرە دا. بەم ئاواتەم سەر لەنویّ رێژەی بازرگانی هەواوی بەرزدەکەمەوە. چەنداها دەرفەت هەیە بۆ ئەویە پارەی زیاتر بەدەست بهێنرێت. بەلاّم ئێمە لە قۆناغی سەرەتادابن، هەتا زۆرتر ئامێرەکانی کۆمپانیای خێرۆکس بفرۆشتایە ئەوا زیاتر پارەم وەردەگرت، لە گەلّ داشکانی موچەی مانگانەم. من بۆ ئەوەی لەو داوە پزگارم بێت زۆر هەوڵمداوە و بە باشی کارم کردوە. لە ساڵی ۱۹۷۸ من یەکێك بووم لە پێنج باشترین فرۆشەرەکە. من زۆر بە جدی دەمویست پزگارم بێت لە یاری ڕیت ڕیس.

پاش نزیکەی سیّ سالّ، من توانیم گەشەی زیاتر بدەم بەو کۆمپانیای خانوبەرە کە دروستم کردبوو. زۆریزیاتر لە کۆمپانیای خیرۆکس. ێستا من خاوەنی ئەسێتی خۆمم، ئێستا پارەکانم کار بۆ من دەکەن. من زۆربەی کات ئامۆژگاریەکانی باوکم لەبیرە کە دەیگوت" هەولبدە هەستی درکپێکردنت زیاد بکە بۆ شتەکانی دەوروبەرت". هەرزوو کاشقلەوەی سامانەکەم گەشەی کرد، کۆمپانیاکەم بە هێزبوو. بۆ یەکەم جار ویستم

سەیارەیەکی گرانیەهام بکرم. هاورێکانم لە کۆمپانیای خرێۆکس پێیان وابوو، من هەموو ئەو موچەیەی وەرمگرتوە سەرفکردوە. بەلاّم من ئەوپارەیەم خستە بواری ئەسێتەوە و وەبەرهێنانم زیادیکرد. پارەکانم بە باشی کاردەکەن بۆ ئەوەی پارەم بۆ بەرهەمبێنن، یەك دۆلار لە هێڵکاری ئەسێتدا دەوری خاوەنکارێك دەبینێت.

بەردەوام هەوڵمدەدات ئەو خاوەنکارە و وەبەرهێنان زیادبکەم، پێشئەوەی باج بدەك. من بەباشی کارم دەکردەوە بۆ کۆمپانیای خێرۆکس، بۆ ئەوەی کرینی سەیارە گران بەهاکە بسەلمێنم. بەو وانانەی باوکدەدەوڵەمەندەکە من توانام پەیداکرد کە لەو قۆناغی یاری ڕیت ڕیسە ڕزگارم بکات و لەسەرتای تەمەنم بمکاتە خاوەنکار. ئەمە شتێکی مەحاڵ نەبوو چونکە من هەموو ئەو وانە گرانگانە فێربووم لە باوکم دەربارەی ئابوری و دارای. بەبێ زانیار ئەم ڕێگایە زۆر گرانە. بریە من زۆر هەوڵمداوە سیمیناری زۆریکەم ئەو زانیاریەی پێمە بگەیەنم. بۆیە پاش تەواوبوونم لە سمینارەکانم دا تاقیکردنەوەیەك دەکرد بۆ ئەوەی بزانم هەتا چەند زانیاریەکانم گەیشتوە، کەپێك هاتوە لە چوار خاڵ.

١. ژمێریاری. من ئەمە پەیوەست دەکەم بە توانای خوێندن و نوسین لە بوای ئابوریدا. ئەگەر تۆ دەتەوێت سەرمایەیەکی گەورە بنیاتبنێی. ئەوا پێیوستی بە پارەی زۆر و کاری ڕاست و ڕێك و وردەکاير هەیەن کە پەیوەستە بە لای چەمی مێشك. بوونی زانیار و خوێندەواری لە بواری دارای توانای تێگەیشتنت زیاددەکات لە بڕیاری ئابوریدا.

٢. وەبەرهێنان. من پێیدەڵێم زانستی پارە و بەرهەمهێنانی پارە، کە پێکهاتووە لە چەند ستراتیجیەك. ئەمە پەیوەستە بە لای ڕاستی مێشکەوە، چونکە بریتیە لە توانای داهێنان.

٣. تێگەیشتن لە بازاڕ. بریتیە لە زانستی پاشەکەوتکردن و خواست. چوند تەکنیکێك هە پێویستە بیزانی دەربارەی بازاڕ. وەك بەڕێوەبردنی هەستو سۆزی. یەکێچکی تر لە بنماکانی بازاڕ بریتیە لە بنچینەی یان سینسی وەبەرهێنانی ئابوری. ئایا وەبەهێنان هەست دروستکات و نەیکات کارگەری هەیە لە سەر بازاڕی ئێستا. زۆرێك لە خەڵکی پێیان وایە ئەم چەمکی وەبەرهێنانە بۆ منداڵەکانمان گرانە و لێی تیناگەن. بە بێ ئەوەی کەسیك نەبێت تێیان کەیەنێت ئەوا تێناگەن.

٤. یاسای. کۆمپانیاکان پسپۆڕیەکان لە بەرژەوەندی خۆیان بەکاردەهێنن وەك ژمێریار و وەبەهێنان و بازاڕ کە ئەنجامی گەورە سەرسوڕێنەری دەبێت، هەروەها زانیاری لەسەر باج و چۆنیەتی خۆلێلادانی بەکار دەهێنن بۆ ئەوەی باج نەدەن وەك ئەو خەڵکەیتر. پێشکەوتنی ئەم دوولایەنوە وەك ئەوە وایە کە دەوڵەمەندکان بفڕن و هەژارەکان لە سەر پێبڕۆن بۆ ئامانجەکەیان. ئەم جیاوازیە زیاتر دەبێت بە پێی بەرنامەی ماوە درێژ.

١_سودی باج. ئەوەی کۆمپانیامان و خاوەن سەرمایەکان دەیکەن، تاکەکان ناتوان بیکەن. وەك تەرخانکردنی پارە بۆ تێچونەکان پێش ئەوەی پارە تەرخانکات بۆ باج. کە ئەم شارەزایەکی گەورەی

کۆمپانیاکانە کە پەیڕوی دەکە. بەلاّم ئەمە گرنگ نیە هەتا تۆ نەبیتەخاوەن ئەسێت و بازرگانی خۆت.

خاوەنکارەکان پارە قازانج دەکەن، بەلاّم خێرا باجی لێدەدەن. لەوەیە کە ماوە سود وەردەگرن. بەلاّم کۆمپانیاکان قازاندەکەن و سەرفیدەکەن ئەوەی لێی ماوە باجی لێدەدەن. ئەمە باشترین ئامرازە کە دەوڵەمەند بەکاری دەهێنێت. ئەوان ئەتوان خۆیان بە ئاسانی ڕێکبخەن، بەبێ هیچ گرانی. بۆنمونە ئەگەر تۆ خاوەن کۆمپانیای خۆتبیت چەند تێچونێك هەیە لە کۆمپانیا کە خۆت پڕی دەکەیتەوە، وەك کرێی سەیارە و دابین کردنی هاواری ئەگەر کرێکارەکە توش هەر ڕوداوێکبوو کە نەیتوانی کاربکات، چاکردنەوە، دابین کردنی بەشی تەندروستی و ڕیستۆرات. ئەگەر ئەکانە بە یاسای ئەنجتم بدەم ئەوا من کرێی باج کەمدەکەمەوە یان دوای دەخەم.

٢_ خۆپاراستن لە کێشە یاسایەکان، ئێمە لە کۆمەلگایەدا دەژین پڕ لە کێشەیە؛ هەرکەسە بەشی خۆی دە کارەکەی تۆ دەوێت. دەوڵەمەند سامانەکەی خۆی دەشارێتەوە لەڕێگەی چەند ڕێگەیەکی یاسایەوە پارەکەی دەخاتە بواری ئەسێت و ئەسێتی خۆی دەپارێزی لەوە قەرز دەدا بەهیچ کەسێك. کاتێك کەسێ سکاڵیان لە سەر تۆمارکات ڕووبەڕەی چەند یاسایەك دەبنەوە و پاشان بۆیان دەردەکەوێت کە ئەو دەوڵەمەندەی شکاتی لێکردوە هیچ شتیکی بە ناوەنیە. ئەوان کۆنترۆلی هەمووشتێکیان کردوە، بە لام خاوەنی هیچ نین. بەلاّم هەژارەکە دەیەوێت خاوەنی هەموو شتێکبێت، بەلاّم هەمووشتێك لە دەستدەدا لەڕێگەی حوکمەتەوە.

ماوڵتیان و هەژاران زۆر جار ئارەزوی ئەوە دەکەن سکاڵبکەن لە دەوڵەمەندەکان، ئەوان ئەم وانیە لە رۆینەوە فێربوون، کە پارەی لە دەوڵەمەندان دەدزی و دەیدا بە هەژارن.

مەبەستی ئەم کتێبە ئەونیە کە بیتە خاوەنی کۆپۆرێشنێکی تایبەت، بەڵکو من دەڵێم ئەگەر تۆ خاوەنی هەر جۆرە ئەسێتێکی یاسای بووی، هەوڵبدە بیپارێزە و رێژەی سود و قازانجی زیاد بکە وەك چۆن کۆمپانیاکان تر ئەو کارە ئەنجام دەدەن بۆ خۆیان. چەندە ها کتێب نووراون دەربارەی هێزی کۆپۆرەیشن و وەك (grow rich) کە سودەکانی و وردەکاریەکانی دەخات روو. ئەو چوار تەکنیەی باسمان کرد ، کە لە تاقیکرنەوەکەدا بەکاردێت زۆر بەسودە و بنچینەی زانستی ئابوری و دارییە. ئەگەر تۆ تامەزرۆی دەوڵەمەندی ئەوا ئەو تەکنیکانە یەك بخە بۆ ئەوەی بیتەخاوەنی زانیاریەکی بنچینەی لە بواری ئابور داری دا.

شیکردنەوە

دەوڵەمەند لەگەڵ کۆپۆرەیشن خەڵکی کە کاردەکات بۆ ئۆپۆریشن

١. قازانج و دەستکەوت	١_ قازانج و دەستکەوت
٢. خەرجکردن و سەرفکردن	٢_ پاشان باجدان
٣. پاشان باجدان	٣— خەرجکردن و سەرفکردن

وەکو بەشێك لە هەموو ستراتیجیەکانت، من ئاکۆژگاریت دەکەم وەك هەموو خاوەن کۆمپانیاکان ئەسێتی خۆت بە باشی بپارێزە.

بەشی شەشەم

وانەی پێجەم

دەوڵەمەند پارە دادێنێت

شەوی ڕابردوو سەیری پرۆگرامێكی تەلەفیزۆنیم دەكرد، دەربارەی مێژوی پیاوێك بەناوی ئەلێكساندەر گراهام بێل. ئەو زانایە مافی فرۆشتنی تەلە فونەكانی خۆی هەبوو، لەبەر ئەوە زۆر هیلاك و ماندو دەبوو چونكە خۆواستێكی زۆر هەبوو لەسەر داهاێنانە بەهێزەكەیە. بۆیە پێویستبوو كە كۆمپانیاكەی گەوربكات، ئەو داوی لە یەكێكتی ڕۆژئاواكرد كە ئەم داهێنان و مافی فرۆشتنەی و كۆمپانیایەی لێبكڕن بە ١٠٠٠٠٠ دۆلار. بەڵام سەرۆكی ئەوكاتە ئەمە نرخەی بە شتێكی گێلانە دەیە قەڵم و ڕەتی كردەوە. پاەوەی كە چیرۆكی ئەلێكساندەر كۆتای هات، هەواڵێكی نوێ بڵاو بوویەوە دەربارە دەربارەی كۆمپانیایەك كە دەیویست ڕێژەی كرێكارەكانی كەم بكاتەوە. ئەمەلەكان كۆبوونەوە سكاڵیان دەكرد دژی ئەو كۆمپانیایە و بە نادادی ئەویان دالەقەڵم.

بەڕێووبەری كۆمپانیاكە دەستسی لە كاركێشایەوە كە خاوەنی دوو منداڵبوو، دەست لە كاكێشانەوەكەی بۆ خاوەنی كۆمپانیاكە بەرزكردەوە و داوای لێكرد كە مافی ئەوەی پێبدات كە خانویەك بكرێت بۆ خۆی.

من لە ساڵی ١٩٨٤ وانە بێژم لە بواری چەندپیشەیەکدا، ئەمە ئەزموونێکی و پاداشتێکی گەورە بۆمن. لەگەڵ ئەشدا هەندێک جار لێی دابڕاوم. بەڵام هەزارەها کەسم فێرکردوە. یەکێك لەوانە خۆم کە ئەزموونم لەم بوارەدا زیادی کردوە.

ئێمە لە یەکێش تا هاوبەشی ئەویش هەمووومان خاوەن توانای خۆمانین. خوایگەورە لە نیئمەتە بێبەشی نەکردووین. شتێك کە ئێمەی دواخستبێ بریتیە لەوەی کە ئاستی بڕوا بەخۆبوومان زۆر کەمە، ئەمە لەبەر ئەوەنیە کە ئێمە زانیاری تەکنیکیمانیە بەڵکو لەبەر کەمی بڕوا بەخۆبوونمانە.

کاتێك لە یەکجار ئێمە واز لە قوتابخانە دەهێنین زۆر گرنگ نیە بەلامانەوە نرخی زانکۆ و خوێندن و بڕوانامە. بەڵام لە دنیای دوور لە خوێندن و ئەکادیمی هیچ شتێك گرنگترنیە لە بڕوانە زیاتر. ئەوان پێیدەڵێن ئازایەتی و وێران و بەتوانای چاونەترسی، بەڵام لە راستیدا هەرناوێکی لێبنێن گرنگ نیە ئەوەی داهاتوی تۆ دیاری دەکات زۆر لە قوتابخانە و نمرە زیاتر و گرنترە.

خەڵکی لە وانەی هەردوو سیفەتەکەیان تێدابێت، وەك ئازای و زیرەکی بەڵام ئەم توانایەنان لایەین باش و خراپی هی لە سەر کەسەکان، بۆنموونە هەندێکەس ئەو ئازایەتی بۆ خراپە بەکاردەهێنێت وەك کەوتە سەر ئەژنۆ و سواڵکردن کە ئەمە خۆ لە خۆیدا ئازایەتیە بەڵام بۆ شتێکی خراپ. پاش شەڕی ڤێتنام من ئەو دوو حاڵتەم بەسەر هات. بەڵام هیچ کامیان باشتر نەبوو لەوەی تریان. لەکاتی مامۆستایمدا هەستم بە هێزی ترس و گومانی خراپکردبوو، کە چەندێك کارگەری هەیە لەسەر کەمبوونی تواناکانمان، بۆنموونە ئاسك لە ڕۆشتنا لە شێر و پڵنگ خێراتر رادەکات،

بەڵام کاتێ شێر دوای دەکەوێت و ئەمیش لای بۆ دەکاتەوە دەترسێ، توانای ڕاکردنی کەم دەبێت. کاتێك کە مامۆستابووم پرسیارێکم لە قوتابییەکان دەکرد هەستم بەو ترسە دەکرد لە کاتێ وەڵامدانەوەی پرسیارەکەدا. بەلام لە جیهانی ڕاستەقینەدا سەرکەوتن گرنگ نیە بەڵام ئازایەتی جێی بایەخە. بەئەزموون و شارەزای خۆم ، بۆ زانیار و زیرەکی لە ئابوریدا پێیوست بە هەردوو توانکە هەیە بەتایبەتی زیرەکی. ئەگەر ترس بەسەرتا زاڵبوو ئەوا زیرەکی و توانات لە ناودەچێت. لە قوتابخان من تەلەبەکان هاندەدەم کە بەسەر ترسی خۆیاندا زاڵبن و زیرەك و چاو نەترسبن. ئەگەر ڕێگە بەتواناکانت بدەی ئەو ترسە بگۆڕە بۆ هێز و توانا و زیرەکی.

من دڵنیام بۆ زۆربەی خەلکی، کاتێك مەسەلی پارە دێتە پێشەوە، دەترسن و هەموویان دەیانەوێت بە سەلامەتی کاریکەن و دوربن لە مەترسی و کێشە. بەبۆنەی ئەم کردارەوە من چەند پرسیارێکم بۆ دروست دەبێت. بۆچی دەترسن یان نایانەوێت کارێکی نادڵنیای نەکەن؟ بۆچی نیگەراندەبن دەربارەی تاقیکردنەوەی ئای کیو؟ یان بۆچی پێیوستە من ببمە کەسێکی شارەزا لە بواری ئابوریدا؟ بەڕای من وەڵامەکەی ئەوەیە کە ئەوان هەڵبژاردنیان زۆر لەبەر دەستدایە.

ئێمە گۆڕانکاری زۆر مان لە پێشە، بۆنموونە کاتێ چیرۆکی ئەلێکساندەم بۆ گێرانەوە، لە چەند ساڵێك دوای ئەو سادا کەسی تر پەیدابوون، بۆ نموونە بیل گەیت کە خاوەنی کۆمپانیای مایکرۆ سۆفتە و گەورەترین سەرمایەدارە لە جیهاندا. یان. واتا جیهان لە یەك قۆناغدا ناوەستێت هەمیشە لە پێشکەوتندایە ئەمڕۆ بیل گەیت سبەی یەکێکی تر. هەروەها

چەندە ها كەسى ترمانە هەيە كە كايە پوچبووە و توشى زەرەرێكى زۆربوون.

يان بۆچى تۆ نيگەرانى لە تاقيكردنەوەى ئايكيو؟ من پێت دەڵێم بۆ چى ئەو كارە دەكەن لەبەر ئەوەى كاتێك من لە ژياندام، ئەو بۆ من لوتكەى خۆشيە، خۆش هاتن لە گۆرانكاريەكان دەكەم نەك لێيان بترسم. من زياتر خۆشحاڵ دەبم ببمە مليۆنەر لە نيگەرانيم بۆ شكست و مايەپوچى. واتا من ئومێدم بۆ سەركەوتنەكە زياتر لە شكستەكە. ئەو سەردەمەى ئێمە تێيدا سەردەمێكى خۆشگوزەرانيەو لەمێژدا شتى وانە روينەداوە. ئەوەى ئێستا ئەوتوانن ئە بەراوردەبكەن بە لێكۆڵينەوەيان لە رابردوو و بەراوركردنى بە ئێستا. وەك هەمووومان دەزانين ئەو سەردەمە كۆنە نەماوە و سەردەمێكى كە لە دايك بووە،

بۆچى تاقيكرنەوەى هەڵسەنگاندنى زيرەكى دەكەينت نيگەران دەبيت؟ لە بەرئەوەى كاتىَ تۆ ئەم تاقيكرنەويە دەكەيت، ئمانجەكەى ئەوەيە تۆ ببيتە كەسێكى دەوڵەمەند، بەلام ئەگەر تۆ ئەم كارە نەكەيت ترس و دوڵيت زيادەكات. ئەم تاقيكردنەوەى دەرخەرى ئەو كەسانەى كە زاڵبوون بەسەر ترسەكەيان، دياری كردنى ئەو كەسانەى كە تەنها لەسەر رێگە كۆنەكەى پێشودەرۆن بە بيَ بيركرنەوە.

٣٠٠ ساڵ پێش ئێستا هەر كەسێك خاوەن زەويبوايە بە كەسێكى ساماندار دەناسرا. پاشان گۆرا بۆ كارگە و پيشەسازى. واتا ئەگەر كەسێك خاوەنى كارگە بوايە بەكەسێكى ساماندار ناسرابوو. بەلام ئيستا هەركەسێك خاوەنى زانيارى بێت بە كەسێكى ساماندار دەناسرێت. بەلام كێشەكە لەوەدايە كە فايلى زانيارييەان لە جيهاندا وەك تيشكى روناكى

خێرا دەگوازرێتەوە، هیچ سنورێکی بۆ دانانرێت وەك ئەوەی لە ئەرز و کارگەکاندا بۆی دادەنرا. گۆڕانکاریەکان زۆر خێرا و دراماتییکن. هەندێکەس خێرا وەك قارچك هەڵتۆقین واتا خێرا دەوڵەمەند دەبن. بەڵام لەگەڵ ئەو سەرکەوتنەدا کەسانێکی تر هەن کە مایە پوچبوو.

ئەمڕۆکە، زۆرێك لە خەڵك دەناسم کە بە باشی کاردەکەن بۆ بەدەست هێنانی پارە، بەلام هەر لە کێشەدان. چونکە ئەوان لە سەر ئەو بیر باوەڕە کۆنە دەڕۆن. واتا ئەوان دەیانەێت هەر بەوە ڕێگە ڕوبەڕوی کێشەکان ببنەوە، بەبێ ئەوەی هیچ گۆڕانکاریەبکەن. من زۆرێك کەس دەناسم کە کارە و خان و سامان لە دەستداوە. ئەوان بۆ ئەم ڕوداو تەکنەلۆجیا و خاوەنکار تۆمەتباردەکەن، بەلأم لە ڕاستیدا ئەوان خۆیان کێشە سەرەکیەکەن.

ئەو بیرۆکە کۆنە لایەبڵێتی سەرەکیانە، چونکە ئەوان درکیان بەوە نەکرد و ئەوەی دوێنێ ئەسێت بووە شەرت نیە ئەمڕۆ هەر ئەسێت بێت. پاشنیوەڕۆیەك من دەرزم دەگوتوە دەربارەی وەبەرهێنن و ئەویاریەی کە دام هێنابوو. بەناوی کاشفلەوە. زیاتر جەخمان لەسەر ئامارزەکان دەکردەوە. هاورێیەکم هاوردبوو کە زیانێکی زۆری کردبوو لە کاتی تەلقدانی خێزانەکەی. ئەو بۆ چارە سەرێك دەگەڕا و پێیوابوو ئەم کلاسە چارەسەر ێشەکەی بۆ دەکات.

ئەم یاریە یارمەتی خەلکی دەدات کە چۆن پارە کاردەکات. یاری کردن لەم یاریەدا ئەوەمان فێردەکات کە کارلێکردنی نێوان بالانس شیت و ئنکەم ستەیت مێنت.

لێرە باسی ئەوەدەین کە چۆن کاشفلەوە مانگانە زیادەکەین لە هێڵکاری ئەسێتەوە و تێپەڕاندنی تێچونی مانگانەت. ئەگەر لەما سەرکەوتبوویت، توانات هەیە کە لەداوەکە دەرچی. وەك پێشتر گوتم هەندێك کەسی ئەم یاریەیان بەلاوەگرنگ نیە و هەندێکی تر خۆشیاندەوێت. هەندێکی تر خاڵە گرنگەکانی ئەم یاریە وەرناگرن. بۆنموونە ژنێك لە کاتی یاریکردنەکەدا چەند دەرفەتێکی لە دەستدا. کاتی دەسی کرد بەیاریەکە ژنکە ناوی ئەشتانەی نوس کە لە بیری نەمابوو. زۆر دلخۆشبوو بەلآم کە هاوڕێیەکی خۆی شیکردەوە کە چۆن ژمارەکان کاردەکەن لە بواری بالانس شیت و ئنکەم ستەیتمێنت، ئەو زۆر بێهیوابوو چونکە دەیگوت من هەزم لە بیرکاری نیە. پاشان ئێمە چاوەڕوانی ئەو هاوڕێیەی بووین کە پەیوەندی نێوان ئەو دوو چەمکەکان بۆ شی بماتەوە لە ماشفلەوەی مانگانەدا. پاشان کە ئەو ژنە زانی ژمارەکان چۆن کاردەکات.

پاشان کە یاریەکە تەواوبوون هاوڕێکەی هات و پێیگوتم " ئەو زۆر بێزارە، ئەو هاتبوو شتێك فێربێت دەربارەی وەبەرهێنان" هەروەها ئەو زۆر حەزی لەو بیرۆکەیەنەبوو کە یاریکردن بۆ ماوەیەکی زۆر" هاوڕێکەی هەوڵیدا کە تێبگەیەنێت ئەگەر تۆ لە ناخی خۆتدا کاری گەربووی بەم یاریە بە هەڕێگەیەکبێت ئەوا خواستی ئەوەت لادروست دەکا کە پارەکەت بگەڕێنیتەوە، بەلآم ئەو وتی" کاریگەریەکی یاریەکە بەشێوەیەکی گاڵتەجاڕیانە کاری گەری هەبوو لە سەرم. بەلآم ئەو پارەی کە جێم هێشبوو بۆم گەڕایەوە. لە ساڵی ١٩٨٤ من ملیۆنەها نموونەم بۆ هێناونەتەوە دەربارەی ئەوەی سیستەمی قوتابخانەکان نەیانردوە، چونکە ئەو وانانەی کە مامۆستاکان دەیڵێنەوە هیچ سودێك بە لایەنی

ئابوری ناگەیەنێت كە ئێستا كێشەیەكی سەرەكیە. بۆیە لە ساڵی ١٩٨٤ لە رێگەی یاریەكەوە ئەم وانەم فێری خەڵكی دەكرد. هەمیشە گەنجانم هاندەدات بۆ ئەوەی بیر لەڕابردوویان بكەنەوە كە چی یانزانیوە و چی پێیوستە بیزانن.

یەكێك لە خالگرنگەكان ئەم یاریە بریتیە لەوەی كە بیر لە ڕابردووی ڕفتارەكات بكەیتەوە، وەك سیستەمی فیدباكی وایە. واتا وەك تاقیكردنەوەیكی كەسایەتیت وایە لە ڕابردوودا. ئەو ئاوڕێی ژنە كە لە یاریەكە تێنەدەگەیشت پەیوەندی پێوەكردم و گوتی" كە هاورێكەم كەمێك تێگەیشتوە لە پەیوەندی نێوان ئەو دووچەمكە. " ئەو ئێستا هەر خاوەنی بەڵەم نیە بەڵكو خاوەنی هەمووشتێكە لە خەیاڵیخۆیدا. ئەو زۆر توڕیە پاش ئەوەی كە لە مێردەكەی جیابووە، ئەو بەجێی هێشتبوو پاش ٢٠ ساڵ لە پێكەوە ژیان. هەرە لەبەر ئەوە ئەوا بنچینەیەكی ئەسێتیان نەبوو. لەبەر ئەوە ئەوان هیچیان نەبوو تا بەجێی بێڵن. واتا پاش ٢٠ ساڵ لە ژیانی هاوسەرگیریان تەنها لە كەیفو خۆشابوون. ئەوان تەنها كۆمەڵێ یادگاری لەبرنەكراو ناخۆش بەجێماوە. ئەم كەمێك لە یاریەكە تێگەیشتبوو لەبەر توڕیەیەكەی نەك لەبەر تێگەیشتنی.

ئەو بڕوای وابوو ئابوری تایبەتە بە كاری پیاو. ژنیش ماڵكەی بۆ بپارێزی و خاوێنی بكاتەوە. واتا پیاو لایەنی ئابوری بەڕێوەدەبات. پاش پێنج ساڵ لە هاوسەریان دركی كردبوو كە پیاوەكەی پارەی لێدەشارێتەو. ئەو لەوە نیكەرانبوو كە ئاگایە لەوە نەبووە كە ئەو پارانە چی لێدەكات ئایا دەیداتە ژنێكی تر؟

هەروەك بۆردی یاریە، ئێمە دەستکەوتی زۆرمان بۆ دەرەخسێ ئەگەر بەردەوام هەوڵبدەین. جیهان هەمیشە دەوستەکوتمان بۆ دەرەخسێنێت. ڕۆژێکیان من سکاڵم لە پاکەرەوەکە کرد لە لای خێزانەکەم کە پانتۆڵکەم بچوکردۆتەوە هۆکارەکەی ئەوە، بەلام ئەو پێکەنی و گوتی" پانتۆڵی تۆ هەندێك شتی تر گەرەی کردوە.

ئەم یاریەی باسی دەکەین وادیزاین کراوە کە هەرکەسەو یاری پیبکات، دەستکەوتێکی دەداتێ. مبەستەکەی ئەوەیە کەچەند بژاردەیەکت باتێ. بۆنموونە ئەگەر تۆ بۆرت کاردەکە داینێی لەیاریەکە ئەوەمەبستی ئەوەیە کەتۆ قەرزداربوویت. پرسیارەکەی ئێستا ئەوەیە تۆ ئەتوانیت چی کارێك بکەیت؟ چەند بژاردەی جیاوازی داری تۆ ئەتوانیت ئەنجامی بەیت و لە گەلی بەردەوام بیت. من سەیری ١٠٠٠ کەسم کردە کە ئەم یارییەیان ئەنجامداوە، ئەوکەسانەی کە توانیویانە لە میاریە دەربازین و بیبەنەوە بە خێرای، ئەوەکە سانە بوون کە توانای بیکاری و مێشکی ئابوریان بەهێزبووە. واتا ئەوان جوازی بژاردە داریایەکان دەدۆزنەوە. ئەگەر کەسێك لەم یاریەدا زۆر پێبچێت ئەوا یان تینەگەیشتوە یان مێشکی ئابوری و داهێنانی نیە. بۆیە خەلکی دەوڵەمەند هەمێشە زرنگ و چاو نەترسن بۆ ئەنجامدانی کارەکانیان.

ئەو کەسانەی کە یاریان کردبوو لەم یاریەدا و پارەیەکی زۆریان بەدەست هێنان، بەلام ئەوان نازانن چۆن ئەو پارەیە کاری پێبکەن، بەیە زۆربەی کەسەکان سەرکەوتونین لە دارایدا لە ژیانیاندا. لەکاتێکدا کە پارەیان هەیە وادەزانن زۆد چیر و زیرەکن بەلام لە ڕاستیدا گرنگتر شت ئەوەیە کە پارەت بەدەست هێن بزانی چی لێدەکەیت. ئەو گرنگنیە کە تەنها پارە

بەدەست بێنی بەڵکو بیر بازرگانی و دارای گرنگە. ئەگەر بێتو بژاردەکانت سنورداربکەیت ئەوا لە سەر هەمان بیرۆکەی جاران جێبەجێدەبیت. من چیرۆکی هاوڕێیەکم دەگێرمەوە کە لە قوتابخانە بەیەکەوەبوون.
ئەو کاری دەکرد لە سێ شوێن دوای ٢٠ ساڵبینیەمەوە ئەو لە هەموو هاوڕێکانی قوتابخانەی دەوڵەمەندتر بوو. بەلآم کاتێك کە ئەو کارگەییەی چاندنی شەکرە کە کاری تیدا دەکرد داخرا، کرێکارەکانیان دەرکرد. کرێی ئەویشیان کەمکردەوە و توشی زیانیکی زۆر بوو. هۆکارەەی چی بوو خۆ ئەو زۆر ساماندارببوو؟ هۆکارەکەی ئەو بریتی بوو لە یەك بژاردە واتا تەنها یەکشێوازی ئابوریانە کاری دەکرد و بەباشی هەوڵدەدە تەنها بەباشی و بە قورسی. ئەو لە سەر بیۆکە کۆنەکە دەرۆیشت. بیری لەوە نەدەکردەوە، کە بچێت کۆمپانییەك و بەشێوەیەکی درێژخان و بە سودێکی زۆر کاریان بە گەڵیکات. واتا بژردە زۆر گنگە لە کارکردندا.
پاشان چی بەسەر هات؟ ئەو سیکاری دەکرد بەس بۆ ئەوەی پێی بژی. کاتێ ئەو کەسانە دەبینم کە یاری کاشقلەوە دەکەن، سکاڵا لە شانسی خۆیان دەکەن و خۆیان بە بێشانس ناودەبەن. من دەزان لە چیانی ڕاستیشیانا ئەو کارە دەکە، چاوەڕێی دەرفەت دەکەن. بەلآم کاتێ ئەوان یاری دەکەن کارتی هەلیان دەستکەوێت ناتوانن ببنە خاوەنی پارە. بۆیە سکاڵادەکەن و دەڵێن: ئەگەر پارەی زۆر مان هەبووایە لەم یاری ڕیت ڕیسە ڕزگارماندەبوو. ئەوان بۆ ژیانی ڕاتیشیان هەمان کار دووبارە دەکەنەوە و دەرفەتیان بۆ دێتە پێش بەلآم هەر نابنە خاوەنی پارە.
من خەڵکی زۆر دەناسم کە دەرفەتی زۆر گەورە یان بۆ هاتۆتە پێشەوە بەلآم بیرێکی ئابوریان نەبووە و کە بتوانن ئەم دەرفەتە وەربگرن. بتوانن

لەم باری ڕیتە ڕیسە ڕزگاریان بێت. زۆربەی کەسەکان لەم بوارەدا وەك ئەوان وان. ئەو کەسانەی کە دەرفەتەکانی چیانیان وەك خۆی وەرناگرن و یا چەند سلێك هەستی پێدەکەن کە کەسانێکی زۆر دەوڵەمەندبوون کە هاوشانی ئەوانبوون.

زیرەك بوون لە واری ئابوریدا تەنها بریتیە لە زۆری بژاردەکان. ئەگەر هەلێك بۆ تۆ ڕێنەکەوت ئەواتۆ تۆ پێیوستە چیبکەیت بۆ ئەوەی بژاردەی ئابوریت بسەلمێنیت.

زۆر بەی خەڵکی یەك چارەسەر و یەك کاردزانن و بەیك شێواز مەوڵدەدەن و پاشەکەت دەکەن و قەرزدەکەن.

بۆچی تۆ دەتەوێت ئاستی توانیای خۆت بەرزیکەتەو لە بواری دارایدا؟ لەبەر ئەوەی تۆ دەتەوێت بیتە کەسێك کە خاوەنی بەخت و شانسی خۆتبیت و هەرچیەکت بوێت ڕوبدات و باشتری بکەیت. ئەوکەسانەی کە بروایان وایە کە بەخت دروستدەکرێت، لە ڕێگەی پارەوە. یان ئەیانەویت کەسێکی بە بەخت و خاوەن پارەبن لە جیاتی ئەوەی کاری گرانبکەن. ئەوا زیرەکی لە دارایدا زۆر گرنگە بۆ ئەوان. ئەگەر تۆ لەوەکەسانەی کە چاوەڕێی تەنها هەلیت و هیچ کارێکی کەناکەیت وەك ئەوا وایە کە بچی بۆ گەشتێك لە دووری پێنج میل پیش ئەوەی گەشە کەدەست پێبکەیت چاوەڕێی ترافیك لایتەکان بکەیت بێتە سور سەوز.

کاتێك کە گەنجبووم لە گەڵم مایم باوکە دەوڵەمەندەکەم باسی پارەمان دەکرد و دەمگوت پارە شتێکی ڕاستی نیە. بەلأم باوکی دەوڵەمەندم فێری نهێنی پارەی کردین دەیگوت " چینی ناوەن کار دەکەن بۆ پارە بەلأم دەوڵەمەند پارە دروست دەکات.

بیرۆکەی پارە کە زۆرکەس بە گرنگی دەزانن وایان لێدەکات کە بە باشی هەوڵی بۆ دەدەن و خۆیانی بۆ ماندوودەکەن. بەڵام ئەگەر تۆ زیاتر گەنگی بە بیرۆکە کانت بدەیت ئەوا زۆر باشترە لە گرنگی پارە لە لات و خێرا و زۆر بە سەرکەوتووی دەوڵەمەند دەبیت. بەڵام من و مایك. " بەڵام من و مایك هەمیشە دەمان گوت " ئەگەر پارە گرنگ نەبێت ئەی چی گرنگە؟ باوکە دەوڵەمەندەکەم گوتی " ئەو ئەو پرسیارەیە کە من ئێوە دەبێت بەوەڵامەکی ڕازی بین. " با لێرەدا باسە زیاتر ڕون بکەینەوە دەمەوێت پێتا بڵێم کە گرنترین ئەسێت کە خاوەنی بین بریتیە لە مێشکمان. ئەگەر ئێمە بە باشی بەکاری بێنین و ڕاهێناتی پێبکەین، ئەتوانین لەم ڕێگەیەوە بینە کەسێکی سەرمایەدا بە هەر شێوەیەك کە تۆ وێنای بکەیت. بەپێچەوانەشەو ئەگەر ڕاهێنان بەمێشکت نەکەی و بەکاری نەهێنی لە لوتکەی دەوڵەمەندیدابێت مایە پوچ دەبیت ئەو نموونانە زۆر لە ژیانی ڕۆژانەماندا.

لەسەردەمی زانیاری ئێیستامان، پارە بەشێوەیکی بەرچاو گەشەی کردوە. زۆرێك لە کەسەکان لە سەرمایەیەکی کەمەوە خێرا دەوڵەنەدبوون بەڕێگەی بیرۆکە و ڕێکەوتن، واتا ملیۆنیك کەس زیاتر دەوڵەمەندبوون و بوونەتە خاوەنی سەرمایەی خۆیان لە سفرەوە واتا پارە ڕۆڵی نەبینیوە لە بوارەدا بەڵکو ڕێکەوتن دەوری بینیوە. واتا ئەگەر تۆ پرسیار بکەیت لەو کەسانە کە بازرگانی بە شتومەك و بەشەکانی تری وەبەرهیناتەوە دەکەنن ، ئەوان دەڵێن ئێمە پێمان وایە ئەو کارە ئەنجام دەدەین بەدرێژای زۆربەی کاتەکانمان. ڕێکەتن واتا تۆ کاتێك لە ئاڕاستەی بازرگانی وڵاتان دەکۆڵیتەوە و چەند هێمایەکت بۆ دەردەکەویت کە ئایا

ئاستی بازاڕ چۆنە و چی شتێك خواستی زۆر لەسەرە خێرا بە بریكار و هاوكارەكانم دەڵێم فلان شت بكڕن و لەو وەختەدا بیفرۆشن كە قازانجێكی زۆر دەكات ئەمە من ناوی دەنێم ڕێكەوتن.

من پرسیارێك دەكەم ئایا بۆچی تۆ گەشە بە مێشكی درای و بازرگانی دەدەیت؟ تەنها وەڵام كە وەری بگریت ئەوەیە، من دەتوانم پێت رابگەیەنم كە بۆچی من گەشە دەدەم بە بواری عەقڵی بازرگان وەبەرهێن؟ ئایا لەبەر ئەوەیە من دەمەوێت پارە خێرا بەدەست بێنم؟ نەخێر لەبەر ئەوەی پێویستی منەبێت، بەڵكو ئەمەویت. واتا ئەم پرۆسەسە پیوستی بە چەند تاقیكردنەوە راهێنان هەیە. وەك تاقیكردنەوەی هەڵسەگاندنی توانای زیرەكی؛ چونكە ئەمە وەك گەورەترین یاری وایە لە جیهاندا. دەمەوێت بچمە ئەو جیهانە كە مرۆڤەكان بە مێشكیان كاربكەن و كرداریان هاوتای وتەكانیان بێت. لە ئەنجامدا تۆ توشی بەر بەرەكانێدەبیت و سەركەتن و خۆشی دەبیت.

هەر لەبەر ئەوەیە من زیاتر بایەخ دەدەم بە بوونی زانیاری دارای. گەشەدان بەو ئەسێتەی كە من خاوەنیم، پێشكەوتن شانبەشانی ئەوكاسانەی كە سەركەوتوون لەم بوارەدا نەك ئەو كەسانەی جێماون.

من نموونەیەكی بچوك باسدەكەم كە ڕێنیشاندەرتە لە بەرهەمهێنانی پارە. لەسەرەتای نەوەدەكان ئابوری وڵاتەكەمان تەواو لەمەترسیدابوو. لەكەناڵێكی ئەمەریكی بەناوی (good morning America) بەرنامەیەك هەبووە دەربارەی كێشە ئابووریەكە، هەندێك میوانیان بانگێشكردبوو كە گفتوگۆیان دەكرد دەربارەی كێشە ئابوریەكە. ئەوان

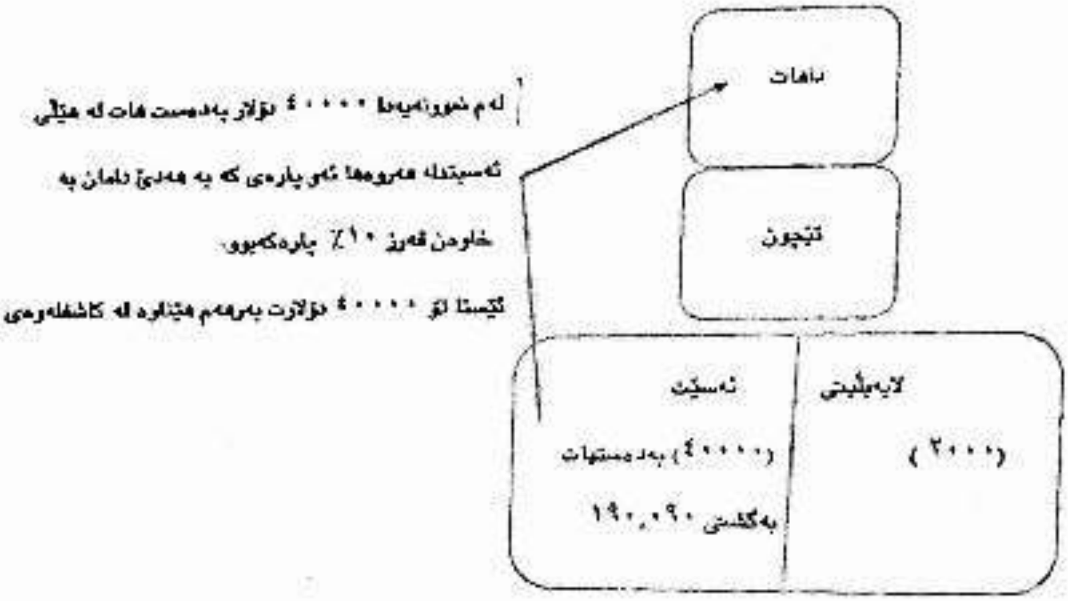
ئامۆژگاری خەڵکیان دەکرد کە پارە پاشەکەت بکەن. واتا مانگانە سەر دۆلار پاشەکەت بکەن لە ٤٠ ساڵی داهاتوودا دەبنە ملیۆنێر.

ئەم بیرۆکەیەم پێباشبووم دەربارەی پاشەکەت کردن، ئەمە یەکەم بژاردەیە و خەڵی پێی رازین. بەڵام کێشەك لەوەدایە لای خەڵکی ڕون نیە کە چۆن ئەمە دەگوزەرێت، چونکە ئەوان هەڵێکی زۆر لەدەست دەدەن بە بێ ئەوەی پێی بزانن، خەبەریان نیە کە چی دەگوزەرێت.

وەك پێشتر گوتم: ئابوری لە مەترسیدابوو، بەڵام بۆ وەبەرهێنەکان هەلێکی باشبوو. بەتایبەتی بۆ من چونکە پارەکەم زیادی کرد لە شتومەکی بازاڕ و خانوبەرە. بەڵام من پارەی ئەخت کەم لەبەر دەستدابوو، چونکە خواستی خەڵك کەمبوو و من کڕیاربووم و پارەم پاشەکەت نەدەکردن بەڵکو وەبەرهێنانم دەکرد. من و خێزانەکەم زیاتر ملیۆنێك دۆلاران لە بازاڕدا کاری دەکر و ڕێژەکەی زیادی دەکرد. ئەمە هەلێکی باشە بۆ وەبەرهێن. بەڵام من وەك پێیوست سودم لێنەبینی.

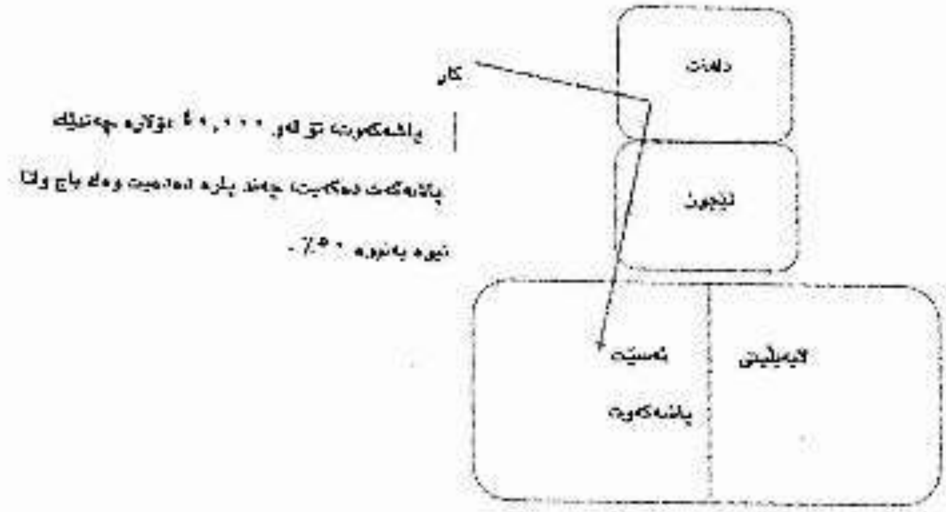
نرخی خانو لە ١٠٠,٠٠٠ دۆلارەوە دابەزی بۆ ٧٥٠٠ دۆلار. من شوێنی کڕین و فرۆشتنی خانم گواستەوە بۆ شوێنێکی تر. لەو شوێنەی کە تازە بۆی ڕۆشتبووم خانوی ٧٥٠٠ دۆلاری دەکڕی بە ٢٠,٠٠٠ دۆلار و کەمتر. ئەو پارەیەم لە هاوڕێیەك قەرزدەکر بۆ ماوەی سێ مانگ. من ژمێریارەکەم ئاگادار کردەوە کە پارەی پێشەکی قەرزەکە بدات. پاشان لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکان ریکلامم بۆ کرد کە خانووی ٧٥٠٠٠ بە ٦٠٠٠٠ دەتوانن بیکڕن. پاش ئەوە پەیوەندیەکی زۆرم بۆ هات دەربارەی فرۆشتنی خانەوەن پاش ئەوەی کڕیارەکان هاتن و خانوەکەیان بینی دەست بەجێ خانوەکەیان کڕی.

پاش تەواو بوونی کردارەکانی مامەڵەکەو وەرگرتنی پارەکە. پارەی قەرزکراوم دایەوە بەو هاورێی لێم قەرزکردبوو. واتا ۲۰۰۰ دۆلارەکەم دایەوە و ۲۰۰ دۆلاری داپێی وەك هەدیەیەك. بەکردنی ئەم کردارە هەمووەمان دڵخۆشبووین و قازانجمانکرد. لەم کڕین و فرۆشتنەدا من ٤۰۰۰ دۆلار قازانجم کرد واتا خانوەکەم فرۆشت بە ٦۰,۰۰۰ دۆلار کە بە ۲۰,۰۰۰ کڕیبووم.



لەماوەی کەمی بازاڕدا، من خێزانەکەم شەش جار کاری مامەڵکردنمان ئەنجامدا. لەکاتێکدا زۆر بەی پارەکەمان لە خانووبەرەو و شتومەکدابوو. لەکاتی ئەنجامدانی ئەو شەش مامەڵیە توانیمان ١٩٠,٠٠٠ دۆلار قازانجکەین. بەنزیکەی ١٩٠٠٠ دۆلار تەرخان کرا بۆ پێداویستسەکانی کۆمپانیا لە ماوەی ساڵەکەدا وەك کرێی سەیارە و گاس و گەشت شتەمای تر. حوکمەت چانسی ئەوەی هەیە کە باجی داهاتمان لێوەربگرێت.

بەلام باج دەدەین لە دوای گشت تێچوونەکان کە ئەنجامدرا ئەوکات ڕێژەی باج دیاریدەکرێت.



ئەمە نموونەیەکی سادەبوو کە پارە چۆن دروستدەکرێت. بۆ دروست کردن و پاراستنی هزری ئابوری بەکار دێنین.
ئایا ئەگەر تۆ پرسیار لە خۆت بکەی کە چەندێ پێویستە هەتا ئەو پارەیە بەدەستبێنم. یان ئەگەر ئەو پارەیە بخەم بانکەوە لە ۱۰٪ زیاوەك دەداتێ ساڵانە. ئەگەر ئەمە بکرێت بۆ ماوەی ۳۰ ساڵ داهاتێك باشە. بەلام بۆ خۆم نیگەنم ئەگەر پارەم بدەنێ لەسەر ۱۹۰۰۰۰ دۆلارەکە چونکە لەبری ئەوە باجم لێدەسێنن. بۆیە ئەگەر پێویستی کرد باج بدەم دەبێت ئەو یاسایەم بۆ دابینکەن کە بانك ساڵنە لە ۱۰٪ پارەکەم بۆ زیادکات کە دەکاتە بڕی ۱۹۰۰۰ بۆ هەرساڵێك بۆ ماوەی ۳۰ ساڵ دەگاتە ۵۰۰,۰۰۰ دۆلار لە داهاتەکەم.

من گوێم لە زۆرێك لە خەڵی بووە دەڵێن" ئەگەر ئێمە ئەو پارەنەدەین ناتوانیت سود مەندبین لەوە پارەیە. ئەو كێشەی باسمان كرد كە ڕویدابوو نرخی شتومەك و خانویەرەی دابەزاندبوو، لە ساڵی ١٩٩٤ بۆ ١٩٩٧ كێشەكە وردە وەردە چارەسەربوو. نرخی خانووگەڕایەوە ئاستی جارانی خۆی. واتا خانوی ٦٠,٠٠٠ دۆلار گەڕیاوە بۆ ٧٠,٠٠٠ دۆلار بەو نرخە فرۆشرا. بەلآم ئەگەر پەلەت بوایە لە فرۆشتنی خانوەكا ئەوا تەنها ٢٠,٠٠٠ دۆلارت وەردەگرتەوە دەدایەوە بە خاوەن قەرزەكە.

ئەمە تەكنیێكە كەبەبێ پارەئەوتوانی وەبەرهێنانبكەیت. نموونەیەكی ئاشكرایە كە بەبێ پارە ئەتوانی پارەیەكی زۆر بەرهەمبێنی.

چی ڕوودەدات لە گەڕنەوەی بەرهەمهێنان ئەگەر من پارەم هەبوو بۆ بەرهەمهێنان. زۆر دڵنیانیم بەلآم لەوانەیە پارەكەت كەمبكات. بۆنموونە مانگانە ١٠٠ دۆلار پاشەكەوت بكەی لەوانەیە لە ٥٪ باجی لەسەر دابنێن، بە پێیوستە لە ١٥٠ دۆلار كەتر نەبێت، چونكە بەدرێژای ٤٠ ساڵ ئەو باجە وەردەگیرێت.

كاتێ لە سڵی ١٩٩٧ ئەم كتێبەم نووسی جمو جۆڵی بازاڕ تەواو پێچەوانەی ٥ ساڵ لەمەو پێشبوو. نرخی شتومەكو خان و بەرە بەرزبووە ئەو خانوەی بە ٦٠,٠٠٠ دۆلار دەتكڕی ئێستا بە ١١٠,٠٠٠ دۆلارە. ڕاستە ئەمە هەلێكی باشە بەلآم بەهای ئەسێت لەگەڵ ئەو دا زیاد دەكات. واتا سودەكەی وەك جاران نابێت، بۆیە پێیوستە كە ئەو كەسانەی ئەم كارە دەكەن بەدوای دەرفەتێكدا بگەڕێن.

لەكاتی باسكردنی ئەم نموونانە گوێم دەنگە دەنگبوو كە دەیان گوت ئەمە پێچەوانەی یاسایە، تۆ ڕاستناكەیت، ئەتوانی پیشانمان بەیت كە ئەمە چۆن دەكرێت.

من گوتم: ئەمە شێوازی بیركاریەی سادەیە، من شتی ئاڵۆزم تێدا بەكار نەهاوردوە تەنها باس بەڵگنامەی مامەڵكارانم كرد وە لەگەڵ خزمەت گوزاری كرێدان. دەربارەی قەرزەكە كایّ خانەوە دەفرۆشی پێشەكیە وەردەگریت و ئەوی تر دەمێنێتەوە بۆ ئەو شێوازەی لەسەر ڕێكەوتون. لەوانەیە ئەمەی باسمانكرد لەگەڵ ئەو بارو دۆخەی تۆدا نەگەنجیّ و بازارو شوێنەكانیتر وەك ئێرە نەبن بەڵام ئێمە لەم نموونەیەدا ئەومان ڕونكردەوە كە چۆن لە پارەیەكیكەم سەدان هەزار دۆلار قازانجدەكەیت. ئەم كارەی ئێمە تەنها بەڕێكەت ئەنجام درا، بۆئەم كارە هەموو كەسەكان ئەتوانن ئەنجامی بدەن، بەڵام زۆرێك لە خەڵكی ئەم كارەناكەن تەنها لەسەر ئامۆژگاریە كۆنەكە دەڕۆن كە بە قورسی كاربكە بۆ پارە و پارە پاشەككەتبكە.

تۆ بۆ سی كاژێر كاركردن ١٩٠,٠٠٠ دۆلار دەجێتە هێكاری ئەسێتەوە و هیچ باجێك نادەی، ئایا ئەم بیرۆكەیە ئێوە نیگەراندەكات. تۆ دوو هەڵبژاردنت لە دەستدایە.

١_ یان ئەواتا تۆ كاربكەی و نیوەی دەهاتەكەت بدەی وەك باج و ئەوەی تری لێیمایەو پاشەكەتی دەكەی و لە سەدا پێنج وەك باج دیسانەوە لیّ دەڕواتەوە. یان

٢_ یان گەشە بە هێزی ئابوری بدەیت و ڕاهێنان بە مێشكت بكەیت و ئەسێتی خۆت بنیاتنێی.

ئایا ئەگەر خالیەکەم جێبەجێبکەیت تۆ چەندێك کاتت پێویستە بۆ بەدەست هێنانی ۱۹۰,۰۰۰ و بنیات نانی ئەسێت.

ئێستا ئێوە لە وەتێدەگەن کە بۆچی من سەر ڕادەوشێنم کاتێك دایکێك دەڵێت منداڵەکەم لە قوتابخانەی و نمرەیەکی باش هاوردوە و داهاتویەکی ڕون چاوەڕێی دەکات. بەڵام من دەڵێم داهاتویەکی لێڵ چاوەڕێی دەکات.

هەروەك پێشتر ڕوونم کردۆتەوە باشتری ستراتیجی ئابوری هزری ئابوریە هەتا تۆ بناغەیەکی ئابوریت نەبێت ناتوانی بیتە کەسێك کە پارە کارت بۆ بکات و لە پارەی کەم پارە بەرهەمبێنیت. بۆ جێبەجێکردن و گەشەدان بە توانای هزری ئابوری پێویست دەکات چەند تەکنیکێ جێبەجێبکەین.

۱. خوێنەواری واتا تۆ دەبێت توانای خوێندن و نوسینت هەبێت.

۲. ستراتیجی وەبەرهێنان. واتا زانستی پارە کە پارە دروستدەکات.

۳. بازاڕ. خواستی شتومەك، ئەلێکساندەر و بیلگەیت ئەوەیان خستە بازاڕەو کە خەڵی پێویستی پێیبوو. یان فرۆشتنی خانوی ۷۵۰۰۰ دۆلاری بە ٦۰۰۰۰ دۆلار بە بەهای ۲۰۰۰۰ دۆلار. ئەمانە هەمووی هەلن هەندێك کەس لەمکاتەدا دەکڕێت و هەندێکیتر دەفرۆشێت.

٤. یاسا. زانیاری دەربارەی شێوازی باج و زمێریاری و یاساکانی دەوڵەت، بەوشێوازەی من ئامۆژگاریم کردبووی کارەکان ئەنداەبدە.

ئەمانەی باسمانکرد بنچینە و تەکنی سەرەکین بۆ ئەو کەسانەی کە دەیانەوێت سامانی زۆر پێکەوە بنێن. هەرکاتێ ئەم تەکنیکانە بەکارهێنران و سودی لێوەرگرا لە کڕینی خان و شوقەو پشکی کۆمپانیا و

كانزا بەنرخەكان و بەبسك بۆلكارد ئەوا ئەو شتومەكانە بە قـازانجێكی زۆر دەیان فرۆشی. بۆیە هەولبدەن ئەم تەكنیكان بە باشی جێبەجێ بكەن.
لەسالی ١٩٩٦ بەدواوە نرخی ئـەرزە و خانوبـەرە بـە شـێوەیەكی بەرچاو زیادی كرد و هەمووكەسێ بەشی خۆی قەیرانی ئابوریەكەی چارەسەربوو. ئابوری ئەمـەریكا گەڕایـەوە سـەر پێـی خـۆی. منـیش دەسـتم كـردوە بە مامەلو كڕینی فرۆشتنی خۆم و گەشـتكردن بـۆ پـرۆ و نـۆروەی و مایزیا و فلیپینس. وەبەرهێنان و شێوازی كارم گۆڕی بۆ ئەوی بە باشی و بەوردی چاودێری بارو دۆخەكەبكـەم و بـزانم چـێن چـی یاسـایەك لـە كۆنگرێسـەوە دەردەچێت و چۆن بتوانم بەسودی خـۆم خـانووبكرم و بیفرۆشـم. تێبینی شەش خـانووم كـرد كـە نرخەكـەیان گونجـاوبوون و نزیكـەی ٤٠,٠٠٠ دۆلار خێری دەكرد، بۆیە بـە ژمێریارەكـەم گـوت كـە پارەكـە ئامادەبكات و لـە كاتی خۆیدا بیدات.
مـن بۆیـە باسـی ئـەم ڕوداوانـەتان بۆدەكـەم كـە بـزانن كـە ئـابوری و وەبەرهێنان ڕۆژێك باشە و ڕۆژێ خراپ، ژیان هـەمووی هەلـە هەنـدێك جار تـۆ ئەوانـە دەبینیـت و لەبەرژەونـدی خـۆت بـەكاری دەهـێنی. هەنـدێك جاریش هەر دێت و دەڕوات بەبێ ئەوەی ئەو دەرفەتە بقۆزیتەوە. لەكاتی ئێستادا بە هـۆی پێشكەوتنی تەكنـەلۆجیاوە چـەندا دەفـەتی گـەورە بۆ نەوەكنمان ڕەخساوە هەر لـە فێركـاری منـدالكاتان لـە زانسـتی ئـابوری و دارای بنیاتنانی بناغەیەیك پتەو بۆ یان.
بۆچی ئێمە هەلدەدەین گەشە بە هزری ئابوریمـان بـدەین؟ ئـەم پرسیارە چەند جـارێكی كـەش كردوومـە، وەلمەكەشـی بریتیـە لـەوەی هـەمووكات گۆڕانكاری دێت و ئەوەی ئیچمە بینیومانە لە ڕابردوودا ئەوەنیـە كە ئێمە

دەیبینین. لەوانیە چەندساڵێك لەمەو بەر بازاڕ تەواو دابەزی بوو نرخی شتو مەك تەواوكەمی كردبوون بەلام ئێستا بە پێەوانەوەیە، هەروەها تەكنەلۆجیا لەپێشكەتن دایە، بۆ ئەوەی لەگەڵ ئەم گۆڕانكاریانەدا خۆمان بگونجێنی دەبێت هزری ئابوریمان گەشە پێبدەین. چونكە هەرگۆڕانكاریە ڕوبدات كۆمەڵێكەس دەكاتە مایەپوچ و كۆمەڵێكی كەش دەوڵەمەند و ملیۆنەر. ئەمە لە ئەنجامی چیە ڕوودەدات؟ بێگومان بە هۆی جیاوازی هزری ئابوریەوەیە لە كەسێكەوە بۆ كەسێكی تر. من زۆر بەی كات كە داوە لەو كەسانەدەكەم كە بوونەتە ملیۆنەر و بەگیر گرفتەكان تێپەڕیون و هزری ئابووریان زیادی كردوە. نموونەی زیاترتان بۆ بێنمەوە چونكە لەوانەی بە كەسێكی فشەكەر وەسفم بكەن و بڵێن هەر باسی خۆی دەكات. ئەوە سرنج من نیە بەڵكو سرنجی خەڵكە، بەهەر حاڵ من كەنموونەكان دێنمەوە بە ژمارەو بۆ ئەوەیە كە ئێو بە باشی لێم تێبگەن و بزانن كەئەمە زۆر ئاسانە و ئەو چوار پایە سەرەكیە هزری ئابووریی باسمانكرد زیاتر بۆ ڕون بێتەوە.

من دوو تەكنیكی گرنگ بەكاردێم بۆ ئەوەی ئاستی دارایت بەرەو پێشبەریت. یەكەم خان و بەرە، دووەم شتومەكی كەم، من خان و بەرە بەكاردێنم بۆ شتێكی بتچینەی و ڕۆ بەرۆژ قازاندەكات و خێری زیا دەكات و سەرمایەكەم بەرەو پێشدەبات. بەلام شتومەكی كەم بچوك بەكاردەهێنم بۆ گەشەسەندنی خێر واتا ئەمەیان ماوە كورتە. من پێشنیار ناكەم كەتۆ هەمان شت بكەی كە من دەی كەم. بەلام ئەگەر لە هەر نموونەی تێمەگەیشتن من پێنج خاڵتان بۆ دەنووسم بۆ ئەوەی بەباشی نموونەكانتان زۆر بۆ ئاسانبكات.

١_ خەڵکی هانبدە بۆ خوێندن.

٢_بە خەڵکی ڕابگەیەنە ئەگەر بچینەی ئابوریتان بەهێزبێت ئەوا کارەکات زۆر بەئاسانی بەڕێوەدەچێت.

٣_ بۆ خەڵکی شیبکەتەوە کە دەستکەوتنی سامان زۆر ئاسانە هەمووکەس دەتوانێت بەدەستی بێنێت.

٤_ بۆ خەڵکی شیبکەنەوە کە ڕێگەی سەرکەتن تەنها یەك ڕێگەنیە بەڵکو ملیۆنانە.

٥_ بۆ خەڵکی شیبکەنەوە کە ئەم ئامانجە کارێکی زۆر قورسنیە.

لە ساڵی ١٩٨٩ سەردانی ناوچەیەکم کرد لە پۆرلاند. ئەو شێوێنە ناوچەیەکی خۆشبوو. ئەوەی من تێبینی پارچە لەوحێکم کرد کە لەسەر نووسرابوو بۆ فرۆشتن. بازاڕ و خان و بەروە بە تەواوی لە قەیراندابوو. ئابوری ڕوو لە داڕوخانبوو. ئەو لەو خانەی کە هەڵواسرابوو کۆنبوبوون واتا دەمێك بوو هەڵواسرابوون. ڕۆژێ بەشیوێنێکدا ڕۆیشتم کە خاوەین لەوحەکە لێبوو. کە بینیم وادیاریبوو کە زۆر خەمبارە و کێشەی هەیە. من وتم تۆ چیت دەوێت لەو خانوانەی خۆت؟ بە پێکەنینەوە گوتی بۆ یەکەم جار کەسێك لێی پرسیم ئەوە چیکارەی تۆ لێرە. من بۆ ماوەیەکی زۆر دەبێت ئەم خانوانەم خستۆتە سەر سەوا بەلام کەس لێیناپرسێت. من گوتم من لێی دەپرسم و تیو کاژێر دەبێت کە خانویەکم کڕی بە بێ مامەڵە بە ٢٠٠٠٠ دۆلار. خانوەکە لە دووژوری نوستن و چەند ژورێکی تر و ڕەنگی شین و ڕەساسیبوو و لە ساڵی ١٩٣٠ دا دروستکرابوو، لە ناوەی باشترین ئاگردانی تێدابوو و لەگەڵ دو ژووری بچوکی جوان کە باشترین خانوبوو بۆ کرێدان. خانوەکە نرخی سەرەکی ٦٠٠٠٠ دۆلاربوو بەلام ئەهۆی

قەیرانەكەوە دەیگوت بە ٤٥٠٠٠ دۆلار بەلام من بە ٤٠٠٠٠ دۆلار لێم كڕی كە هیچ كەس پێشتر ئەو پارەیی نەدابوو پێی. مۆڵەتەی یەك هەفتەمدا بەخاوەنەكەی بۆ ئەوەی چۆڵیبكات و، پاشان كە چۆڵبوو كرێچییە دەهێنمە ناوی. ئەو كەسە كە دیچتەناوی مامۆستایەكی زانكۆیە و مامەڵۆ پێشەكی و هەموشتێ كیان تەواوكردوە. كرێی مانگانەكەی كەمتر لە ٤٠ دۆلاربوو ڕاتە زۆر كەمە بەلام ئەمە وەبەرهێنانە. ساڵێك پاش ئەو ڕوداوە لە ئۆرگۆن نرخی خانووبەروە و بازاڕ بەرزبوویەوە بەشێوەیەكی زۆر خێرا. وەبەرهێنەكانی كالیفۆرنیا پارەكانیان كۆكردەوە بەورەو باوكور ڕۆشتن بۆ كڕینی ئەرز و خانوولە ئۆرگۆن واشنتۆن.

ئەوخانەوە بچوكەی كەكڕیم فرۆشتم بە ٩٥٠٠٠ دۆلار بە دووهاوسەری كالیفۆرنیای. لەم كڕین فرۆشتنەدا نزیكەی ٤٠٠٠٠ دۆلار قازانجم كرد بەلام ئەم پارەیە خێرا باجم لێنەدا بەگوێرەی یاسای باجی ١٠٣١، بەڵكو لە ناوچەیەكی تر كارم پێدەكرد، و خانوم پێدەكڕی لە نزیك ناوچەی بیڤێرتۆن لە ئۆرگن ئەپاراتمانێكی ١٢ قاتم كڕی، كە خاوەنەكەی لە ئەڵمانیا دەژیا هیچی نەدەزانی دەربارەی نرخی خان لەو شوینە، بەڵكو تەنها دەیوست بیفرۆشیت. نرخەكەی خۆی ٤٥٠,٠٠٠ دۆلاربوو بەلام من ئۆفەری ٢٧٥، ٠٠٠ دۆلارم بۆكرد. پاشان لەكۆتایدا ڕێكەوتین لەسەر ٣٠٠,٠٠٠ دۆلار و ئەوە ئێستا بۆ ماوەی دووساڵە من خاوەنیم. بۆئەم خانوەش هەمان سیاسەتی باجم بەكار هاورد. فرۆشتم بە ٤٩٥,٠٠٠ دۆلار ئەپارتماناتێكی ٣٠ قاتیم پێكڕی لەئۆرگۆن.

قەیرانێكی تر لە ئۆرگن سەری هەڵدا نرخی شتەكان دابەزی، من خێزانەكەم بڕیارماندا كە هەموشتەكامان بفرۆشین، بەلام تلد

زیانماندەکرد. بۆ نموونە ئەو ئەپارتمێنتەی کە کڕیمان بە ٨٧٥,٠٠٠ دۆلار دەبەزی بۆ ٢٢٥,٠٠٠ دۆلار کرێی خانەکانی ئەم ئەپارتمانە تەنها ٥٠,٠٠٠ دۆلاریبوو. بەلام زۆر بەردەوام نەبوو لە ساڵی ١٩٩٦ بازاڕ بوژایەوە نرخەکان زۆر بەرزبوونەوە. وەبەر هێنەکانی کلۆرادۆ نزیکەی ٢.١ ملیۆن دۆلاریان پێشکەش کرد بۆ هەموو سامانەکەمان.

من خێزانەکەم بڕیارماندا چاوەڕێکەین بۆ ئەوەی زیاتر نرخەکە بەرزبێتەوە وکۆنگرێسی ئەمەریاکا گۆڕنکاریە لە یاساکانی دەستکەوتابکات. ئەگەر یاساکە نەگۆڕا ئەوا نرخەکان بەرزدەبنەوە لە ١٥٪ بۆ ٢٠ ٪ جگەلەزیادبوونی نرخی کرێخانوو. لەم نموونانەدا ئەوە دەردەخەین کە چۆن پارەیەکی کەم دەتوانێت بڕێك قازانجی زۆر بکات. دووبارەی دەکەوە گرنترین شت ئەوەی کە تۆ لە ستراتیجی بازاڕ و وەبەرهێنا و یاساکان تێبگەیت. ئەگەر خەڵکی لەمە تێنەگەن ئەوا هەر لە سەر بیرو بۆچونە کۆنەکە دەڕۆن. هەر کارەك و موچەکەیان مانگانە وەربگرن هیچی تریان ناوێت، یەکێك لە کێشە سەرەتایەکان ئەویە کە ئەوان حەز لە شتی دڵنیا و دەستەبەرکراو دەکەن. واتا ئەوان شتێکی کەم و پوختیان دەوێت کە زۆر قازانجنەکات.

زۆر بەی مامەڵکارەکان کاری کڕین فرۆشتن ناکەن کە دواتر بیفرۆشن و ئەوا ئەمە سیاسەتێکی ژیری دادەنێن. بەلام هەلی باش و بەسود خەڵکی بۆت نۆفەرناکات بەڵکو دەبێت خۆت هەستی پێبکەیت. واتا تۆ دەبێت هەست بە ڕووداو پێشهات و هەلانەبکەیت کە ڕودەدات واتا لەوانەیە ئەم کارەی من دەیڵێم زۆر لە دەوڵەتەکەی تۆ بایەخی نەبێت بەلام هەندێك

شتی تر بایەخی زیاترە لە لای ئێوە بۆیە هەر شوێنەو بارو دۆخێکی تایبەت بەخۆی هەیە.

ئەوەی تۆ سەردەخات بریتە لە ئەزمونی باش و زانیاری باش دەربارەی بازرگانی و دارای.

وشەیەك هەیە پێی دەڵێن ئەزموون و کارمەی ئەم سفاتە بەگوێرەی تەمەن و کەسە کە دەگۆرێت واتا هەندێ کە هەیە کە تەمەنیان زۆرە بەلأم ئەزمونیاننیە واتا خەلە لێك هەیە ئەویش بریتیە لەوەی ئەوان لە ژیانی ڕۆژانەیان گرنگیان بە هزریان نەداوە بۆیە ئەگەر گنگیبەن بە هزری دارای لە گەلێ ئەزمەنەکەیان یەك دەگرێت و دەتوانن هەلە کانی ژیان کە بۆیان دەرەخسێ لە دەستی نەدەن.

هەر ئەو هزرە داراییە کە مامەڵە خراپەکان یان بارودۆخە خرایەکان دەگۆرێت بە مامەڵی و بارودۆخی باش. هەتا تۆ ئەزمون فێرببیت لە ژیان ئەوا ئەتوانیت پارە زیاتر بەرهەمبێنیت. من هاورێم هەیە تەنها کاری قورس دەمات و بە پیشەکەی خۆیەوە خەریکەو نایەوێت بێتە خاوەن کاری خۆی هەمیشە حەزی بەسەلامەتیە، بەلأم ئەم جۆرە کەسە شکستی هاوردووە لە بەدەستهێنانی ئەزموون لە بواری دارای و بازرگانیدا.

یەکێك لەو فەلسەفانەی منی پێشخست بریتی بوولە چاندنی بیرۆکەی ئەسێت و پاشان گرەو پێدان و روانی و گەشەکردنی. من چەندین ملیۆن دۆلارم قازانجکرد بەهۆی کڕین و فرشتنی خانوبەروە بەلأم هەندێك جار زیانم کرد بەلأم گرنترین شت ئەوەی کە خانوو بەرە وەبەرهێنانانێکی دڵنیاییە. ئەو ملیۆنان دۆلارەی من بەدەستم هاوردووە لەرێی پارەیەکی کەمەو بووە واتا ٥٠٠٠ دۆلار یان ١٠٠٠٠ دۆلار بووە، بەلأم چۆن من

توانیومە ئەو هەلانە درك پێبکەم و لە کاتێ بێبازاڕیدا خانووم کڕیوە و لە کاتی گرانیدا فرۆشتومەتەوە لەگەڵ بازرگانکدن لە چەند شوێنێکی جیاوازدا.

من و خێزانم خاوەنی کۆمپانیایەبووین کە من خێزانم بە پشکی کەی ناومان دەبرد، لەگەڵ هاوڕێیەدا گرێبەستمان هەبوو کە پارەیەکی زۆر هەبوو مانگان و وەبەرهێنانی پێدەکرد لەگەڵ وەبرەهێنەکانی تردا پەیوەندیەکی باشی هەبوو. ئێمە کارێکی پڕ مەترسیمان دەکرد کە بریتی بوو لە گۆڕینەوەی شتومەك لە ئەمەریکاوە بۆ کەنەدا. ئێمە پشکەکانمان دەفرۆشت کە مەزندەدەکرا بە ۱۰۰,۰۰۰ پشك کە لە سەرەتادا نرخەکەی ۲۵ سەنتبوو. بەلام دوای شەش مانگ نرخەکەیی بەرزبوویەوە بۆ ۲ دۆلار. ئەگەر کۆمپانیاکە بەباشی کاری بکردایە لەوانەی بگەیشتایەتە ۲۰ دۆلار. بۆیە کەتر لەساڵێك پارەکەمان لە ۲۵۰۰۰ دۆلارەوە زیادی کرد بۆ ملیۆنێك دۆلار.

ئەمە وەك قومارنیە کە بزانی چی دەکەیت بەڵکو ئەوە قومارە کە تۆ پارە بخەیتە ناو مامەڵەکەو و دوئابکەیت بیبەیتەوە. بۆ هەر بیرۆکەیەك و کیشەیەك دەبێت تەکنیکی نوێ و زانیاری و ئەزمون و خۆشەویستیت هەبێت بۆ کارەکەت و کەمکردنوەی مەترسیەکان. بێگومان لە هەموشتێکدا مەترسی هەبەیە بەلام ئەوە گرنگە کە بە زانیار و ئەزموونت ئەو مەترسیە کەمبکەیتەوە.

ئەم مەترسی و ترسە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر ڕێژەکەی جیاوازە، هەر لەبەر ئەوە من کاتێ کە ئامۆژگاری خەڵکی دەکەم دەربارەی وەبەرهێنان پێیان دەڵێم پێش ئەوەی سەرقاڵبن بە خانوو ئەرزە و بازاڕو

چەند شتێکی تر با سەر قاڵبن بە خوێندن لە بواری دارایدا. باشترین شت ئەوەی کە تۆ بتوانی ئەو ڕێگریانەی دێنە پێشت بە سەرکەوتوی تێی پەڕێنی.

کڕین و فرۆشتنی خانووبەرەو ئەرز زۆر مەترسی هەیە بۆیە لە هەموو شوێنێکدا خەڵکی هان ئادەم لەسەر ئەگەر نەزانم ئاستی زانیار و ئەزموونیان چۆنە. چونکە من لە ١٩٧٩ خەریکی ئەم کارەم و پارە زیاتر دەدەم بە پشکەکەم لە کۆمپانیاکان. واتا ئەگە تۆ دەتەوێت بیاچونەوەبکە بۆ وەبەرهێنان و کە چۆن خەڵی بەسەر ئەو ترسەیاندا زاڵدەبن و لە ٢٥٠٠٠ دۆلارە بۆ ملیۆنێك دۆلارە داراییان بەرزبێتەوە، ئەوا ئەوان ژیانیان جیاوازە واتا وەك خەڵکی تر بیرناکەنەوە ئەگەر تۆ جیاواز نەبی لە و خلکە ئەوا تۆش وەك ئەوانە دەبیت لە هەمان ئاستادە دەبیت.

وەك پێشتر گوتم " من ئامۆژگای هیچ کەسێك ناکەم بچیٚ کانوو بکڕێت و بیفرۆێت بەلأم تەنها بەس نموونەتا بۆ دەهێنمەوە. ئەو من باشی دەکەم ئەنجامەکەی لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر جیاوازە دەوێتە سەر ئەزموونی کەسەکە و زیرەکی، بۆنموونە ئەگەر بتەویت داهاتی ساڵنەت ١٠٠,٠٠٠دۆلاربێت لەوانەیە لە چەند ساڵی داتودا وات لێبێت بۆنموونە ٥ یان ١٠ ساڵ بەڵم دووبارەی دەکەمە بۆ کەسەکان دەگۆڕێت. کە چی کاریٚ دەکەن و چۆن بەسەر تێچونی ڕۆژانەیانادا زاڵبوون. چۆن بتوانن سیستەمی یاس و باج و ئە ویاسایەنەی حوکەت جێبەجێیدەکات بە بەرژەوندی خۆیان بەکاری بێنن.

من وەك کەسایەتی خۆم زیات جەخت لەسەر خانووبەرە موڵدەکەمەوە، خۆشەویستە لای من چونکە بەهێواش کارم بۆدەکات و وەك بنچینەیەکی

جێگیر وایە. کاشفلەوەم بەشێوازێك زۆریاش جێگیر دەبێت و ئەگەر سامانەکەم بەباشی بەڕێوەبەرم دەرفەتی باشت دەبێت بۆ ئەوەی سامانەکەت زیادەکیت. جوانی خانووبەرە و ئەرز بنچینەی لەوەدایە کە من کردوە بە کەسێکی نەترس و بوێر و لە کاتی کڕین شتومەکدا.

ئەگەر من دەستکەوتێکی زۆر بەدەستبێنم لە لە کڕینی شتومەکدا، باجی ئەو قازانجەی کردوومە لەسەر قازانجەکەم دەدەم. دووبارە قازانجەکەمدەچێتە هێلی ئەسێتەوە و پەرەی پێدەدات.

ئاخر پۆینتم لەسەر خانووبەرەوەو ئەرزەت من زۆر گەشتم کردوە بۆ زۆربەی وڵاتەکان و خەڵکم فێرکردوە دەربارەی وەبەرهێنان، هەشارێك کە چوم خەڵکی پێیان گوتم تۆ ناتوانی خانوو (مڵك)بکڕی بە نرخێکی هەرزان. بەلام ئەوە بیرۆکەی من نیە، تەنانەت هەندێك شوێن هەیە لە نیۆرك و تۆکیۆ و ناوچە دوورەکان لە سەنتەری شارەوە بەنرخێکی هەرزان دەستدەکەوێت. بۆنموونە سەنگاپورە ڕاستە زۆربەی شوێنەکانی گرانە بەلام لە هەندێك شوێن موڵکت دەست دەکەوێت بەنرخێکی هەرزان. لە زۆربەی سیمینارەکان خەڵکی پێم دەڵێن کە تۆ ناتوانی ئەو کارە لێرە بکەیت منیش دەڵێم لەوانەیە ڕاستکەن چونکە من بە باشی شارەزای ئێرەنیم.

گەورەترین دەرفەت ئەوەنیە کە بەچاو بیبینین بەڵکو ئەوەیە کە بە مێشك هەستی پێبکەیت. زۆربەی خەڵکی هەرەگیز دەوڵەمەندنابن چونکە ناتوانن دەرفەتەکانی ژیان درکپێبکەن. باشترین شت ئەوەیە کە من لە ڕێگەی بیرکردنەوە ئەزموتی ئەخۆمەمە ئەو دەرفەتانە بە بەرژەوەندی

خۆم بەکاربێنم. زۆرجار پرسیارم لێدەکرێت کە من چۆن دەست پێبکەم؟ من لە ئاخیر بەش دە ڕێگەم بۆداناوی کە جێبەجێی بکەیت.

بەڵام بیرتبێت زۆر ئارام و بە خۆشیەوە کارەکانت بکە چونکە بنچینەی کارەکەیە. تۆ هەندێك جار دەبیەیتەوە و هەندێك جار فێردەبیت بەڵام با بە ئارامی و خۆشیەوە بێت. زۆرێك لە خەڵکی هەرگیز نابیەنەوە چونکە ئەترسن لە دۆڕاندن. بۆیە من قوتابخانە بە باشنازانم، چونکە لە قوتابخانە ئەو خەڵتە خراپانە فێردەبین، هەروەها باجی خەڵتەکەیش وەرەگرین، ئەگەر سەیری ئەو پرۆگرامینانە بکەی کە مرۆڤ دایناوە بۆ فێربوون تەنها خەڵتمان فێردەکەن. ئێمە فێرکراوین کە تا نەکەوین ناتوانین پێبگرین.

ئەمەش ڕاستە بۆ ماتۆڕو پاسکیل سواری. بۆنموونە من زۆر دەترسمان کاتێ پاسکیلم لێدەخوری بەلام ئێستا زۆر بە ئاسی لێ دەخورم بە بیرکردنەوە هەرهەمان شت ڕاستە بۆ دەوڵەمەندبوون. بەداخەوە زۆریەی خەڵکی بۆیە دەوڵەمەندنابن، چونکە ئەوان ئەترسن لە شکست و زەرەر. کەسی سەرکەوتو هەرگیز لە شکست ناترسێت. بەڵام کەسی سەرنەکەت و بە پیچەوانەوەیە. شکست بەشێکە لە پرۆسەی سەرکەوتن. هەرکەسێك بیەوێت خۆی لە شکست لادات دەبێت خۆیشی لە سەرکەتن لادا. من کاتێ کە پارەم بیردەکەوێتەو یاری تێنسیشم بیردەکەوێتەوە. چونکە لە سەرەتادا زۆر خەڵت دەکەیت بەڵام هەنگاو بەهەنگاو باشتر دەبیت بەڵام دەبێت خەڵتی زۆر کەیت ئەوکات فێردەبیت.

لێرەدا من دووجۆر وەبەرهێنەرم بۆ دەست نیشانکردووی:

1. یەکەمیان خەڵکە ئاسایەکەیە کە پاکێج دەکرێت بۆ وەبەرهینان، یان ئەوکەسانەن کە دووکانی وەردە فرۆشیان هەیە، یان ئەوانەی کەکاریکی

سادە کەکەن بۆ کڕین و فرۆشتن لە ناو بازاڕدا وە ئالتوفرۆش و کۆمپیوتەر و قەساب هتد.

٢. دووەم جۆر لە وەبەرهێنەرەکان بریتین لەوانەی کە خۆیان وەبەرهێنان دروستدەکەن. واتا مامەڵی کۆکۆدنەوەی دەکات واتا کاتێ کۆمپیوتەر دەکرێت بە پارچەکانی دەکرێت خۆی چاکی دەکات واتا لای ئەو شتەمان رێك دەخرێن. وەك چاکردن بەدەست کردنی ئەشیاکان وایە بەخواست کڕیار. من خۆم نازانم پارچەی کۆمپیوتەر چابکەمەوە بەلام دەزانم دەرقەتەکان کۆبکەمەوە، هەندێك کەی تر دەزانم ئەوکارە دەکات.

ئەمە جۆر دووەم بوو کە باسم کرد بەلام ئەمە جۆرەیان زۆر باشترە و پێشکەوتووترە. لەوانەیە سالَکت پێبچێت بۆ لکانی پارچەکان بەیەکەوە بەلام لەوانەشە هەرگیز نەتوانی بەلام ئەوە ئەو ئامۆگاریەیە کە باوکی دەولەمەندم هاندی دابووم بۆ بەدەیت هێنانی. گرنترین شت ئەوەیە کە بزانی چۆنپارچەکان بەیەکەوە دادەنێیت ئەوە گەورەترین سەرکوت نە بەلام لەوانەیە هەندێك دار شکستێکی گەورە بیچت ئەگەر شەپۆلی دەریاکە دژی تۆبێت.

ئەگەر تۆ ئەتەوێت ببتە دووەم وەبەرهێنەر ئەوا پێیوستە چەند سکیلێکت هەبێت کە کردوکانە بەچەند خلێکەوە.

١. چۆن درك بە دەرفەتانەبکەی کە کەسی تر درکیان پێنەکردووە. واتا دەبیچت لەرێی ئەقڵتەوە درکی پێبکەیت کە ئەوان لە رێی چاویانەوە درکی پێدەکەن، بۆنموونە هاورێیەکت خانویە دەکرێت خەلکی ئێد بەلایەوە سەیرە دەڵێن ئەمەی بۆ چیە بەلام ئەوەی ئێمە بڕیاری لەسەر دەدەین دیوە ڕوکەشیەکەیەتی ئەو خۆی دیوەکەیتری دەبینێت.

چۆن پارە زیادەکەیت، دووەم جۆری وەبەرهێنەکان پێوستە بزانن کە
٢. چۆن ڕێژەی پارە بەرزدەکەنەوە. زۆربەی خەڵکی کارە کانی لە بانق ئەنجامدەکات، بەلآم ئێمە چەندین ڕێگەمان هەی بۆ ئەوەی نەچینە بانک بۆنموونە کاتێك کە خانویەك دەکڕیت پێیوستناکان بچیتە بانك، بەلام بۆ خانوی زۆر نا.

بیستەمە لە زۆرێك لە خەڵکی کەدەڵێن بان پارەمان بە قەرز ناداتێ یان پارەمان نیە ئەوکارە ئەنجام بدەین. بەلآم ئەگەر تۆ ئەتوەوێت بیت کەسی دووەم ئەوا فیربە کە چی شتێك ئەو خەڵکەی وەستاندووە هەتا تۆ نەوەسنێنێت. بەهۆی کەمی پارەوە زۆرێك لە خەڵکی ناتوانن مامەڵبکەن. ئەگەر تۆ لەم داوە ڕزگارت بووە ئەوا تۆ ملیۆنێك جار لە پێشینەی ئەوانەوەی کە ئەو توانایان نیە. زۆربەی کات کە خانوو و ئەپارتمان و شتومەك دەکڕم بەبێ درای بانکی دەیکڕم. بۆنموونە کاتێ ئەپارتمانێك دەکڕم بە ١,٢ ملیۆن دۆلار، بەشێوەی گرێبەست واتا بەڵگەنامەیەك لە نێوان کڕیار و فرۆشیاردایە. لەسەرەتا پێشەکی ١٠٠,٠٠٠ دۆلارم دا ئەو بەشەی تریش کەمابوو بە نەوە ڕۆژ دەبوویدەم. بۆچی من ئەو کارەم کرد چونکە دەمزانی کە نرخەکەی زیادەکات بۆ ٢ ملیۆن دۆلار. بەلآم ئەگەر کەسێ بیزانیایەو لەمن زیاتر پارەی بدابایە ئەوا من هەرگیز نەمدەتانی ئەو قازانجەبکەم. واتا تۆ کار لەسەر کات بکە چونکە لەوانەی بۆماوەیەکی کەم ئەو خێرە گەورە لەدەست بەیت. بەڕاستی وەبەرێنەر تەنها ناکڕێت بەلکو دەزانێت و خێرا و بەشێوازێکی ڕێك و پێك کارە کانی ئەنجامدەدات.

٣. چۆن تۆ بتوانی كەسانی زیرەك لای خۆت دامەزرێنیت، بەتایبەتی بۆ ئەوەی كارت لەگەڵبكەن. تۆ پێویست دەكات ئەو كەسە زیرەكانە هەڵبژێریت و لای خۆت دایانمەزرێنیت.

چەندەها شت هەیە كە فێریبووین لە ئەنجامی ئەمەشدا پاداشتێك بەنرخ وەردەگرین. ئەگەر تۆ ناتەوێت ببیتە ئەو كەسەی كە نایەوێت فێربێت ئەوا تۆ دەبیتە وەبەرهێنەر لە جۆری یەكەم، هەوڵبدە لە ژیانتانە لە ترسەكان رامەكەن و خۆتانی لێ دەربازمەكەن بەڵكو بتوانن بەرێوەی بەرن و بیان گۆرِن ئەو هێزە بۆ بەرژەوەندی خۆتان.

بەشی حەوتەم

وانەی شەش

کاربکە بۆ فێربوون نەك بۆ پارە

لەساڵی ١٩٩٥ من بانگێشکرام بۆ چاوپێکەوتنێ ڕۆژنامەوانی لە سەنگا پورە، کە کچێکی ڕۆژنامەنوس مقابەلەی دەکردم. چاوپێکەتنەکە بەخێرای بەڕێوەدەچوو، ئێمە لە هۆڵی هوتێلێك دانیشتبووین. بەدەم قاوەخواردنەوە باسی مەبەستی گەشتەکەم دەکرد بۆ سەنگافورە. پاشان چومەسەر ستەیجەکە و دەستم کرد بە قسەکردن دەربارەی نهێنی دەوڵەمەندبوون.

پێشکەش کارەکە گوتی " من ڕۆژانێك حەزمکردووە ببمە نوسەرێکی کە کتێبەکانم پرفرۆشبوایە. من هەندێك ئارتیکلم بینی کە ئەو نووسیبووی بۆ ڕۆژنامەیەك. ئەو ستایلی نووسین و دارشتنەکەی زۆر باش و سەرکەوتووبوو، بەنووسینەکانی خوێنەری ئاسودەدەکرد.

من پێمگوت کە تۆ ستایلێکی سەرکەتووت هەیە لە نووسیندا. چی شتێك ڕێگرە لە بەدەستهێنەکانی خەونەکانتا؟

ئەو دەیگوت واهەستدەکەم کارەکەم گرنگێکی ئەو تۆینیە، هەمووکەسێك پێم دەڵێت ئەو ڕۆمانەی تۆ نووسیوتە زۆر باشە بەلأم نازانم هیچ شتێك

ڕووداوات. من ئێستا بەردەوامم لەسەر کارەکەم و کار بۆ ڕۆژنامەیەک دەکەم و خەرجیەکەم دابیندەکەم، ئایا پێشنیاری تۆ بۆ من چیە؟ من گوتم بەدڵنیایەوە من پێشنیاری باشم بۆ تۆ هەیە. من هاوڕێیەکم هەیە لە سەنگافورە کۆرسی فێرکاری دەڵێتەوە دەربارەی فرۆشیاری، ڕاهێنان بە ژۆرێک لە کارمەندانی کۆمپانیاکانی ئێرە واتا سەنگاپورەدەکات. پێم وایە ئەگەر تۆ بەژداریبکەیت لە کێك لەوخولانە ئەوا زۆر باشدەبێت،

زۆر بەگریژی و توڕیەوە گوتی " تۆ ئەڵێیت من بچمەوە بۆ قوتابخانە بۆ ئەوەی فێری فرۆشیارییم؟"

گوتم " بەڵێ" "وتی تۆ دڵنیای لەو قەسەیەت کە وادەڵێیت؟" گوتم "بەڵێ " چی خراپییەکی تێدایە، بەلام واهەستم کرد کەئەو پێیناخۆشەو تڕەدەبێت من خۆزگەم دەخواست کە هیچم نەگەتایەن بەلام هەوڵ و ئامانجی من بریتیە لە یارمەتی دانیَ خەڵکی. بەلام بۆم دەکەت بە پێشنیارەکەم توڕبووە. چونکە دەیگوت من ماستەرم هاوردووە لە ئەدەبی ئنگلیزیدا، بۆچی من بچم بۆ قوتابخانەو فێری فرۆشیاری بم؟ من کەسیکی پسپۆڕم، من دەمەوێت بچم بۆ قوتابخانە و ڕاهێنان بەتەلەبە بکەم لەو بوارەی خۆمدا، نەك بۆ فرۆشیاری ڕاهینانکەم.

من ڕقم لە فرۆشیاریە. ئەوان تەنها پارەیان دەوێت، بەلام تۆ پێم بڵێ بۆچی من بخوێنم لەبواری فرشتندا؟ جانتاکەی هەلگرتوە چاوپێکەوتنەکەمان کۆتای پێهێنا. لەسەر مێزی قاوەخواردنەوەکە کۆپیە لە و کتێبە پرفرۆشەی من کە نووبیبووم مابوو، من دەستم داپێی هەڵمگرت و ئەو بەخێری هەندێك شتی نووسی لەسەر لێگاڵ پادەکەی. من ئاماژەم بۆ ئەو تۆتە کرد ئەو نووبیبووی و وتم ئەوە دەبینی؟ ئە واقی

ڕماو وتی چی؟ گوتم ئەوەی نوسیوتە ڕۆبێرت کیۆساکی پڕفرۆشترین نووسەر. ئەو نووسراوە پڕفرۆشترین نووسەر نەك باشترین نووسەر. ئەو حەپەسابوو، وتی من نووسەرێکی ترسنۆکم تۆ نووسەرێکی گەرەی و من دەمەوێت بڕۆم بۆ قوتابخانەو فێری فرۆشیاری بم، من وتم ڕاستە تۆ بڕوانامەی ماستەرت هەیە بەلاّم ئەتوانیت هەمبیتە نووسەرێکی باش و فرۆشیارێکی باش.

دووبارە توڕەبویەوە و گوتی " من هەرگیز ناڕۆم بۆ ئەوەی فێری ئەوەبم کە چۆن شت بفرۆشم. من کەسێکی پسپۆڕم لە بواری نووسینداو ڕاهێنان بە خەڵکیدەکەمو تۆ کەسێکی فرۆشیار ئەمەکەی ڕەوایە. هەموو نۆتەکانی سڕیەوەو بە خێرای و بە تووڕەیەوە چوە دەرەوە. لەکۆتایدا ئەو تێبنیەکانی لەسەر کارەکەم بۆ بەجێهێشتبوو و تێیدا هاتبوو کە جیهان پڕبووە بە کەسی زیرەك و بەتوانا و خوێنەوار ئەمانە هەلێیەکن بۆ خەڵکی. ئێمە هەموو ڕۆژێك ئەوانە دەبینین و ئەوان بەدەوری ئێمەوەن.

چەند ڕۆژێك تێپەڕی، مەکینەی سەیارەکەم بەباشی کاری نەدەکرد، لەگەراجەمدا دمناو وەستایەکی زیرەکم بۆ هاوردوو لەماوەی کورتا بۆی چاکردم. ئەوا زانی کێشەکەی چیە کاتیێ کە گوێی لە سەوتی مەکینەکەی گرت. من زۆر سەرسامبووم. بەڵآن ڕاستی لای هەندێك کەس زۆر مایەی خەمباریە و ئەو زیرەکیە هەیانە بەسەنیە بۆ ئەوان. بەڕاستی من توش شۆك بووم کە دەبینم ئەو خەڵکە زیرەکە لە بەدەست هینانی پارە وسامانی نۆرکەمە توانان. هەروەها بیستەمە کە لە سەدا پێنج کەمتر لە خەڵکی ئەمەریکا دەهاتی ساڵانەیان ١٠٠,٠٠٠ دۆلارە. من لەگەڵ ئەو کسە

بەتوانا و زیرەكانەدا گفتوگۆم كردوە كە داهاتی ساڵانەیان ٢٠٠٠٠ دۆلارە. من ئەو بازرگانانە دەناسم كە پسپۆریان هەیە لەبواری دكتۆر و بازرگانی، ئەو بەمنی دەگەت دكتۆری ددان و هەوو بەشەكانی تر لەم بوارەدا كێشەی ئابووریان هەیە. پێموایە كاتێ كەئەوان زانكۆ تەواودەكەن پارەیەك زۆر دێتە دەستیان. بەلاّم ئەوان یەك پسپۆریان هەیە كە زۆر دوورە لە سامانداریەوە. ئەو مەبەستی ئەوەبوو كە ئەو كەسانەی كە شارەزایەكیان لە یەك بواردا هەیە و هەوڵدەدەن كە شارەزای پەیدابكەن لە بوارەكانی تردا ئەوا داهاتیان زیادەكات. وەك پێشتر كە باسم كردوە لە بەشی زرنگی ئابووری و و ستراتیجیەكانی وەبەرهێنان و ژمێریاری و یاساكان و بازاڕ. ئەگەر ئەم چوار تەكنیكەت هەبێت ئەوا ئەتوانی بەخێرای لە پارەكەت پارەی تر دروست بكەیت. بەلاّم كە باس پارە دێتە كایەوە ئەوان هەر بیریان لای كاركردنە بە قورسیو بەس.

ئەو نموونەی پێشە باسمانكرد دەربارەی كچە نووسەرەكە زۆر باشدەبوو ئەگەر ئەو بچوایەتە كۆرسێكی فێركاری فرۆشیار، ئەگەر بەباشی فێربوایە ئەوا داهاتی بە شێوەیەكی سەرسوڕێنەر زیادی دەكرد. ئەگەر من لەجێگەی ئەو بوومایە دەچوومە كۆرێكی خوێندنی فرۆشیار و شارەابوون لە بواری ریكلام. لەجیاتی ئەوەی كاربكات بۆ رۆژنامەكان، من خۆم حەزدەكەم كاربكەم وە ریكلام كەرێك، تەنانەت ئەگەر پارەكەی كەمبێت چونكە ئەو فێری چۆنیەتی گفتوگۆت دەكات بە شێوەیەكی سەركەتوو و لە كۆتایدا ریكلمكەرێكی باشت لێدەردەچێت هەروەها فێری چەند شتێكی تریش دەبێت كە ئەمانە هەمووی سكیڵی باشن. هەروەها ئەتوانێت لە شەو لە كۆتای هەفتەكان نۆڤڵی خۆی بنوسێت و پاشا

ئەواویبوونی ڕۆمانەکە دەتوانێت بەشێوەیەکی سەرکەوتوو بیفرۆشێت. لەماوەیەکی کورتدا دەبێتە باشترین نووسەر پڕفرۆشترین کتێبی دەبێت.

من کاتێ یەکەم کتێبم نووسی بەناوی ئەگەر دەتەوێت دەوڵەمەندبیت و دڵخۆشبیت ئەوا مەڕۆ بۆ قوتابخانە. بەلام خاوەنی چاپەمەنیەکە پێشنیاری کرد ناوەیکەی بگۆڕم بۆ پەروەردەی ئابووری. من بە خاوەنی بلاو کراوەکەم گوت هەندێك ناونیشانی تر لەلایە کاتێ کە دووکتێبیترم کڕیبۆ بازاڕەوە بەناوی شتێك بۆ خێزانەکەم و شتێك بۆ باشترین هاوڕێکانم. کێشەکەلەوەدابوو ئەوان پێژبینیان دەکرد ئەمە بێتە خۆڕای، بەلام لەکۆتایدا ناونیشانی "ئەگەر تۆ دەتەوێت دەوڵەمەندبیت و دڵخۆش بیت ئەوا مەچۆ بۆ قوتابخانە،" چونکە ئەم ناونیشانە شتێکی سرنج ڕاکێشبوو.

من خۆم کەسێکم زۆر گرنگی بە بواری خوێندن و پەروەردە دەدەم هەر لەبەر ئەم هۆکارە چەندەها لێدوان و پێشنیارم کردوە لەسەر گۆڕینی سیستەمی پەروەردە. هەر لەبەر ئەوە ئەو ناونیشانەم هەڵبژارد بۆ ئەوەی زیاتر ئەم بۆچونە بلاو بیتەوە بەناو خەڵکیدا لە ڕێگەی ڕادیۆ و تەلەفیزۆن چونکە شایەنی باسە کە خەڵکی درك بەم کێشەیەبکەن. بەلام زۆرێك لە خەڵکی پێیان وابوو من کەسێکی نەخۆشم، بەلام کتێبەکەم بە باشی فرۆشرا.

کاتێ تەخەڕوجم کرد لە پەیمانگای مارچند ماریان لە ئەمەریکا لە ساڵی ١٩٦٩. باوکی هەژارم زۆر دڵخۆشبوو چونکە دامەزرام لە کێلگەی نەتی کالیفۆرنیا لە بەشی گواستنەوەی نەوت لە ڕێگەی کەشتیەوە لەگەڵ

سێكەسدا كارم دەكرد. بەلاّم پارەكەم بە بەراودی بەوان زۆر كەمبوو بەلاّم كێشەنەبوو چونكە ئەمە كار سەرەتامبوو دوای تەخەرجم. پارەی ساڵنەم لەم كۆمپانیایە دەگەشتە ٤٢٠٠٠ دۆلار لە هەر ساڵێكدا. لە سالكەدا من حەوت مانگ كارم دەكرد و پێنج مانگ پشومبوو. ئەگەر من بمویستایە ئەو ڕۆژە پشوانە كاربكەم ئەوا دەمتوانی كاربكەموو موچەكەم دوو ئەوەندەی لێدەهات.

من كارێك گەورەم لە پێشبوو كەدەبوو ئەنجامی بدە. پاش ئەوەی من بەڵێنامەی كاركردنم واژووكرد لەگەڵ كۆپانیاكە بۆ ماوەی شەشمانگی تر، هەروەها پەیوەندیم كرد بە مارینا كروپس كە بۆ ئەوەی فێری فرۆكەوانی بم. لەوكاتەدا باوكی دەوڵەمەندم پیرۆزبای لێكردم بەلاّم باوكی هەژارم توشی شۆكبوو. لە قوتابخانەبیت یان لە شوێنی كار باشترین بیرۆكە ئەوەی كە تۆ بیتە كەسێكی شارەزا لەوبوارەدا ئەوكات پارەت زیادەكات و سەردەكەویت. بۆنموونە ئەگەر تۆ دكتۆربیت ئەوا خێرا ئەتەوێت بیتە كەسێكی خێرا پلەكیە بەرزبێتەوە موچەكەی. هەر هەمان شت ڕاستە بۆ فرۆكەوانێك یان مامۆستایەك یان ئەمدازیارێك.

باوكی هەژارم بڕوای بە بیرو بۆچونە كۆنەكە هەبوو هەر لەبەر ئەمە كە دكتۆراكەی بەدەست هێنا زۆر دڵخۆشبوو و ئەو هەمیشە بەو هەدنیانەی كە لە قوتابخانەكا كە دەدران بە قوتابیەكان دڵخۆش دەبوو.

باوكی دەوڵەمەندم بە پێچەوانەی ئەو ئامۆگاری دەكردم.

ئەو دەیگوت تۆ پێویستە بزانیت كەم تا زۆر، هەر لەبەر ئەمەش كە چەندین كاركردووە بۆ چەندین كۆمپانیا و لە شوێنی جیاواز. ئەوكاتەی كە من لەبەشی ژمێریاری كارم دەكرد هەرگیز بیرم لەوە نەدەكردوە ببمە

ژمێریار، بەڵکو دەمویست فێربم لە ڕێگەی بیستنەوە. باوکی دەوڵەمەندم دەیزانی کە وشەباوەکان دەربارەی زانستەکان بەکاربێنێت و لەڕێگەی ئەمەوە گرنگی و ناگرنگی بابەتەکەی دەردەخات. من کار زۆرم کردوە لە ڕیستۆراتەکان و مارکێتەکان ئەمانە هەمووی بۆ من بۆتە ئەزموون. ئەو من و مایکی پێگەیان و هەلی بۆ دەڕخسانین بۆ بینین و گفتوگۆکرد لەگەڵ بانەوانەکان و یاساناسەکان و ژمێریارەکان ئەو دەی ویست کە ئێمە لە هەمووشتێك شتێك بزانین.

کاتێ کە من وازم لە کارەکەم هاورد لە کۆمپانیای نەتی سەرەڕای ئەوەی مۆچەیەك زۆرم وەردەگرت. باوکی هەژارم بەدڵسۆزی خۆی زۆرنیگەرانبوو. چونکە ئەو تێنەدەگەیشت کە بۆچی من ئەو بڕیارەم داوە واز لەو کارە دەهێنم کە موچەیەکی زۆر وەردەگرت. ئەم دەرفەتێکە کە هەمووکاتێ نایەتەڕێت. ئێوارەیەکیان پرسیاری لێکدرم کە بۆچی تر وازت لە کارەکەت هاوردوە؟ من نەمتوانیبۆ ڕونبکەمەوە هەر چەندێك هەڵمبدابا، چونکە بیرکردنەوەمان لەیەك زۆر جیاوازبوو. کێشەی گەورەی ئێمە ئەوەبوو کە لۆجکمان جیاوازبوو لە یەکتری.

بەلای باوکی هەژارم کاری هەمووشتێکە، بەلام بەلای باوکی دەوڵەمەندم فێربوون هەمووشتێکە. بەبیرو بۆچوونی باوکم لەکاتی قوتابیبوونمدا پێویستە من بچم بۆ قوتابخان ببمە بەڕێوبەری بەشی کەشتیوانی، بەلام باوکی دەوڵەمەندم پێیوایە پێویستە کە من لە قوتابخانە بخوێنم لە بواری بازرگانی نێودەوڵتی و زانیاری بەدەست بێنم لەبواری گواستنەوە و شتومەك بەکەشتی وەك کەلوپەل و تەنکەری نەوت و گەشتیارەکان بۆ ڕۆژ هەلات و باشوری دەریای هێمن. باوکی دەوڵەمەندم هەمیشە پێداگری

دەكرد كە ڕێڕەوی بازرگانیەكەت بـا بـەرەو ئاسیابێت نـەك ئـەو رووپـا چونكە من نەتەوەكان بە باشی شارەزام. چونكە من كـە قوتـابیبووم دەم خوێند لەبواری بازرگانی و خەڵكناسی و كلتـور و نـەریتی نەتـەوەكان وەك جاپان و تایوان و تایلەند و سەنگاپوورە و هۆنكۆنگ و ڤێتنام و كۆریا.

باوكی دەوڵەمەنـدم تێنەدەگـەیش كـە بۆچـی مـن وازم لـەوكارەم هـاورد و پەیوەنـدیم كـرد بەسـوپاوە. مـن لای بـاوكم دەمگـوت ئەمـەوێت فـێری فرۆكەوانی بم، بەڵام لەڕاستیدا دەمویسـت فێـری بـەڕێوەبردنی سـەربازی بم. بـاوكی دەوڵەمەنـدم هەمیشـە پێیـدەگوتین كـە بـەڕێوەبردن كۆمپانیـا ئەركێكی زۆر قورسە بۆ پێیوستە پێش ئەوەی بیتـە بەڕێوبـەری كۆمپانیـا لە ئەسكەری بكـەیت. ئـەو دەیگـوت مـن بـۆ خـۆم سـێ سـاڵ ئەسـكەریم كردوە، ئەو پیاوێكی زۆر خۆڕاگربوو و خاوەن بڕیاربوو.

ئەو دەیگوت گرنگترین شت ئەوەی كە تۆ كۆمەڵێك خەڵك بەڕێوەبەری لـە دۆخیكی ترسناك و ناجێگیردا. دەیگـوت وانـەی داهـاتووت بریتیـە لـەوەی بیتە ڕابەرێكی بەهێز. ئەگەر نەبوویتە ئـەو كەسـە ئـەوا تـۆ خێـرا شكسـت دەهێنیت هەروەك ئەوی لە بازرگانیدا ڕوودەدات.

لە ساڵی ١٩٧٢ لە ڤێتنام وازم لە كارەكەم هاورد هەرەنـدێك كـە كارەكـەم خۆشدەیوسـت. كـارێكی تـرم دۆزیـەوە لـە كۆمپانیـای خێـرۆكس، تـەنها هۆكاری من بۆ ئـەوەی لێـرە كاربكـەم لەبەرئـەوەبوو كـە ئـەم كۆمپانیایـە باشـترین پرۆگرامـی هەیـە دەرارەی فرۆشـیاری لـە ئەمـەریكادا واتـا سیستەمی فێركاری و ڕاهێنانەكەی زۆر بەهێزە.

باوكی دەوڵەمەندم شانازی پێوەدەكردم و بـاوكی هـەژارم بـە بـەبونی مـن شـەرمی دەكـرد چـونكە كەسێكی خوێنـەوا رو ڕۆشـنبیر بێتـە كەسێكی

فرۆشیار، ئەو کارە بەلای ئەو زۆر پەسەندنەبوو. بۆماوەی ٤ ساڵ کارم لەگەڵ ئەو کۆمپانیایەکرد و توانیم کاری باشی لێوە فێریم و زاڵبم بەسەر ترسەکەما. لە کۆتایدا بوومە پێنجەمین لە باشترین فرۆشیارە لە ئەمەریکا. م لەسەر بۆ چونەکەی خۆم بەردەوامبووم کە وازم لەم کۆمپانیایەش هێناو دەچومە کۆمپانیایەکی تر بۆ ئەوەی زانیاری باش فێربم.

لە ساڵی ١٩٩٧ بۆیەکەم جار کۆمپانیای خۆمم دامەزراند. باوکی دەوڵەمەندم بە باشی فێری بەڕێوەبردنی کۆمپانیای کردبووین. واتا من ئێستا دەتوانم کارکانم ڕێکبخام و جێبەجێیانبکەم وەك خاوەن کارێك. یەکەم بەرهەمم بریتیبوو لە دروستکردنی کیف لە ڕۆژ هەڵاتی دوور و بۆ بارخانەکانی نیۆرك.

ئێستا کاتی ئەوە هاتوە کە بالکانی خۆم تاقیبکەمەوە. بەڵام ئەگەر کەوتم و شوێنێکم شکا ئەوا کێشەنیە چەنکە ئامۆژگاریەکانی باوکەدەوڵەمەندەکەم چاکم دەماتەوە. یەکەم باری کەشتی بازگانی لە نێوان ئەمەریکاو کۆریابوو دەستمان پێکرد.

ئەمڕۆ من بازگانیەکی نێودەوڵتی دەکەم، وەك ئەوەی باوکەدەوڵەمەندەکەم فێری کردوم دەربارەی ئەتەکان. ئەمڕۆ کۆمپانیای وەبەرهێنانم لە باشوری ئەمەریکاو ئاسیا و ئۆروەی و ڕوسیا. ئێستا ئەو بیرۆکە کۆنانەی کە زاڵبوبوو بەسەرما کۆتایان پێهات بە خۆڕاگری لە بەردەم شکستەکان.

من ئەمڕۆ داوا لە ملیۆنەها خەلکی دەکەم. قوتابخانە پێیوانیە کە وەهنی ئداری و زانیاری شتێکی گرنگبێت. زۆربەی فەرمانبەر و کرێکارەکان تەنها

لە ژیانی پارەدا دەژین. ئەوان کاردەکەن و پارەبەدەست دەهێنن و قەرزی لێدەدەنەوە. یەکێکی تر لە کارەساتەکان بریتیە لەوەی کە کرێکار کاردەکات زۆر بەقورسی بۆ ئەوەی تەنها بەڕێوبەرەکەی دەرینەکات نەك بۆ ئەوەی پارەی زیادی بداتێ. ئەگەر تۆ سەیری ڕێژەی ئەو پارەیەبکەیت کە کۆمپانیاکان تەرخانی دەکەن بۆ کرێکارەکان ئەوا دووبارە من دەڵێم ئەو ڕێژەیە ڕاستە بە پێی بەڵێناکەکەیان. ئەنجامەکان ئەوە دەردەخەن کە زۆربەی کرێکارەان هەرگیز پێشناکەون چونکە ئەوان ئەوکارە دەکەن کە فێرکراون. ئەوا تەنها ئەوەیان دەوێت کە کارێك زەمانەتیان دەستکەوێت و پارەی باش بەدەیت بێنن بە ماوەیەکی کورت، بەڵام لە داهاتوودا ئەوان شکست دەهێنن لە چارە سەرکردنی کێشە داراییەکان.

لەبری ئەوەی من خەڵکی ڕێنوینی بکەم کە ئەوکارەبکەن کە فێرببوون و زیاتر پارە بەدەست بێنن ئەو پیشەیە هەڵبژێرە کە پێیەستە فێرببیت بۆ ئەوەی نەکەویتە نێو یاری ڕەیت ریسەکەوە. کاتێ کەخەڵکی دەکەوێتە نێو ئەو داوە بە درێژای ژیانی پارە پەیدا داکات و خەجی دەکات و قەرزی پێدەداتەوە. ئەمە ئەو سمۆریەك بیردێنێتەوە کاتێ کە دەخرێتە نێو قەفەزێکی خولاوەی و هەرەند ڕابکات هەر دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی خۆی.

ئەکتەری سەرەکی تۆم لە فلیمی جێری مەگوایە کاریگەریەکی زۆری دەبێت لەسەرم چەنکە لەیەکێك لە ڕوداوەکاندا ئەو واز لە کارەکەی دەهێنێت لە کۆمپانیایەك و داوا لە هەموو کارمەندانی کۆمپانیا دەکات کە ئەو من وززدێنم کێ لە گەڵم دێت، کەس جوابی ناداتەوە هەمووی بۆوویە

بەرد بەڵام یەك ژنەبیت کە دەڵێت من لەگەڵ تۆ وازدێنم بەڵام بە مەرجێك کە بۆ ماوەی سێ مانگ لە باشترین کۆمپانیا کارم بۆ بدۆزیتەوە.

من ئەوە دەزانم کە باوکی هەژاری هەمیشە چاوی لەوەیە کە ساڵبێت و بڕوات و موچەکەی زیادبکات بەڵام لە گەڵ زیادوونی موچەکەی هەر بێ هیوادەبێت، دووبارە دەڕواتەوە بۆ قوتابخانە و لەوپلەی بەرزدەبێتەوە بەڵام هەر هەمان ئەنجام چاوەڕێی دەکات.

ئەو پرسیارەی من کە لە زۆر بەی خەڵکی دەکەی ئەوەیە کە لە کوێ کۆتای بەوکارە ڕۆژانەیەدێنن؟ هەروەك سمۆرەی نێو یاریەکە. من زۆر پێم سەیرە ئەگەر خەڵکی بیرێك لەو کارەی ڕۆژانەیان بکەن کە بزانن بە کوێیان دەگەیەنێت؟ داهاتویان چی لێدێت؟

سریل بریك فیلد بە بڕێوەبەری بەشی خانە نشینی لە ئەمەریکا ڕاپۆرتێکی بڵاوکردەوە دەربارەی پارەی خانەنشینی و گوتی دۆخێکی ناهەمواری دروست کردوە بۆ خەڵکی، چونکە لەسەدا پەنجای ئەو کەسانەی کە کاردەکەن خانەشینی وەرناگرن، کە ئەمە خۆی بۆخۆی کێشەیەکی گەورەیە، ئەوش وەری دەگرێت لە ڕێژەی ٧٠٪ بۆ ٨٠٪ لە ٥٠٪ ئەو کەسانەی کەوەری دەگرن زۆر کەمە بەشی ژیانی ڕۆژانەیان ناکات بۆنموونە ٥٠ دۆلار ١٥٠ دۆلار بۆ هەرمانگێك.

من سەردانی زۆرێك لە خەڵکی شارە زام کردوە کە زانیاری باشیان هەبوە دەربارەی خانەنشینی، هەندێکەس ترم ناسیوە کە توانای باشیان هەبووە لە داڕشتنی بەرنامەی خانەنشینی لە کۆمپانیاکان، من زۆربەی کات ئەو پرسیارەیان لێدەکەم چی خەڵکێك لە ئۆفیسەکەیدا چاوەڕێی وەرگتنی پارەی خانەنشنی ناکات.

ئەو وەڵامی دامەوە گوتی" ئەو کێشەیە زۆر خێرا چارەسەر دەکرێت" وتم چۆن مەبەستت چیە؟ گوتی ئەگەر گەنجێك بزانێت کە پیر دەبێت و خانەنشینی بۆ ناکەن ئەو خۆی هەوڵدەدات، کارێك دەکات کە پاشەڕۆژ سودی پێبگەیەنێت. هەروەها کاربێلّ لە کتێبەکەیدا باسی جیاوازی نێوان ئەو وێنایەی کە پێشتر بۆ خانەنشینبەەن هەبوو وە ئەوەی ئیستا هەیە و مەترسیدارە. ئەوەی ئەو بای دەکر وێنەیەکی باش نەبوو بۆ ئەم خەلکی ئێستا کە کاردەکەن و بەتایبەتی بۆ خانەنشینان. بۆنموونە کرێی تەندروستی کە سستەر یان کەسێك کە لە ماڵەوە چاودێری نەخۆشەکاندەکات بۆ ماوەیکی زۆر ئەمە پێیوستی بە کرێیە و ئێستا ئەم کرێیە زیادی کردوە بۆ دووە ئەوندەو زیاتر بۆنموونە لە ٣٠٠٠٠ بۆ ١٢٥٠٠٠ دۆلار لە ساڵی ١٩٩٥.

بەتایبەتی ئەو لە نەخۆشخانەکان و بەشی تەندروستی بەدی دەکرێت کە ئامری نەخۆش و ئەو کەسانەی کەمردوون دەکرێت بەلام جیاوازیەکە لەوەدای چاودێری تەندروستی بۆ ئەوە کە سانەی کە هەژارن و بەتەمەن کەمترە بە بەراورد بەو کەسانەی کە سەرمایەی زۆریان هەیە. من بەوە سەرم سوڕماوە ئەوانەی کار دەکەن تەنها بینایان بۆ داهاتویان ئەوەندەیە کە مووچەکە وەردەگرن و ئیتر بیر لە هیچی ترناکەنەوە بۆ داهاتوویان.

کاتێ من ئامۆژگاری گەنجان دەکەم بۆ ئەوەی دەوڵەمەندبن هەمان شتیان بۆ باسدەکەم، واتا ئەوە بەرنامەی کە دایدەنێن با بۆ داهاتوویەکی دووربێت و تەنها بۆ ئێستا نەبێت، هەمیشە بیربکەنەوە لەوەی داهاتوو چی کارێك ئەنجامبدەین. لەبەری ئەوەی کاربکەیت بۆ ئەوەی موچەکەت

زیادبێت و خزمەت زۆربێت ئەوا كارێكی تر بكە بۆ ئەوەیە زانیاریەكی تر فێربیت. هەروەها ئامۆژگاریتان دەكەم كەهەندێك پرۆگرام هەیە لە ئەنتەرنێت كە لە لایەن هەندێك كەسانی بەئەزموون دانراوە بۆ ئەوەی راهێناتان پێبكات لە سەر بوون بە فرۆشیارێكی باش و زاڵبوون بەسەر ئەو ترسەی ناخت كە هۆكاری شكستی زۆربەی خەڵكیە.

كاتێ من ئەو پێشنیارەدەكەم گوێم لە خەڵكی دەبێت كە دەڵێن ئۆ بەڕاستی ئەوە زۆر ناخۆش و گرانە، ئێمە تەنها ئەومان دەوێت كە خۆمان پێمان خۆشبێت.

ئەو وەڵامەی ئەوا كەدەڵێن ئێمە تەنها ئەومان دەوێت كە دەمانەوێت كاری گەری خراپی دەبێت چوكە ئەگەر بەهەموو ژیانی كاریكات دەبێت نوەی ئەو قازانجەی بداتە حوكەمەت. لەبەر ئەوە ئەگەر كارێك حەزت لێنەبوو ئەو مەرجنیە كردنی باشترە بۆنموونە من حەزم لە یاری جوكلاسیكنیە بەڵام دەچم چونكە هەست بە ئارامی دەكەم كاتێ ئەو كارە دەكەم.

بەڕاستی زۆر گرانە ئەو بیرۆكانە جێبەجێبكەی لە سەر یەكێك كە خۆی نەیەوێت.

ئامۆژگاری من بۆ ئەو كەسانە دەكەم كە دەیانەویت خۆیان بگۆڕن و نوێگەری لە ژیانیاندابكەن ئەوەیە ژیان وەك یاری چوملاسیكەكەوایە لەسەرەتادا تۆزێك مەحاڵە پاش ئەوەی بەردەوامبووی كارەكانت لا ئاساندەبێت. من زۆر دەترسام لەوەی بچم بۆ ئەم یاریە بەڵام لە كۆتایدا چوم و بەسەر هەستەكەما زاڵبووم، ئێستا ئەوە یەكێكە لە یاریەكان كە

ئاسودەم دەکات. هەمیشە هەستێك لە ناخمدا هانم دەدات کە بڕۆم بۆ ئەم یاریە.

ئەگەر تۆ ئارەزوی فێربوونی کارێك دەکەیت یان ئەتەوێت لەو بوارەی خۆتا باشتر شارەزابیت ئەوا دڵنیا بەروە لەو کۆپانیایەی کە ئەندامە لە یەکێتی کرێکران، چونکە خزمەت گوزاریە لە یەکێتیەکەدا هەیە کە یارمەتی دەرتە بۆ زیادبونی شارەزاید و ڕەخساندنی هەلی زۆر.

باوکە دەوڵەمەدەکەم ئەو کارەی دەکر کاتێبوو بە خاوەن کۆمپانیای خۆی زۆ هەوڵیدا کۆمپانیاکەی ئەندامبێت لە یەکێکتی کرێکاران. بە بۆچونی من هەردوو کارەکە زۆر پێیوستە واتا سەرەتا دەبێت لەبوارێکدا شارەزابیت پاشان بۆ کۆمپانیایەکی بگەڕێ کە یارمەتی دەرت بێت بۆ پێشخستن و گەشەدان بە پیشەکەت. بۆنموونە من لە بەشی فرۆکەوانبووم و فرۆکەوانبووم، زۆر هەوڵمدا بەدوای کۆمپانیایەکدا بگەڕێم کە یەکێتیەکی بەهێزی هەبێت، چونکە ئەمە ولە مندەکات کە هەموو توانای خۆم لەسەر پیشەکەم چڕبکەمەوە، هەروەها لە کاتی گۆڕینی بۆ پیشەیەکیتر ئەوا پەهایەکی زۆری نەبێت. بۆنموونە ساڵنە ئەگەر ١٠٠٠٠٠ کاژێر کاربکەیت ئەوا ساڵی ١٥٠٠٠٠ دۆلار وەردەگریت کە ئەم مووچەیە زۆر ئەستەمە لە پیشەیەکی وەك مامۆستایەتیدا بەدەستی بێنی.

هەمان شت ڕاستە بۆ مامۆستاش چونکە پیشەی مامۆستای پیشەیەکە کە لە چوارچێوەی پەروەردەدانەبێت.

کاتێ کە پرسیار لە قوتابیەکان دەکەم کە چەنێك لە ئێوە توانای ئەوتان هەیە کە خواردن ئامادەبکەن بەتایبەتی هەمبەرگر؟ هەموویان دەڵێن دەزانین زۆر بەباشی پاشان من پێیان دەڵێم ئەی بۆچی ماك دۆناڵ هەمان

کاردەکات و پارەی لەتۆ زیاترە. لەوەڵامدا دەڵێن ئەو سیستەمی بازرگانی زۆر بەهێزە و دەزانێت چۆن کاربکات. خەڵکی هەژار هەمیشە جەخت دەکاتەوە سەر کەشخەی بیناکان و شوێنەکان نەك بازرگانیەکە.

ڕۆژێکیان هاوڕێیەکم لە هەواوی کە هونەر سازە پێیگوتم کە من پارەیەکی زۆرم کۆکردۆتەوە. وتم چۆن وتی کاتێ کە دایکم مرد پارەیەکی زۆری بۆ بەجێهێشتم نزیکەی ۳۵۰۰۰ هەزار دۆلار دەبوو. بەڵام حوکمەت و پارێزەرەکەی بەشی خۆی لێبرد لە پشکەکەی، پاشان من خێر هەوڵمدا ئەوپارەیە بەکاربێنم ریکلام پێکردن. پاشا دوومانگ بەرهەمە هونەریەکانم لە باشترین شوێن نمایش دەکران و بە گرانترین نرخ.

زۆربەی خەڵکی وەك شێوە باوەکە کاردەکەن بۆنموونە بینایەکی کردۆتەوە و ریستۆراتێکی هەمرگری تێدادااناوە. بەڵام زۆر کەم دربارەی بازرگانی دەزانێت. کاتێ پرسیاری لیدەکەیت کە چی فێربوویت دەڵێت تەنها ریکرام بۆ خواردن لێنەرەکان فێربووم. کاتێ پێی دەڵێیت کە بچۆرە کۆرسێکی ڕاهێنانی فرۆشیاری ئەو دەلچێت من پێیوستم بەوەنیە وکات و پارەی خۆم بەفیرۆنادەم.

جیهان پڕبووە لە خەلکی هەژار، زۆر بەی زۆریان بە کێشەی ئابوریەوە دەناڵێنن. نەك لەبەرئەویە ئەوان شتێك دەزانن بەڵکو لە بەر ئەوەی ئەوان کۆمەڵە شتێك هەیە نایزانن. بۆنموونە باسی هەمرگرەکە مادۆناڵ لەوانەی بە باشی ئەو خواردنە ئامادەنەکات بەڵا بەتوانایە لە ریکلام کرن و فرۆشتندا کە بنچینەی سەرەکی کارەکەیەتی. باوکە هەژارەکەم بەر دەوام هانی دەدام کە شارەزابم لە بوارێکدا تەنانەت پاش ئەوەی کەلە کارەکەی خۆی دەرکرا لە هەواوی. باوکی دەوڵەمەندم هەمیش پێیدەگوتم

کە ڕاهێنان بەخۆمانبکەین چونکە هەموو کۆمپانیامان هەمان کاردەکەن. چونکە ئەوان دەگەڕێن بەدوای ئەو قوتابیانەدا کە شارەزان و ڕاهێنان پێکراون لەو بوارانەی خۆیاندا و ڕۆژێک دەبێت ئەوان ببنە خاوەن کۆمپانیای خۆیان. ئەگەر تۆ ڕاهێنانێکی باشت نەکردبێت بۆ پیشەکەت ئەوا لەم کۆمپانیا دەبێت بیگوازیتەوە بۆ ئەویتر تا بەباشی ئەزموون پەیدا دەکەیت و فێردەبیت. بۆیە من دەڵێم ڕاهێنان بە منداڵکانتان بکەن چونکە ئەوان شارەزادەبن لە بواری بازرگانیدا کە کەسانی تر بە چەندە ها ساڵ دەستی دەکەوێت.

ئەوەی دوای جەنگی دووەمی جیهانی دەبێت ڕچاوی چەند بابەتێکبکەن، وەك سەردەمانێك شتی خراپ و باش مۆد هەبوو واتا شتەکەت کە دەفرۆشی دەبوایە باش بوایە بەڵام ئێستا ئەوە گۆڕاوە دەبێت شتەکەت زۆر جوانبێت. یان ئێستا زیاتر پرۆسەی فێربوون باشترە لە قازانج. لە ماوەکورتدا لە وانەیە تۆ پرەیەك قازانج کەیت بەڵام هەرزوو لە دەستی دەدەیت.

ئەم چوار سکیڵ بەڕیوەبەرە زۆر بە باشی سەرەکەوتوو دەبیت.

یەکەم بەڕێوەبردنی کاشفلەوە.

دووەم بەڕێوبردنی سیستەمێك کە پێك هاتووە لە خۆت و کاتت لە گەڵ خێزانەکەت.

سێیەم بەڕێوەبردنی خەڵکی.

باشترین شارەای بریتیە لە پسپۆڕی لە بواری فرۆشتن و تێگەیشتنە لە بازار. ئەمە توانایەکە کە یارمەتیت دەدات لە فرۆشتندا وبازرگانی کردن لە گەڵ مرۆڤەکاندا. ئەمم سکیڵ هەموو شتێکە بۆ تۆ یارمەتی دەرتە لە

سەرکەوتندا و پەیوەندی کردنتەوە بە جیهانێکترەوە وەك مشتەری و کرێکار و بەڕێوبەر. هەروەها خوێندن و نووسین بە شێکە لە مسکیڵ کە پارمەتی دەرتە لە ژیانتا. هەروەها ئەوانەش سکیڵە کە من بەژداری کۆرسەکانبکەم و سیدی دەربارەی بابەتە جیاوازەکان بکڕم گوێی لێبگرم هەموو ئەمانە پارمەتی دەرتە لە زایدبوونی زانیاریە بنچنەیەکانت.

وەك پێشتر باسم کرد باوکەدەوڵەمەندەکم زۆر هەوڵیداوە کاری زۆر گرانی کردوە بۆ ئەوەی بێتە کەسێکی زۆر چالاك و زیرەك و بە توانا. ئەو زۆر کێشەی و گرفتی توشبوو بۆ بەلآم بەردەوام بوو هەتا ئەوەی کە ئەمڕۆ بێتە ئەوە کەسەی کە خۆی دەیوست. واتا کاتێ کە موچەکەی زیادی دەکر ئەو خواستی کەم دەبۆوە. پاش ئەوەی کە لە کارەکەی کە بۆ حومەتی دەکرد درکرا، ئەو درکی بە بەهای پسپۆڕی خۆی کرد گرنگی زیاتر بە یەکێتی دەکرد واتا وەك یاریزانێك کە لە نکاو توشی پێکان دەبێت و لە جێگا دەکەوێت و ناتوانێ یاریبکات و ئەو مووچە زۆر کە هەیبوو لە دەستی دەدات.

بۆیە هەمیشە باوکەدەوڵەمەندەکەم گرنگی بە لایەنێك دەدات کە یەکێتی بێت واتا ماف کرێکار تێد دەستەبەرکراوبێت.

باوکەدەوڵەمەندەکەم هەمیشە گرنگی بە لایەین کەمینە دادات هەتا زۆرینە. هەروەها دەیگوت لەگەڵ خەڵکی زیرەکدا کاربکە و یان کۆیانبکەرەوە بۆ ئەوەی وەك تیم کاربکەن. کە بەزمانی ئەمڕۆ پێیدەڵێن کاری بەهەرەوەزی.

ڕۆژێکیان لەگەڵ مامۆستایە گفتوگۆمانکرد دەربارەی موچەکەی ئەو دەیگوت کە موچەی ساڵآنەم سەدەها هەزار دۆلارە. ئەو پارەی نەد

قازانجی دەکرد چونکە ئەو لەبوارەکەی خۆیدا زۆر شارەزابوو و لە بواری تردا شارەزابوو. ئەو توانای وانەگوتنەوەی هەبوو دەربارەی فرۆشتن و بازاڕ کە هەموو شارەزایەکانی تری لەمە گرنگتر نەبوون. ئەم سکیلی فرۆشتن و بازاڕە زۆر گرانبوو بۆ زۆر بەی خەڵکی چونە دەبوو ترسیان بەلاوەنایە. لەکاتی کاری بازرگانیدا دەبێت خەڵکی بەسەر ترسەکەی خۆیدا زاڵبێت. ژیان زۆر بەئاسانی بگرێت. لەکاتی ئامۆژکاریکردنی کەسەکان بەتایبەتی نووسەری ڕۆژنامەکە کە پێم گوتبوو" ئەگەر دەتەوێت ببیتە کەسێك کە کتێبەکانت پڕفرۆشبێت دەبێت تەکنیکی شارەزایت هەبێت.

من چەندەها هاوڕێی زیرەکم هەیە کە ناتوانن بازرگانیبکەن چونکە ئەوان شارەزایان نیە لە بازاڕدا بۆیە ئەوەی بەدەستی دەهێنن خێرا لە دەستی دەدەن. بەڵام ئەگەر شارەزابن لە بواری فرۆشتن و بازاڕدا ئەوا ئەگەر پارەشیان دەست نەکەوێت ئەوا هەر سەردەکەون بە بازرگانیکەیاندا. لەگەڵ ئەوەشدا بۆ ئەوەی ببیتەکەسێکی فێرکارو فرۆشیار و بازاڕی ئەوا دەبێت مامۆستا و قوتابیەکەی باشبیت. ئەگەر دەتوەێت ببیتە دەوڵەمەندێکی ڕاستگۆ دەبێت هەم ببەخشی و هەم وەرگریت.

ئەوکەسانەی کە هەژارن زۆرینەیان قوتابی و مامۆستایەکی سەرکەوتنەوبوون.

هەردوو باوکەکەم کەسایەتیەکی زیرەکیان هەبوو. هەردووکیان بە کرداری منیان فێری وانەکانیان کرد. بەگوێرەی جیاوازی بیروڕایان. ئەوەی زۆر ببەخشێ زۆری دەست دەکەوێت. باوکی دەوڵەمەندم پارەیەکی زۆری ئەبەخشی بە پەرزگە و ڕێخراوە خێرخوازیەکان. ئەوە دەیزانی کە هەتا

نەبەخشی پـارەت زیـاد ناکـات. بەخشینی پـارە نهێنی کـە سـە دەوڵەمەندەکانـە. هـەر بۆیـە کـە ڕێخراوێکـی وەك ڕۆکێفیـاتێر و فـۆرد ڕێچژەی سامانەکەیا بە بەردەوامی لە زیادبووندایە. باوکە دەوڵەمەندەکەم دەیگوت هـەرکاتی پارەیـەکی زیـادم دەسـت کەوتایـە ئـەوا مەنـدێکیم دەبەخشی. ئەو بە باشی کاری دەکرد بۆ ئـەوەی پارە بەدەست بێنێت، یاسایەك هەیە کە دەڵێت "لە پێشا ببەخشە پاشان وەربگرە". بەلام ئەو وەری دەگریت و دەیبەخشی.

لە کۆتایدا من بوومە هەردوو باوکەکە.

بەکێکیان هانی دەدام و بۆ ئەوەی پارە بەدەست بێنم بە تەکنیکێکی تـاز و دەیگوت با پارە کار بۆ تۆ بکات نەك تۆ کار بۆ پارە بکەیت. ئـەویتریان بنچینەی خوێندنی زانستی فێرکردم. من لە نێوان ئەم دوانـەدا گـەورەبووم و هەردوو بیرۆکەکەم وەرگرتەوە.

بەشی هەشت

زاڵبوون بەسەر کۆسپەکان

کاتێك خەڵکی زۆر هەوڵدەدات و تێدەگات لە لە زانیاریە ئابوریەکان لەو پرۆسەیەدا توشی چەندەها گرفت دەبێت بۆ سەر بەخۆکۆدنی ئابوریەکەی، کە لێرەدا پێنج هۆکاری سەرەکی دەخەینە روو کە هۆکاری سەرەکیە بۆ ئەوەی رێگری بکات لە سەربەخۆی ئابوریەکەت و لاولزبوونی ئەسێتت، هێکاری ئەسێت دەتوانێت رێژەیەکی زۆر پارەو دەست بکەوێت. لە ریگەی ئەسێتەوە دەتوانی خەونەکانت بەدی بێنی و ژیانێك سەر بەستانە بژی. لە جیاتی ئەوەی کە بەس کار بکەی بۆ ئەوەی پارەی قەرز بدەیت و ژیانی رۆژانە بەرێکەی.

ئەمە پێنج هۆکارەکەن.

١. ترس
٢. کەسێکی وەرە روخاو
٣. تەمبەڵی
٤. خوی خراپ
٥. لەخۆبای

هۆکاری یەکەم: زاڵبوون بەسەر ترسی پارە لەدەستدان. من هەتا ئێستا کەسێکم نەبینیوە کە حەز بکات پارە لەدەستبدات. لە هەموو ژیانما کەسێکم نە بینیوە کە هەرگیز پارەی لەدەست نەدابێت، بەلام زۆرێک خەڵکی هەژارم بینیوە کە هەرگیز پارەیان لە دەست نەداوە لە وەبەرهێنانا. ئەمە ترسە سەرەکیەکەیە. هەموو کەسێکی خاوەنی ئەم ترسەیە تەنانەت دەوڵەمەندەکانیش. ئەوە گرنگە کە تۆ چۆن ئەو ترسە بەرێوەبەری یان چۆن ئەو سمانەی لەدەستی دەدەیت بە بەرژەوەنید خۆت بەکاری دێنیت. هەروەها چۆن شکستەکانت والێدەکەی کە جیاوازیەکی گەورە لە ژیانتا دروست بکەی و سەر کەوەی. ئەمانەی باسمانکرد بە پرۆسەیەکی ژیانـدا ناو دەبرێت نەك تەنها بۆ لایەنی ئابووری. جیاوازی کەسی دەوڵەمەند و هەژار ئەوەیە کە ئەو ترسە چۆن بە ڕێوەبەرن.

شتێکی ئاسایە کە تۆ بترسی بە تایبەتی ماتێك بتەوێت دەوڵەمەندبیت. بەلام ئەوە بزانە تۆ دەتوانی دەوڵەمەند بیت، ئێمە دەوتوانیت بینە پاڵەوان لە زۆربەی شتان لە ژیانماندا و لە هەندێکشتی تر دەترسێن، بۆنموونە خێزانی هاورێیەکم ستەربوو لە نەخۆشخانەیەکی فریا کەوتن ئەو کە خوێنی دەبینی زۆر لای ئاسای بوو بەلام کە باسی وەبەرهێنانم بۆ دەکر خێرا بێزار دەبوو، بەلام لە کارەکەی خۆیدا وانەبوو. باوکەدەوڵەمەندەکەم تێگەیشتبو لە فۆبیای پارە، ئەو دەیگوت کە خەڵك چۆن لە ماردەترسن ئاوا لە لەدەستچانی پارە دەترسن ئەمانە هەردووکیان فۆبیان.

چارەسەری ئەم فۆبیای ترسە بۆ لەدەستدانی پارە لەم چەمکا کۆدەکەینەوە:

"ئەگەر تۆ ڕقت لە ترس و خەمبارییە.. ئەوا سەرەتا دەست پێبکە. واتا لەسەرەتای گەنجیدا دەست پێبکە هەر لەبەر ئەمە زۆرێک لە بانکەکان ئامۆژگاری مان دەکەن کە لە تەمەنی گەنجیدا هەوڵ بەدەست هێنان و کۆکردنەوەی پارە بدەن؛ بۆیە ئەگەر لە تەمەنی گەنجی هەڵبەیت ئەوا شانسی دەوڵەمەندبوونت زیاتر دەبێت. بۆیە ئەگەر کەسێک لە تەمەنی ٢٠ساڵیە دەست پیبکا زۆر جیاوازە لە کەسێک ئەگەر لە سی ساڵیەوە دەست پێبکات.

هەروەک چیرۆکی ٢٤ دۆلارەکەی مانهاتان کە وەختی خۆی کۆچەریەکا کرییبویان ئەو دورگەیە بە ٢٤ دۆلار، ئێستا ئەم چیرۆکە باوە لە ئەمەریکادا و من بۆیە ئەم چیرۆکەم هێنایەوە کە بۆتان دەربخەم کە خستنە گەڕی ئەم ٢٤ دۆلارە لەو سەردەمەدا لە وەبەرهێناندا ئێستا زۆر پارەکەی لە وەزیاتربووکە تەنها مان هاتانی پێبکڕیت بەڵکو لە بەهای لۆن ئەنجلوس زیاتربوو. لێرەدا مەبەستم ئەوەیە کە زوو وەبەرهێنان و بە گەنجی کاری گەڕی زیاتر و سودی زیاتری دەبێت.

دراوسێیەکمان کاری بۆ کۆمپانیایەکی بواری کۆمپیوتەری دەکرد بۆ نزیکەی ٢٥ ساڵ. ئەم پیاوە ئەگەر لە ماوەی پێنج ساڵ کە لەوێبوو کە کاری دەکرد وازی بێنانەی لە کارەکەی ئەوا بڕی ٤ ملیۆن دۆلاری وەردەگریت بە پێی یاسای٤٠١، ئەیتوانی ئەم پارەیە بەکاربێنێت بۆ وەبەر هێنان و کڕینی پشک. ئەم پارە بەکارهێنراوە زیادی دەکرد زۆر لە موچەکەی خۆی زیاتر، بەڵام ئەوەی ڕیگری لەم پیاوەکرد ترسەکەیبوو کە وازی لە کارەکەی نەدەهاورد و دەترسا کە زەرەر کات. بەڵام ئەگەر زۆد دەترسن لە بواری وەبەرهێناندا و پلانەکانتان بەسەر کەتو نازانن ئەوا

دەتوانن کەسێکی زیرەکە لەو بوارانە هەڵبژێرن و ڕێبەریتان بکات. بە ئەنجامدانی ئەم کارە تۆ زوو خانەنشین دەبیت واتا تۆ کە کاتێ کە ئەوەت داهات هەبوو کە کار نەکەی و پارەت بۆ بێتە ماڵەوە وەك بوونی ئەسێتی بە هێز ئەوا تۆ زوو خانەنشین بووی و کارێك سەرکەوتوانەیە.

هەمیشە باوکی دەوڵەمەندم ئامۆژگاری دەکردم کە وەك تێکسانبم، تێکسان شارێکی گەورەیە لێرە ئەم بەکاری هاوردوە وەك نموونەیەك بۆ ئەوەی کە هەموو شتێك لە وێ گەورەیە واتا تۆ هەوڵبدە کاری گەرەبکە و یا دەستکەوتی گەورە بەدەست بێنی و لە هەمان کاتادا شکستی گەوریش دەکەی. من گوتم واتا ئێمە دەبێت حەزکان بە شکست بێت وتی " نا من وام نەگوتوە کە حەزت لە شکت بێت بەڵکو هیچ کەسێك حەزی لەوەنیە. کەسێکم پیشان بە کە شکستی هاوردبێت و دڵخۆشبێت، بەڵکو ئەمە هەڵوێستی تێکسایە بەرامبەر مەترسی و پاداشتی بە رامبەر بە سەرکەوتن. کێشەکە لەسەر بەڕێوەبردنی ژیانە، واتا تۆ چۆن ژیانت بەڕێوە دەبەیت.

واتا بە سەر بەستی بژی و هەولی دەستکەوتی گەرە بدەی لە شکستەکان نە ترسی، بەڕاستی ترس هۆکارێکی سەرەکی شکستی خەلکیە. خەلکی لای خۆمان وەك سیسرك دەژین واتا ماتێك سیسرك ڕۆشنایە دەبینی زۆر دەترسێت دەربارەی پارەش خەڵکی وای کە باس باسی پارە دێتە کایەوە و پرۆژەی نویی نادڵنیای پێشنیار دەکرێت خەلکی خۆی لێدورد دەگرێت و دەڵێت دەست دەگرم بە کلاوەکەی خۆمەوە با بانەی بات.

باوکە دەوڵەمەندەکەم بەردەوام بوو لە شیکردنەوەکەی، دەیگوت بۆیە من هەڵوێستی تکسانیم خۆش دەوێت چونکە کاتێ ئەوان براوە دەبن شانازی دەکەن و کاتێ ئەوان شکست دەهێنن زۆر خۆڕاگرن و ئازان. زۆربەی خەڵکی دەترسن لەوەی هەیانە لە دەستی بدەن ئەم ترسە ئەوانی بچوک کردۆتەوە. واتا ئەوان پارەیەکیان هەبێت نای خەنە بواری وەبەرهێنانەوە و هەر دەڵێن ئێمە زیان دەکەین ئیفلاس دەکەین. ئەو بەردەوامبوو لەوەی کە گەورەترین کێشەی خەڵکی ئەم سەردەمە بریتیە لە کەمی زانیاری دەربارەی لایەنی ئابوری و ترسان واتا خەڵکی بە مەئاشێکی کەم ڕازیە چەنکە دەزانێکە زەرەر ناکات و مانگانە دێتە دەستی و بە بێ مەترسی و سوودڵی.

فرانك تراکنۆت یاریزانێك ئەمەریکیە و لە وتەیەکی جوانیدە دوایێت" یەکێکی تر لە ڕێگەکانی سەر کەوتن بریتیە لەوەی کە نەترسی لە شکست. بەڕێزان ئەمە تەنیا چوند وشەیەنیە بەڵکو شتیکە نەگەر جێبەجێیکەی تەواوی ژیانت دەگۆڕێت. بە ئەزمونی ژیانم ئەوە تێگەیشتم کە سەر کەوتن بریتیە لە برینی چەند قۆناغێکی شکست پلە بە پلە دەبیت بیبری. بۆنموونە کاتێ فێری پاسکیل دەبیت دەبێت چەند جارێك بکەویت و ڕابێیت واتا سوار تا نەگلێ نابێت بە سوار. بۆ دنیایش هەروایە لە هەر بوارێکدا بێت دەبێت بکەوی ئەوکات سەر دەکەویت. من هەرگیز یاریپچەکم نەبینیەوە کە تۆپی بە خەسار نەدابێت بەڵکو زۆر تۆپ و هەلی لە دەست چووە و ئەوەکات سەر کەوتیووە. هەروەها بۆ ئەوکەسانەی کە خۆشەیوستی دەکەن دەبیچت سەرەتا چەندەها جار دڵیان بشکێت ئەوکات بە خۆشەیوستی خۆیان دەگەن.

بۆ هەمووشتەکانی ژیان وایە بەدڵنیایشەوە بۆ لایەنی پارەش وایە ئەگەر تۆ پارە لەدەست نەدەی چۆن پارە قازانج دەکەیت. هۆکاری شکستی زۆرێك لە خەڵکی بریتیە لەوەی ترس و ئازاری لە دەستدانی پارە کانیان زۆر زیاترە لەوەی کە بیانەوێت دەوڵەمەندبن. وتەیەکی تر هەیە کە دەڵێت " هەمووکەس دەیەوێت بچێت بۆ بەهەشت بەلام هیچ کەس نایەوێت بمرێت. ئەمەش بۆ پارەکە زۆر ڕاستە هەمووکەس دەیەوێت دەوڵەمەندبێت بەلام هیچ کەس نایەوێت پارە لەدەست بات، بەیە ئەوان هەرگیز ناچن بۆ بەهەشت هەتا نەمرن.

باوکی دەوڵەمەندم دەیویست هەندێ شتمان پێبڵێت کە فێری بوو لە گەشتەکەی بۆ تیکسان. ئەو دەیگوت ئەگەر دەتەوێت بەسەر ترس و شکستەکانتا زاڵبیت دەبێت سەردانی ئەنتۆنیۆ و ئەلامۆ بکەی. کەچیرۆکی سەرکەوتنی تێدا تۆکار کراوە خەڵکی ئەوێ لەکاتی شەڕدا بڕیاریاندا شەڕبکەن کە زانیان نایبەنەوە مردنیان هەڵبژارد لە بری خۆ تەسلیم کردن. ئەمە گەورەترین وانەیە بۆ ئێمە کە لێوەی فێربین، واتا کاتێك تۆ کارێك دەکەی تەنها نابێت بیر لە شکتەکە بمەیتەوە بەڵکو دەبێت گەشبینبیت بە سەرکەوتنەکانت و خۆڕاگربیت بەرامبەر شکستەکانت.

باوکیدەوڵەمەندم هەمیشە چیرۆکی خۆی بۆ دەگێرایەوە و بە تایبەتی لەوکاتانەی کە مامەڵەی گەورەی دەکرد و قەڵەقی و دوودڵی ڕوی تێدەکرد، پاش ئەو هەموو ناخۆشیە ئەو دەیتوانی کارەکەی بەو پەڕی توانایەوە تەواو بکات سەر کەوتوو بێت هەندێك جار توشی سکست دەبوو و سەردەکەوت. ئەو دەیگوت من هەمووکات ترساوم لە شکستەکان ولە دەسچونی پارە بەلام ئەمانە نەبونەتە ڕێگر لە بەردەما بۆ ئەوەی سەر

نەکەوم تونتیومە هەمووی بیرم ڕاستە قەڵەقی و ناخۆشی ڕوت تێدەکات بەڵام ئەوە گرنگە بەرگەبگری. چونکە ئەوانە هێزت دەداتێ و بە توانات دەکات. هەمیشە ئەوەم بیر دەخاتەوە کە من دەتوانم کیشە ئابوریەکان و زیانەکان بگرۆم بە سەرکەوتن و قازانجی زۆر، وتەیەکی ئەنیشتاین هەیە زۆر جوانە پێمباشە لێرەدا باسی بکەم دەڵێت " لە زیاندا قازانج هەیە" ئەمە واتاچی؟ واتا ئەگەر زیان ڕوونی هەبێت ئەوا دەبێت قازانج و دەستکەوت هەبێت واتا خودا تەنها یەکدانە دروست ناکات بەڵکو هەردووکی وەك جوت دروست کردووە.

ڕاستە کە زیان و ناخۆشیەکان بەهێزت دەکەن بەڵام ئەمە بە مانای ئەوەنایەت کە ئەو حەزی لە زیان لە دەستدانە. بەڵکو ئەو دەزانێت کە کێ بووە لە سەرەتاو و چۆن ئەتوانێت زیانەکان بگۆڕێت بە قازانج. ئەگەر ئەو بتوانێت سود لە زیانەکان وەربگرێت و دووبارەیان نەکاتەوە ئەوە جیاوازی ئەو شکست خواردوویە ئەوەیە کە ئەو دەرزی لە زیانەکان وەرگرتوە. ئەمە هەنگاوێکی نوێی دەداتێ کە لە هەمان کاتدا کەسانی تر هەنگاوێك دەچنە دواوە. " هەر لەبە ئەمەیە کە من تێکسان خۆش دەوێت". چونکە ئەو هەموو شکستە بووە هۆی لە دایکبوونی چەندان ملیۆنەر. ئەوان پێگەین بەو شکستانە و یەگ دەنگبوون لە سەر بیرو ڕاکانیان کە بەرامبەر شکست و کەوتن هەیانبوو. هەر ئەو شکستەوبوو کە تێکسانی گۆری بۆ سەرکەوتووی. ئەم ڕێبازەی تەکسان تەنها بۆ خۆیان نیە بەڵکو بۆ هەموو جیهان ڕاستە.

هەر وەك پێشترم گوتم منداڵ هاتا نەکەوێت فێری پاکیل لێخوڕین نابێت بۆیە هەمیشە کەوتنەکان هانی داوین کە وابکەین فێربین و ڕابێین بۆ

فێربوونی لێخوڕین پاسکیل، یان یاریزانێك کە هەمیشە تۆپەکەی ئامانجی خۆی نەپیکاوە بەڵکو زۆربەی کات پوچی کردووە. ئەگەر بتەوێت بیتە یاریچیەکی با دەبێت زۆر ترین تۆپ ئاراستەبکەی کە زۆربەی شکست دەهێنێت و پاشان سەر دەکەویت. شکست بۆ سەرکەوتوەکان وانەیە و بۆ شکست خواردوەکان دۆڕانە.

وتەیەکی جۆن ڕۆکفێلەر هەیە " هەمیشە من هەوڵدەدەم هەموو قەیران و کێشەکان بگۆڕم بۆ دەرفەتێك". هەروەها ئەمە ئەو شەڕەم بیر دەخاتوە کە لە نێوان ئەمەرکاو جاپاندا ڕویدا کە هۆکارەکەی جاپانبوو ئەم شەڕە سەرەتا بۆ ئەمەریکا جێی ترسبوو بەلام لە دوایدا بەهێزی کردوو بۆ هێزێکی جیهانی. جاریکی تر دووبارەی دەکەوەم شکست سەرکەوتوەکان پێدگەیەنێت و دۆڕوەکان دەبەزینێت ئەمە نهێنی سەر کەوتنە. ئەمە ئەو نهێنییە یە کە کەسە ناسەرکەوتوەکان نایزانن، گەورەترین سەر کەوتن ئەوەیە کە پێبگەیت بە شکستەکانت. ئەوان لە شکست ناترسن. دووبارەی دەکەمەوە وتەکەی فران " سەرکەتن واتا نەترسان لە شکست".

خەڵکی وەك فرانك ناترسن لە شکست و لەدەستدان لەبەر ئەوەی ئەوان دەزانن کە ئەوان کێن.

ڕاستە ئەوان شکستیان بەلاوەناخۆشە بەلام دەزانن کە شکست پێیان دەگەیەنێت و باشتریان دەکات. جیاوازیەکی گەورە هەیە لە نێوان ئەو کەسانەی لە شکست دەترسن و یان شکستیان خش ناوێت. زۆربەی خەڵکی دەترسن لە لە دەستانی پارە کاتێ کە پارە لە دەدەست دەدەن ئەوان شکست دەهێنن و سەرەوتوونابن، ئەوان لە یانیاندا کارێکی کەم

دەکەن و هەمیشە هەوڵدەدەن کە کارێکی دوور لە مەترسی بکەن وەك وەرگرتنی موچە و کاتێ کە پارەیان خەرکرد خێرا خانویەکی گەورەوە و سەیارەی شاخر مۆدێل دەکڕن دوور لە وەبەر هێنان. لە سەدانەوەی خەڵکی ئەمەریکا بە هۆی ئەم کێشە ئابوریەوە دەناڵێنن و توشی کێشەی گەورەی ئابووری بوون. ئەوان بۆ ئەوە هەوڵنادەن کە پاریەکە بەرنەوە.
زۆر بەی خەڵکی خەریکی بازگانی بچوکەو هەوڵدەدت تەنها خۆی پێبژیەنێت و واتا بازرگانیەکە پەرە پێنادات و بچوکی دەکاتەوە لە ترسی لە دەستدان. ئەمە کاری لە سەدا حەفتای دانیشتوانی ئەم ولاتەیە.
بالانس ڕاگرتن لە کاری بازرگانیدا زۆر کارێکی خراپە بۆ ئەو کەسانەی دەیانەوێت سەر کەوتووبن چونکە تۆ هەموو پارەکەت ناخەیتە یەك کارەوە و پرژو بلاوی دەکەیت. کاری کەسی سەر کەوتوو بریتیە لەوەی هەموو هێزی بخاتە سەر یەك کار و هەموو پارەکەی لە یەك کاردا بەکاربێنێت، وەك دۆناڵترامپ و بیل گەیت و جۆرج سۆرس. ئەگەر تۆ دەتوەێت دەوڵەمەندبیت ئەوا دەبێت فۆکس بخەیتە سەر یەك کار کردن و هەموو هێزەکەتی تیا کۆبکەیتەوە، واتا هەموو هێلکەکانت بخەرە یەك سەبەتەوە نەك کۆمەلێك سەبەتە چونکە ئەو کاری زۆرێك لە خەڵکی هەژاری ئەم ڕۆیە.

دووەم هۆکار: ئەو گومانە خراپانەی کە لەدلدا دروست دەبێت بەرامبەر ڕوداوەکان، لێرەباسی ئەوە دەکەین کە چۆن ئەمە چارەسەر بکرێت.
چیرۆکێکی سرنج ڕاکێش هەیە بەناوی مریشکە بچوکەکە کە ناسراوە بە ئاسمان داکەوت ئاسمان داکەوت. لەم چیرۆکەدا مریشکێکی بچکۆلە هەیە کە ئاژەلکان ئاگارد دەکاتەوە لە مەترسیەکان بە شێوەیەکی ترسێنەر و

تۆقینەر واتا هەمیشە هەستی ئەرێنی هەیە بەرامبەر ژیان، لێرە ئەم نموونەیە بۆیە دێنینەوە کە زۆربەمان وەك ئەم مریشکە ڕفتار دەکەین لە چیانی ڕۆژانەماندا. بەتایبەتی کاتێك ترس و ڕوداوکی ناخۆش ڕومان تێدەکات.

سەرەتا دەمەوێت ئەوە بڵێم کە هەموومان بێ کەموکورینین و کێشەو گرفتەکان بەشێکە لە ژیانمان. کێشەکان هەندێك جار زۆر بێزرومان دەکەن و قەلەقی زۆرمان توشدەکەن. دایمە لەناو ئەگەردا دەژین هەمیشە جەڵێین ئەگەر چی؟ واتا ئابوری داڕوخا بازاڕ ئەمان ئەمانە لە مێشکی هەموومانا وەك کاژێر لێدەدات. بۆ چارەسەر کردنی ئەم گرفتە پرسم بە چەند کەسێك کرد کە خاوەن ئەزموون بوون لە و بوارەدا. ئەوان دەیان گوت" هەرچۆن تۆ بیر بکەیتەوە لە ژیان ئەوا ژیان ڕفتارد لە گەڵدەکات" واتا ئەگەر تۆ هەمیشە بلی بازار نیەوە پارەنیە و زەرەر دەکەم بێگومان هەمان شت بەسەرد دێت. هەر لەبەر ئەوە هەر لە ئێستاوە بیرکردنەوە نەرێکانت بگۆڕە بۆ ئەرێنی. واتا ئەو وشانەی کە دەیلێین و نێگەتیفن بە شێوازێکی ئۆتۆماتیکی دەیکەینە کردار. تەنها ئێمە ڕۆڵی تەماشاکەر دەبینین لە ژیان و حەزناکەین کە بەژداری بکەین لەو ململانێیە. ئەمە پیشەی هەموومانە لە ژیان تەنها کەمێك نەبێت جیاوازین.

پیتر لینچ کەسێکی بەناوبانگ لەبواری بازرگانیدا وتەیەکی هەیە دەربارەی ئەو ترسەی لە ناخمانایە و بەدنگێکی مەترسیدار وەسفیدەکات کە هەموومان گوێمانتێبوەیە. هەندێك جار هۆکارەکەی خۆمانین و یان لەدەرەوی دەسەلاتی خۆمانە. ئەو نموونەی جەنگی جیهانی دووەم لێنێتەوە کە خەڵکی ئەو سەردەمە خەریك بوون بە دروستکردنی پەناگای

نهێنی لە ژێرخانەوەكانداو و شاردنەوەی ئاو خواردن بەڕای ئەم ئەگەر خەڵكی لەو سەردەمەدا ئەو پارەی لە بازاڕدا خەرج بكردایە بە شێوەیەكی ژیرانە ئەوا ئەمەڕۆ ئابوریەكەیان تەواو سەر بەخۆدەبوو.

چەند ساڵێ لەمەوپێش پشێوی و قەڵباڵغی و ناڕەزای لە لۆج ئەنجلوس دروستبوو، نرخی چەك و تەقەمەنی زۆر زیادی كردبوو. هەروەها كەسێك مردبوو بوهۆی خواردنی گۆشتی ڕیستۆرانتەكانی واشنتۆن و لەو كاتەدا وەزارەتی تەندروستی بڕیارێكی نوێی دەكردبوو سەبارەت پاكو خاوێنی ڕێستۆرانتەكان و بۆ ئەوەی كە ڕێگری بكەن پەرەسەندنی نەخۆشی ئەنفلۆنزاكە كە خەریكبوو بلاو دەبۆوە. هەر لەهەمن كاتدا نرخی ئاڵتونیش بەرزبووە و لەگەڵ دەرماندا.

زۆریەی خەلكی بۆ یە هەژارن لەبەر ئەوەی كاتێ كێشەیەك بۆ وەبەر هینا دروست دەبێت دنیایان لێدێتەوەیەك و وەك مریشكە بچوكەكە دەڵێن ئاسمان ڕوخا. هەموو كەس لە ناخی خۆیدا ئەو مریشكە بچوكەی هەیە و كاری گەری لێدەكات، ئەبێتە هۆی ترسێكی زۆر لە ناخمانا بەرامبەر شتەكانی دەوروبەر و نەكردنی كارە بەسودەكام.

لە ساڵی ١٩٩٢ هاوڕێیەكم بە ناوی ڕیچارد سەر داتی خۆم و هاوسوری كریدن لە بۆستۆنەوە هاتبوو بۆ فیۆنێكس ئەو زۆر سەر سامبوو بەو كارانەی ئێمە دەیكەین چونكە لەو كاتەدا بە تەواوەتی نرخی شتومەك و خان و ئەرزە هەرزانبوو ئێمە دەكانكڕی و دامان دەنا، ئەو ئەمەی بە هەلێكی زۆر باش لێك دەدایەوە دەیگوت ئەمە سەروەتێكی زۆر شاراوەیە بۆ داهاتوو واتا كارەكەی ئێمەی زۆر بەدڵبوو. ئەو موانەمان دەیویست كە خانویەك بكڕێت بەلام ئێمە تەنها وەبەر هینەرێكبووین و بەس نەك

جامبازێکی خانبوبەرە بۆیە پەیوەندیمان کرد بە نوسنگەیەکەو خانویەمان بۆ دۆزیەوە بە ٤٢٠٠٠ دۆلار کە دوو ژوری نوستن و ژورێکی میوانبوو. هەمان خانوو هەبوو بە ٦٥٠٠٠ دۆلار بەلأم ئێمە ئەوەی یەکەمان بۆ کڕی و ئەو گەڕایەوە بۆستۆن.

پاش دوو هەفتە ئەو کەسەی خانوەکەی بۆ دۆزینەوە گوتی خانوەکە تان بە گران کڕوە وتمان چۆن وتی دراوسێیەکی وادەڵێت من کە ئەوەم بە ڕێچاد گوت وتی ئەو دراوسێیەیان چیکارەیە و وەبەر هێنەرە وتمان نە گوتی " و خۆم لێکۆڵینەوەی ورد دەکەم بۆ بابەتەکە، بەلأم ئەو لە مامەڵەکەی پەشیمانبوویەوە.

پاش دووساڵ نرخی خانو گرۆڕانی بەسەرداهات و نرخی بەکرێدانیش بەرز بوویەوە لە ١٠٠٠ دۆلارەوە بووە ٢٥٠٠ دۆلار بۆ هەرمانگێ بە تایبەتی لە زستاندا. هەروەها ئەو خانوەی کە ویستی بیکڕێت نرخەکەی بووە ٩٥٠٠٠ دۆلار لە ساڵی ١٩٩٥ دا. بەمە ڕیچارد ئەی توانی توانی خۆی لە یاری ڕیت ڕیس ڕزگاربکات و ئابووری خۆی سەر بەخۆبکات. ئەو ئەگەر تەنها ئەو خانەوەی بکڕیایە دووقات قازانجی دەکرد، ئەمە چیە؟ ئەوە ترسبوو وای لەو رد کە پەشمانبیتەوە نەیکڕێت. کەواتا مریشکە بچوکەکە کاری خۆی کردوو ترس و دوودڵی خستە دڵی ڕیچاردەوە خانوەکەی نەکڕی.

خاڵی سەرەکی ئەوەیە کە کێشەکان و ئەو ترسەی کە لە ناخدا هەیە تۆ بەرەو هەژاری دەبات

ن هەمیشە حەزیان لە کاری بێ کێشە و زەحمەتوە لێرە مەبەستم ئەوەیە کە زۆربەی خەلکی لە وڵتی ئێمەدا دەیانەویت دامەزرێن و موچەیەکی باشایان هەبێت و کار نەکەن بۆ کەتری تایبەت یان نەبنەوە خاوەن کاری

خۆیان. جیهان زۆر بەسادەی چاوەڕێی تۆیە بیتە کەسێکی دەوڵەمەند بەڵام دوودڵی و قەڵەقیمان دوور مان دەخاتەوە لە ئامانجەکەمان. لەوانەیە کە بتوانی لە قۆناغی هەژاری سەرکەویت و بیبڕی بۆ باشتر بەبێ خوێندن. بەڵام زۆر ئاسان نیە کە بیتە کەسێکی دەوڵەمەند بەبێ ئەوە زاڵ نەبیت بەسەر ئەو هەستەی لە ناخماندا هانمان دەدات و دەمان ترسێنێت.

باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت " کەسی قەڵەق و دوودڵ هەرگیز سەر کەوتوونیە، ئەوە ترس و دوودڵیە کە نەخۆشی سینیك دروست دەکات، کەسی دووڵ و قەڵەك هەمیشە ڕەخنەدەگرێت و کەسی براوە هەمیشە کارەکان بە باشی شیدەکاتەوە لێکۆڵینەوەی خۆی هەیە بۆ هەمووکارەکان". یەکێکی تر لە وتەکانی باوکم بریتیبوو لەوەی کە دەیگوت " کوێرێکی ڕەخنەگرمەبە بەڵام بەکەسێکیبە شیکردنەوەت بۆ کارەکان هەبێت بەو شێوەیە هەمیشە چاو کراوە دەبیت. واتا ئەو هەلانە ببینە کە کەسی تر نایان بینێت نەك تەنها کوێرێکی ڕەخنە گربیت واتا بگەڕێ بەدوای ئەوەی خەڵکی لەدەستیان داوە ئەوا سەر کەوتوودەبیت.

کاری کانوبەرەو کڕین و فرۆشتن هەنگاوێکی زۆر باشە بۆ ئەوانەی ئەیانەوێت کە ئابوری خۆیان سەر بەخۆبکەن، کە بەشێکی سەرەکیە لە بواری وەبەر هێنان. هەر لەبەر ئەوەیە کە تائێستا من کە باسی خانبەرە دێت بەریاس بە ئامرازێکی سەرەکی ناوی دەبەم بۆ دەوڵەمەندبوون. بەڕاستی هەندێکەس لەژیان تەنها بەس ڕەخنەدەگرن و بەس و ڕێگە بۆ ترس و دوودڵیەکەیان ئاوادەکەن کە لەجیاتی ئەقڵیان بڕیاریات و

کۆنتڕۆڵی هەموو ژیریانبکات. زۆربەی خەڵکی تەنها ناڕەزای دەردەبڕن بەرامبەر کارەکانیان لەبەری ئەوە چارەسەرێك بۆ کێشەکانیان بدۆزنەوە. بۆیە زۆربەی کات ئەوان ڕەخنەی کوێرانە دەگرن لەبەری ئەوەی شیکردنەوەیان هەبێت بۆ کارەکان.

باوکەدەوڵەمەندەکەم دەیگوت "من نامەوێت کلیلی سەرکەوتنی تۆ بگرم." لەبەر ئەمەی من تەنها هەوڵ بۆ گەدەم ندەم ئەوەی دەستم دەکەوێت نایخۆم بەڵکو کۆی دەکەمەوە. من زۆر کارم کردوە بە تایبەتی لەدووکان و مارکێتەکان و پارەم کۆکردۆتەوە و چەندەها ئەرزەو خانوم کڕیوە چەندەهاکەس وەك من بوون بەلأم ئەوان پارەکانیان سەرفکرد و خواردیان بەلأم من وام نەکرد. هەتا سامان و پارەکانم زۆر زیادی کرد. سەرکەوتنی من لەوە دەستی پێکرد کە ئەوەی بەدەستم دەهاورد کۆم دەکردەوە و لە کاری کڕین و فرۆشتنی خانوا بەکارم دەهاورد. بەلأم پێش کاری خانوبەرە کارێك زۆر گرنگە ئەویش مامەڵەو کڕینەکە کە دەبێت زۆر باشی لێبزانی بۆ ئەوەی بەباشی کارەکانت سەربکەوێت. هەر لەبەر ئەوە باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت کلیلی سەرکەوتنت بەدەست من نیە چونکە ئەگەر تۆ بتوانی پارەکانت کۆبکەیتەوە کاری پێبکەی سەر دەکەوێت ئەگەر بە پێچەوانەوە بێ ئەوا سەر ناکەوێت.

من تەنها ئەوە ڕوندەکەمەوە کە چۆن لە یاری ڕیت ڕیس ڕزگارم بوو بە کاری کڕین و فرۆشتنی خانوو. زۆربەی خەڵکی دەڵێن ئێمە خۆما ئەگرین و پارەکان سەرف ناکەین ئەوە باشە بەلأم ئەوان خۆیان لە بواری وەبەرهێنان لادەدەن و کاری سەربەخۆناکەن و دەترسن.

لەبواری بازاڕو مارێکێتی و شتومەکدا گوێم لە زۆرێك لە دەڵکی دەبێت کە دەڵێن ئێمە نامانەوێت زەرەرکەین و پارە لەدەست بەین، باشە منیش حەزم لە لەدەستدانی پارەنیە و هیچ کەسیش وابیر ناکاتەوە کە وابێت، بەڵام من و تۆ هەر کار نەکەین و بڵێین زەرەر دەکەین ئایا ئەمە دەبێت؟ بێگومان نەخێر. ئەوان نایانەوێت کارەکان چۆنیەتیان بۆ ڕونبێتەوە وە ئەگەر بۆشیان ڕونبێتەوە دەڵێن ئەو کارە ناخۆشەو و مەترسی هەیەو ئالەم قسانە یان ئەگەر خێری نەبێت کارەکە ئەوا خێرا دەڵێن ئێمە نامانەوێت زەرەر کەین بۆیە ئەوان خۆیان بڕیار لەسەر داهاتوی خۆیان دەدەن نەك لایەنی تر. لە مانگی بەفرانبار لە ساڵی ١٩٩٦ من و هاوڕێیەکم بە سەیارە بەلای بەنزینخانەیەکدا تێپەڕین و بینیمان کە نرخی نەت بەرز بۆتەوە، هاوڕێکەم زۆر خەمباربوو و بەو ڕووداوە من خێرا هەستم بە قەلەقی و دوودڵی کرد تێیدا و دنیای لێهاتەوە یەك.

کاتێ چوینەوەماڵەوە ئەو بۆی ڕونکردمەوە کە بۆ چی نرخی نەوت بەرز بۆتەوە لەم ساڵانەی دوایدا. من زۆر سەرم سوڕما لەو داتایاتەی کەپێشانیدام و بڕیارمدا کە چەند پشکێك بکڕم لەو کۆمپانیا نەوتیانە و گەرام بەدوای پشکی کەشدا لە کۆتایدا توانیم نزیکەی ١٥٠٠٠ پشکم کڕی کە نرخی هەردانەیە بە ٦٥ سەنتبوو. لە ساڵی ١٩٩٧ من و هەمان هاوڕێم تیپەڕین بەلای بەنزین خانەیەك و بینیمان کە نرخی نەوت زیادی کردوە من زۆر دڵم خۆشبوو بەلام ئەوا وانەبوو هەر خەفەتی دەخوارد ژیان ئاوایە من خێرا چوم پشکم کڕی بە ئەو خەفەتی دەخوارد. بۆ هەر پشکێ ٣ دۆلاری چوبووە سەر کە پارەیەکی زۆرم قازانج کرد.

ئەگەر خەڵکی تێبگەیشتنایە لە کاری کڕین و فرۆشتن لە بازاڕداو و کار وەستان چۆن دەکرێت لەبازاڕدا ئەوا کاری وەبەر هێنانیان قازانی دەکرد، بۆنموونە کاری وەستان سیستەمێکی کۆمپیوتەریە کە کاتێ نرخەکان بەرەو نزمبوونەوە کاری فرۆشتنەکەت بۆ ئەنجام دەدات و ڕێگرە لە زیانی زۆر یان قازانجی زۆر دەکات کە ئەمە کارێکی زۆر باشە بۆ ئەوانەی کە لە زیان زۆر دەترسن. زۆر بەی خەڵکی تەنها دەڵێن ئێمە پێویستمانیە و جگەلەوەی کە ئەوان کاری وایان نەکردوە بۆ پڕکردنەوەی پێداوستیەکانیان ئەوان پێیوستیان بەزۆر شتە بەڵام دەترسن و نایانەوێت خۆیان بکەنە نێو ئەو کارانەی ژیان بەسەریان دێنێت لە ئەنجامی بەدی هێنانی خەونەکانیان. ئامۆژگار باوکم بۆ ئەوەی لەم دوودڵیو قەلەقیە ڕزگارم بێت دەیگوت " چاو لە کۆنێڵ ستان دەر بکە، کە ئەو کەسایەتیە لە تەمەنی ٦٦ ساڵیدا هەمووشتێك لەدەستدا بەڵام ورەو توانای لەدەست نەدا ئەو توانی دووبارە خۆی بنیاتبنێتەوە لەسەر بنەمای گرنتی کۆمەڵایەتی کارەکانی ئەنجام دەدا و کاری فرۆشتنی پسوڵیبوو بە ریستۆراتەمان ئەو زۆر شکتی هاورد و زۆر ڕەفزی وەر دەگرت بەڵام کۆڵینەدا و دەیوست بێتە ملیباردێر بەڵم زۆر بەی خەڵك لەو تەمەندە واز دێنن. ئەو بەڕاستی پیاوێکی زۆر زیرەکبوو. بۆیە ئەگەر زۆر دلگرانبووی لە کارەکەت ئەوا بەسەر هاتی ئەم پیاوە مەردە بخوێنەوە بۆ ئەوەی وەرەو هێزت بێتەوە بەر خۆت.

تەمبەڵی: زۆربەی خەڵکە سەرقاڵکان زۆر تەمبەڵن، ئێمە هەمووومان دەزانین کە جۆرەها کەس هەیە لەم کۆمەڵگایا کە کاری باش دەکات بۆ بەدەست هێنانی پارە تەنها لەبەر ئەوەی کە خێزان و مندالکانیان چییان

لێداواكرد بۆیان دابینبكات واتا ئەم تەنها بۆ ئەوە كار دەكات كە دڵی خێزانەكی بە پارە خۆشبكات، بەڵام ئەمە كارەساتە چونكە ڕۆژێك كە كارەكەت لەدەستدا ئەوا خێزانەكەشت لەدەست دەدەیت چونكە كاری نەكردوە بۆ بەهێزبوونی پەیوەندیان لەسەر بنەمای خشەیوست و لەیەك تێگەیشتنت.

ئەمڕۆ زۆرێك لە خەڵكی دەبینین كە زۆر بایەخ بە پاراستنی سامانەكەیان دەدەن و زۆر سەرقاڵن پێوەی و یان بایەخی زۆر لە ئاستی خۆی بە تەندروستیان دەدەن، ئەم بایەخەپێدان و سەرقاڵبوونە هۆكارەكەی ئەوەیە كە ئەوان نایانەوێت هەندێكاری تر بكەن و خۆیانی لێلادەدەن بە سەرقاڵبوون بەم جۆرە كاراتەوە. ئەوان ئەزان كە خۆسەرقاڵكردن بە كارێكەوە كە ئەونە پێیوستنیە بەڵام لەبیر خۆیانی دەبەنەوە. ئەگەر پێشیان بڵێی ئەوا تورەدەبن. یان ئەگەر ئەم كارەنەش نەكات ئەوا سەیری تەلەفیزۆند دەكەن یان یاریەك دەكەن بەكوردیەكەی خۆی لە هەندێك شت دەدزێتەوە كە دەزانێت گرنگە بەڵام ئامادە تیا نیە بیكات. ئەمە پێی دەگوترێ تەمبەڵی. ئایا چارەسەر تەمبەڵی چیە؟ وەڵامێكی زۆر سادە تەماح، نیمەی مرۆڤ لە ناخمانا تەماحمان هەیە كە بەخششێكی خوای گەورەیە كە بە مرۆڤی بەخشیوە جا هەندێك جار بەنەبوونی تەماح مرۆڤ تەمبەڵدەبێت یان بەزیادبوونی كێشەی كە دروست دەكات، جالەبەر ئەمە بوونی تەماح لەناخی هەر یەكێكمانا بە پێپیوست سودی هەیە. ئەوە ئەو تەماحەیە كە لە ناخمانا هانمان دەدا بۆ بەدەست هێنانی شتە جوان و سەرنج ڕاكێشەكان لەم ژیانەدا، بەڵام وەك گوتم" دەبێت بەیوەیە بێت كە هاوسەنگبێت نەك ئەونەكەم بێت كە زۆر تەمبەڵبیت یان زۆر لە

حەدی خۆی زیاتربێت کە زیانت پێبگەیەنێت. هەروەها کاتێ کە پرسیار یان داواکاریە لە یەکێك دەکەیە لەوەڵمدا دەڵێت کە ئەو کارە ناکریت یان مەحاڵە بۆنموونە کاتێ دەڵێی من پرۆژەیەکی بازرگانیم هەیە و دەمەوێت هاوکارمبی کەسی تەمەڵ لەوەلآمدا دەولێت " ئەوە ناکرێت ئەوە مەحاڵە واتا رێگە بە مێشکی نادات بیربکاتەوە خێرا دای دەخات، بەلآم کەسی زیرەك و بەتوانا هەمیشە دەڵێت چارە سەرێك هەیە بۆ کێشەکان بەڵێم ئەوە پێیوست کە چۆن ئەو کارە بکرێت واتا رێگە دەدەت بە مێشکی کە بیربکاتەوە نەك خێرا بلێ نە ئەوە مەحاڵە. بۆیە هەمیشە باوکە دەوڵەمەندەکەم دەیگوت " چۆن ئەو کارە بکرێت و چۆن ئەنجامبدرێت بە پێچەوانەوە باوکی هەژارم دەیگوت کە ئەوە مەحاڵە و ئەو ناکرێت و مێشکی خێرا دەدەخست.

کاتێکە کە مرۆڤ ئەمەر بە مێشکی دەکات کە ئەوە مەحاڵ ئەوا خێرا مێشکی فەرمان دەردەکات کە ئەو کارە کردنی ئەستەمە بەلآم بە پێچەوانەوە ئەگەر وتی ئەو ئاسانە ئەوا مێشکی بەدوای وەلآمێکدا دەگەرێت. بۆیە زۆربەی هەژارەکان دەڵێن خەڵکی دەوڵەمەند زۆر بەتەماحن و بیان و بۆ خۆیان دێننەوە. دەڵێن ئێمە چۆن ئەو کارە دەکەین پڕ مەترس و کێشەیە و ئەگەر موچەیەکمان هەبێت سەرو زیاومانە ئەمانە قسەی خەڵکی هەژارن،

دووبارە دەمەوێت لەسەر ئەو وتەیەی هەژارەکان بیربێنمەوە کە دەڵێن "من ناتوانم ئەو کارە بکەم" ئەو قسە گەرەترین کێشە بەدوای خۆیدا دەهێنێت مێشکیان خێرا دەوەستێ لەبیرکردنەوە و دۆزینەوەی چارەسەر بۆ ئەو کارە. بەلآم کەسانی دەوڵەمەند هەمیشە دەڵێن" چۆن ئەو کارە

بتوانین ئەنجام بدەین" كە دەڵێت چۆن واتا مێشكیان كار دەكات بۆ دۆزینەوەی كارەكە و كردن و بە ئەنجام گەیاندنی كارەكە. بە بەردەوام بوونی ئەم پرۆسەیە توانی مێشك و ڕۆحی ئەو كەسانە زیادەكات توانای بەرنگابوونەوەی كێشەكانیان زیاتردەبێت.

هەرە لەبەر ئەمە باوكی دەوڵەمەندم هەمیشە ئێمەی هاندەدات بۆ ئەوەی بڵێین كە چۆن ئەو كارە ئەنجام بدەین نەك بڵێین نە ئەوە ئەنجان نادرێت. بۆنموونە لە زانكۆ كاتێك توشی كێشەیە دەبوومەوە خێرا ئەو وتەی باوكمم بیر دەكەوتەوە كە چۆن ئەو كارە ئەنجامبدەم.

بەڵێیەكێك لە كێشەكانی ئەمڕۆ ئەوەیە كە بۆچونی خەڵكی لەبارەی پارەوە زۆر نەرێنیە واتا ئەگەر هەر كەسێك پارە كۆكاتەوە ئەوە بە ڕەزیل و تەماحاو ناوی دەبەن، ئەمەنە هەموویان نەریتێكی كۆنی باوی چەقبەستوون كە خەڵكی پێوەی ئالوودەبەوە و هەر بەوەشەوە وازیان نەهاوردووە بەڵكو دەڵێن كە تواناتوانی ئەو كارە بكەیت و ئەوە بە تۆناكرێت وەك خۆیان پێیان ناكرێت ئێمەش سار دەكەنەوە لە ئامانجەكانمان.

كاتێ كە من بڕیار دەدەم كە خۆم ڕزگاریكەم لە یاری ڕیت ڕیس ئەوە دەبێت ئەو پرسیارە لە خۆم بكەم كە چۆن من بتوانم هەرگیز نەكەومە ئەو یارییە جارێكی تر؟ واتا ئەمە وەك سەرەتا و كۆتاییە بێت بۆ دەرچوون لە یارییەكە. كاتێك ئەم پرسیارە دەكەم مێشكمان بەدوای وەلامەكەیدا دەگەرێت. من یەكێك لە كێشەكانم ئەوەبوو كە خێزانەكەم تەواو منیان خەمباركردبوو بە قسەكانیان و هەمیشە دەیان گوت كە تۆ ناتوان ئەوەبكەی یان بۆ تۆ هەر بیر لە خۆت دەكەیتەوە بۆ بیر لە كەسی

تر ناکەینەو ئەمانە کۆمەڵێ قسەی باو بێسودبوو کە شکور بۆ خوا توانیم بەرگەبگرم و وەلایان بنێم.

ئایا چۆن بتوانم کۆتای بە تەمبەڵی بێنم؟

زۆر ئاسانە تەنها تۆزێك تەماحت هەبێت، قسەیەکی زۆر جوان هەیە کە دەڵێت" ئای ئەمە چی بۆ من تێدایە؟ کاتێك کەسێك ئەو پرسیارە لەخۆی دەکات کە ئایا ئەمە چی شتێکی بۆ من تێدایە کە من تەندروستیم باشە و کەسێکی پێگەیشتووم یان ئایا چیانی من وەك کێدەبێت ئەگە من کار نەکەم. یان ئایا من چی دەکەم ئەگەر پارەی پێویستم هەبوو بۆ کڕین و دابینکردنی پێداویستیەکانم. بگومان ئەکانە بەبێ بوونی تەماح ناکرێت ئەگەر سەیرێکی جیهانبکەین دەبینین کە هەمووی تەماحێکی هەبوو و شتێکی داهێناوە و بۆ ئەوەی ژیانیان باشتربێت ئەگەر ئەو تەماحەنەبوایە ئایا من و تۆ ئێستا نە موبایل و کۆمپیتەر و هەموو ئەشتانە نەبوو بەکاریان بێنین و سودیان لێوەربگرن. بۆیە باشترین چارەسەر بۆ کۆتایهێنان بە تەمبەڵی بریتیە لە بوونی تەماح.

وەك پیشتر گوتم بوونی تەماح بەڕێژەیەکی مامناوەند زۆرباشە بۆ کۆتایهێنان بە تەمبەڵی. بەڵام هەندێکەسی تر پێیان وایە کە هەست کردن بەتاوانکردن و دانیشتن کارنەکردن ئەوا زۆرباش بەڵام تۆ خۆت سەربەستی کە کامیان زیاتر کار تێدەکات و کارەکانت بە باشی دوور لە تەمبەڵی دەکەیت.

خووەکان:

ژیانی ئێمە ڕنگدانەوەی خوونەریتەکانی کاری ڕۆژانەمانە کەدیکەین، واتا ژیانی ێمە پەیوەستە بەو خوانەی لەسەر ڕاهاتووین. خوو بریتیە لەو کارە

ڕۆژانەی كە ئێمە هەمیشە دووبارەی دەكەینەوە جاچی خراپ بێت یان باش بۆنموونە ئەگەر تۆ بەیانیان زوو هەستی و ڕیازەبكە ئەوە خویەكیكی باش بەلاّم ئەگەر بە پێچەوانەوەبوو ئەوا خراپە جابۆیە زۆر بەی كەس لەسەر بەفیڕۆدانی پارە زۆر ڕاهاتوون وەك خوویەكی هەمیشەی لیهاتووە. بەلاّم من بۆیە ئەم هۆكارەم بۆ باسكردن كە تۆ دەتوانی بیگرۆڕیت و بۆ خووی باشە بێگومان ئەگەر تۆ نەتوانی ئەوا هەرگیز ناتوانی سەركەویت چونكە خووی ڕۆژانە بناخەی و بنچینەی ئمانجەكەمانە.

من هەمیشە لەباوكەدەوڵەمەندەكەم دەپرسی دەربارەی خووی ڕۆژانە ئەو دەیگوت " بەیەك نموونە بۆت دەسەلمێنم بۆنموونە كاتێ كەباوكت موچەكەی وەردەگرێت بۆ مانگەكەی تر هیچی پێدەمێنێت؟ وتم نەوەلاّ بەشمان ناكات و ناگاتە سەری مانگ وتی ئەوە خووی خراپە ئەگەر ئەو ئەو خوو نەگۆرێت ئەوا چۆن دەتوانێت پارە خەزنكات و دەوڵەمەند بێت بێگومان ئەمە هەر كێشەی باوكم نیە بەڵكو كێشەی هەموو كەسێكە. بوڕای ئەو كە پێیوابوو دەبێت ئێمە لەپێش ئەویە پارەكە خەرج كەین دەبێت هەندێكی بدەین بەخۆمان واتا سەرەتا هەندێك پارە بۆ خۆمان هەڵبگرین پاشان ئەوی تری خەرج كەین، چونكە وانەبێت ئەسێتی خۆمان ناتوانین بیات بنێین. بۆ من گوتم چۆن پارە كۆبكەینەوە و ڕزگارمانبێت لەو بارنەیە وتی " سەرەتا دەبێت هەر پارەیەكت دەیت كەوت بەشی خۆتی لێبدەیت ئەوكات خەرجی كەی واتا كۆی كەیتەوە بۆ ئەوەی ئەسێتی پێبیاتبنێی.

بەلاّم من گوتم چۆن ئەوكارە بكەین گوتی مەڵێ چۆن بڵێ بۆچی؟

من گوتم باشە بۆچی؟ وتی "هاندان" وتی چی والەمن دەکات زیاتر بیربکەمە و کاربکەم؟ وتم نازانم گوتی " ئەگەر تۆ لەپێشا ئەو پارەی دەستت دەکەوێت بیدەی بەخۆت ئەوا زەختێکی زۆرت لەسەر دەبێت کە کارێکی کە بکەیت بۆ ئەوەی باج و تێچونەکانی تر دابین بکەیت. واتا کاتێ تۆ پارەت دەست دەگەوێت مانگانە ئەو لە پێشا تۆ بەشی خۆت لەوپارەیە هەڵگرە و کۆیکەرەو هەتا لە کارێکی بازرگانیدا بەکاری دەهێنی و دەبێت داهات بۆت لەوکاتەی تۆ ئەمە دەکەیت فشارت لەسەر دەبێت بۆ پڕکردنەوەی تێچونەکانی تر بۆیە هەوڵدەدەیت و زۆرتر بیردەکەیتەوە و کار دەکەیت بۆ پڕکردەوەیان. کەواتا لە پێشا بەشی خۆت هەڵبگرە. بەڵام ئەگەر بە پێچەوانەوەبوو واتا پارەکەم لە پڕکردنەوەی تێچونکانا سەر کرد ئەوا وەك پێشو نابێ کە کار بە باشی بکەم و هەوڵبەم.

کاتێك کە حوکمەت و خاوەن قەرزەکان دەگەڕێن بۆ کۆکردنەوەی باج و جۆرە قەرزەکانتر ئەوا خەلکی ترسیان لا دروست دەبێت خێرا هەوڵدەدە ئەو پارەیەبدەن بەلأم من ئەم ترسەم بە قازانجی خۆم لێکدەدەمەوە بۆنموونە کاتێ کە پارەکە وەردەگرم و بەشی خۆم دەدەم و بۆ قەرزەکان پارەم پێنامێنێت ئەوا خێرا هەوڵدەدەم لە لایەنێکی ترەوە ئەو پارەیە پەیدابکەمەوە و بیدەمە لەبری قەرزەکان کەواتا من لەم کێشەدا کە خەڵکی لێی دەترسن من بەهێزبووم. هەروەك باوکی دەوڵەمەندم دەیگوت کە لە پێشا پارەکە بەشی خۆی لێبیە ئەوکات لایەین ئابوری و مادی و بەهێزدەبێت. بەلأم ئەگەر تۆ پارەکە نەدەی بەخۆت و بترسی لەوەی کە ناتوانی قەرزەکان بدەیتەوە و تری ئەوا تۆ لاواز دەکات وژیان کاری خۆی دەکات و تەکانەکەی تۆ لەنێودەبات.

هۆکاری پێنجەم لەخۆبای بوون:

لوتبەرزی بەشێکە لە نەزانی بۆنموونە ئەگەر من کەسێکی لە خۆبای بم ئەوا گەمژەم چونکە گرنگی بەوە نادەکەم کەنایزانم، من زۆرێک لەو خەڵکانە دەناسم کە لوتبەرزن بۆ ئەوەی نەزانی خۆیان بشارنەوە بەتایبەتی کاتێك کە باسی لایەنی ئابوری و بەرهەم هینانیان بۆدەکەم. لە کۆرو کۆبونەوەدا ئەوانە بەس قسەی زلدەکەن و هیچیان لەبارانیە. زۆریەی ئەونە هیچ بیر و داهێنانێکیان نیە دەربارەی پارە و وەبەرهێنان قسەشی لەبەرەوە دەکەن. بەکورتی لەخۆبایبوون و لوتبەرزی رێگرە لەوەی کە فێری ئەوەبیت کە نایزانیت.

بەشی نۆ

دەست پێبكە

من حەزم دەكرد كە بڵێم پێداویستیەكانی بوون بە سەرمایەدار ئاسانە بەڵام وانیە. بەڵام ئەتوانم ئەزموونی خۆمتان پێبڵێم كەچۆن دەستم پێكرد و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ. من دڵنیام ئەو پرسیارە لە مێشكتانا دروست بووە كە چۆن دەست پێبكەین ئەوە پرسیارێكی زۆر جوانە ئایا یەكەم هەنگاو چۆن دەست پێبكەین. پێش ئەوەی دەست پێبكەم ئەمەوێت پێتان ڕبگەیەنم ئەمە وەك ئەوە وایە كە یەكەم جار كە چۆن فێری پاسكیل لێخوڕین دەبیت، كە دەكەویت و یان بەسەر پاسكیلەكەوە ئەم لاو لادەكەی هەمان شت ڕاستە بۆ باری ئابووری بەڵام بە شێوازێكی جیاواز.

لەناخی هەموومان‌دا توانایەكی شاراوەهەیە، بۆ ئەوەی ببێتە كەسێك سەركەتو پێیوست دەكا ئەو توانا لێهاتووەت بە ئاگابێنیتەوە و دركی پێبكەی ئەوانەی كە سەركەتون ئەوانەن كە دركیان بەم توانا شاراوەیە كردوە بێگومان تۆش خاوەنی هەمان تواناى بەڵام تۆ دركت پێنەكردووە بۆیە پێیوستەكە تۆ بەئاگابێیتەوە و ئەو توانایانەت وەگەڕبخەیت. لە كۆمەڵگەی خۆمانا نەریتێكی خراپ هەیە دەربارەی بەدەست هێنانی پارە واتا هەركەسێ هەوڵبات كە پارە بەدەست بێنێت ئەوا دەڵێن كەسێكی

چاوبرسیە و تەماحاویە. ئەمە وایکردووە کە زۆربەمان تواناکانمان بەکار نەهێنین بۆ بابەتە ئابوریەکان.

بەڕاستی زانیاری دەربارەی ئابووری هەر ئەوەنە کە پارە پەیدەکەی بەڵکو زۆر شتی دیکەیە کە نایزانین وەك ئەوەی کە پارە کارت بۆ بکات نەك تۆ کار بۆ پارە بکەیت، هیچ پلانێکمان نیە بۆ داهاتوو تەنها کار دەکەین زۆر بە قورسی و هیچیتر هەروەها تەنها چاومان لەوەیە کە خەڵکی و کۆپانیا گەرەکان کارەکانمان بۆ بکە خۆمان بیر لەوە ناکەینەوە کە ڕۆژێك خۆمان بینە خاوەنی ئەو کارە. بەتایبەتی خەڵی ڕۆژ ئاوا توشی ئەم دۆگمایەبوون. من دە هەنگاوت بۆ دەست نیشان دەکەم کە خۆم بۆ سەرکەتن لە ژیانمدا ئەنجامم داوە وەك پێوەرێکی گرنگ وابووە بۆ من سەرێش کەوتووم، بەلاَم ئەوە بزانە ئەقلی ئابوری خۆت زۆر یار مەتیدەرتە بۆ سەرکەتن لەم پرۆژەیا.

کاتێك من لە پیرۆبووم لە کەسێکی ئاڵتون دۆزەرەوەم پرسی کە هەستت چۆنە دەربارەی دۆزنەوەی ئاڵتوون ئە وگوتی ئاڵتوون لە هەموو شوێنێك هەیە بەلاَم خەلکی هەولنادات بیدۆزێتەوە. زۆر ئەو قسەی ڕاستبوو چونکە من کاتێك هەستم کرد بە کڕنی و فرۆشتنی خان و من و دراوسێکەم هەمان ئاستبووین بەلاَم ئەو هەوڵی نەدا و من من هەوڵمدا واتا من گەڕام بۆ ئەوەی ئاڵتونەکە بدۆزمەوە.

من لەم دە هەنگاوەدا چەندین بابەتان بۆ باس دەکەم کە یارمەتی دەرتان دەبێت لە گەشەدان بەتواناکانتان.

١- من پیوستم بە هۆکارێك هەیە کە لە ڕاستیدا بەر جەستە بکرێت، بۆنموونە زۆربەی خەلکی دەلێن کە ئێمە دەمانەوێت دەوڵەمەندبین یان کە

پرسیاریان لێدەکەی دەلێین ئێمە دەماوەێت ژیانمان باشبێت. بەلام کە هێتە سەر ڕاستیەکەی دەڵێن وەلا ئەو بە ئێم ناکرێت ئەو نارەحەتە. ئەو ئامانجە پێیوستی بە قوربانی دانی زۆر هەیە جا هەمووکەسە ناتوانێ بە بێ ڕۆحێکی پڕ لە وزەو تواناوە ئەو کارە بکات.

من لەگەڵ ئافرەتێی چاوپێەتنم کرد و باسی خەونی خۆی بۆ دەکردم و دەیگوت من دەمەوێت ببمە باشترین مەلەوان لە یاری ئۆڵمپی لە ئەمەریکا. لە ڕاستیدا ئەو بۆ ئامانجەکەی تێی دەکۆشا و هەوڵی زۆری دەدا. بەیانیان کاژێر چوار لە خەو هەڵدەسا و بۆ ماوەی سێ کاژێر مەلەوانی دەکرد و ڕاهێنانی دەکرد. پاشان دەچو بۆ قوتابخانە. ئەو لە ئەماندا بەژداری هیچ ئاهەنگێکی نەدەکرد و دەی خوێند و کاتی دانابوو بۆ ڕاهێنان.

کاتێك کە من پێم گوت تۆ چی هۆکارێکت هەیە کە وات لێدەکات بۆ ئەوەی ئەو هەموو قوربانیە بدەیت ئەو دەیگوت من ئەمە لەبەر خۆم و ئەو کەسان دەکەم کە خۆشم دەوێن. هۆکار و مەبەستی سەرەکی ئەو یاریە ئەوەیە کە ئەوان پێیوستسان پێیەتی نەك پێیوستسان پێینیە. واتا کە کەسێك پرسیارم لێدەکات دەڵێت بۆئەتەوێت دەوڵەمەند بیت من دەلێم پێیوستم پێیەتی و پێیوستم پێینیە. بۆ ئەوەی پێیوستم پێینیە ئەوەیە کە من نامەوێت وەك دایکو باوکم بژیم من کار موچەخۆریم ناوێت من نامویێت مە مرەو مەژی بژیم. من هەمیشە لەوە بێزارم کە باوکم هەمیشە هەڵەکانی ژیانی لەدەست ئەدا بە هۆی سەرقاڵی بە پیشەکەی خۆیەوە. هەروەها لەوە بێزارم کە باوکم گشت کارەکانی کە دەیکرد بۆ

حوکمەت هەتا کاتی مردنی بوو بەڵام دەوڵەمەند بە پێچەوانەوەبوو سەروەتەکەی بۆ منداڵەکانی دەمایەوە.

بۆ ئەوانەی کەو من دەمەوێت بۆنموونە من دەمەوێت کارێك ئازاد بکەم و بە ئازادی گەشتبکەم بۆ وڵاتان و ژیانێکی خۆشم هەبێت. من دەمەویت ئواتە هەمووی بە گەنجی بەدەست بێنم نەك بە پیری. من ژیانێکی ئاسودەیم دەوێت وەك وتراوە کاسەی پڕئاشتی ماڵە. من دەمەوێت پارەکانم کارم بۆ بکەن نەك خۆم کار بۆ پارەکانم بکەن.

ئەوە ئەو هەستەی من و کە وامان دام بۆ ئەوەی ببمە کەسێکی دەوڵەمەند. ئایا تۆ مەبەست و هەست و هۆکارەکانت چیە بۆ ئەوەی ببیتە کەسێکی سەرکەوتوو و دەوڵەمەند. هەتا هۆکارەکات بەهێزبن چانسی سەر کەوتن زیاتر دەبێت. بۆنموونە کاتێ کەمن زیانێکی زۆرم دەکرد ئەوەی منی دووبارە هان دەدایەوە هۆکارە کانم بۆ و ئەو ئامانجەی هەمبوو. بۆیە هەتا هۆکارەکانت بەقوەتبێت ئەوا چانسی سەرکەتنت زیاتر دەبێت. بۆیە لە کۆتایدا دەڵێم ئەو ئامانجە زۆر گران نیە و ئاسانیش نیە بۆیە تەنها پێیوستی بە هەوڵ و ماندووبون هەیە بۆیە بێئومێد مەبە.

ئەگەر تۆ هۆکارێکی باش و مەبەستێك گرنگتنیە ئەو زوو خۆت بەدەست شکستەکانەوە دەدەیت.

٢- هەڵبژاردنی ڕۆژانەم: هێزی هەڵبژاردن ئەوە هۆکاری زۆرێك لە خەڵکە کە ئەیانەوێت بە ئازادی بژین. بۆیە پێیوستە هیزی هەڵبژاردنمان هەبێت.

ئەو دۆلاراتەر ڕۆژانە دەستمان دەکەوێت وەستاوە لەسەر هێزی هەڵبژاردنمان کە لە داهاتوودا بمان کات بەچی واتا هەژاربین یان دەوڵەمەندبین. واتا ئەو خوانەی ڕۆژانەمان بڕیاردەدەن کە ئێمە چین و

ئەبین بەچی. بۆنموونە خوی خەڵکی هەژار وەك هەژارانە و خەڵکی دەوڵەمەند وەك دەوڵەمەند. کاتێ کە من گەنجبووم حەزم لە یاری مۆمۆپۆلبوو بەلأم کەس پێپینەدەگوتم کە ئەمە تەنها بۆ منداڵنە. بەلأم من هەتا تەمەنی گەنجی بەردەوامبووم. هەر لەو کاتەدا باوکی دەوڵەمەندم جیاوازی نێوان ئەسێت و لایەبلێتی بۆ ڕوونکردمەوە و منیش بڕیارمدا کە ببمە کەسێکی دەوڵەمەند بۆیە هەڵمدا فێری ئەو جیاوازیانەببم و کە چۆن ئەسێتی خۆم بنیات بنێم، پێیوستسەکای بۆ فەراهەم بکەم. هاوڕێ خۆشەیوستەکەم ئەسێتی زۆر بەهێزبوو بەلأم ئەو هێشتا پیوستبوو کە فێری پاراستنی بێت. زۆربەی خانەوادە دەوڵەمەندەکان لە نەوەی نوێیانە ئەو ئەسێتەیان لەدەستدا چونکە وەك پێیوست ڕاهێنانیان بە نەوەکانیان نەکردبوو.

زۆربەی خەڵکی خۆیان نایانەوێت دەوڵەمەندبن واتا لە سەدا ٩٠ خەڵکی دەوڵەمەندی بە کێشە دادنێن، دەڵێن کە ئێمە حەزمان لە پارەنیە و یان هەرگیز ئێمە دەوڵەمەند نابین یان جارێ ئێمە گەنجین و یان نگەر ئێمە پارە بەدەست بێنین هەمیشە بیرمان لای داهاتوومانە و بیرمان نامێنێت بەلای کەسوکارەکەمانا. کێشەکە ئەوەیە کە ئەو بڕیارەی ئەوان بیرکرنەوەیان دەدرێت، بیرکردنەوەیان پێکهاتووە لە دوو لایەن یەکەم کات کە ئەسێتێکی لە پێشینەیە.

و ئەویتریشیان فێربوونە، ئەگەر تۆ پارەت نیە بیانوت نیە کە فێرنەبیت. هەڵبژاردن بریتیە لەوەی کە ڕۆژانە ئێمە ئەنجامی دەدەین وەك چۆنیەتی بەڕێوە بردنی کاتەکانمان و پارەکانمان و ئەوەی فیێری دەبین. واتا ئەوە فێری هەڵبژاردن دەردەخات و هەموومان خاوەنی ئەو هەڵبژاردنەین من

بۆ خۆم بڕیارمدا ببمە کەسێکی دەوڵەمەند و هەڵبژاردنی ڕۆژانەشم لەگەڵ گۆڕی.

سەرەتا وەبەر هێنان لە خوێندندا بکە:

لە ڕاستیدا گەورەترین سەرمایە لە بۆ مرۆڤ بریتیە لە لەوەی کە لە مێشکیدایە واتا ئەوەی فێری دەبێت. وەك پێشتر گوتومە کە هێزی هەڵبژاردن بریتیە لەوەی لە ڕۆژانە ئێمە ئازادین کە چی دەکەین و چی هەڵدەبژێرین هاتا کاتی پڕبوون بۆنموونە هەیە ڕۆژانە سەیری تەلەفیزۆن دەکات یان دەچێت بۆ یاری یان هەرشتێك خۆی پێیخۆشبێت، بەلام زۆربەی خەڵکی هەوڵدەدەن کە باوەڕ بە وەبەر هێنان بێنێت پێش ئەوی هەوڵبەن کە خۆیان فێری وەبەر هێنان بکەن.

هاوڕێیەکم هەبوو کە ژنێکی زۆر دەوڵەمەندبوو کە خاوەنی چەندن بیناو دووکانبوو ڕۆژێکیان دزی لێکرا کاتێکە چوونە سەیری بۆیان دەرکەوت کە دزەکان تەنها بەس تەلەفیزۆن و چەندین ئامێری تریان بردووە بەسە ئەو کتێبانەی کە لەوێبوون نەیانبردبوو هەر لەبەر ئەمە من بۆم دەرکەوت کە لەسەدا نەوەی خەڵکی بیریان تەنها لای تەلەفیزۆن و شتەکانی ترە لە سەدا دە بیریان لای کتێبخوندنەوە و وەبەر هێنانە هەر بۆیە ئەو سەدا دەیە حوکمی هەموویان دەکات.

بەڕای من باشترین کار کە بیکەیت بریتیە لە بەژداریکردن لە کۆرسێك دەربارەی ریکلام و چۆنیەتی کڕینی موڵکو خانووبەرە من خۆم حەز دەکەم ئەو کۆرسەی بەژداری دەکەم ماوەکەی لە دووڕۆژ کەمتر نەبێت واتا زۆر بخایەنێت و سودی لێوەربگرم، من لە کۆرسێك بەژدارم کرد کە سێ ڕۆژی خایەند کوڕێکی زیرەك کارەکانی دەکرد من لە و کۆرسەدا

نزیەکەی ٣٨٥ دۆلارم خەرج کرد بەڵام لە ڕاستیدا من قازانجی ٢ ملیۆن دۆلارم لێکرد. کە لە ساڵکدا دوو کۆرسی وا بدینم بۆمن زۆر باشە.

هەروەها من زۆر گوێم لە ئەودیۆ دەگرت بە تایبەتی هی پیتەر لینچ، لە هەر بیرۆکەیەکی تێنەدەگەیشتم دووبارەم دەکردەوە و لێم دەدایەوە لە ڕاستیدا ئەو دەیگوت کە مرۆڤ لە جیاتی یەك بیرکردنەوە دوو بیری هەیە. یەکێکیان کێشەکەی پێدیاری دەکات و شیدەکاتەوە. من دەمەوێت ئەوە تا بۆ شیبکەمەوە کە چۆن پیتەر لینچ و دۆناڵ ترامپ و وارین بەفێت و جیۆرج بەفێت سەرکەوتن، نهێنێکە لێرە دایە ئەوان لە نەدەترسان و بازرگانیان دەکرد و سەرکێشان دەکرد نەدەترسان لە لەدەستدانی پارە. بۆیە ئەگەر تۆ بتەوێت سەرکەوتبیت ئەوا دەبێت خەڵەت بکەی بۆ ئەوەی کاری نوێ فێربیت.

بۆ ئەوەی زیاتر بیرکردنەوت فراوانبێت ئەوا پێویستە زیاتر گوێگری و بیستی نەك زۆر قسە بکەی کاتێ کە تۆ گوێدەگری بیرۆکەی زیاتر دێتە مێشکتەوە و ئەو بیرۆکانە لە گەڵبیرۆکە کۆنەکان بیری نوێ دروست دەکەن. هەر لەبەر ئەمە کاری خوای گەورە زۆر جوانە کە یەك زوبان پێداوین و دوو گوێچکە کە پێمان دەڵێت ئەی مرۆڤ کەم قسە بکە و زۆر گوێبگرە. هەروەها ئامۆژگاریم بۆ ئەو کەسانەی کە لە پێشدا دەست دەکەن بە کڕینی خان بەرە پێش ئەوەی هیچ زانیاریەکیان هەبێت بۆیە پێویستە کە ئەوان لە پێشدا ئەقایان فولبکەن پاشان هەوڵبدەن کە گیرفانیان پربکەن.

٢- هاوڕێی وریا هەڵبژێرە.

یەکێك لە کارە سەرکەوتوەکان بریتیە لەوەی کە ئەو کەسانەی دڵیان دەمەزرێنی دەبێت لە سەر بنەمای زیرەکیبێت نەك هاورێیەیتی واتا کاتێ تۆ کارێك دەکەی ئەگەر کەسی زیرەك و سەرکەت و دامەزرێنی ئەوا تۆ سودیان لێوەر دەگری هەم لە رووی فکرە و کارە کانیان. بۆیە من هاورێکانم لە سەر پێوەری پارە هەڵنابژێرم بەڵکو لەسەر پێوەری زانیاری هەڵدەبژێرم. بەڵام من مەبەستم ئەوەنیە کە باسی پارەیان کرد لە خۆتیان دوور کەیتەوە بەڵکو ئەوانەی کە پێیان خۆشە لەو بوارە قوڵبنەوە ئەوا فکرەی باشیان لایە بۆیە پیوستە کە سودیان لێوەربگریت. بەس زۆر نیگەرانم بەو هاورێیانە کە دەڵێن پارە هیچ نیەو ئالەم وتانە پەنێك هەیە کە دەڵێ ئەوەی بەدەستی نەهێنی زمانی بۆ درێژدەکەیت بۆیە خەڵکی هەمیشە ئەگەر بە شتێك نەگەن هەوڵدەدەن کە لە بەهاکەی کەمبکەنەوە.

من هاورێم زۆربووە لە ماوەیەکی کورت بونەتە ملیۆنەر بە چەند رێگەیەك بەس ئەوەی ئەوان تەکیدی لێدەکەنەوە ئەوەیە کە قەرز و کار بنچنەی و نهێنی کارەکەیانبووە.

ئاگاداریە:

زۆر گوێمەدە بەو خەڵکە هەژار و ترسنۆکانە کاتێك کە ئامۆژگاریت دەکەن هەرچەندە ئەوان هاورێی ئازیز بەڵام لەم بوارەیا قەد گوێلەئامۆژگاریەکەیان وەر مەگرە ئەوان هەمیشە وەك مریشکە بچوکەکەوان کە دایمە دنیایان بەسەر دا روخاوە هەمیشە بیر لە لایەنە نێگەتیفەکەی ژیان دەکەنەوە. وەك وتراوە مریشك کە پەرەکانی جوڵند

هەمووی بەیەکەوە دەجوڵێنێت بۆیە هەمیشە زۆر بەی خەڵکی وان کە دەترسن و خێرا بڕیار دەدەن کە ئەو کارە ئەکەن مەترسیدارە. من کاتێک لە ئەلە فیرتۆن گوێلە شارە زایان دەگرم بیرو بۆچونیان دەخەنە ڕوو دەربارەی بازاڕ هەستێکی ئەرێنیم هەیە چونکە ئەگەر بازاڕ کسبێت و ڕوو لە دابەزین بێت ئەوا هەر باشە چونکە ئەمانە هەمووی وەك ئەزموون وایە لە ڕاستیدا بازرگانی وەك هەر چوار وەرزەکەوایە جاریێ زستان جاریێ بەهار جا لەبەر ئەمە دوو دڵمەبە بەو کێشانە کە ڕوودەدات بەڵکو ئەوانە بەهێزن دەکات.

هاوڕێیەکی نزیکم هەبوو کاتێکە مامەڵی دەکرد و کێشەی توشدەهات دەهات و بۆی باس دەکدم بۆ ئەوەی چارەسەرێکی بۆ بدۆزینەوە. چەند ساڵێك لەمەوپێش ئەو مامەڵیەکی دەکرد واتا وەرگرتنی مۆڵەتەی پیشەکی ئەو لە سەدا ٦ قانزانجی وەر دەگرد بەلاّم من لە هەمان کاتدا کە کارم بۆ کۆمپانیایەکی میری دەکرد لە سەدا ١٦ قازانجم وەر دەگرت. گرنگترین شت لە بواری کڕین و فرۆشتندا ئەوەیە کە تۆ بتوانی زوو تیری خۆت بهاوێژی، واتا ئەوە هەلانە وەك شەپۆل وان ئەگەر خێرا بەدەستی نەهێنی ئەوا دەڕوات و لەدەستت دەچێت بۆیە پێیوستە کارێك بکەی کە لە دەستی نەدەیت. هەندێك جار کاتێك خەڵك هەمووی بەیەکەوە دەچن بۆ شتێك ئەو کارە دەکەن بەس تۆوامەکە هەمووکات واتا بەگوێرەی بیر و باوەڕی خۆت بکە نەك کە خەڵك چی گوت تۆ وابکەت یان چیان کرد تۆ وابکەیت.

بۆیە ئارامبگرەو ئەو کارە بکە کە خۆت بڕوات پێیەتی.

ئەگەر تۆ هیلاکیت لەوەی کە دەیکەیت و پارەی پێویستت دەست ناکەوێت یان ئەوەندەنیە کە پێوەی هیلاکبوویت ئەوا واز مەهێنە بەڵکو پێشەکەت بگۆڕە نەك واز بێنیت لە خەونەکەت. چەند ساڵێك لەمەو پێش کاتێ تەمەنم ٣٦ساڵبوو لە کۆرسێك بەژداریم کرد دەربارەی چۆنیەتی کرینی خانوبەرە، ئەوەی فێربووم ویستم لە کارێکدا تاقیبکەمەوە و بەکاریبێنم. من لە کۆمپانیای خێرۆکس بۆ ماوەی سێ ساڵ کارم کرد ئەوەی فێربووم بەکارم هاورد لە هونەری کرینی فۆرکلۆس کە ملیۆنان دۆلار قازانجم لێکردووە. بەڵام ئەمرۆ لەبەر ئەوەی خەڵکێکی زۆر ئەو مارە دەکەن ئەو کارەش وەك جاران نەماوە. پاش ئەو کۆرسانە من ئیتر وازم لە کۆرس هێناو هەوڵمدا لە کەسە نوێکانەوە زانیاریەکان فیربم.

من لەرێگەم بۆ شوێنێك کۆمەڵێ ئەندازیار و زانا شارەزا لە بواری فیزیا و چەندین شتی دی ئەوانم بینی و پرسیارم لێکردن دەربارەی خانو بەرەو و جۆرەکانی بەراستی من زۆر سود بنین لەو کۆمەڵ خەڵکانە، هەروەها لە نزیك ماڵکەی خۆماندا چەندین کۆلێج بەش هەبوون دەربارەی چۆنیەتی دانانی پیلانی ئابووری ووەبەرهێنان ئەوە شوێکی باشبوو ئەگەر لە قۆناخی سەرەتابوویتایە. من هەمیشە دەگەرام بۆ ریسا نوێیەکان زوو هەوڵ دەدا فێریم بۆیە من ئەوەی فێری بووم زۆر زیاترە لەوەی خەڵکی کە بە هەموو ژیانی فێری بێت.

لەم ساتو وەختەی کە دنیا لە پێشکەوتن دایە ئێمە دەبێت زۆر ورایابین و زۆر بە خێرای هەولبەین کە زانیاریەکان هیچ نەبێت لێیان تێبگەین ئەگینا دوا دەکەوین شکست دێنین. بۆیە ئەوەی دوێنێ دەیزانی ئەمرۆ کۆن بووە جا تۆ پێویستە هەمیشە لە نوێبوونەوە دابێت.

٥- لە پێشا بەخۆتی بە.

لەکێك لە ئاکارەکانی خودی ئەوەی کە ئەگەر تۆ نەوانی کۆنترۆڵی خۆت بکەی ئەوا ناتوانی دەوڵەمەند بیت. لە پێشدا تۆ دەبێت بەژداری چەند خولیکی ئەسکەر بکەیت و دینت هەبێت واتا ئەگەر تۆ بێبڕوابیت لەڕوی هەستەکانەوە ناتوانی کۆنترۆڵی خۆت بکەیت. لەبەر ئەوە ئەوت پێدەڵێم کە زۆرێك لە خەڵکی دەوڵەمەندبوون بەلاّم بە هۆی نەبوونی یان نەتوانین کۆنتـڕۆڵکردنی خۆیـان ئـەو سـەرمایەیان لەدەسـت داوە. واتـا کـە دەوڵەمەندبوون خێرا سەیارەی جوان و خـان و گـران بـەهاو لـەم جۆرانـە ئەمانە بۆیە دەکەن کە ناتوانن کۆنترۆڵی هەستەکانمان بکەن.

ئەم هەنگاوانـەی باسـی دەکـەم زۆر قورسـە ئەگـەر خـۆت بـە باشـی و بـە بەژداری خۆت ئەنجامی نەدەیت واتا دەبێت خۆت ئـەو هەسـت و سۆزەی ناخت کۆنترۆڵبکەیت. بەڕای من جیاوازی نێوان هەژار و دەوڵەمەند بریتیـە لە ڕفتاری خودی واتا بتوانی کارێك بکەی بێنـەوەی خـەڵك ڕازی بێـت یـان پێت بڵێت.

دوویارەی دەکەمەوە ئەگەر کەسێك بە کە بەرگەی ئـەو پڕێشـانەی ڕۆژانـە کەدەبێتەوە نەتوانێ بەر گەیان بگرێـت ئـەوا هـەرگیز دەوڵەمەنـد نابێـت، ئەو وتەی باوکە دەوڵەمەندەکـەم دوویـارە دەکەمـەوە کـە دەیگـوت ژیـان تەکانێك یان لەرەیەك بەخەڵکی دەکات ئەگەر کەسـەکان بزانن چـۆن ئـەو کێشەیە چارە سەر دەکەن ئەوا براوەن واتا لە ژیاندا هەمووکەس کێشـەی توش دەبێت بەس ئەوە گرنگە کە چۆن بتوانین کە چارە سەری بکەین.

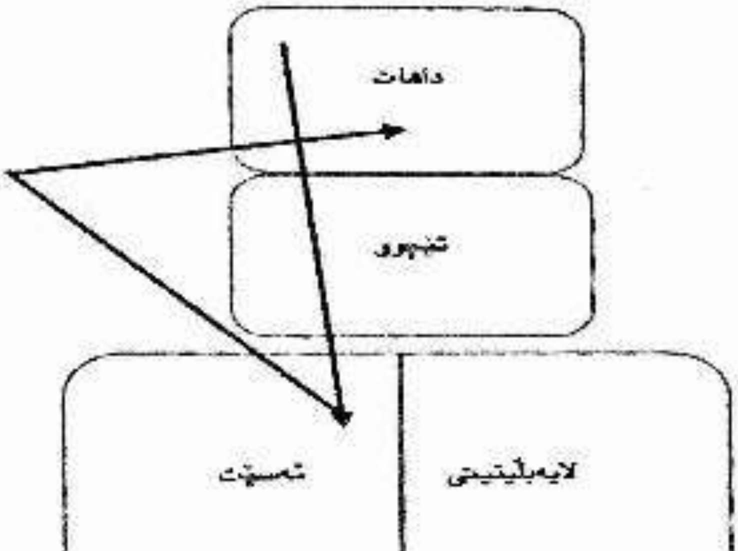
من لە کۆرسی تایبەتی خۆم هەمیشە ئامادەبوان لەسـەر ئـەوە ڕادێـنم کـە گرنگی زیاتر بدەن بە بەڕێوەبردنی سکیلکانتان لە بەرهەمەکانتان.

- بەڕێوەبردنی کاش فلەوە
- بەڕێوەبردنی خەڵکی
- بەڕێوەبردنی کاتەکانت بە باشی

بەڕای من ئەم سێ سکیڵە باشترین ئامرازە بۆ هەموو شتەکان زۆر زیاتر لە بواری وەبەر هێنان، ئەم سێ خاڵە لە ژیانی ژیانتا کارت پێی دەبێت لە هەمووبوارەکانا وەك بواری خێزانی بازرگانی رێخراوی هتد.

ئەم سکیلانە لە لایەن خودی بەڕێوەبردنەوە گەشەی پێدەدرێت واتا بڕیاری تاکە کەس بەرام بەر کارەکەی بێ گوێدانە خەڵکی. هەر لەبەر ئەمە من سەرەتا ئەم گوت کە سەرەتا بەشی خۆت بدە لە داهاتەکەت.

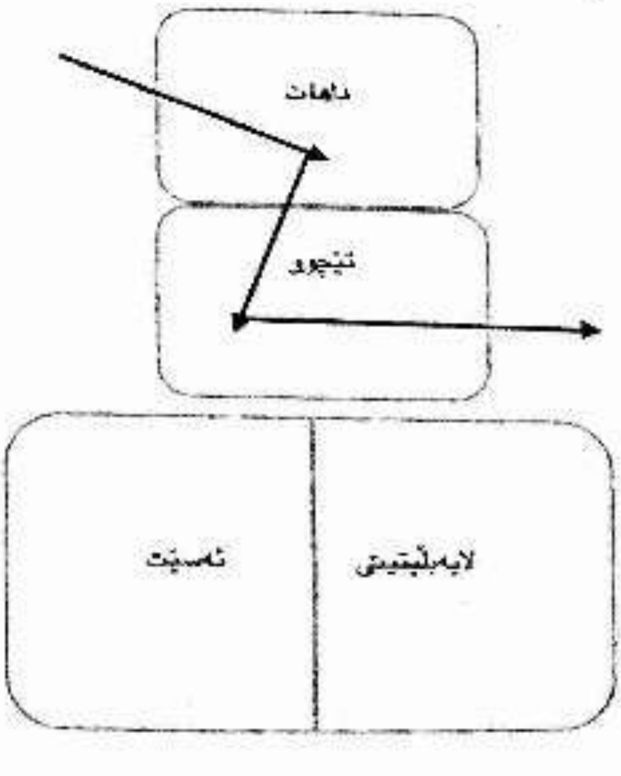
ئەم وتەیەکە بۆ یەکەم جار ە لایەن ملیۆنەرێکی بابیلۆنی بلاو کرایەوە بەناوی جۆرج کلاسو، لەسەرەتادا ئەم وتەیەی زۆر کاری گەربوو کە ملیۆنان کۆپی کتێبەکەی لێەفرۆشرا، وتەکەی بۆ یتیبوو لەوەی "کە سەرەتا بەشی خۆت بدە لە داهاتەکەت" خەڵکی زۆر بەم وتیە کاری



گەڕیوون و زۆر ئەمیان دووبارە دەكردەوە. هەندێك كردیانە كردار كە لە دوایدا ئەو جیاوازیەكان بۆ دەركەوت كە ئەوانەی جێبە جێیان كرد چۆن داهاتیان زیادی كرد ئەوانی دیكەش بە پێچەوانەوە.

لە تێگەیشتن لەم دایەگرامە و تێبینین كردنی گشت بەشەكان بۆمان دەر دەكەوێت كە چۆن كاشفلەوە بەڕێوە دەبرێت ئەو جیاوازیانەمان بۆ دەر دەخات كە لە نێوان هەژار و دەوڵەمەندا هەیە بۆ نموونە لەم دایەگرانەدا دەوڵەمەند یەكەم جار پارەكە دەدات بەخۆی پاشان بۆ لایەبڵێتی بەلام هەژار بە پێچەوانەوەیە. واتا بە تێپەڕبوونی مانگانە ئەسێتی خۆیان بنیات دەنێن و داهاتیان زیاد دەكەن. بۆیە پێیوستە كە سەرەتا ئەو پارەیەیە كە دەستت دەكەوێت بەشی خۆت بدەیت بە خستنی بۆ ناو بواری ئەسێت.

ئەمە هێڵكاری داهاتی ئەو كەسانەیە كە پارەكانیان یەكەم جار بەخۆیان



نادەن واتا زۆرینەی خەڵکی.

مـن و خێـزانم چـەندین کارمەنـد و ژمێرپـار و دووکانارمـان هـەبوو ئـەو کێشەیان هەبوو واتا کاتێ کە داهاتەکـەیان وەردەگـرت پارەکـەیان بەشی خۆیان لێنەدەدا. ئەوە کێشەی سەرەکی ئەوانبوو. کاتێك کە باج وەرگر باجی کۆدەکردەوە ئـەوان ڕوبـەڕوی کێشـەی گـەورە دەبوونـەوە هەندێك جار کارەباکـەیان دەبڕین ئامـانجی ئێمـە ئەوەیـە کـە ئـەو پـارەی وەری دەگـری هـەر چـەندێك بێـت دەبێـت یەکـەم جـار بـۆ بـواری وەبـەر هێنـان سەرفبیکەیت. بۆ نموونە ئەگەر تـۆ مـانگی ٤٠٠٠٠٠ هـەزرت هەیـە ئـەوا تۆ دەتوانی پاش ئەوەی تیچون و باجـت دا ئـەو پـارەی ماوەتـەوە بیخـەرە بواری وەبەر هێنانەوە یـان ئەگـەر کەمـە ئـەوا کـۆی بکـەرەوە تـا دەبێـت پارەیـەکی زۆر پاشـان بیـدە بەشتێك کـە قـازانجی هەبـەێت وەك پشکی کۆمپانیا یان هەر وەبەر هێنانی لە مێشکی خۆتدایە. نەك بچـی خانویـەکی گەررە بکڕیت یان سەیارەیەکی ئاخر مۆدێل قەرزاریش بیـت لەسـەر ئـەوە خزمەت بە تۆنامات تـۆ دەبێـت ئەسێتی خـۆت بنیـات نێیـت. پاشـان کـە داهاتـت زۆربـوو ئـەکات ئەگـەر خانویـەکیش بکڕیـت کێشـەت بـۆ دروسـت ناکات. بۆنموونە داهاتت بگاتە دە ملیۆنن مانگانـە ئـەوا ئەگـەر سـەیارەی ئاخر مۆدێل بکڕیت کێشەی پارەت بۆ دروست نابێـت ببـەس لەسـەرەتاوە بە پێچەوانەوەبوو.

- وەك هندیەکان بە کە دەبەخشن.

ئەمە بریتیە لە هێزی دەستکوتنی هەندێکشت بۆ هیچ شتێك لەبەرامبەردا.

کاتێك کە سپی پێستەکان دەهاتن و لە ئەمەریکا جێگیر دەبوون لەوکاتەدا نەریتی هندیە سورەکان وابوو کە پارمەتیان پێشکەش بە خەڵکی دەکرد بە تایبەتی لە زستاندا کە پێخەفیان دەدا پێیان بەڵام هندیەکان لە دوایدا چاوەڕێبوون کە ئەمانەیان پێبدرێتەوە سپی پێستەکانیش ئەمانەیان پێناخۆشبوو، بۆیە وەك وتراوە کە وەك هندیەکان ببەخشن.

بەڵام هندیەکان زۆر بێزار دەبوون کە دڵنیا دەبوونەوە کە ئەو هاوکاریەکە کە بەخشیویانە وەری ناگرنەوە ئەمە لەبەر ئەوە روویدا کە تێنەگەیشتنێك هەبوو لە نێوان نەریتی ئەواندا.

هەمان وتە کە دەگوترێت بە هندیەکان بۆ هێلکاری ئەسێت ڕاستە واتا ئەوەی دەیەبەخشی چاوەڕێی وەر گرتنەوەی دەکەیت، بۆنموونە لە دنیای ئەمرۆدا وەبەرهێنەکان چاوەڕێی ئەوەدەکەن کە چۆن بە خێراترین ڕێگا پارە لەدەست چوەکانیان بەدەست بێنەوە. واتا ئەو پارەی کە دەستت چووە چۆن بیگێڕیتەوە بازگای سەر کەوتوو ئەوەیە کە ئەوە گرنیە کە سەرفیدەکات بەڵکو ئەوە گرنگە کە چۆن ئەو پارە لەدەست چووەی بە باشترین شێواز وەدەست بێنیتەوە.

- بە بوونی ئەسێت پێداویستسە کانی ژیانت بکڕە.

کاتێك کە منداڵی هەموو هەوڵی خۆت ئەوەیە کەچۆن سەیارەیەکی جوان و ئاخر مۆدێل بکڕیت، بەتایبەتی کاتێك هاوڕێکانت باوك و دایکیان بۆیان دەکڕن، هەر لەبەر ئەمەش تۆ بڕیار دەدەیت کە پارەکۆکەینەوە بۆ ئەوەی ئەو سەیارەیە بکڕیت بۆنموونە نرخەکەی ٨٠ هەزار دۆلارە تۆ

ئەمە حەزە وات لێدەكات ئەو پارەیە كۆبكەیتەوە و بتەوێت بیكڕیت مەبەستەكەی من لێرە ئەوەیە كە ئەو پارەی كە كۆی دەكەیتەوە ئەتوانی لە بوارێكی وەبەرهێنان بەكاری بێنی دوای چەند ساڵێك ئەو پارەیەت بۆ دەمێنێتەوە ئەتوانی سەیارەكەش بكڕیت كە ئارەزووت كردوە واتا ئەو پارەیە بخەرە بواری ئەسێتەوە. بەڵام ئەگەر تۆ خێرا پارەكە بدەیتە سەیارەكە ئەوا تەنها دەبیتە خاوەنی سەیارەكە و بەس بەڵام ئەگەر ڕێگەی دووەم بەكاربێنی ئەوا دەبیتە خاوەن ئەسێتی خۆت.

پاشان لەدوای ئەوە تۆ هەر خاوەنی وەبەر هێنانی خۆتی و پارەت دێتە دەست و داهاتت زیاد دەكات. لێرە چیمان دەست كەوت بە كەمێك ئارامگرتن توانیمان ببینە خاوەنی زۆرشت بەڵام ئەگەر وانەبووینایە ئەوا هەر دەبووینە خاوەنی سەیارەكە و بەس.

لێرەدا من نموونەیەكی دیكە دەهێنمەوە ئەگەر من دە هەزار دۆلار بدەمە چەند كەسێك ئایا چی لەو پارەیە دەكەن؟

١- جۆری یەكەم كە لە شەدا هەشتایە پارەكە هەمووی دەدەنە بوارەكانی خۆشگوزەرانی وەك كڕینی سەیارە یە وەرگرتنی قەرزی تر. یان كڕینی خان یان گەشت كردن.

٢- جۆری دووەم پارەكە كەمێك زیاد دەكەن واتا دەگەیەنە ٢٠ هەزار دۆلار

٣- جۆری سێیەم پارەكە دەكەنە یەك ملیۆن ئەمانە بەچی دەكرێت بێگومان بە زانستی ئابوری دەكرێت كە زۆرمان لێبێبەشین.

من بۆیە هەمیشە دەڵێم كە قوتابخانە فێری زانستی ئابوریمان ناكات كە كێشەیەكی سەرەكی كۆمەڵگایە. ئێمە سەربەستین كە ئایا ئەو حەزەی هەمان بۆ شتە خۆشیەكانی ژیان بەچی ڕێگەیەك بەدەستی بێنین،

بۆنموونە لە ڕێگەی ئەسێت یان لایەبلیتی یان قەرز كردن. بێگومان ئەسێت باشترین ڕێگەیە كە ئەنجامی بدەیت.

پێویستیەكانی بۆ ئەوەی ببیتە قارەمان:

كاتێك كە من منداڵبووم كار گەربووم بەچەند قارەمای ئەو سەردەكە و هەمیشە هیوام ئەوەبووەكە ببمە بە یەكێك لەوان بۆیە من هەمیشە لە هەوڵدابووم بۆ ئەوەی زانیاری پەیداكەم دەربارەی ئەوان. بۆیە ئەوەم دەكرد كە ئەوان دەیانكرد هەروەها تەواو خولیای ئەوانبووم. كاتێك كە گەورەبووم چومە تەمەنی نێوچەوانی ئەوا بە چەند كەسێكی كە كاری گەربووم پاشان ئەوانە گۆڕا بۆ چەتدین كەسی تر هەتا گەرەبووم لە دوایدا بە باوكە دەوڵەمەندەكەم كاری گەربووم بەڕای من كار گەربوون بە كسێك كە سەر كەوتوە ئەوا زۆرباشە بەلاَم نەك ببیتە كەسێك شوێن هەناوەكان بكەوی بەڵكو ببە بە قوتابی و ئامڕازەكان و ئەزموونەكانی ئەو وەرگرە كە بەهەموو ژیانی بەدەستی هاوردووە. بۆیە تۆ دەتوانی چەند كەسێك بكەیتە پێشەنگی خۆت لەم بوارەدا.

- فێربەو وەربگرە:

هێزی بەخشینن ئەوەی باوكم فێری كردم بووە وانەیەك لەژیانم هەمووكات دەستم پێوەگرتبوو بریتی بوولەوەی بەخشین نازانم چۆن پێناسەی ئەوە بكەم بۆت بەلاَم ئەوەی كە دەیزان بریتیە لەوەی بەخشن بنەمای دەوڵەمەندبوونە بۆنموونە ئەگەر باسی دار مێو بكەی ئەگەر ساڵانە نەی بڕین ئەوا دار و پەرژەكانی زیاد دەكات وردە وردە لاواز دەبێت بەلاَم ئەگەر بیبڕین ئەوا هەموو ساڵێ زەكی جوان لێدەدات بێگومان بۆ سامان هەمان شت ڕاستە ئەگەر تۆ ببەخشی ئەوا پارەو سامانت زیاد دەكات

بەگوێرەی ئەوەی کە خاوەنیت. باوکە دەوڵەمەندەکەم هەمیشە دەیگوت ئەگەر پارەت پێبوو ئەوە سەرەتا ببەخشە واتا ئەو هەمیشە پارەی دەبەخشی بەتایبەتی لەو کاتانەی کە پارەی کەمی پێبوو. من لێرەدا شتێك روون دەکەمەوە ئەگەر تۆ هەستت کرد کە پارەت کەم پێیە ئەوا سەرەتا ببەخشە دڵنیابە بە دە ئەوەندە دێتەوە گیرفانت بە دەبێت ئارام گربیت. ئەوە یاسای دنیایە ئەگەر تۆ شتێك بکەیت ئەوە دێتە پێش بۆنموونە ئەگەر تۆ پارە ببخشی ئەوا پارە دێتەوە شوێنی یان یار مەتی کەسێك بدەیت بۆ فرۆشتنی ستەکانی ئەوا تۆ دەتوانی ئەشیاکانت بفرۆشی یان هەر شتێکی تر کە بتەوێت بیکەیت. بەڵێ ئەوە بەڵێنی خودایە کە خودا پێیوستس بەوەنیە کە وەربگرێت بەڵکو ئەوە ئێمەین کە پێیوستە کە ببەخشین. باوکەدەوڵمەدەکەم هەمیشە دەیگوت کە خەڵکی هەژار چاوچنۆکترن لە دەوڵەمەندان. دەوڵەمەندان زۆربەیان ئەوە دابین دەکەن کە خەڵکی پیپوستیان پێیەتی، هەر کاتێ من هەستم بە چاو چنۆکی کردوە ئەوا چووم هەندێ پارەم بەخشیوە لەوە دڵنیابووم کە ئەوە دێتەوە شوێنی خۆی بە چەند ئەوەندە.

بۆنموونە ئەگەر تۆ هەمیشە لێواند بەخەندەبێت لەگەڵ خەڵکی ئەوا ئەوانیش وادەبن لەگەڵت یان هەر شتێکی تر من دەمەوێت ئەوە بلێم کە ئەم ژیانە وەك ئاوێنەوایە کە هەر چۆنێك بین هەر ئەوەمان دێتەوە رێ. هەر لەبەر ئەوەیە کە دەڵێم ئەگەر تۆ خەڵکی فێربکەیت ئەوا خۆت بیرۆکەی نوێت بۆ دێت بۆیە بەردەوام بە لەوە و هەمیشە هەوڵبە یار مەتی خەڵکی بدەیت بۆ ئەوەی فێری ئەوەیان کەیت کە خۆت دەیزانی.

فەرهەنگۆک

کۆپۆریش: واتا کۆمپانیا.
موچوەڵ فاوند: واتا پشکی کۆمپانیا.
نێت ۆرس: هەموو ئەو شتانەی کە تۆ خاوەنیت.
براکێت کریک: باج
کۆمیک. چیرۆک بۆ پێکەنین و کاڵتە
کاش فلەوە: دەستکەوتنی بڕی پارە واتا ئەو پارەی کە تۆ دەستت دەکەوێت لە هەر کوێیەبێت.
ئینشورێنسی کۆمەڵایەتی و میدی کێر. واتا ئەو پارەی حوکمەت دەداتێ کاتێ توانای کارت نامێنێت.

ROBERT T. KIYOSAKI

RICH DAD
POOR DAD

پرفرۆشترین کتێب
لە لیستی ئەمازۆن نیویۆرك تایمز
لەلیستی بەناوبانگترین کتێبەکانی سەرکەوتن لەجیهاندا.





5000 DI